

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

1-3

leden – březen

2019

39. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 11. 03. v 19:30

Po strništi bos (Česko / Slovensko / Dánsko, 2017, 111 min., anglické titulky)

Režie: Jan Svěrák; předloha: Zdeněk Svěrák (kniha); scénář: Jan Svěrák; kamera: Vladimír Smutný;
hudba: Michal Novinski

Hrají: Ondřej Vetchý, Tereza Voříšková, Alois Grec, Jan Tříska, Viera Pavlíková, Oldřich Kaiser, Zuzana Stivínová, Hynek Čermák, Petra Špalková, Zdeněk Svěrák, Sebastian Pošmourný, Miroslav Hanuš, Petr Brukner, Miroslav Táborský, Dominika Frydrychová, Ivana Lokajová, Martin Havelka, Martin Uhlíř, Václav Hubka, Josef Bedlivý, Viktor Antonio, Robert Bárta, Petr Reidinger, Marek Šimon, Jaroslava Pockorná, Zuzana Hodková, Lenka Loubalová, Ivana Valešová, František Vyskočil, Radek Jiříček, Alexandr Minajev, Jan Svěrák, Pavel Dorotka aj.

V protektorátu je rodina osmiletého Edy donucena vystěhovat se z Prahy na venkov k příbuzným. Městečko, kde chlapec dosud trávil jen prázdniny, se nyní stává jeho domovem. Mladá městská rodina se musí přizpůsobit novému prostředí a také soužití pod jednou střechou s tetou a jejími příbuznými, což zahrnuje i velmi přísného dědečka. Eda má před sebou nelehký úkol: najít a obhájit své místo v místní klukovské partě, jejíž svět je naprosto odlišný od jeho městského...

Pondělí 08. 04. v 19:30

Vítězný **český dokumentární film** představený na 21. ročníku festivalu Jeden svět (letošní téma: **Bezpečná blízkost**)

Pondělí 13. 05. v 19:30

Zloději zelených koní

Režie: Dan Włodarczyk, předloha: Jiří Hájíček (kniha)

Předběžné termíny promítání v roce 2019: vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 09. 09., 14. 10., 11. 11. a 9. 12. 2019. Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy v **19:30**, prosincová pohádka v 18:00. Změna programu vyhrazena.

Stručný přehled akcí KULTURNÍHO KLUBU v letech 2017 a 2018

17. 05. 2017

Tradiční Májový koncert (K 500. výročí reformace)

Studentský komorní sbor filozofické fakulty Masarykovy univerzity Ensemble versus z Brna, sbormistr: dr. Vladimír Maňas

Zazněly nejstarší české duchovní písně jako *Hospodine pomiluj ny, Svatý Václave*, dále skladby Adama Michny z Otradovic, Kryštofa Haranta z Polžic, Jacoba Handla Galluse, Nicolause Zangia aj.

Místo konání: Mramorový sál velvyslanectví ČR

Koncertu se zúčastnil i jej zaštitil český velvyslanec Ing. Jan Sechter.

Návštěvníci koncertu měli možnost slyšet něco, co není běžným jevem v koncertních sálech, natož ve vídeňských, a to nejstarší české duchovní písně či vokální polyfonii. Díla autorů českých, ale také těch kteří působili v českých zemích, byla provedena na dobových nástrojích. Počáteční zdvořilý potlesk četného publika sílil od jednoho čísla programu k druhému, aby v závěru vyústil v neutuchající potlesk a opakované zvolání „bravo“.

19. 06. 2017

Pódiová diskuse: Die Idee der Charta 77 und ihre Bedeutung: eine Bilanz nach vierzig Jahren

Zahájení: dr. Heinz Winkler, ředitel DA ve Vídni, Ing. Jan Sechter, velvyslanec ČR v Rakousku, Mag. Richard Basler, místopředseda Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, člen českého poradního sboru u Spolkového kancléřství

Hosté: Nika Brettschneider, herečka a signatářka Charty 77, Karel Johannes Schwarzenberg, politik, bývalý ministr zahraničí ČR a předseda Mezinárodního helsinského výboru pro lidská práva, dr. Jiřina Šiklová, socioložka

Moderace: dr. Jana Starek, historička

Pořad v němčině, místo konání: Diplomatická akademie ve Vídni

Připomenutí 40. výročí založení Charty v bývalém Československu, ale i připomenutí rakouské pomoci (dr. Bruno Kreisky) i vzpomínka na jedno-

ho ze zakladatelů Kulturního klubu Přemysla Janýra, který byl Spolkovým kancléřstvím pověřen péčí o chartisty v Rakousku. V zaplněném sále vídeňské Diplomatické akademie byl v průběhu večera několikrát vyzdvížen význam Vídně jako zdroje a centra svobodných informací, v němž bylo aktivně zapojeno mnoho signatářů. Součástí programu bylo také promítání dobových reportáží rakouské televize ORF, za přítomnosti tehdejší rakouské korespondentky ORF Barbary Coudenhove-Kalergi. Velvyslanectví České republiky v Rakousku zapůjčilo panelovou výstavu k tématu Charta 77.

26. 09. 2017

Tradiční literární pořad v rámci Evropského dne jazyků

Avantgardní divadlo, kabaret a komično v české a slovenské dramatické tvorbě 20. a 21. století (Radošinské naivní divadlo, Osvobozené divadlo, Divadlo Jára Cimrmana). Program připravily a z ukázek četly: Marie Brandeis (CZ), Pavlína Böhmová-Lössl, Andrea Ozábalová (SK), a Daniela Makový Nedas (SK). Příjemný kulturní večer plný smíchu.

Místo konání: RSKS

12. 10. 2017

Tschechien in 3D

Promítání zachycujících krásy České republiky. Prezentace českého lázeňství.

Místo konání: V prostorách „Föderation für Weltfrieden“

Spolupráce s Föderation für Weltfrieden

01. 11. 2017

Prezentace – křest druhého dílu sborníku Česká menšina ve Vídni 1945-2000 s názvem Vídeňští Češi 1945-2015: Příklad zdařilé integrace?

Záštitu nad křtem sborníku převzal místopředseda Senátu PČR Jaroslav Kubera a Stálá komise Senátu PČR pro krajany žijící v zahraničí.

(pokračování na str. 10)

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

všem Vám srdečně děkujeme za zaslání přání k novému roku.

Měsíc leden je pro představitele výboru Klubu nabitý rozmanitou důležitou prací, jako je např. vyúčtování projektů a různé žádosti o projekty nové, a tak na vlastní redakční přípravu časopisu nám zbývá velmi málo času. Na to, že nečiníme shrnutí minulého roku, jste si již zvykli, zato přinášíme v hojně míře jiné články a shrnutí činnosti KULTURNÍHO KLUBU za poslední dva roky.

Přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít a také čas od času dochází u oznámených programů jak ke změně termínu, tak i k změnám programu. Bohužel, když se tuto skutečnost dozvíme pozdě (a někdy se jí ani nedozvíme vůbec), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu, což se k naší lítosti přihodilo u lednového a únorového filmového programu.

Klubová pravidelná promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je v 19:30 hodin, pouze prosincová pohádka začíná již v 18:00 hodin.

V lednu jste měli možnost zhlédnout první díl filmu **Hořící keř** a v únoru měl následovat díl druhý. Došlo ale ke změně, kterou jsme již nemohli ohlásit, a tak byl v únoru promítnut v loňském roce dokončený snímek režiséra Roberta Sedláčka **Jan Palach**. Film představuje několik posledních měsíců života Jana Palacha na základě dostupných faktických pramenů. Na březen připravujeme film **Po strništi bos** (režie a scénář otec a syn Svěrákovi). Filmy byly ohlášeny na klubové domácí stránce www.kulturklub.at.

O dalších programech, které připravujeme, Vás budeme průběžně informovat v dalších číslech Kulturního klubu a na naší domácí webové stránce.

Děkujeme všem, kteří již zaplatili předplatné přiloženými poukázkami v minulém čísle, snad nemusíme zdůrazňovat, že potřebujeme každé EURO, abychom daný standard udrželi.

Ke konci roku opustila Slovenský inštitút ve Vídni paní ředitelka dr. Alena Heribanová. Výbor a redakce Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku jí děkují za spolupráci a přejí mnoho pracovních i osobních úspěchů a neutuchající elán v další činnosti.

Do funkce nového ředitele Slovenského inštitútu ve Vídni byl povolán pan **dr. Igor Skocek**.

Hezké a osvěžující posezení nad stránkami Klubu přejí

redakce Kulturního klubu
a ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Stručný přehled akcí Kulturního klubu v letech 2017 a 2018	2, 10
Editorial, Obsah, Impressum	3
Kalendář: březen – květen	4
Církevní kalendář	9
Rozhovor	13
Kultura	16
Události a zajímavosti	35
Ekonomika	43
Správy ze Slovenska	56
Úvahy & postřehy	61
Sokol & sport	63
Z české a slovenské Vídně a okolí	67
Oznámení	75
Informace & Inzerce	84
Příloha	I-IV

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, doc. dr. Martin Franc, Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas, Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, P. dr. Jiří Šindelář CSsR, DI Tomislav Vašíček, doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY**07.-31. 03. Uta Maria LANGER: *Mythologie Reloaded*****08. 03. 19:00 Vernissage**

Atelier A „Zum blauen Pfau“

Kirchberggasse 17/II, 1070 Wien

do 15. 03. *Im Total Einsatz / Totálně nasazeni*

Výstava přibližuje osudy českých nuceně nasazených především jejich vlastníma očima: na základě zhruba tří set unikátních fotografií, osobních dokumentů, úryvků z dopisů, deníků i poválečných vzpomínek. Pro účely prezentace ve Vídni byla výstava významně rozšířena a obohacena o několik desítek unikátních, dosud nezveřejněných dokumentů a vzpomínek.

Fachbereichsbibliothek Zeitgeschichte

20. 03. – 20. 4. Foto Wien | Monat der Fotografie

Das neue Festival für Fotografie in Wien, das vom Kunst Haus Wien, Museum Hundertwasser organisiert wird. Es schließt an Eyes On, den bis 2016 im November ausgerichteten Monat der Fotografie, an und findet von 20. März bis 20. April 2019 in dieser Form zum ersten Mal statt. Das Festival-Zentrum wird die Otto Wagner Postsparkasse sein. Ziel des Festivals ist es, das Medium Fotografie ins Zentrum der Aufmerksamkeit zu rücken und die Vielfalt der lokalen Fotoszene ebenso sichtbar zu machen wie internationale Entwicklungen. Die Slowakei wird der Künstler Dušan Kochol vertreten.

In Kooperation mit Museen, Ausstellungshäusern, Galerien, Archiven, Fotografie-Institutionen und einer Vielzahl von KünstlerInnen richtet Foto Wien den Blick auf nationale und internationale Positionen der Fotografie. Ein umfassendes Rahmenprogramm begleitet das Festival.

Foto Wien ist Mitglied des European Month of Photography (EMOP), in dessen Rahmen auch die Fotofestivals in Athen, Berlin, Bratislava, Budapest, Ljubljana, Luxemburg und Paris stattfinden. Die Ergebnisse dieser Zusammenarbeit werden in einer gemeinsam konzipierten Ausstellung und Publikation zum Thema „Bodyfiction“ präsentiert.

Mehr Informationen unter www.fotowien.at**bis 22. 03. Karol BARON: *Zeichnungen 1966-1983***

Karol Baron (1939-2004) geb. in Leutschau/Levoča war einer der führenden Künstler des Surrealismus in der Slowakei. Er war Mitglied der legendären tschechoslowakischen Surrealistengruppe, der Slowakischen Künstlerunion und des tschechischen Vereins Bildender Künstler Mánes. In den 1970er und 1980er Jahren, der Zeit der sogenannten „Normalisierung“ nach der gewaltsamen Beendigung des „Prager Frühlings“, verdrängte das sozialistische Regime die Surrealisten aus der öffentlichen Kunst und Kultursphäre und so konnten Barons Werke öffentlich auch nicht gezeigt werden. Aus dieser Zeit stammen Barons zahlreiche einzigartigen Zeichnungen, die grotesken Humor, Ironie und Absurdität in sich tragen. Die Schau zeigt seine Werke, die sich hauptsächlich mit Themen wie Zen-Kultur und den Einflüssen der japanischen Kalligraphie sowie der Verbindung von Mensch und Natur beschäftigen.

Kurator: Ivan Jančár, Direktor der Galerie der Stadt Bratislava.

In Zusammenarbeit mit der Galerie der Stadt Bratislava.

Slowakisches Institut in Wien

28. 03. – 10. 05. *Europäische Märchen: Volksmärchen der EU-Mitgliedstaaten aus der Sammlung des Kunsthauses für Kinder BIBIANA***27. 03. 18:30 Vernissage**

Quer durch Europa findet man in Volksmärchen gleiche Figuren, Motive und Symbole, die sich in jedem Land ein wenig unterscheiden. Die Ausstellung befasst sich mit europäischen Märchen aus der Bibliotheksammlung des Kunsthauses für Kinder BIBIANA in Bratislava. Die Märchenbücher begleiten 28 Märchenillustrationen aus allen EU-Ländern, die u. a. auch bei der Biennale der Illustrationen in Bratislava ausgezeichnet wurden. Die Vielfalt der europäischen Kulturen vorzustellen, aber auch Gemeinsamkeiten zu schaffen und Verständnis für andere Kulturen zu wecken ist die Grundidee der Ausstellung.

Alle Wissbegierige und Abenteuerlustige sind eingeladen, mit bekannten Märchenfiguren verborgene Schätze zu suchen und Spaß zu haben. Die Kinder können bei der Ausstellung auch ihre Kenntnisse anhand einer interaktiven Märchenmappe der Europäischen Union testen.

Kuratorin: Hana Ondrejčková, Kunsthaus für Kinder BIBIANA.

In Zusammenarbeit mit dem Kunsthaus für Kinder BIBIANA in Bratislava.

Slowakisches Institut

do 05. 04. Bernhard HERING

Prostředí, ve kterém se umělec Bernhard Hering pohybuje, je pro něj zásadní inspirací. Pracuje s velkou škálou materiálů, nalezených předmětů běžného užívání v duchu Readymades.

Bernhard Hering se narodil 9. 4. 1956, vyučil se truhlářem a v letech 1974-1978 studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole. Od roku 1990 pracoval na volné noze jako restaurátor a zhotovitel designového nábytku a od roku 2008 vyučuje na Vyšší odborné a Střední umělecko-průmyslové škole. Na výstavě v Českém centru Vídeň si budou moci návštěvníci prohlédnout exponáty vyrobené ze dřeva.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

STÁLÁ VÝSTAVA***Restituta – Glaube gegen NS-Gewalt***

Hartmannngasse 7, 1050 Wien

<http://pzfb.at/gedenken>, www.restituta.at

První středa v měsíci 14:00-17:00

MAK

MAK-Ausstellungshalle, MAK, Stubenring 5, 1010 Wien

Öffnungszeiten: Di 10:00-22:00 Uhr, Mi-So 10:00-18:00

www.mak.at**bis 31. 03. *Sagmeister & Walsh: Beauty***

Mit ihrem Ausstellungsprojekt *Sagmeister & Walsh: Beauty* liefern Stefan Sagmeister und Jessica Walsh ein visuell eindrucksstarkes multimediales Plädoyer für die Lust am Schönen. Die das gesamte MAK durchflutende Ausstellung untersucht, warum sich Menschen von Schönheit angezogen fühlen, wie sie mit ihr umgehen können und

welche positiven Effekte Schönheit haben kann. Anhand von Beispielen aus den Bereichen Grafik, Produktdesign, Architektur und Stadtplanung demonstrieren Sagmeister & Walsh, dass schöne Objekte, Gebäude und Strategien nicht nur mehr Freude machen, sondern tatsächlich besser funktionieren, und dass die Form nicht einfach der Funktion folgt, sondern in vielen Fällen die Funktion ist.

bis 22. 04. Koloman Moser. Universalkünstler zwischen Klimt und Hoffmann

VEREINIGUNG BILDENDER KÜNSTLERINNEN WIENER SECESSION

Friedrichstraße 12, 1010 Wien

office@secession.at, Tel.: +43/1/587 53 07

Öffnungszeiten: Dienstag – Sonntag 10:00-18:00 Uhr

Führungen: jeden Samstag um 11 Uhr in Englisch und um 14 Uhr in Deutsch

<https://www.secession.at/exhibition>

bis 31. 03. Gerard BYRNE: Upon all the living and the dead

bis 31. 03. Klara LIDÉN: Auf jeden Fall

bis 31. 03. Heidrun HOLZFEIND: The time is now

29. 03. 16:00 KuratorInnenführung Gerard Byrne und Heidrun Holzfeind im Rahmen von **Foto Wien – Monat der Fotografie**. Mit Bettina Spörr und Annette Südbeck.

29. 03. 19:00 Record Release IRO, anima animus

Heidrun Holzfeind stellt das anlässlich ihrer Ausstellung produzierte Album mit den Kompositionen von IRO sowie andere japanische Experimentalmusik vor.

ALBERTINA

www.albertina.at

bis 24. 04. Warhol bis Richter

bis 26. 05. Manfred Willmann (* 1952)

bis 10. 06. Rubens bis Makart. Die Fürstlichen Sammlungen Liechtenstein

Teil Rudolf von Alt und seine Zeit. Aquarelle aus den Fürstlichen Sammlungen Liechtenstein

Der zweite Teil der Jubiläumsausstellung anlässlich der 300-Jahr-Feier des Fürstentums Liechtenstein widmet sich dem Wiener Aquarell vom Biedermeier bis zum Realismus.

Nahezu 100 der schönsten Aquarelle repräsentieren nicht nur die kenntnisreiche fürstliche Sammelleidenschaft, sondern geben zugleich einen gültigen Überblick über die Aquarellkunst Rudolf von Alts und seiner Zeit.

17. 05. – 11. 08. Hermann Nitsch

Als erstes Museum überhaupt widmet sich die Albertina Hermann Nitschs Schüttbildern: Mal wird die Farbe flüssig, mal pastos aufgetragen, mal mit dem Pinsel, mal geschüttet oder gespritzt oder mit der bloßen Hand verschmiert. Die Schau zeigt die Entwicklung seines Werks von den frühen 1960er Jahren bis heute und demonstriert auf beeindruckende Weise die Bedeutung des österreichischen Künstlers.

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM

10:00-18:00, Do 10:00-21:00

Maria-Theresien-Platz, 1010 Wien

www.khm.at

12. 04. Mark Rothko

bis 28. 04. Spitzmaus Mummy in a Coffin and other Treasures. Wes Anderson and Juman Malouf

bis 24. 03. Ansichtssache #23. Albtraumhaft Schön: Rubens' Wiener Medusenhaupt trifft auf die Brünner Fassung

bis 28. 04. Zuhanden Ihrer Majestät. Medaillen Maria Theresias

MUZEUM LEOPOLD

www.leopoldmuseum.at

bis 04. 03. Eine Wiener Garderobe – Kreiert von Arthur Arbesser, fotografiert von Elfie Semotan

Wien steht 2018 im Zeichen der Moderne. 100 Jahre nach dem Tod von Gustav Klimt, Egon Schiele, Otto Wagner und Koloman Moser feiert Wien deren eindrucksvolles Wirken. Zu diesem Anlass hat der WienTourismus den Wiener Modedesigner und Kreativchef des italienischen Modelabels „Fay“ Arthur Arbesser eingeladen, eine von der Wiener Moderne inspirierte Capsule Collection zu entwerfen.

bis 10. 03. Egon Schiele. Die Jubiläumsschau. Reloaded

bis 10. 03. Klimt – Moser – Gerstl

Das Leopold Museum beherbergt die größte und bedeutendste Sammlung an Werken von Egon Schiele und eine gleichermaßen einzigartige Kollektion an Meisterwerken der Kunst Wiens um 1900. Mit *Klimt – Moser – Gerstl* präsentiert es ausgewählte Werke der Hauptvertreter des Wiener Jugendstils Gustav Klimt und Koloman Moser sowie des wegweisenden Expressionisten Richard Gerstl.

bis 28. 04. Wege ins Freie. Von Waldmüller bis Schindler

bis 28. 04. Verborgene Schätze II

Verborgene Schätze rückt zentrale Werke der Sammlung des Leopold Museum ins Scheinwerferlicht, die aufgrund ihres prekären Erhaltungszustandes lange nicht ausgestellt werden konnten. Die Präsentation gibt spannende Einblicke in den Facettenreichtum der Sammlung – von Gemälden Tina Blaus, Kolo Mosers und Anton Koligs über Grafiken von Lovis Corinth, Bertold Löffler und Maria Likarz-Strauss bis hin zu wichtigen kunsthandwerklichen Objekten und Möbeln von Dagobert Peche, Josef Hoffmann und Otto Wagner.

BELVEDERE

www.belvedere.at

BELVEDERE 21

01. 03. – 02. 06. Über das neue junge Szenen in Wien

bis 22. 04. Nicolas Jamin und andere Arbeiten

bis 18. 08. Attersee Feuerstelle

17. 05. – 15. 09. Caroline Achaintre – neue Arbeiten

ORANGERIE BELVEDERE

08. 03 – 18. 08. Talking heads. Zietgenössische Dialoge mit F. X. Messerschmidt

UNTERES BELVEDERE

bis 19. 05. *Stadt der Frauen Künstlerinnen in Wien 1900-1938*

07. 06. – 15. 09. *Kiki Smith. Procession*

OBERES BELVEDERE

bis 12. 05. *Im Blick: Leopold Kiesling. Der Mythos von Mars und Venus mit Amor*

23. 05. – 08. 09. *Im Blick: Spontan erfaßt. Faszination Ölskizze*

12. 04. – 13. 11. *Carlone Contemporary. Uli Aigner. One Million – ITEM 2361 – Monumentales Porzellan-gefäß*

DOMMUSEUM AM STEPHANSPLATZ

Mi – So 10:00-18:00, Do bis 20:00

Stephansplatz 6, 1010 Wien

bis 25. 08. *Zeig mir deine Wunde*

KUNSTHALLE WIEN MQ

Öffnungszeiten: Di-So 11:00-19:00, Do: 11-21:00 Uhr

BA KUNSTFORUM

Öffnungszeiten: tägl. 10:00-19:00, Fr. 10-20:00 Uhr

LENTOS KUNSTMUSEUM LINZ

Dienstag bis Sonntag 10:00-18:00, Donnerstag 10:00-21:00 Uhr

Montag geschlossen (außer 22. 04., 10. 06. und 09. 09.)

Lentos Kunstmuseum

Ernst-Koref-Promenade 1, 4020 Linz

www.lentos.at

bis 19. 05. *Lassing – Rainer. Das Frühwerk*

Maria Lassnig und Arnulf Rainer zählen zu den erfolgreichsten KünstlerInnen Österreichs. Lassnig würde heuer ihr 100. Lebensjahr begehen, Rainer feiert seinen 90. Geburtstag. Die Ausstellung im Lentos veranschaulicht künstlerische Annäherungen, aber auch jeweils individuelle Ausdrucksformen. Beide lernten sich 1948 in Klagenfurt kennen. Ihre gemeinsam verbrachten Jahre prägten ihr gesamtes künstlerisches Werk grundlegend. Die Schau zählt etwa 120 Kunstwerke und wurde von zahlreichen Museen, Galerien und privaten LeihgeberInnen sowie der Maria Lassnig Stiftung unterstützt. Viele Arbeiten von Maria Lassnig sind erstmals seit über 50 Jahren zu sehen.

Die Ausstellung wird im Sommer 2019 in adaptierter Form im Museum Moderner Kunst Kärnten gezeigt.

NITSCH MUSEUM MISTELBACH

Di-So: 10-17:00 Uhr

<https://www.nitschmuseum.at/en>

do 05. 05. 2019 *Hermann Nitsch: Leben und Werk*

Hermann Nitsch (* 29. 8. 1938, Wien) – rakouský výtvarník, výrazně se projevil v šedesátých letech svým zájmem o „divadlo orgií a mystérií“. Nitsch je nejvýznamnějším představitelem vídeňského akcionismu, zabývá se i klasickou malbou, tvorbou objektů, instalací a scénografií. Skládá také hudbu. Svou tvorbou je zastoupen ve všech důležitých veřejných sbírkách a vystavoval prakticky v celém světě. Výrazně na sebe upozornil v roce 1998 šest dní trvající slavností na svém zámku v Prinzenborfu. Vytvořil

např. vynikající dekorace a scénografii pro Vídeňskou operu (Jules Massenet: *Hérodiade*).

JEDNOTLIVÉ AKCE

01. 03. *L'enfant / Olympia*

Režie: Barbora Horáková Joly

Wiener Kammeroper

03. 03. *Gaetano Donizetti: L'elisir d'amore*

S Adamem Plachetkou.

Staatsoper Wien, www.wiener-sttatsoper.at

05. 03. *Gaetano Donizetti: L'elisir d'amore*

S Adamem Plachetkou

Staatsoper Wien, www.wiener-sttatsoper.at

05. 03. 12:30 **Lunchkonzert: Martina Janegová (Klavier), Jana Csampaiova (Violine)**

Mit Werken von Astor Piazzolla und Víctor Carbajo

Martina Janegová studovala klavír am Konservatorium in Bratislava und an der Comenius-Universität in Bratislava. Sie wirkte als Pädagogin des Klavierspiels und als Korrepetitorin in der Jozef Rosinský Musikschule in Nitra.

Jana Csampaiová studierte das Violinspiel am Konservatorium in Žilina an der Philosoph Konstantin-Universität in Nitra. Momentan wirkt sie als Pädagogin des Violinspiels in der Jozef Rosinský Musikschule in Nitra, wo sie auch ein Streichorchester leitet.

Slowakisches Institut in Wien

05. 03. 19:30 **Fašiangová zábava**

Aj keď ste sa cez tento dlhý fašiang určite dobre vytancovali a veselo zabavili na plesoch, prídte si ešte zatancovať v pestrých maskách, kostýmoch alebo len tak civilne do nášho spolku, a tak tradične zakončiť toto bujaré a roztopašné obdobie – s hudbou Laca Košinára a speváčky Petry. Domáce dobroty a pochútky do spoločného bufetu sú vítané.

Vstupné: dobrovoľný príspevok

Otto Bauergase 23/11, 1060 Wien

RSKS

06. 03. 18:30 **Lesung & Gespräch**

Buchpräsentation Troll | Tropen 2018, übers. von Mirko Kraetsch; Autor Michal Hvorecky

Moderation und Einführung: Sylvia Treudl, Literaturhaus NÖ Osteuropa

Michal Hvorecký (* 29. 12. 1976) je slovenský spisovateľ a publicista. Jeho posledná kniha *Troll* je o lidech, kteří šíří na internetu nepravdivé informace. Takzvaní trollové jsou anonymní účastníci internetových serverů, fór, chatů nebo blogů, kteří publikují záměrně provokativní, urážlivé nebo irrelevantní příspěvky k citlivým tématům. Cílem je vyprovokovat ostatní uživatele k emotivní odezvě.

In Zusammenarbeit mit dem Literaturhaus NÖ

Slowakisches Institut in Wien

10. 03. **W. A. Mozart: Don Giovanni**

S Adamem Plachetkou

Staatsoper Wien, www.wiener-sttatsoper.at

11. 03. 19:30 Film: *Po strništi bos* (Česko / Slovensko / Dánsko, 2017, 111 min., německé či anglické titulky)
Režie: Jan Svěrák, předloha: Zdeněk Svěrák (kniha), scénář: Jan Svěrák, kamera: Vladimír Smutný, hudba: Michal Novinski
Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV

13. 03. 18:30 Buchprezentation & Gespräch: Zdenka Becker: *Ein fesches Dirndl* (Gmeiner Verlag, 2019)
Im neuesten Roman von Zdenka Becker erzählt die Migrantin Bea Burger humorvoll, spannend und berührend von ihrem Ankommen in Österreich und den ersten Gefühlen zu ihrer neuen Heimat. Sie erlebt viele Stationen der Integration, Sie, die vierzig Jahre gebraucht hat, sich als Österreicherin zu fühlen ohne über ihren Akzent und ihre eigene Identität nachzudenken, wird endlich „ein fesches Dirndl“.

Zdenka Becker, geb. 25. 3. 1951 in Eger (Cheb), ist in Bratislava aufgewachsen und lebt seit den 70er Jahren in Österreich. Romane (u. a.): *Samy, Der größte Fall meines Vaters, Die Töchter der Róza Bukovská, Taubenflug*. Sie wurde mehrfach mit Preisen und Stipendien ausgezeichnet – Würdigungspreis des Landes NÖ 2014, Prandtauerpreis 2016 und Exil-Literaturpreis 2017. Sie lebt in St. Pölten.
Slowakisches Institut in Wien

14. 03. W. A. Mozart: *Don Giovanni*
S Adamem Plachetkou
Staatsoper Wien, www.wiener-sttatsoper.at

15. 03. 18:00 V. J. Tomášek: *Missa solemnis „Korunovační“ (při mši svaté)*
Rychnovský chrámový sbor, rychnovská Základní umělecká škola a sbory Carmina alta a Cantores cantant
Sólové party přednesou Karolína Žmolíková, Radka Rubešová, Jakub Koš a Jakub Hrubý.
Katedrála sv. Štěpána, Wien

16. 03. 17:00 Beseda a autorské čtení s českou spisovatelkou, novinářkou, propagátorkou vědy a kritického myšlení Věrou Noskovou (* 1947)
Slovanská beseda, Drachengasse 3, Wien 1
AS, Slovanská beseda a ČS

17. 03. W. A. Mozart: *Don Giovanni*
S Adamem Plachetkou
Staatsoper Wien, www.wiener-sttatsoper.at

17. 03. 17:00-21:00 Čaj o páté jarní s Marjánkou a Demizónem
Velká klubovna školy Školského spolku Komenský
Sebastianplatz 3, Wien 3
Vlastenecká omladina

19. 03. 19:00 Felix Mitterer: *Pardál (Der Panther)*
Divadlo Ungelt, režie: Ladislav Smoček
Škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Kontaktforum

28. 03. 18:00 Literaturabend: *Literatur ohne Grenzen: 30 Jahre Fall des Eisernen Vorhangs* (Zdenka Becker, Tamara Šimončíková Heribanová, Mária Kopcsay)
Einführung: DDr. Katharina Prager, Historikerin vom Boltzmann Institut

Zdenka Becker, slowakisch-österreichische Schriftstellerin. Würdigungspreis des Landes NÖ 2014, Prandtauerpreis 2016 und Exil-Literaturpreis 2017. Sie lebt in St. Pölten.

Tamara Šimončíková Heribanová (* 6. 5. 1985, Bratislava) ist Autorin mehrerer Prosawerke sowie Kinderbücher, die zu den schönsten Kinderbüchern der Slowakei ausgewählt wurden. Sie ist Mitglied des slowakischen PENClubs. Momentan wirkt sie als Doktorandin im Institut für Weltliteratur der Slowakischen Akademie für Wissenschaften. Neben der Literatur widmet sie sich Publizistik und Popularisierung der Trachten. Sie lebt in Lissabon.

Mária Kopcsay (* 1968, Bratislava) – Er war Herausgeber und Chefredakteur mehrerer slowakischer Tageszeitungen und Magazine, wurde mit Erzählungen und Romanen bekannt, schreibt aber auch Drehbücher. Bislang veröffentlichte er sechs Bände mit Erzählungen und Romanen. Er ist Preisträger des Großen Preises für Osteuropäische Literatur. 2007 war er Stipendiat des Bank Austria Literaris Writer-in-Residence in Wien. Er arbeitet als Journalist und lebt im kleinen Weinort Modra nahe Bratislava.

In Zusammenarbeit mit dem Honorarkonsulat der Slowakischen Republik in St. Pölten.
NÖ Landesbibliothek – Lesesaal, Landhausplatz 1, Haus Kulturbezirk 3, 3109 St. Pölten

30. 03. 17:00 Beseda s Danielem Radulovicem, absolventem školy Komenský
Slovanská beseda Drachengasse 3, Vídeň 1010 AS, Slovanská beseda a ČS

04. 04. Komentovaná prohlídka výstavy v ČcV s Bernhardem Heringem
České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

08. 04. 19:30 Vítězný český dokumentární film představený na 21. ročníku festivalu Jeden svět (letošní téma: Bezpečná blízkost)
Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV

11. 04. 18:30 Vernisáž: Toy Box
Streetartová umělkyně, ilustrátorka a komiksová kreslířka Toy Box představí během výstavy v Českém centru svou tvorbu. Umělkyně je laureátkou dvou komiksových cen Muriel a rovněž obdržela ocenění Zlatá stuha za nejlepší knihu na poli literatury pro děti.
České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

16. 04. Autorské čtení – Váchal: *Krvavý román (Ondřej Cikán)*
Ve svém nejznámějším díle, *Krvavém románu*, vzdal Josef Váchal hold lidovému čtení 19. století, tzv. „krváku“. Tomuto brakovému žánru nechybí nespočet zvratů, ani dějových linií, které jsou často vyhnány do své krajnosti, čímž se Váchalovo dílo stává velmi humornou parodií. Některé

úryvky z románu představí v Českém centru Vídeň Ondřej Cikán, který jej přeložil.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

13. 05. 19:30 Film: *Zloději zelených koní*

Režie: Dan Włodarczyk, předloha: Jiří Hájíček (kniha)

Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140

Wien

KK, ČcV

KONCERTY

Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien

Tel.: +43 1 5125550

www.konzerthaus.at

INFORMACE

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

POKRAČOVÁNÍ PROGRAMU PODPORY ČESKÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V ZAHRANIČÍ

Dovolujeme si Vám v souladu s usnesením vlády ČR č. 348/2015 o pokračování Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2016-2020 připomenout blížící se termín 15. 3. 2019 k podávání přihlášek do jazykových kurzů v rámci Krajanského vzdělávacího programu a výuky českého jazyka v zahraničí.

Více k danému tématu naleznete na webu Velvyslanectví ČR ve Vídni: <https://1url.cz/LMqbC>

THEATER ARCHE

Na místě Theater Brett se od 1. ledna 2019 nachází **Theater Arche** pod vedením Jakuba Kavína, staršího syna Ludvíka Kavína.

Theater Brett – Compagnie Brettschneider ovšem nezanikl, ale existuje jako spolek, zabývající se divadlem a kulturou všeobecněji. Vede jej Ludvík Kavín spolu s mladším synem Lukášem. Veškeré adresy (pošta, e-mail, telefon) zůstávají zachovány.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet ein 25-minütiges Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

Na přední straně obálky:

František RONOVSÝ: Zvěstování, 1969

František RONOVSÝ (11. 1. 1929, Praha – 17. 3. 2006, Praha) – významný český malíř. Ústředním tématem jeho obrazů je člověk a lidské postavy zobrazované v různých fázích života v příběhu vyprávěném nebo naznačeném. Celoživotní inspirací byli pro autora mistři renesance, také používaná technika enkaustiky má svůj vzor v dávné historii. Ani jako čelný představitel nové figurace se v šedesátých letech 20. století nevyhýbal aktuálnímu fenoménu abstrakce. Uznání získal rovněž jako autor projektů ideálních návrhů na monumentální realizace.

Na zadní straně obálky:

Robert HLINĚNSKÝ: Znění, 1968

Robert HLINĚNSKÝ (3. 11. 1908, Brno – 8. 1. 1979, Brno) – český malíř, kreslíř a grafik, absolvent Školy uměleckých řemesel v Brně. Ve svém díle se soustředil na figurální náměty z městského prostředí a akvarelové krajiny, později došel k abstrakci. První samostatnou výstavu uspořádal v roce 1935 v Umělecko-průmyslovém muzeu v Brně, zatím poslední výstava věnovaná jeho dílu proběhla v roce 1999 v brněnské Galerii Aspekt. Patří nepochybně k významným vyhraněným autorům, uznání a nesporné místo na výtvarné scéně (nejen brněnské) si získal až na sklonku života.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně **každou středu v 15:00** v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.

Jednota sv. Metoděje

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň.

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN /

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. naplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátkit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

KONTAKTY – PŮSOBIŠTĚ

Duchovní správce:	P. Jiří Šindelář CSsR , Salvatorgasse 12, 1010 Wien tel.: +43 677 614 182 32, e-mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com FB: Jiří Šindelář
Kancelář:	Kláster redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
Chrám Panny Marie na Nábřeží:	Passauer Platz 1, 1010 Wien
Kostel Nejsvětějšího Vykupitele:	Rennweg 63, 1030 Wien
Klemens Maria Hofbauer klub:	Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
Obecná škola Komenský:	Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Reálné gymnázium Komenský:	Schützengasse 31, 1030 Wien

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB A PROGRAM V ROCE 2019

NEDELE	08:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	09:30-12:00	setkání, Klemens Maria Hofbauer klub, Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
	10:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
		každá 2. neděle v měsíci v 10:00 příprava dětí na 1. sv. přijímání
		každá 4. neděle v měsíci v 10:00 mše sv. s tematickou promluvou
		(1. a 3. neděli v měsíci slouží mše sv. P. Ludwik Pociask)
STŘEDA	09:00-12:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	13:00-14:00	návštěvní hodiny liché týdny, Obecná škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
	14:00-15:00	návštěvní hodiny sudé týdny, Gymnázium Komenský, Schützengasse 31, 1030 Wien
	16:00-18:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	růženec, chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-20:30	Biblický kroužek, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-22:15	Studentský pěvecký sbor a studentský klub, Passauer Platz 1, 1010 Wien
PÁTEK	14:00-15:00	návštěvní hodiny, kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	15:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
SOBOTA 1. v měsíci	16:00	příprava na biřmování, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
Svátost smíření (zpověď): Zpověď je možná prakticky kdykoliv, nejlépe však v rámci návštěvních hodin, před nebo po mši sv., popř. i jindy po domluvě.		
Další aktivity během roku: četba a výklad Bible; studium katechismu; konání výletů do přírody a poutí; školní mše sv., koncerty; divadla; přednášky; setkání; prázdninové pobyty apod.		

První svaté přijímání v roce 2019

K prvnímu svatému přijímání přistupují děti po zhruba jednoroční katechetické přípravě zpravidla ve věku kolem devíti let. Příprava by měla navazovat na již absolvované vyučování náboženství v délce jednoho či dvou let. První svaté přijímání je organizováno ve farnostech zpravidla jednou ročně v květnu nebo na počátku června. Koná se slavnostním způsobem při nedělní mši za účasti rodičů a kmotrů. Po mši zpravidla následuje společné fotografování, popřípadě oslava. Před prvním svatým přijímáním (většinou den před ním) přicházejí budoucí prvokomunikanti ke své první zpovědi. V katolické církvi je věřící, který již přijal první svaté přijímání, povinen přistoupit alespoň jednou ročně ke svátosti smíření.

Přípravná setkání v r. 2019 se konají v rámci nedělní mše sv. v 10:00 v českém kostele (Rennweg 63, Wien 3) v termínech 10. 3., 7. 4. a 12. 5.

Výzdoba kostela, 1. sv. zpověď a nácvik slavnostního průvodu se konají v sobotu 25. 5. 2019 v 15:00 v českém kostele (Rennweg 63, Vídeň 3).

První sv. přijímání se koná v neděli 26. 5. 2019 při mši sv. v 10:00 v českém kostele (Rennweg 63, Wien 3).

Další informace

<https://www.erzdioezese-wien.at/pages/inst/14425183>

Za účasti editorů sborníku: Ing. Helyny Basler, Mag. Richarda Baslera a dr. Jiřího K. Kroupy. Ukázka ze sborníku – přiblížení jednoho osudu.

Odborné referáty: dr. Stanislav Brouček: K fenoménu české Vídně v české kultuře, dr. Tomáš Grulich: Češi v Rakousku, následovala diskuse.

Kde: Frýdlantský salonek Senátu PČR, Praha

Mezi posluchači byli zástupci diplomacie a vědy.

13. 12. 2017

Koncert: Pěvecký sbor, Orchester Gymnázia Jiřího z Poděbrad a sbor absolventů Collegium 2010

Karlskirche

20. 12. 2017

Koncert: Husak Quartet (mladí posluchači brněnské Konzervatoře a JAMU)

Koncert byl rozdělen do tří částí. Každá část byla v jiném hudebním pojetí. Hudba klasická, hudba populárnějšího rázu v úpravě pro housle, housle, violoncello a vánoční hudba, koledy v úpravě Matěje Kovandy, violoncellisty HQ.

Věnováno životnímu jubileu Karla Schwarzenberga, za jeho přítomnosti.

Kostel sv. Karla, Karlskirche

České koledy vyvolaly nejen bouřlivý emotivní potlesk, ale mnozí návštěvníci a i oslavenec podpořili hudbu zpěvem.

Zavedené pořady v ČcV v rámci kulatého stolu „**Úspěšní Čecho-Slováci-Rakušané – moderní integrace – významní vídeňští Češi, Češky**“

Křeslo pro hosta se pro dlouhodobé neobsazení postu ředitele ČcV nepodařilo realizovat.

Pravidelná projekce české kinematografie na ZÚ

Teorie tygra – režie: Radek Bajgar

Domácí péče – režie a scénář: Slávek Horák

Ztraceni v Mnichově – režie a scénář: Petr Zelenka

Rodinný film – režie: Olmo Omerzu

Osmý – režie: Jiří Strach, scénář: Marek Epstein

Za účasti režiséra filmu Jiřího Stracha

V jednom vše, ve všem jedno (dokument) – režie: Lenka Ovčáčková

V závěru diskuse s režisérkou a scenáristkou filmu Lenkou Ovčáčkovou

Evangelium podle Brabence – režie: Miroslav Janek, scénář: Miroslav Janek, Renáta Kalenská

Limonádový Joe aneb Koňská opera – režie: Oldřich Lipský, scénář: Jiří Brdečka a Oldřich Lipský, předloha (kniha) Jiří Brdečka

U příležitosti sto let od narození Jiřího Brdečky – kreslíře, filmového kritika, esejisty, scenáristy hraných i animovaných filmů a také režiséra (24. 12. 1917 – 2. 6. 1982)

Sen noci svatojánské (vánoční pohádka) – režie: Jiří Trnka, scénář: Jiří Trnka, Jiří Brdečka

VÝBĚR ZE SPOLEČENSKÝCH AKTIVIT

15. 09. 2017

Přípravná práce pro tiskovou konferenci „Österreichs Volksgruppen zur Nationalratswahl“

Ve spolupráci s ARGE Volksgruppen – Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut

Kde: Cafe Landtmann, 1010 Wien

19. 09. 2017

Slavnostní položení věnce k pamětní desce T. G. Masaryka

Výbor Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, u příležitosti 80 let od úmrtí prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigue Masaryka.

Místo konání: roh náměstí Petersplatz – Jungferngasse, 1010 Wien

10. 10. 2017

Committee of Experts of the European Charter for Regional or Minority Languages

Aktivní účast na jednání s experty: Mag. Richard Basler, KLUB

*****

21. 03. 2018

Prezentace druhého dílu sborníku *Česká menšina ve Vídni 1945-2000 s názvem Vídeňští Češi 1945-2015: Příklad zdařilé integrace?*

Za účasti editorů sborníku: Ing. Helyny Basler, Mag. Richarda Baslera a dr. Jiřího K. Kroupy. Tři vystoupení doplnily danou problematiku:– vystoupení pamětníka – exulanta z roku 1968 Dipl. Ing. Tomislava Vašíčka, otce známé rakouské muzikálové a filmové herečky Caroline Vašíček, koncert tradičního menšinového pěveckého sboru Lumír a dětského folklórního tanečního souboru Marjanka, založeného vlnou mladé české a slovenské migrace po roce 1989.

Za přítomnosti velvyslankyně ČR JUDr. Ivany Červenkové, jež rovněž převzala nad akcí záštitu.

Místo konání: Mramorový sál velvyslanectví ČR

24. 04. 2018

Přednáška: Jan Tabor: Architekt Dušan Samo Jurkovič v Čechách a na Moravě

Pořádáno v rámci kulatého stolu „Úspěšní Čecho-Slováci-Rakušané – moderní integrace – významní vídeňští Češi, Češky, a u příležitosti 150. výročí narození Dušana Jurkoviče

Prof. Jan Tabor, česko-rakouský architekt, teoretik architektury, kulturní publicista a kurátor četných výstav. Více než hodinová přednáška představila Dušana Jurkoviče, jak ho neznáme – jako autora četných významných objektů na Slovensku, na Moravě, které bývají často „zapomenuty“ vedle oněch populárních staveb inspirovaných folklórem, jež vznikly na počátku jeho činnosti na „objednávku“. Prof. Jan Tabor představil bohatý dokumentární fotografický materiál, který „otevřel“ před posluchačem nejen Jurkovičův profesní, ale i privátní svět a takto detailně doložil jeho odbornou i morální velikost. Pozorné a početné publikum odměnilo přednášejícího dlouhotrvajícím potleskem.

Místo konání: ČcV

18. 05. 2018

Literární večer se spisovatelem a dramatikem Pavlem Kohoutem

Večer byl jakousi rekapitulací nejen tvůrčích fází spisovatele, ale i jeho osobního života. Realizaci pořadu inicioval Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tak jako řadu předchozích pořadů a diskusí se spisovatelem Pavlem Kohoutem na půdě Českého centra ve Vídni. Tentokrát však byl pořad výjimečný, neboť byl věnován nadcházejícímu životnímu jubileu spisovatele. V závěru večera potom předsedkyně Kulturního klubu ing. Helena Basler a zástupkyně Kulturního klubu dr. Marie Brandeis poděkovaly spisovateli Pavlu Kohoutovi za jeho dlouholetou vstřícnou spolupráci s Kulturním klubem.

Pořad moderoval ředitel ČcV dr. Mojmír Jeřábek.

23. 05. 2018

Tradiční Májový koncert Vivaldi mezi Vídní a Prahou

Účinkovali studenti a profesori Akademie staré hudby při Institutu hudební vědy na Masarykově univerzitě v Brně pod hudebním vedením dr. Roberta Huga. V jeho úvodu pozdravil posluchače v zastoupení velvyslankyně ČR v Rakousku JUDr. Ivany Červenkové ředitel Českého centra ve Vídni dr. Mojmír Jeřábek. Za Kulturní klub promluvila krátce k tematice koncertu dr. Marie Brandeis. Velvyslankyně ČR JUDr. Ivana Červenková převzala nad akcí záštitu.

V roce osmičkových jubileí se Kulturní klub tematicky zaměřil sice také na osmičku v letopočtu, ale nasměroval program do doby baroka. Koncert představil hudbu Antonia Vivaldiho a spojil Itálii (rodné Benátky) s Prahou a Vídní, přičemž zazněla díla skladatelů z českých zemí (například Adam Michna z Otradovic, Bohuslav Matěj Černohorský). Dlouhotrvajícím potleskem odměnili posluchači účinkující, jež svým uměním okouzlili všechny návštěvníky.

26. 05. 2018

Dopolední procházka centrem Vídně se zastavením u budov spojených s osobnostmi Tomáše Garrigua Masaryka a Josefa Hlávky

Akademické gymnázium – Beethovenplatz – Státní opera – Pamětní deska Hlávky na jedné z jeho budov na domě na Opernring 6 – Pamětní deska T. G. Masaryka, práce prof. Josefa Symona (exulant roku 1968), na rohu náměstí Petersplatz – Jungferngasse – Arkadenhof – vídeňská univerzita

Od roku 1966 je zde umístěna i busta T. G. M. od umělce Vincenta Makovského. Zde se také nacházejí pamětní desky vědců, majících společný původ narození Čechy a Moravu, např. Karel Rokitský, patolog, politik a filozof, Theodor Egon Oppolzer, astronom, Josef Škoda – Joseph Ritter von Škoda, lékař, Ferdinand Karl Franz Ritter von Hebra, dermatolog, Jan Kollár ad.

Odpolední přednášky:

dr. Milena Secká: Jubilanti v roce 2018

dr. Martin Šámal: Vojta Náprstek – Jsem svobodný

Posluchače a hosty přivítala předsedkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, která krátce nastínila minulost a současnost jak hotelu Post, tak spolku Českého srdce.

Dr. Martin Šámal představil svou novou knihu *Vojta Náprstek – Jsem svobodný*. Vojta Náprstek (1826-1894) byl především upřímný vlastenec, který se během svých vídeňských let podílel na organizaci kulturního života vídeňských Čechů a v roce 1848 se aktivně zapojil do revolučního dění.

Organizátorka zájezdu, předsedkyně Amerického klubu dam, historička dr. Milena Secká erudovaně v kostce představila posluchačům Jubilanty v roce 2018. Nacházela se mezi nimi známá jména jako Jan Nepomuk hrabě Harrach (ve Vídni v součinnosti se Slovanskou besedou, v jejímž čele stál, a spolkem Komenský založil první českou školu a vymohl konání bohoslužeb v českém jazyce), Bernard Bolzano (jeho přednášky navštěvoval T. G. Masaryk), František Palacký, Josef Kajetán Tyl, František Ladislav Rieger, Zdenka Braunerová, Josef Myslbek, Jaroslav Čermák, Luděk Marold, Svatopluk Čech, Josef Hlávka, Václav Bolemlir Nebeský, Anna Fingerhutová-Náprstková, Josefa Křížová-Náprstková, manželka Vojty Náprstka a zakládající členka Amerického klubu dam, Rosa Hof-Holubová, manželka lékaře a cestovatele Emila Holuba.

A také osobnosti méně známé, jako Jan Valerián Jirsík, český katolický duchovní, spisovatel, vlastenec a národní buditel, Václav Vladivoj Tomek, český historik, archivář, František Kaván, regenschori, hudební skladatel, pedagog, spoluzakladatel Matice české, Bohuslav Kroupa, malíř, pedagog, cestovatel, mecenáš, Jan Gebauer, český jazykovědec a literární historik, Otakar Feistmantel, český geolog a paleontolog, autor cestopisů z Indie, Josef Jireček, český etnograf, literární historik, vydavatel staročeské literatury a politik.

Akce byla druhou mezinárodní spoluprací s Americkým klubem dam – Náprstkovým muzeem a Spolkem přátel Čechů na Slovensku z Bratislavy.

Pořad se za podpory Českého srdce uskutečnil ve zcela zaplněném sálu Slovanské besedy.

13. 06. 2018

Prezentace knihy Bedřich Smetana Korespondence I. 1840-1862

Za účasti editorů knihy PhDr. Olgy Mojžíšové, PhD., PhDr. Milana Pospíšila, CSc. a PhDr. Jiřího K. Kroupy. Jde o společnou práci Národního muzea a Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě. Po uvítání ředitelem ČČV dr. Mojmírem Jeřábkem se moderace večera ujal Mag. Richard Basler, Kulturní klub. V průběhu pořadu byly přečteny krátké ukázky z korespondence a nebylo zapomenuto na hudební ukázky z díla Bedřicha Smetany. I přes velká horka přilákal pořad do ČČV dostatečný počet posluchačů, kteří odměnili autory zasluženým potleskem a zahrnuli i četnými dotazy.

Pořad v němčině proběhl ve spolupráci s Národním muzeem, Nadací pro dějiny kultury ve střední Evropě a vydavatelstvím KLP, Praha, ČR.

24. 10. 2018

Položení věnce k pamětní desce T. G. Masaryka

Dopoledne u příležitosti 100. výročí samostatného československého státu byl Kulturním klubem umístěn k pamětní desce T. G. Masaryka, na rohu náměstí Petersplatz – Jungferngasse, vzpomínkový věnec.

29. 11. 2018

Přišli jsme v roce 1968

Programem provázela historička dr. Jana Starek, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien. Exponáty výstavy k roku 1968 zapůjčil Jan Kratochvíl, ředitel brněnského Muzea exilu, který se také se svou rodinou pořadu zúčastnil a v závěru komentoval vystavené panely fotografií k roku 1968. Pořad byl zpestřen minihrou Pavla Kohouta v podání členů výboru KLUBU.

Za přítomnosti velvyslankyně ČR JUDr. Ivany Červenkové, jež rovněž převzala nad akcí záštitu a přispěla svým referátem.

Kulturní klub, původně založený exulanty roku 68, uspořádal toto setkání pro příchozí do Rakouska z ČR roku 68. Setkání proběhlo na ZÚ ve velmi srdečné atmosféře.

14. 12. 2018

Valná hromada Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku

Předsednictvo KLUBU bylo opětovně zvoleno na rok 2019-2020.

15. 12. 2018

Tradiční Vánoční koncert Pěveckého sboru a Orchestru Gymnázia Jiřího z Poděbrad

Karlskirche
Mediální propagace

Pravidelná projekce české kinematografie na ZÚ

Trilogie *Zahradnictví* – režie Jan Hřebejk, předloha Petr Jarchovský

Učitelka – režie: Jan Hřebejk, scénář: Petr Jarchovský, za účasti hlavní představitelky slovenské herečka Zuzany Mauréry

Rozmarné léto – režie: Jiří Menzel, předloha: Vladislav Vančura (kniha), scénář: Václav Nývlt, Jiří Menzel

Konec starých časů – režie: Jiří Menzel, předloha: Vladislav Vančura (kniha), scénář: Jiří Menzel, Jiří Blažek

O slavnostech a hostech – režie: Jan Němec, scénář: Jan Němec, Ester Krumbachová

Alois Nebel – režie: Tomáš Luňák, předloha: Jaroslav Rudiš (komiks), scénář: Jaroslav Rudiš

Lichožrouti (vánoční pohádka) – režie: Galina Miklínová, předloha: Pavel Šrut (kniha), scénář: Galina Miklínová, Pavel Šrut

VÝBĚR ZE SPOLEČENSKÝCH AKTIVIT

05. 02. 2018

Setkání na ZÚ s předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Radkem Vondráčkem.

19. 04. 2018

Slavnostní koncert v Karlskirche

Koncert byl první akcí v Rakousku, jenž připomněla významná česko-slovenská výročí spojená s „osmičkovým“ letopočtem. Koncert ve spolupráci českého a slovenského velvyslanectví v Rakousku oslavil vznik Československa roku 1918.

03. 05. 2018

Konference na téma Vícejazyčnost v dunajském regionu před a po roce 1918, spolupráce Slovenského institutu ve Vídni, Maďarského institutu pro Historický výzkum ve Vídni, Collegium Hungaricum Wien, Institutu für Österreichische Geschichtsforschung (Universität Wien) a Institutu für den Donauraum und Mitteleuropa

Konference se konala v Malém slavnostním sále vídeňské univerzity.

04. 05. 2018

Spolkový ministr Gernot Blümel pozval zástupce národnostních menšin na setkání ve větším rámci do spolkového kancléřství. KLUB zastoupen Mag. Richardem Baslerem – člen poradního sboru pro českou národnostní menšinu.

17. 05. 2018

Velvyslanectví ČR v Rakousku uspořádalo Vzpomínkový večer věnovaný událostem roku 1968 v Československu a v Rakousku. V úvodu promluvila velvyslankyně dr. Ivana Červenková o 50. výročí pražského jara 1968, osobní vzpomínky na tyto události přinesly výpovědi dvou pamětníků – Heinze Fischera, bývalého rakouského prezidenta, a spisovatele Pavla Kohouta. Večer moderoval ředitel Českého centra ve Vídni dr. Mojmír Jeřábek.

19. 05. 2018

Slavnostní akt na radnici ve Vídni při příležitosti 50. výročí od událostí pražského jara 1968 v Československu. Velvyslanectví ČR v Rakousku ve spolupráci s Rakousko-českou společností pojalo tento slavnostní akt jako formu poděkování rakouskému státu a městu Vídeň za přijetí emigrantů z Československa po okupaci republiky vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968.

23. 05. 2018

Diplomatická akademie: pódiová diskuse na téma 25 let samostatnosti Slovenské a České republiky. Jak došlo k beznásilnému rozdělení Československa? – debata dvou vrcholných politiků devadesátých let, Václava Klause a Vladimíra Mečiara

25. 05. 2018

Jamí koncert – první celovečerní vystoupení pěveckého sboru Lumír ve Slovanské besedě

28. 05. 2018

V prostorách Slovenského inštitútu se konala tisková konference „Bratisla-

va žije kultúrou“, kterou připravuje Slovenský inštitút vo Viedni ve spolupráci s Magistrátom mesta Bratislavy, BKIS a SND jako plnění bilaterální smlouvy MZVaEZ SR a Magistrátu města Bratislavy.

13. 06. 2018

Na půdě Diplomatické akademie byl promítnut film *Dubček. Short Spring, long Winter* (2018, Slovensko/ČR, 86 min.). Režie: Laco Halama, scénář: Viliam Klimáček, Luboš Jurík, Juraj Fábry.

14. 06. 2018

Na půdě maďarského velvyslanectví proběhla konference na téma: 150 let zákona pro rovnoprávnost národů v Transleithanien – kritický rozbor s minulostí a jejími nevyřešenými problémy. Organizátorem akce byla Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut /ARGE.

20. 06. 2018

V Stadkino Vídeň se uskutečnila premiéra slovensko-česko-rakouského filmu *Tlumočník (Der Dolmetscher)* za přítomnosti jednoho z hlavních představitelů, a to rakouského herce Petera Simonischeka a slovenského režiséra Martina Šulíka. Organizace KLUB byla na premiéru filmu pozvána jako dík za mediální propagaci a zprostředkování.

22. 06. 2018

Spolek České srdce – československá sociální péče v Rakousku v sále Kammeroper v Drachengasse 1 uspořádal oslavu na počest 100. výročí založení.

Červenec 2018

16. všesokolský slet v Praze.

10.-12. 07. 2018

Předání cen během třídenního Světového kongresu Společnosti pro vědu a umění v Hlavním sále Valdštejnského paláce Senátu v Praze. Následovala Vernisáž výstavy *Československo v proměnách Evropy 20. století* a další den koncert filmové hudby v provedení Pražského filmového orchestru.

01. 08. 2018

Jubilejní X. Mezinárodní konference Českých škol bez hranic byla zahájena v průběhu Slavnostního setkání Čechů žijících v zahraničí u příležitosti 100. výročí založení republiky ve Valdštejnské zahradě.

02. a 03. 08. 2018

Jubilejní X. Mezinárodní konference Českých škol bez hranic v Toskánském paláci

26. 09. 2018

20. ročník Svatováclavského posvícení na ZÚ

27. 09. 2018

Konference „Krajané v době globalizace“ v nové budově Národního muzea v Praze, Vinohradská 1, Praha 2

25. 10. 2018

Recepce u příležitosti 100. výročí samostatného československého státu na ZÚ

Listopad

Dva večery (ZÚ a ČcV) a jedno dopoledne (Buchmesse) věnované vzpomínce a prezentaci knižního díla dr. Jiřího Gruši, za přítomnosti jeho manželky paní Sabine Gruša

Velmi opožděný rozhovor

představuje čtenářům velvyslankyni ČR v Rakousku, J. E. JUDr. Ivanu Červenkovou. Jak život již mnohokrát potvrdil, každé mínus vyrovná velké plus. Při tomto velmi, velmi opožděném příjemném rozhovoru nemusela paní velvyslankyně „plánovat“, nýbrž již mj. posuzovala uplynulý významný jubilejní rok 2018.

Je zavedenou zvyklostí, že s novou osobou v nějaké funkci se dělá rozhovor po sto dnech od nástupu. Ve Vašem případě uplynulo dnů mnohem více, než došlo k tomu, že se rozhovor mohl uskutečnit. „Vinu“ na tom má loňský osmičkový rok, který Vás plně zaměstnával různorodými akcemi (výročí 1918, 1938, 1968), takže hledání volného termínu pro interview se neustále posouvalo. Situaci zkomplikovala i skutečnost, že jste do funkce velvyslankyně byla Českou republikou jmenována v lednu 2018, pověřovací listiny jste předávala v Rakousku až v březnu tohoto roku. Co způsobilo toto „opoždění“?

J. E. dr. I. Červenková: Bylo potřeba, abych zůstala na ministerstvu zahraničních věcí do konce prosince 2017, ačkoliv jsem již jmenování velvyslancem obdržela. Začátkem ledna následujícího roku jsem odjela do Rakouska, kde jsem předala pověřovací listiny, oficiální potvrzení ze strany Rakouska proběhlo v březnu 2018. V některých zemích nemůže velvyslanec, pokud zde není oficiálně potvrzen, vykonávat svoji činnost. Rakousko je v tomto směru benevolentnější, mohla jsem od ledna být ve funkci, jen existovala určitá omezení, např. nemůžete jako velvyslanec jednat s rakouským prezidentem.

Vídeň pro Vás nebyla terra incognita, působila jste zde již v dřívějších letech ve funkci vyslance. Kdo byl tehdy velvyslancem ČR?

J. E. dr. I. Červenková: Byla jsem ve Vídni v roce 2014 a byla jsem zástupkyní velvyslance dr. Koukala. V této funkci jsem byla tři roky, potom po odvolání velvyslance jsem vedla ambasádu až do příchodu nového velvyslance Ing. Jana Sechtera, kdy jsem se vrátila zpět na ministerstvo zahraničních věcí do Prahy.

Změnila se společensko-politická „nálad“ ve Vídni od předcházející doby k času Vašeho převzetí funkce velvyslankyně České republiky v Rakousku?

J. E. dr. I. Červenková: Ano velmi pozitivně se změnil vztah Rakouska k ČR. Moc mě to těší. Např. v období stavby Temelína se konaly před ambasádou demonstrace, na hranicích demonstrovaly traktory. Vedli jsme řadu rozhovorů, např. zástupci českého ministerstva životního prostředí s rakouskými zástupci příslušných ministerstev, ale bylo to takové rezervované. Když jsem zůstala v těchto letech sama na ambasádě, přijel do Rakouska náš prezident Miloš Zeman, to bylo pozitivní, potom se konala zemská výstava *Jižní Čechy – Dolní Rakousko*. Tehdejší rakouský prezident dr. Fischer měl velmi dobré vztahy s českým prezidentem, navštívili jsem společně Český Krumlov a Freistadt. Vzájemné vztahy byly najednou velmi otevřené. Jako velvyslankyně ČR jsem vnímala přijetí u nového rakouského prezidenta Van der Bellen jako velmi vstřícné. Onen osmičkový rok jakoby spojil obě země, dospělo se k poznání, že obě země mají podobnou mentalitu, cíle. Dostala jsem pozvání na otevření festivalu v Salzburgu, na přednášku na Univerzitě v Innsbrucku. Do Rakouska přijel na oficiální návštěvu český premiér, zúčastnil se i slavnostního koncertu České filharmonie v Musikverein ve Vídni k výročí roku 1918. Po koncertu jsem

uspořádala malou recepci, na níž se zúčastnili velvyslanci, bývalý a současný starosta Vídne. Konaly se i vzájemné návštěvy ministrů zdravotnictví, dopravy, životního prostředí, v Praze byl také např. na oficiální návštěvě předseda rakouského parlamentu. Česká republika má dobré postavení v EU – ekonomicky je na tom velmi dobře, nemá problém s nezaměstnaností. Co však je největší plus ve vzájemných vztazích je to, že nejenom oficiální představitelé států spolu komunikují, ale že tento trend přechází i na obyvatelstvo, řada příhraničních aktivit to potvrzuje. A právě této tematické bych se chtěla letos především věnovat. V tomto smyslu jsem již navštívila několik míst na obou stranách. V jednání je i uspořádání konference o příhraniční spolupráci, která by poskytla příležitost sdělit pozitiva i negativa vzájemných vztahů, objasnění jejich příčin tak, aby napomohla především posílení těch vztahů dobrých. V červnu se bude konat při příležitosti Dne národů v Musikverein ve Vídni koncert ve prospěch příhraniční spolupráce, na kterém vystoupí mj. operní pěvkyně Magdalena Kožená.

Jaký jste měla pocit, když jste nastoupila do funkce velvyslankyně a kromě „normálních“ povinností velvyslance Vás čekalo množství aktivit spojených s výročími 1918, 1938, 1968, byla jste jejich hlavní koordinátorkou. Neměla jste trochu obavu z výsledku?

J. E. dr. I. Červenková: Výhodou bylo, že pro mě Rakousko nebylo zemí neznámou. Navíc jsem na ministerstvu zahraničních věcí ve funkci náměstkyně měla mj. na starosti organizaci oslav, výročí, takže jsem musela vyjednávat, hledat kontakty. Tuto zkušenost jsem mohla dobře zúročit ve funkci velvyslankyně. Vlastně jsem koncept akcí k jubileím připravovala v Praze před svým příchodem do Vídně. Jednala jsem např. s vídeňským starostou dr. M. Häuplem, protože jsem usilovala o to, aby výročí roku 1968 bylo oslaveno na vídeňské radnici.

Akcí k výročí bylo hodně. Které patřily k těm největším?

J. E. dr. I. Červenková: Myslím, že největší akce byla k připomenutí roku 1968 ve Volkshalle vídeňské radnice, jež byla vyjádřením poděkování Rakousku – Vídni za „přijetí“ československých emigrantů po okupaci Československa 21. srpna. Zúčastnila se jí řada osobností z Rakouska a ČR, události okupace zpřítomnila výstava dobových fotografií i krátká filmová reportáž z okupovaného Brna. Vzniku první československé republiky byl věnován koncert v Karlskirche, který uspořádalo společně české a slovenské velvyslanectví. Koncert České filharmonie v Musikverein na podzim roku 2018 jakoby uzavřel jubilejní rok.

Z jubileí ale nevycházíte ani v letošním kalendářním roce – „osmičku“ vystřídá „devítka“. Jsou i pro tento rok naplánovány společné akce se slovenskými velvyslanectvím, s Rakouskem?

J. E. dr. I. Červenková: Ano, budou to oslavy vstupu do NATO a Evropské unie, akce k výročí visegrádské čtyřky (Česko, Slovensko, Maďarsko, Polsko), ale především pád železné opony, což bude nejdůležitější společná akce s Rakouskem. Připravuji také velký koncert v Karlskirche, kde bude uvedena kantáta jednoho z významných dvorních skladatelů z böhmišcher Länder – českých zemí 18. století v provedení sboru Boni Pueri a orchestru (asi sto dvacet účinkujících). Tato akce je jakoby pokračováním projektu Slavni Češi ve Vídni. Řada akcí bude probíhat i na úrovni hejtmanství – např. Horní Rakousko a Jihočeský kraj, Dolní Rakousko a jižní Morava. Na konci listopa-

du se bude konat opět koncert České filharmonie v Musikverein ve Vídni s následnou recepcí.

Jste druhá žena v historii Československa / Česka jako velvyslankyně tohoto státu v Rakousku. První byla po pádu železné opony paní Magda Vášáryová. Jaké je v procentech zastoupení žen v české diplomacii?

J. E. dr. I. Červenková: Co se týká pozice náměstek na ministerstvu zahraničních věcí, jsou ženy kupodivu početně dobře zastoupené, ve vyšších funkcích – ředitelských – je to bohužel slabší.

Jakou koncepcí jste přesvědčila své nadřízené o tom, že jste byla jmenována do funkce velvyslankyně?

J. E. dr. I. Červenková: Jednak jsem strávila na ministerstvu zahraničních věcí čtyři roky jako sekční ředitelka kabinetu ministra, potom jako náměstkyně. To jsou docela vysoké pozice. Navíc jsem dosti energická. To je samozřejmě jakési plus pro rozhodnutí, abyste byla jmenována velvyslankcem. Pokud jsem měla malé děti, volila jsem takové destinace, práci, abych mohla být co nejvíce s nimi, ale když už odrostly, ozvalo se ve mně přece jen přání zkusit i tu možnost být velvyslankyní. Protože jsem Rakousko znala z dřívějšíka, usilovala jsem o toto místo a nakonec to vše „klaplo“. Řekla bych, že bohužel stále ještě platí, i v diplomacii, že musíte jako žena být vlastně „chlap v sukničích“.

Odkud pocházíte? Co jste studovala? Proč jste se rozhodla pro diplomacii?

J. E. dr. I. Červenková: Pocházím z jižních Čech, po maturitě jsem šla studovat do Prahy. Vlastně jsme s kamarádkou hledaly studium na vysoké škole, kde nebude matematika. Ona se rozhodla pro medicínu – stala se dětskou lékařkou, já jsem zvolila práva, můj cíl byl být soudkyní. Ke konci studia jsem se vdávala, narodily se mi postupně dvě děti, takže jsem byla delší dobu s nimi doma. V roce 1991 jsem poprvé nastoupila do práce, působila jsem na ministerstvu spravedlnosti na mezinárodním právním odboru a potom jsem měla odejít na místo k soudu. Byla jsem nadšená, protože to byl přesně můj sen, jak už jsem uvedla – soudkyně. Ale potom došlo k situaci, že na me-

zinárodně právním odboru ministerstva zahraničních věcí byl nedostatek právníků, byla jsem oslovena, abych tam alespoň na půl roku přešla. Původně jsem nechtěla, ale půl roku se mi nezdálo tak dlouho, takže jsem na soudu řekla, aby mi moje místo po tuto dobu „drželi“, že se brzy vrátím, protože jsem nechtěla být diplomatkou. Ale práce se mi zde nakonec zalíbila, takže jsem v diplomacii zůstala.

A v tomto smyslu jste nezůstala jen v Praze. Kde jste potom všude působila? Jste první diplomat v rodině?

J. E. dr. I. Červenková: Ano, po dlouhém přemlouvání, i panem velvyslancem J. Grušou, jsem odjela do Německa, abych jako právnička pomohla řešit složité česko-německé vztahy. Zažila jsem tam i návštěvu pana prezidenta Václava Havla, potkala jsem tam spoustu politiků, takže to bylo pro mě velmi přínosné. Krátce jsem se vrátila do Prahy a měla jsem se rozhodnout o místě svého dalšího působení – Francie, nebo Švýcarsko. Kvůli dětem jsem se rozhodla pro Švýcarsko. Jako diplomat jsem v rodině jediná. Když synové dospěli, „lákala“ jsem je na tuto linii, ale žádný se touto cestou nevydal.

Když je muž diplomatem, má to, co se oblečení týče, velmi jednoduché – stačí mu větší počet košil, kravat, dva tři tmavé a světlé obleky. Žena diplomatka to má těžší. Máte svoji stylistku? O kolik metrů se zvětšil Váš šatník?

J. E. dr. I. Červenková: Stylistku nemám, od mládí jsem se zajímala o módu, takže vybrat pro sebe dobrý „kousek“ oblečení mi nečiní potíže. Šatník se mi nijak nerozrostl, protože tím, že jsem již dříve působila v různých diplomatických funkcích, jsem musela mít odpovídající oblečení dané situaci. Takže nyní ve funkci velvyslankyně ho jen doplňuji. Jsem šatový typ, volím materiál a střih, aby byly elegantní, ale také nositelné – pohodlné. Samozřejmě nesmíte zapomenout na večerní šaty, malé i velké toalety. Když někam vyjždím, беру si s sebou nejen náhradní oblečení, punčochy, ale i boty. U pánských bot se neulamují podpatky, u dámských lodiček se to někdy stane, nedávno jsem to zažila v Salzburgu. V soukromí samozřejmě

volím jiný styl oblečení, nejráději džíny, triko, žádné šminky.

Máte sice hodně aktivit, ale ty jsou stále „stejně“ – někam jedete, tzn. že sedíte, někam přijдете, při jednáních také sedíte, ve své kanceláři na ambasádě rovněž. Jak se udržujete v dobré fyzické kondici?

J. E. dr. I. Červenková: Chodím pravidelně do fitness centra, mám permanentku, snažím se tam chodit dvakrát týdně. To jsem dělala vždycky, jak ve Švýcarsku, tak v Praze a samozřejmě i zde ve Vídni. Navíc jsem začala dělat jógu, protože to je takové vyvážení k tomu fyzickému cvičení. Před Vánocemi jsem neměla čas tam chodit, ale teď zase začnu. Ve své pracovně na ambasádě musím při práci samozřejmě sedět, ale já jsem typ, který se rád pohybuje, takže při práci „pochoduju“ a vyřizuji.

Jak relaxujete kromě sportu? Máte čas na čtení beletrie?

J. E. dr. I. Červenková: Mám rozečtených několik knížek, nyní mě zaujal román o Anně Sacher, dýchá z toho atmosféra Vídně konce 19. století. Rozečtenou mám i knihu o české šlechtě (*Česká šlechta na křižovatce*), která je zaměřena na čtyři šlechtické rodiny.

Letos jste byla poprvé jako velvyslankyně ČR na novoroční audienci diplomatického sboru v rakouské prezidenta. Je pro diplomaty připraven i nějaký malý koncert?

J. E. dr. I. Červenková: Zúčastnila jsem se audience jako zástupce ambasády již dříve, ale letos opravdu poprvé jako velvyslanec ČR. Audience je opravdu pouze audiencí, při níž velvyslanci jednotlivých ambasád v Rakousku mají možnost informovat rakouského prezidenta o svých zemích. Ten je většinou dlouho obklopen diplomaty ze zemí vzdálených kontinentů, neboť diplomaté „evropští“ mají častěji příležitost setkání s hlavou rakouského státu (na různých úrovních EU). Protože tyto hovory trvají dlouho, nekoná se žádný, byť i mini koncert. Když jsem se dostala já k panu prezidentovi, mj. jsem mu řekla, že se s ním uvidím opět na jaře, protože přijede do Vídně náš pan prezident Zeman. Rakouský prezident uvedl, že je dobře, že se vzájemné vztahy zlepšily, sdělil mi také, že velmi rád zajíždí na výlety do Čech.

Diplomat musí být schop komunikace nejen ve svém mateřském jazyce. Jaké jazyky ovládáte?

J. E. dr. I. Červenková: Nejdříve mě „chytla“ francouzština. Měla jsem možnost učit se jí od rodilého Francouze. Vstávala jsem kvůli tomu v šest hodin ráno, abych už v sedm byla na určeném místě a mohla konverzovat. Poslouchala jsem francouzské stanice, četla. Němčinu jsem zdokonalovala v Německu a také zde ve Vídni. Nejvíce starostí mi dělá angličtina, musím se jí více věnovat.

Člověk je živ nejen prací, potřebuje také vidět, slyšet něco jiného. Daří se Vám vyjít si ve Vídni do opery, činohry, na koncert? Co jste naposledy viděla?

J. E. dr. I. Červenková: Já mám jako velvyslanec, to mají všichni velvyslanci, režijní vstupenku do Musikverein. Byla jsem tam již dvakrát. Koncerty navštěvuji i mimo Vídeň, jako např. koncerty Valticko-lednického festivalu anebo Concentus Moraviae. Dostávám někdy i dvacet pozvánek na různé kulturní akce. Byla jsem v prosinci (2. 12. 2018) ve Slavkově u Brna, vlastně v Tvarožně u Slavkova, na bitevním poli, na „představení“ slavkovské bitvy tří císařů proti Napoleonovi roku 1805.

O letošní „bitvě“, která se konala již po dvacáté, se dosti psalo, protože při ní chyběl kvůli nemoci představitel Napoleona Američan Mark Schneider. Protože se prý žádný náhradník za něho nenašel, musel se scénář bitvy upravovat. Muselo to být i přesto dojemné, protože ukázka probíhala na zasněženém poli. Podle zpráv měl francouzský velvyslanec při zahájení bitvy začít svůj projev k divákům česky.

J. E. dr. I. Červenková: Ano, rekonstrukce bitvy byla impozantní, myslím že tam bylo skoro tisíc vojáků ve francouzských, rakouských a ruských uniformách, návštěvníků tam bylo řekla bych desetkrát tolik.

Vídeň je známá nejen koncerty a operními představeními, ale i plesovou sezónou, což je také jistý druh kultury. Jste vyznavačkou tohoto druhu kultury a chystáte se na ples v Opeře? Jaké toalety máte pro tuto příležitost připraveny?

J. E. dr. I. Červenková: Když jsem přišla poprvé do Vídně, byla jsem tou-

to skutečností nadšená. Obdivuji, jak si Vídeň a Rakousko tuto tradici udržují. Již tehdy jsem začala chodit do soukromé taneční školy, neboť doby od mých tanečních v mládí byly daleko. Teď si znovu musím své taneční dovednosti osvěžit, už jsem zase zapsána v taneční škole. Ples v Opeře nenavštívím, ale mám řadu pozvánek na jiné plesy. Toalety musím mít zase jiné, mám svoji známou švadlenu v Čechách. Dlouhé šaty mám z červeného saténu, na vystřídání jsou ale vhodnější černá sukně s různými žívkami, těch mám několik.

Chodí k Vám Ježíšek, nebo Santa Claus? Dáváte si novoroční předsevzetí?

J. E. dr. I. Červenková: Samozřejmě Ježíšek. Předsevzetí si nedávám, protože je neplním.

Jak bude letos vypadat dovolená Vašich snů?

J. E. dr. I. Červenková: Zase se těším na chalupu v jižních Čechách jako vloni, kdy jsem s vnučkami a maminkou byla nejdříve na Mallorce a pak v Čechách. Je tam zahrada, to mám ráda. Vlastně se zahradničení věnuji i zde ve Vídni. Když přijdu z ambasády domů do rezidence, jdu nejprve zalévat květiny, které jsem tam postupně vysázela. Práce na zahradě nesmírně pročistí hlavu, je to takový přirozený odpočinek. A je tam ticho, to moc potřebuji.

Věříte na numerologii? Je ve Vašem datu narození číslice devět?

J. E. dr. I. Červenková: Ne, devítka není v mých datech, na numerologii nevěřím.

Z pohledu numerologie působí dnešní datum, kdy se konečně mohl uskutečnit rozhovor s Vámi, tak trochu symbolicky – 9. 1. 2019. Datum začíná a končí devítkou, před ní je jednička a součet dvou devítek s jedničkami dává výslednou číslici dvacet.

J. E. dr. I. Červenková: No to je krásné.

Přeji Vám, aby Vám to takto podobně nejenom ve funkci velvyslankyně vycházelo.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Iva Hüttnerová maluje domácí štěstí

Herečka a malířka Iva Hüttnerová vystavovala svoje oleje a grafiky v galerii pražské Novoměstské radnice. Svět v dílech je světem především romantickým, a hlavně nedotčeným moderní civilizací. Malířka přiznává inspiraci dávno minulými časy, kdy dámy nosily klobouky a pánové se předháněli v galantnosti. Výtvarně vychází především z odkazu naivního umění, hlavně z rukopisu Henriho Rousseaua. Ale také z raných renesančních mistrů, především tam, kde se objevují biblické motivy. Adam a Eva na jejím obraze leží pod jabloní a meditují o hříchu společně s hadem. Tajemná zamřžená krajina v dáli zase evokuje Leonardovy obrazy.

Hlavním těžištěm tvorby Ivy Hüttnerové je vztah mezi mužem a ženou zasazený do kulís plných psů i koček, často doprovázený tragikomickou situací. Takový je třeba souboj dvou dam v negligé o jednoho muže. První drží samopal a druhá revolver. Chlapík je zastlán v duchnách a trpělivě čeká, jak to dopadne. Opodál bloumající sekundant s doktorem dávají duelu oficiální charakter.

Autorka si všímá i významných osobností české kultury. Malíř Jan Zrzavý důstojně kráčí na jejím oleji zasněženými malostranskými uličkami s obrazem v podpaží za doprovodu dvou pouličních koček. Spisovatel Karel Čapek zase stojí se psem Dášeňkou na lávce přes potok u domu ve Staré Huti a rozjímá. Je to právě fantazie, která je tím hlavním hnacím motorem malířky. Díky ní může skládat vedle sebe různé významové roviny tak, aby výsledná kompozice působila na diváka tím známým hladivým způsobem.

Výstava *Obrázky* vznikla při příležitosti autorčiných sedmdesátin v prosinci loňského roku a zájemci měli možnost ji navštívit v galerii pražské Novoměstské radnice do 20. ledna 2019.

(mk)

Česká republika pohledem zahraničních výtvarníků

V pražské Galerii Českých center bylo možné si až do posledního ledna prohlédnout výstavu plakátů *CzechImage*, která vznikla ke stoletému výročí vzniku českého státu. Mladí výtvarníci ze Španělska, Německa, Rakouska, Švédska, Polska, Maďarska, Ukrajiny, Bulharska, Rumunska a Japonska se formou plakátu zamysleli nad tím, jak vlastně vidí a chápou Českou republiku.

Část expozice tvořily i práce studentů z plzeňské Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity. Ovšem mnohem zajímavější bylo vnímat to, co je pro mladé výtvarníky z ciziny synonymem Čechů nebo češství.

Zajímavé bylo jistě i to, jakou vizuální formu tvůrci zvolili. Polka Weronika Kierzkowska šla tou nejjednodušší a v podstatě i nekonfliktní cestou. Na plakát umístila hlavu Karla Čapka, který českou zemi bezpochyby přesáhl. Dílo vytvořila minimalistickou výtvarnou formou – portrét spisovatele vytvořený jednoduchou černou linkou kontrasto-

val s bílým podkladem. Do očí mu ještě umístila státní vlajky.

S výraznou vizualitou české vlajky pracovala i Španělka Daniela Rodriguezová. Pojala tento státní symbol coby podklad celého plakátu a na něj umístila černé siluety věcí, které jsou, aspoň podle ní, pro Česko typické – Svatovítský chrám, Karlův most či žižkovskou věž. A také naducanou jitrnici a láhev becherovky.

Přívětivějšími symboly byly pop-artové portréty figurek z Večerníčků (Hanna Pitalová z Polska) nebo atleta Emila Zátopka od Natalie Baziové z Ukrajiny, jež jeho podobiznu pojala ve stylu úsporného naivismu.

Bulharka Asia Damovaová využila jako základní téma půllitr českého národního zlatavého moku, který vrhá na stěnu černý stín ve tvaru dobrého vojáka Švejka. Haruka Nuruki jako jediný mimoevropský zástupce přistoupil k češství prostřednictvím folklóru. Vystřihovánka panenky a bohatého kroje připomíná suvenýr zakoupený někde u malostranského stánku.

Jak tedy vidí Čechy cizinec? Jako švejkovitého pivaře s krtečkem na nátělníku a s jitrnicí v ruce? Možná také jako národ intelektuálů a duchovních dědiců Karla Čapka. Anebo tak, jak český vzájemný vztah k okolnímu velkému světu vyjádřil plakát od Jaime Casielaze ze Španělska. Na bílém podkladu se skví červeno-modrý nápis I Don't Even Know Where The Czech Republic Is.

(mk)

Do konce února jsou vystavena nově zakoupená díla Kamila Lhotáka

V Obrazárně Pražského hradu jsou do 28. února vystaveny dva obrazy Kamila Lhotáka, které Hrad koncem loňského roku zakoupil do svých sbírek. Obě díla pořizena za jedenáct milionů korun budou moci návštěvníci vidět spolu se čtyřmi obrazy, které hradní sbírky obohatily za Tomáše Garrigua Masaryka. Nákupem Lhotákových děl chce Pražský hrad obnovit tradici doplňování uměleckých sbírek. Lhotákovy obrazy *Dva balony* z roku 1939 a *Krajina oživená stroji* z roku 1944 budou po vystavení v Obrazárně Pražského hradu umístěny v pracovnách prezidenta na Pražském hradě a na zámku v Lánech.

Krásná jizba v UPM

V loňském roce na podzim začala zajímavá výstava *Krásná jizba* v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze, která se zaměřila na reklamu a design užitečných výrobků. Výstava byla otevřena téměř do konce ledna a určitě stála za pozornost.

Krásná jizba vznikla jako obchodní firma kulturně společenské organizace a původně nakladatelství Družstevní práce. Krásná jizba spolupracovala s předními československými umělci, grafiky a výtvarníky. Snahou bylo nabídnout zákazníkům produkty vysoké estetické a umělecké hodnoty za přijatelné ceny. První prodejna Krásné jizby byla otevřena kousek od Pražské brány, ale časem přestala kapacitně dostačovat, a tak se obchod ve třicátých letech

přestěhoval na Národní třídu do nově dostavěné centrály Svazu československého díla, kde fungoval i po válce (ale samozřejmě v jiných vlastnických strukturách). Postupně pak vznikaly i další desítky poboček.

Pro Krásnou jizbu pracoval například Ladislav Sutnar, jehož jídelní servis s červenou linkou patří dnes už mezi legendy československého designu. Později své síly spojil s fotografem Josefem Sudkem. Ke konci třicátých let do kolekcí Krásné jizby pronikají i textilie a koberce od Antonína Kybala, které již zaznamenávají odklon od funkcionalismu a objevují se na nich i lidové motivy. Ty se v kolekcích udrží i po celou druhou světovou válku a plně rehabilitace se dočkají opět v padesátých letech.

Předměty splňující vysoké nároky na funkčnost a design byly dílem mnoha dalších architektů a designérů, například Pavla Janáka, Bohumila Južniče, Jana E. Kouly, návrhářů Františka Kysely, Jaroslava Horejce nebo Franty Anýže.

Mnoho Pražanů dodnes vzpomíná, že když si po válce vybavovali své první byty, jejich kroky mířily neomylně právě na Národní třídu.

(mk)

Cenu Jindřicha Chalupického dostal performer Lukáš Hofmann

Laureátem Ceny Jindřicha Chalupického se 1. prosince 2018 stal pětadvacetiletý Lukáš Hofmann, který vystupuje také pod jménem Saliva. Cenu pro umělce do 35 let Hofmann převzal od mezinárodní poroty.

Student Akademie výtvarných umění Lukáš Hofmann překračuje hranice žánrů a podobně jako ostatní letošní finalisty ho zajímá tělesnost. Ve své tvorbě často odkazuje k motivům z populární kultury, propojuje svět módy a kreativního průmyslu, performance, sochařství i kurátorství v díla plná mnoha smyslových zážitků, která nazývá sociálními skulpturami.

Po Evě Koťátkové, která cenu dostala také v pětadvaceti letech, je Hofmann za devětadvacet let existence soutěže jejím druhým nejmladším laureátem. Letošního laureáta porota vybrala z pěti finalistů, jejichž práce bylo možné vidět ve Veletržním paláci v Praze do 6. ledna. „Lukáše jsme vybrali na základě jeho instalace a mimořádné divadelní performance obnažující úzkosti světa, který jeho generace zdědila, a na základě důslednosti jeho hledání, které se vzpírá normativitě, lineární historii a předurčené budoucnosti,“ uvedla porota.

Lukáš Hofmann vymýšlí performance, jimiž chce člověka vytrhnout z každodenního běhu času a postavit je do vzácného „tady a teď“. Jejich aktéři často pracují s vlastním dechem – s jeho teplotou, zvukem, absencí, s umělým dýcháním. Jindy si zase prosvěcují ušní lalůčky, projíždějí si kůžičky u nehtů jehlou a nití, aplikují divákům pod oči mast, která je rozpláče, objímají lidi i sochy, aniž by se jich dotkli.

Lukáš Hofmann kromě ceny podle návrhu Maxima Velčovského tradičně získá i stipendijní pobyt v New Yorku a 100 000 korun na svůj autorský projekt. Diváckou cenu získala Alžběta Bačíková za svůj projekt *Setkání*, který sleduje interakci nevidomé Terezie a neslyšícího Maca. Ve finále byli ještě Tomáš Kajánek, Kateřina Olivová a Adéla Součková.

Hofmannův projekt pro Cenu Jindřicha Chalupického tvořila vedle výstavy ve Veletržním paláci ještě performance s názvem *Sospiri*, která se odehrála v tavných prostorech a před porotou. Účastnila se jí řada performerů i publikum, zněly v ní části *Earth Song* Michaela Jacksona i nejznámější árie z Dvořákovy *Rusalky*, performeři zvali diváky do interakcí – dotýkali se jich a některé i kousli a podněcovali fyzickou i smyslovou blízkost.

Zároveň svými těly aktivizovali autorovu instalaci na výstavě, která po pozorovateli vyžadovala aktivní psychickou i fyzickou účast. Tvořily ji lezecké chyty, které ale tvarem připomínaly obnažené lidské svalstvo nebo svazek střev, replika sochy Matyáše Bernarda Brauna *Marnotratný syn*, amorfní skleněné sochy, které měly diváka znejistit svou křehkostí, a trojdimenzionální video, které zájemci mohli sledovat v brýlích pro virtuální realitu a které je mělo přenést kamsi do meziprostoru a bezčasí.

(mk)

Kryštof Rybák (* 24. 2. 1979, Praha)

Sochař a sklářský výtvarník Kryštof Rybák vystudoval v Praze střední a vyšší uměleckoprůmyslovou školu a ve studiu pokračoval na AVU v ateliéru figurálního sochařství. Při své sochařské práci využívá různé materiály, svou tvorbu již představil na mnoha výstavách v České republice i v zahraničí.

Kryštof Rybák: *Karlík*, 2009, galvanoplastika, povrchová úprava stříbro, sklo

Mira Haberernová-Trančíková (* 22. 1. 1939, Bratislava)

Mira Haberernová-Trančíková patřila předovšetkým v 60. a na prelome 60. a 70. rokov 20. storočia k popredným postavám na mladej slovenskej výtvarnej scéne. Študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave a na Akadémii výtvarných umení v Budapešti. Od roku 1962 sa zúčastnila troch Bratislavských Konfrontácií (2, 4 a 5). Vo svojej ranej tvorbe sa venovala štruktúrálnej grafike, neskôr prostredníctvom texturálnej maľby došla až k mäkkej plastike v rezonancii s pop-artom a Novou figuráciou. Jej kombinácie maľby a sochy nemali vo svojej dobe v strednej Európe obdobu. Dodnes si zachovali veľkú mieru naliehavosti a odolali príznačnej estetizácii, ktorá sa s odstupom

času nevyhla viacerým autorom z okruhu medzinárodného informelu. Autorka mala samostatné výstavy v Galérii mladých v Bratislave, v Galerii Václava Špálu v Prahe, vo Wiener Secession (text v katalógu Otto Breicha) a ďalšie. Zúčastnila sa parížskeho Bienále mladých (1969). Jej výstavu v Galerie Ursula Wendtorf + Franz Swetec v Düsseldorfe otvoril v roku 1971 Pierre Restany. Po roku 1972 jej bola znemožnená verejná prezentácia. Neskôr sa venovala predovšetkým tvorbe pre architektúru a verejné priestranstvá. Haberernová, tiež na rozdiel od iných, však zostala „zabudnutá“ aj po roku 1989. Jej dielu sa až pred dvoma rokmi začal venovať Richard Gregor (komorná výstava v Galerii Cypriána Majerníka a vydanie publikácie *Haberernej oko. Post-informálna figurácia v slovenskom výtvarnom umení 60. rokov 20. storočia*, Ivan Jančár – Mira Haberernová-Trančíková, 2015, Galéria mesta Bratislavy).

Mira Haberernová: *Sen mrtvých očí*, 1965

Osmdesáté narodeniny

Ivan Steiner (* 26. 1. 1939, Praha) je významný český karikaturista, ilustrátor, malíř, spisovateľ a režisér. Je také filmovým a televíznym dramaturgom, scenáristou a majiteľom jedné z najväčších zbierok historických hračiek. Od roku 1961 začal kresliť pro *Literární noviny* a jeho kresby se začaly objavovať i v zahraničných časopisoch a novinách. Jeho kresba pařezu, z něhož vyrůstá malá květinka, se stala ve světě jedním ze symbolů okupace. V roce 1969 odešel do Mnichova, kreslil pro *Süddeutsche Zeitung* či pro *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, kde do roku 2011 uveřejnil 9 000 kreseb. Po roce 1980 začal Steiger se sbíráním hraček, ceněnou sbírkou poté zpřístupnil v Mnichově a Praze. Steiger byl v roce 2009 oceněn Záslužným křížem Spolkové republiky a českou medailí Za zásluhy.

Ivan Steiger

Igor Mosný (9. 1. 1959, Trenčianske Teplice)

Akademický sochár Igor Mosný sa okrem komornej sochárskej tvorby venuje kresbe, vytvára plakety, pamätné dosky a je veľmi úspešný v realizácii sochárskych diel pre exteriérovú a interiérovú architektúru (napríklad v roku 2009 pamätník Alexandra Dubčeka v Ríme – kameň, bronz, bronzová socha na námestí v rodných Trenčianskych Tepliciach). Autor sa zúčastňuje okrem domácich výstav (Trenčín, Piešťany, Dolný Kubín, Bratislava) aj výstav v zahraničí (Klagenfurt, Neusiedl am See, Budapešť, Paríž, Bonn, Viedeň, Olomouc, Zlín, Ludwigshafen, Rím, Cran Gévrier). Jeho diela spĺňajú tie najprísnejšie výtvarné parametre jednoduchosti a nevtieravosti. Tak, ako jeho diela majú zmysel pre čistotu kresby, tak i zmysel pre symbolický význam deja. Avšak autor „nezabúda“ pripomínať, že i tie najjednoduchšie veci sa niekedy dostávajú do absurdných vzťahov alebo niekedy nadobúdajú takých rozmerov a vlastností, že je zrazu človek pred nimi bezradný a bezmocný. Igor Mosný žije a tvorí v Trenčíne.

Igor Mosný: *Hlavy*, 2008, bronz

VZPOMÍNKA

Alois Moravec (5. 1. 1899 – 6. 3. 1987)

Akademický malíř, grafik a ilustrátor Alois Moravec je dnes sice trochu zapomenutým malířem, jeho díla však můžeme najít v mnohých sbírkách (např. v Národní galerii) či na různých aukcích obrazů a grafik. Byl známým pražským krajinářem a ilustrátorem (ilustroval například knihy J. Š. Baara), náměty pro své obrazy čerpal hlavně v jižních Čechách. Velmi úzký vztah měl k Šumavě, kde v dětství žil. Spolupracoval hlavně s Muzeem Šumavy v Kašperských Horách. Na mnohých plátech také zachytil různá zákoutí milevského a chybeckého kraje. Základním motivem jeho prací byla venkovská krajina a život v ní, mnohá díla jsou tak ceněna i pro svou dokumentární hodnotu. Byl členem Umělecké besedy.

Albín Polášek (14. 2. 1879, Frenštát pod Radhoštěm – 19. 5. 1965, Winter Park, USA)

Sochař Albín Polášek po sobě zanechal rozsáhlé celoživotní dílo, z něhož mnoho soch stojí na veřejných místech jak ve Spojených státech, tak v České republice. Ve Vídni se vyučil řezbářskému řemeslu a pracoval zde až do roku 1901, kdy odjíždí do Ameriky. Poté studoval sochařství ve Filadelfii a v Římě a byl profesorem umělecké akademie Art Institute v Chicagu. Dodnes se řadí k předním americkým sochařům, ve Winter Parku na Floridě je muzeum a galerie jeho prací. Ani v zahraničí nepřerušil citové pouto k rodnému městu a kraji, jeho umění připomínají monumentální symboly Beskyd – sochy Radegasta na Pustevnách a Cyrila a Metoděje na Radhošti. Ve Frenštátě najdeme *Pravěký zápas* nebo *Strůjce svého osudu* a další práce ve frenštátském kostele, radnici nebo muzeu. Polášek je také autorem pomníku prezidenta W. Wilsona v Praze a T. G. Masaryka v Chicagu.

ARCHITEKTURA

Architektka Věra Machoninová slavila minulý rok 90 let

Ing. arch. Věra Machoninová

Věra Machoninová je česká architektka, která se svým manželem Vladimírem Machoninem tvořila ve stylu brutalismu. Jejich realizovaných návrhů není mnoho, zato jsou nepřehlédnutelné. Nejvíce se stala proslulou návrhem budovy obchodního domu Kotva v Praze nebo Domu bytové kultury (DBK) v Praze, budovy českého velvyslanectví v Berlíně či karlovarského hotelu Thermal. V roce 1967 se svým mužem založila Architektonický

ateliér Alfa, který s jinými třemi ateliéry vytvořil Sdružení projektových ateliérů v Praze. Vrchol jejich tvorby představovala šedesátá léta a s nimi spojená atmosféra politického i kulturního uvolnění. „V šedesátých letech byla ve vzduchu naděje. A když máte naději, je všechno úžasné,“ vzpomínala před několika lety Věra Machoninová. Během normalizace až do roku 1989 neměli manželé Machoninovi možnost zúčastnit se soutěží ani publikovat. Sdružení projektových ateliérů v Praze bylo zrušeno (1971). A tak Věra Machoninová pracovala v Projektovém ústavu pro výstavbu hl. m. Prahy převážně na rozpracovaných projektech a prováděla autorský dozor na probíhajících stavbách.

Změna politických poměrů po listopadu 1989 přinesla novou naději, která však netrvala dlouho: ing. arch. Vladimír Machonin zemřel, a tím se společné dílo definitivně uzavřelo. Po manželově smrti Věra Machoninová založila vlastní architektonickou kancelář (1991). Nadcházející léta přinesla Věře Machoninové nové první ceny: ve

veřejné architektonicko-urbanistické soutěži na centrální náměstí města Štětí (1996), jehož byla realizována pouze menší část, a ve veřejné architektonicko-urbanistické soutěži na centrum města Jablonec nad Nisou (1999). V roce 2006 dostala Věra Machoninová cenu Grand Prix Obce architektů, v roce 2014 byla oceněna Poctou České komory architektů a loni obdržela cenu Ministerstva kultury České republiky za přínos v oblasti architektury.

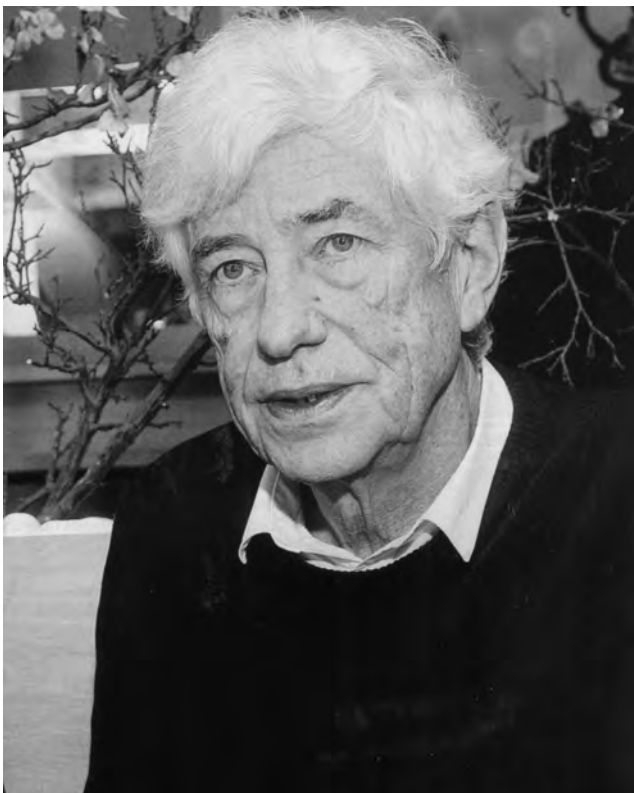
Vila manželů Machoninových v Praze

Před deseti lety zemřel významný architekt Jan Kaplický

Architekt Jan Kaplický (18. 4. 1937, Praha – 14. 1. 2009, Praha), vizionář moderní architektury, se proslavil návrhy, které jsou nepřehlédnutelné i kontroverzní. Často odrážely jeho inspiraci high-tech architekturou či nejrůznějšími tvary v přírodě. Kaplický byl velkým zastáncem organické architektury, to se odráželo i v jeho návrzích nábytku.

Dlouhá léta od své emigrace v roce 1968 v Británii žijící Kaplický své nejnámější stavby zrealizoval právě tam.

Ve své domovině příležitost naplno ukázat svůj talent bohužel nedostal. Před emigrací v roce 1968 svoji stopu v Česku přeci jen zanechal. S Kaplického jménem je spojen dům v Braníku a rampa k vile scenáristy Jaroslava Dietla. Než si udělal v Británii jméno, spolupracoval s věhlasnými architekty, jako jsou Norman Foster, Richard Rogers či Renzo Piano, poté společně s Davidem Nixonem založil architektonické studio Future Systems. Budova Selfridges v Birminghamu byla časopisem *Independent* zařazena mezi nejvýznamnější moderní stavby světa. Práce Jana Kaplického byly představeny na osmdesáti výstavách ve světě, během posledních pětadvacet let získal v Anglii sedmačtyřicet ocenění včetně druhé ceny za Národní knihovnu v Paříži či první ceny Royal Academy of Arts za Stonehenge Visitors Centre. Získal nejprestižnější britské ocenění za architekturu, Stirlingovu cenu, ale v Česku se staveb architekta Jana Kaplického jen tak nedočkáme. Sice

Architekt Jan Kaplický

Obchodní dům Selfridges, Birmingham

Ateliér Future Systems vyhrál v roce 2007 soutěž s návrhem nové Národní knihovny na Letné, přezdívané chobotnice či blob, který vzbudil mezi laiky i odborníky protichůdné reakce, ale k realizaci nedošlo.

Jan Kaplický zemřel náhle před deseti lety, 14. ledna 2009 v Praze, shodou okolností v den, kdy se mu narodila dcera. Bylo mu jednadmdesát let.

Před 120 lety zemřel Josef Mocker, architekt a restaurátor

Josef Mocker byl český architekt a restaurátor pocházející z německy mluvící rodiny. Josef Mocker byl členem České akademie věd a umění, projektoval novostavby a podílel se na mnoha dostavbách a obnovách významných chrámů a hradů. Po maturitě pokračoval na pražské Vysoké škole technické (1856-1862) v oboru stavitelství a studium zakončil na Akademii výtvarných umění ve Vídni. Byl žákem slavných architektů jako Eduarda van der Nülla, Augusta Sicardsburga, nebo Friedricha von Schmidta a pro své výborné studijní výsledky byl vyznamenán Hagenmüllerovou cenou.

První projekt, na němž se podílel, byla rekonstrukce vídeňského dómu sv. Štěpána (1864-1869), ještě pod vedením profesora Schmidta. Byl vyznavačem pseudogotického puristického směru a v tomto duchu koncipoval i své stavby. Stejně ovšem postupoval i při svých pracích restaurátorských. Podle jeho projektu byly například v Praze postaveny kostely sv. Ludmily na Vinohradech, sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, sv. Prokopa na Žižkově či Nové proboštství na Pražském hradě. Byl rovněž autorem projektu schwarzenberské hrobky v Třeboni i řady škol, mimo jiné gymnázia v Litoměřicích nebo v Mladé Boleslavi.

Restauroval řadu historických staveb, například Křivoklát, Karlštejn, Prašnou bránu v Praze, kostely v Kolíně, Plzni a Vysokém Mýtě. Radikálně přestavěl hrad Konopiště a v roce 1873 byl pověřen dostavbou chrámu sv. Víta v Praze, v němž inspirovan parléřovskou gotikou mimo jiné dokončil západní průčelí se dvěma věžemi.

Některé jeho restaurátorské práce ovšem již jeho současníci často kritizovali pro odklon od původního charakteru staveb. Ze svých zkušeností Josef Mocker sepsal několik publikací o problematice restaurování památek. Působil v Komisi pro soupis památek Prahy od jejího vzniku v roce 1883 (1884) a jako její člen spoluvytvářel první systém památkové péče v Čechách.

Kamenná deska nad bustou J. Mockera ve Svatovítském chrámu: „Josef Mocker, narozený 22. listopadu 1833 Citolibech u Loun, činný od r. 1864 do 1869 ve stavební huti vídeňské, ujal se roku 1872 díla na dómě pražském. Položiv 1. října roku 1873 základní kámen k novostavbě, dovršil 15. října roku 1892 dle vlastního návrhu západní věže. Zvednuv pak ještě roku 1898 střechu nad střední lodí, jejíž zdi přivedl k rovnosti, skonal 15. ledna roku 1899.“

Zahájena ražba prvního tunelu metra v Praze

20. ledna 1969 byla ve Štětkovské ulici na Pankráci zahájena ražba prvního tunelu metra v Praze; trasa 1C s devíti stanicemi, do provozu byla uvedena 9. května 1974.

Bonjour, Monsieur Gauguin: Čeští umělci v Bretani 1850-1950

V Paláci Kinských na Staroměstském náměstí v Praze se koná výstava pod názvem *Bonjour, Monsieur Gauguin: Čeští umělci v Bretani 1850-1950*. Bretaň odjakživa přitahovala výtvarné umělce a na přelomu století se díky pontavenské škole stala významným uměleckým centrem moderního umění, kam se sjížděli nejprogresivnější malíři tehdejší doby. Pravidelně do Bretaně jezdili i umělci českého původu, několik málo z nich se tam i na čas usadilo.

Výstava mapuje přítomnost českých umělců v Bretani v letech 1850-1950 a zhodnocuje, jakým způsobem zachycovali její drsnou krajinu či tradiční bretonské motivy, vliv pontavenské školy na jejich tvorbu či naopak její jedinečnost. Díla českých autorů (např. Jaroslav Čermák, Antonín Chitussi, Alfons Mucha, Josef Čapek, František Kupka, Jan Zrzavý, Alén Diviš, Toyen, Jan Křížek) budou doplněna o srovnání s obrazy zahraničních tvůrců jako Paul Gauguin, Paul Sérusier a Émil Bernard.

Výstavu připravila Národní galerie v Praze ve spolupráci s Musée départemental breton, kde se výstava konala od června do září 2018. V Paláci Kinských ji mohou zájemci navštívit do 17. března letošního roku.

(mk)

Zlatá Praha

Výstava *Zlatá Praha / Ilustrace města v časopisech 60.-90. let 19. století* má za cíl provést návštěvníky Prahou té doby a seznámit je s jejími proměnami, tak jak byly zachyceny v ilustracích a textech v tehdy vydávaných českých obrázkových časopisech *Zlatá Praha*, *Květy* a *Světobzor*. V jejím rámci byla vydána rovněž stejnojmenná publikace.

Druhá polovina 19. století, zejména její závěrečná třetina, byla dobou mimořádného urbanistického, architektonického a technického rozmachu Prahy, zásadní etapou její proměny z provinčního města rakouské monarchie v rušné, pulsující velkoměsto nově se probuzeného národa, oplývajícího sebevědomím a kulturní a hospodářskou silou. Vždyť jen počet obyvatel Prahy a jejích předměstí se v průběhu druhé poloviny 19. století téměř zdvojnásobil a dosáhl dvou set tisíc. Růst počtu obyvatelstva a hospodářský rozmach si vynutily stavbu nových mostů, komunikací, moderní pouliční dopravy, železnice a železničních nádraží. Nutnost vzdělání stále širších vrstev obyvatelstva si vyžádala stavbu základních, ale i středních a vysokých škol. Rostoucí národní sebevědomí vedlo k zakládání spolků, výstavbě sokoloven a měšťanských besed, ale i radnic, peněžních ústavů a bank.

Odrázkem národního sebevědomění byla i postupná proměna vztahu ke stavebním památkám minulosti. Symbolem kulturní síly národa se stala výstavba Národního divadla, Národního muzea a dalších kulturních zařízení, symbolem rostoucí hospodářské síly pak Velká jubilejní výstava v roce 1891.

Expozice je umístěna v Muzeu hlavního města Prahy a bude otevřena do 31. března letošního roku.

(mk)

Vyzvání k tanci

Výstavou ze série *Předmět sezóny*, která se nachází ve vitríně v prvním patře v hlavní budově Muzea hlavního města Prahy, je expozice pod názvem *Vyzvání k tanci – taneční pořádky a vějíře druhé poloviny 19. století*. Subtilní taneční pořádky i rafinované vějíře, jejichž početnou sbírku spravuje Muzeum hlavního města Prahy, výstižně dokumentují nebývalý rozkvět plesů, tanečních zábav a společenského života obyvatel Prahy druhé poloviny 19. století a současně jsou i svědectvím propracovaných pravidel soudobé etikety. Taneční pořádky byly běžně vydávány pořadatelem plesů jako součást vstupenky. Měly podobu subtilních knížek či zápisníků s dekorativně vytištěným datem a místem konání plesu. Jejich nedílnou součástí byly drobné kovové háčky k upnutí tanečního pořádku k oděvu či kabelce a také nepostradatelná miniaturní tužka, jíž si tanečnici (dámy i pánové) zapisovali ke konkrétním tancům svůj taneční protějšek. Provedení tanečních pořádků bývalo různé, od lapidárních skládaček z kartonu se slepotiskovou obálkou, přes výpravnější sešitky připomínající miniaturní knižní vazby v sametu, až k náročným kompozicím, které byly kombinací papíru, kovu, textilu, stříbrce či perli ve specifickém uměleckém zpracování.

Výstava bude přístupná do 1. dubna letošního roku.

(mk)

Síla činu. Jan Palach a Jan Zajíc v umění v letech 1969-1989

Výstava *Síla činu. Jan Palach a Jan Zajíc v umění v letech 1969-1989* navazuje na projekt *Anatomie skoku do prázdna*. Rok 1968 a výtvarné umění v Československu – projekt realizovaný v Západočeské galerii v Plzni ve spolupráci s Muzeem Kampa, který mapoval období od roku 1967 (Pražského jara) do roku 1972 (začátku normalizace) a reakci výtvarníků na toto dodnes zásadní období v dějinách Československa.

Samostatný projekt věnovaný Janu Palachovi (a několika dílům dotýkající se i sebeupálení Jana Zajíce) není přízrou výstavy *Anatomie skoku do prázdna*, je jejím rozšířením, představí i díla, která reagovala na Palachovu a Zajícovu smrt v několikaletém odstupu. Tyto práce ukazují, že i když se snažila totalitní moc památku na Jana Palacha potlačit, tak ve vědomí společnosti zůstávala stále živá. Kromě vlastních výtvarných děl výstava věnuje pozornost i dobové filmové a literární produkci (plakáty, obálky) a hudebním nahrávkám nebo mluvenému slovu.

Probudit národ z letargie a vyburcovat ho k odporu proti normalizaci po okupaci ze srpna 1968, takové bylo poselství Jana Palacha, který se v lednu 1969 upálil na pražském Václavském náměstí. Jeho čin sice politický vývoj nezměnil, mnohým ale dodával sílu. A koncem osmdesátých let připomínka studenta Univerzity Karlovy, který se narodil 11. srpna 1948 ve středostavovské rodině ze Všetat, předznamenala konec totalitního režimu v Československu.

„Na protest proti všemu, co se tady děje. Proti nesvobodě slova a tisku. Říkejte to všem,“ odpověděl Palach

zdravotní sestře v nemocnici, kam ho 19. ledna 1969 převezli s těžkými popáleninami, když se ho tázala na důvody jeho činu. Následující tři dny bojoval o život a odmítal utišující léky, aby byl při smyslech a mohl objasňovat, proč se odhodlal k takové oběti. V dopise, který zanechal na místě svého činu, naléhal, aby byly učiněny kroky na záchranu posledních zbytků demokracie.

„Vzhledem k tomu, že se naše národy ocitly na okraji beznaděje, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit lid této země následujícím způsobem: Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát pro naši věc upálit. Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku...“ napsal. V dopise žádal zrušení cenzury a zákaz rozšiřování okupačního tisku. Dodnes není zřejmé, jestli skupina vůbec existovala, Palach nicméně našel následovníky.

Absolutní rozměr Palachovy oběti, již například 25. února 1969 napodobil Jan Zajíc, zvedl vlnu odporu, byť jen dočasnou. Mladí lidé začali na Václavském náměstí držet protestní hladovku za splnění požadavků, záhy se k nim připojili i jiní v zemi. Na Václavském a Staroměstském náměstí se konaly mítinky, na nichž lidé vyjadřovali podporu jeho poselství. Vědecká rada Palachovy Filozofické fakulty UK vyzvala politiky, „aby si uvědomili, na jaké křížovatce stojí“.

Podle historiků nebyl Palachův čin zoufalým zkratovitým jednáním, plánoval ho půl roku. Krátce před osudným dnem uvažoval dokonce o obsazení rozhlasu studenty, jež by vyvolalo „účinnou akci v celonárodním měřítku“, jak napsal studentskému vůdci Lubomíru Holečkovi.

Ovšem budoucí normalizátoři již byli v lednu 1969 příliš pevně usazení ve svých křeslech a spontánní protesty po Palachově smrti neváhali označit za zneužití situace ze strany „antisocialistických sil“.

Výstavu *Síla činu. Jan Palach a Jan Zajíc v umění v letech 1969-1989* mohou zájemci navštívit do 24. března letošního roku v Museu Kampa.

(mk)

Rozlomená doba v Olomouci

Z výstavy *Rozlomená doba*: Bohumil Kubišta, *Vlastní podobizna*, 1908

Muzeum umění v Olomouci představuje největší výstavu své historie pod názvem *Rozlomená doba*. Výstava, jakou střední Evropa ještě neviděla, tvrdí o olomouckém projektu *Rozlomená doba* jeho autoři. Nová expozice Muzea umění mapuje uměleckou avantgardu let 1908-1928 v zemích bývalého Rakouska-Uherska.

Velká válka postavila proti sobě i umělce. „Řada umělců musela narukovat a bojovat za Rakousko-Uhersko, jako byl Bohumil Kubišta, to je ta slavná epizoda s potopením francouzské ponorky Curie v prosinci roku 1914.

A zároveň byli takoví jako František Kupka nebo Otto Gutfreund, kteří žili ve Francii a nastoupili do legií a začali aktivně bojovat proti Rakousku-Uhersku. Důležité bylo, že řada významných umělců nemusela narukovat, podařilo se jim z války vyvázat. A ti právě začali kolem roku 1917 vytvá-

řet nový nástup moderního umění po první světové válce, zatímco mnoho jejich kolegů ještě bylo na frontě,“ vysvětlil autor výstavy Karel Srp.

Návštěvníci v Muzeu umění v Olomouci měli možnost vidět díla stovky světoznámých autorů, jako Emil Filila, František Kupka, Max Oppenheimer, Marianne Ullman, Oskar Kokoschka, László Moholy-Nagy, Lajos Kassák Stanislav Ignacy Witkiewicz a řada dalších. Podle kurátorky Šárky Belšíkové tu pravou hodnotu výstavy nedělají jména, ale kontext, do jakého díla Karel Srp dal. „Ta jedinečnost je v tom souboru, v té konfrontaci různých autorů, různých děl, různých tendencí, které v té době 1908-1928 v Evropě byli,“ říká.

Rozlomenou dobu připravovali kurátoři všech zúčastněných zemí dva roky. A podařilo se jim zapůjčit jedinečná díla. Ta díla jsou dnes vysoce hodnocená, jsou v předních evropských muzeích, a jelikož se koná více podobných výstav po Evropě, které se zaměřují na avantgardu a výročí roku 1918, tato díla jsou půjčována a majitelé nechtějí, aby tak často putovala po výstavách. Proto pro nás bylo těžké získat je sem,“ komentuje Belšíková. Zdaleka se ale nejedná jen o výtvarná díla. Nad sály se promítají dobové dokumenty, návštěvníci si mohli prohlédnout i knížky, časopisy a samozřejmě i oblíbené filmy tehdejších umělců včetně Chaplinových grotesek. Velkou vzácnost zapůjčil Český rozhlas. „Divák slyšel vůbec prvou rozhlasovou premiéru hry R. U. R. Karla Čapka.

O vznik výstavy se zasloužil také předseda Evropského parlamentu Antonio Tajani. Výstava *Rozlomená doba* se tak dostala do evropského povědomí ještě před tím, než vznikla, a zájem o její zapůjčení měla řada evropských galerií. Z technických důvodů ale bude *Rozlomená doba* putovat následující dva roky jen po dalších třech partnerských městech Olomouci – Bratislavě, Krakově a maďarské Pécsi.

Międzynarodowe centrum kultury, Kraków, 5. 3. 2019 – 9. 6. 2019 / Galéria mesta Bratislavy, 27. 6. 2019 – 30. 9. 2019 / Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 29. 11. 2019 – 1. 4. 2020

(mk)

Chudá Praha

A ještě jeden zajímavý projekt je umístěn v Národním muzeu hlavního města Prahy, je to výstava pod názvem *Chudá Praha. Lidé – místa – instituce (1781-1948)*. Výstava je pohledem na chudobu ve městě v 19. a zejména v první polovině 20. století z několika perspektiv. Historické obrazové dokumenty, především fotografie a tisky, dokumentují každodenní starost nemajetných vrstev o své skromné živobytí. Unikátní snímky zachycují místa, která chudí obývali nebo na kterých se zdržovali, a v neposlední řadě se návštěvníci mají možnost seznámit s vybranými pražskými institucemi, ve kterých chudí nalézali útočiště a podporu, tedy nahlédnout způsoby, jakými se společnost s chudobou vyrovnávala prostřednictvím chudinské a sociální péče, jak se formovala od josefínských dob.

Výstava *Chudá Praha* podkrývá stinné stránky velkoměsta a umožňuje vidět je v širších souvislostech. Nabízí tak návštěvníkům srovnání historické a současné reality. Zájemci mohou tuto výstavu navštívit do 25. srpna letošního roku.

(mk)

Jan Werich za oponou

Koncem loňského roku se ve vile Jana Wericha odehrál křest knihy *Jan Werich za oponou*, kterou vydalo nakladatelství Práh. Autor publikace Jan Janoušek v ní vzpomíná na svá setkání s tehdy již starým a nemocným Janem Werichem uprostřed hluboké totality, kdy s ním pořídil sérii rozhovorů, ve kterých se velký herec ohlíží za svým životem.

Z komentářů a svědectví lidí, kteří byli Janu Werichovi nablízku,

především Jiřího Voskovce, Miroslava Horníčka, Miloše Kopeckého, ale i ošetřujících lékařů, tajemnice divadla, kterému šéfoval, a dalších mnoha přátel, kteří s ním chodili třeba na ryby nebo hráli mariáš, vystupuje plastický obraz jeho osobnosti. V něm je obsaženo všechno a nic není skryto, ani umělcovy nečnosti, jeho náladovost, záliba v dobrém jídle, pití a kouření, která prohlubovala jeho zdravotní obtíže, i jeho frustrace, když se z populární herecké hvězdy stal nepohodlnou osobou, kterou komunistický režim zbavil možnosti hrát a odsunul ho do ústraní. Výsledkem je zasvěcený a v mnohém možná překvapivý portrét skutečného Jana Wericha s mnoha vrstvami jeho osobnosti, z nichž mnohé zůstávaly skryté za legendou moudrého klauna.

Další dominantou knihy je kolem tří set fotografií z Werichova soukromého archivu, které ho zachycují od dětství až do smrti, objevují jeho soukromou ne příliš známou tvář, mapují běh jeho života, v němž se úspěchy a sláva střídaly se zmarem a bezmocí, představují jeho málo známé tváře světáckého dandyho, geniálního komika, kumpána známých umělců i zcela neznámých rybářů, obskakovaného pacienta i osamělého Mistra.

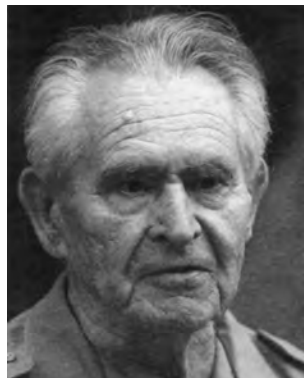
Působivě zpracovaná grafická úprava Jana Havla a kvalitní tisk umocňují unikátnost této knihy, kterou když budete mít ve své knihovně, tak se k ní určitě budete stále a rádi vracet.

(mk)

Osudy disidentů představí nová kniha

Osudy předních disidentů ze třinácti evropských zemí bývalého východního bloku nabídne první díl rozsáhlé dvoudílné publikace *Slovník disidentů*, který právě vydal v českém překladu Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR). Oba díly představí na 1 500 stranách jednotlivé disidenty z evropských států bývalého východního bloku a zemí Sovětského svazu spolu se studii událostí z let 1956-1989. Kniha je dostupná v elektronické podobě na <https://slovník-disidentu.cz/>. Ukazuje opozici v celém komunistickém období, řekl na představení knihy ředitel ÚSTR Zdeněk Hazdra. Na dvoudílné publikaci pracovaly jedenáct let stovky lidí z desítek národních redakcí. První díl se věnuje evropským zemím východního bloku. V září 2019 vyjde druhý díl obsahující jedenáct států bývalého Sovětského svazu.

Je to právě dvacet let, co zemřel Jaroslav Foglar

Spisovatel Jaroslav Foglar v roce 1997

Jeho dílo zažívá velký návrat. Po letech odmlky ho začíná být zase všude plno, znovu vycházejí jeho knihy. Zajímavé využití má jeho žižkovský byt a vyprodáno je i na divadelním představení hry *Záhada hlavolamu*, které připomene spisovatelovo výročí.

Populární „Jestřáb“ zemřel před dvaceti lety, 23. ledna 1999. Na jeho knihách vyrostlo několik generací českých dětí. Počet výtisků jeho téměř třiceti ro-

mánů překročil milion kusů. Po velkém boomu na konci osmdesátých let, kdy jeho knihy mohly opět vycházet, však přišel citelný útlum. Vypadalo to, že *Hochy od Bobří řeky* porazí *Harry Potter* a nad kreslenými *Rychlými šípy* že zvítězí *Spiderman* a *Superman*. Po dlouholetých právních sporech začaly loni za velkého zájmu znovu vycházet Foglarovy knihy. „Zájem mladých čtenářů, médií a veřejnosti dokázal, že Jaroslav Foglar žije i dvacet let po své smrti,“ uvedl Roman Šantora ze Skautské nadace Jaroslava Foglara, která disponuje právy na spisovatelovu pozůstalost.

Nenápadná deska na zdi ještě nenápadnějšího žižkovského činžáku v Křišťanově ulici v Praze 3 připomíná, že tu prožil část života spisovatel Jaroslav Foglar. Když spisovatel před dvaceti lety zemřel, byl kvůli právním nejasnostem jeho byt úředně zapečetěn. O dědici rozhodoval spletitý soud, jeho poslední vůli totiž napadli příbuzní. Více než šestnáct let trvalo, než se ho znovu podařilo odemknout novému vlastníkovi, kterým se stala Skautská nadace Jaroslava Foglara. Opuštěný byt prošel loni v létě velkou obnovou. Od září začal sloužit jako rezidence pro překladatele z češtiny, zahraniční bohemisty a spisovatele.

Redakčně zkráceno
Robert Oppelt, MF DNES

První česky psané pravidelně vycházející noviny

Pražské poštovské noviny, *Schönfeldské c. k. pražské noviny* či *Pražské české noviny*, plným původním jménem *Sobotní (Outerní) pražské noviny z rozličných zemí a krajín přicházející s obzvláštním jeho císařské a královské Milosti nadáním obdarované*, také *Český postillón* byly první česky psané pravidelně vycházející noviny, které vyšly 4. února 1719. Zakladatelem a prvním vydavatelem novin byl Karel František Rosenmüller († 1745), po jeho smrti převzal vydávání jeho syn a později jeho manželka. Noviny zanikly v roce 1772. Opět začaly vycházet v lednu 1782 a brzy poté je převzal knihtiskař Jan Ferdinand Schönfeld. Redaktorem se stal Václav Matěj Kramerius, který je řídil do

roku 1789, kdy založil vlastní *Krameriovy c. k. vlastenecké noviny*. Noviny byly naplněny převážně zprávami převzatými z rakouského tisku.

Pražské poštovské noviny

Ondřej Macl (* 1989)

Ondřej Macl studuje autorské herectví na DAMU. Vystudoval světovou literaturu na Karlově univerzitě s půlroční stáží na Paris-Sorbonne IV a sociální práci a žurnalisti-

ku na Masarykově univerzitě v Brně. Živí se jako asistent lidí s mentálním znevýhodněním, příležitostně i jako kritik. Za svou knihu *Miluji svou babičku víc než mladé dívky* obdržel minulý rok Cenu Jiřího Ortena. Postavou slovensky hovořící babičky propojil autor zdánlivě nesourodé texty do pestré a soudržné mozaiky. Nejen o babičce, také o sobě samém, své generaci či o střetávání mládí a stáří.

Ondřej Macl

VZPOMÍNKA

Jindřich Šimon Baar (7. 2. 1869 – 24. 10. 1925)

Jindřich Šimon Baar byl český katolický kněz, básník a spisovatel, představitel realismu, tzv. venkovské prózy a katolické moderny. Je autorem próz z chodského prostředí, básník, sběratel pohádek. S hlubokou znalostí rodného kraje vytvořil ve svých prózách národopisný obraz Chodska.

Zdeněk Galuška (11. 7. 1913 – 13. 2. 1999)

Zdeněk Galuška byl moravský spisovatel, malíř a ilustrátor, lidový vypravěč a písmák, autor populárních soudniček, jež byly posléze vydány v povídkovém souboru pod názvy *Slovácko sa súdí* a *Slovácko sa nesúdí*.

Jan Karafiát (4. 1. 1846 – 31. 1. 1929)

Kdo by neznal laskavé a poetické vypravování o životě světlušek aneb svatojánských broučků? Celým dílem prostupují citlivý přírodní lyrismus a ušlechtilý humanismus, které společně s básnickým slohem jsou pilířem knihy, jež právem patří mezi základní díla české dětské literatury. Současně je také nejvíce vydávanou publikací pro děti a mládež – jen česky vyšlo už 100 vydání. Za povšimnutí rozhodně stojí i autorova snaha o pochopení psychologie dítěte. V době svého vzniku kniha *Broučci* byla první českou původní autorskou pohádkou pro děti. Bez zájmovosti určitě však není, že teprve v 10. vydání knihy *Broučci*, a to v roce 1912, byl uveden její autor svým plným jménem. Autorská práva ke knize Jan Karafiát odkázal Československé církvi evangelické, která díky tomu mohla sponzorovat vydávání bible i jiných církevních tisků.

Jan Otčenášek (19. 11. 1924 – 24. 2. 1979)

Jan Otčenášek byl významným českým prozaikem a autorem novel a románů z doby okupace a Února 1948, filmovým a televizním scenáristou, autorem rozhlasových her, jedním z výrazných tvůrců poválečné prózy.

František Nepil (10. 2. 1929 – 8. 9. 1995)

František Nepil byl český spisovatel a scenárista, bytostný vypravěč v psaném i mluveném projevu. Přispíval do mnoha časopisů, především pro děti a mládež, drobnými prózami, fejetony, sloupky a také pohádkami. Je také autorem řady scénářů a televizních pohádek. K nejnámějším a nejoblíbenějším relacím Františka Nepila patřily jeho fejetony v Československém rozhlase *Dobré a ještě lepší jitro*, které nezaměnitelně interpretoval.

Karel Václav Rais (4. 1. 1859 – 8. 7. 1926)

Karel Václav Rais byl český prozaik s regionálním zaměřením na Podkrkonoší a Hlinecko, autor knih pro děti a mládež. Je jedním z představitelů českého literárního realismu a tvůrců tzv. venkovské prózy. Svým dílem navazoval na Němcovou, Nerudu, Hála a Světlou.

Václav Beneš Třebízský (27. 2. 1849 – 20. 6. 1884)

Václav Beneš Třebízský byl římsko-katolický kněz a spisovatel, nejoblíbenější spisovatel své doby. Čeští čtenáři ho nazvali miláčkem lidu. Těšili se vždy na jeho novou knihu, která posilovala jejich vlastenecké cítění. Byl přitažlivý díky svému hlubokému soucitu s utlačovanými a porobenými.

Miloslav Šimek a Luděk Sobota v boxu

Český humor skutečně nemá v posledních mnoha letech takové osobnosti, které by dokázaly pobavit celý národ povedenými scénkami, vtipným vyprávěním či zábavnou improvizací tak, aby se při tom neobjevily pocity trapnosti. O to více potěší vzpomínky na skutečné velikány českého humo-

ru, nejčastěji prostřednictvím vydání nějakého kompletu. Na sklonku loňského listopadu se na trhu objevila kolekce deseti cédéček s nahrávkami Miloslava Šimka a Luděka Soboty. Jmenuje se *Komplet 1977-1983* a nabízí nejenom klasické scénky či povídky dvojice, ale také archivní objevy.

Zachycuje vývoj humoru Miloslava Šimka a jeho divadelní skupiny v letech 1977-1983, v němž došlo k postupnému přerodu společné komické trojice s Petrem Nárožným, ve dvojici Šimek – Sobota, která účinkovala nejen v pražském divadle Semafor, ale objevovala se i v různých televizních pořadech a na gramofonových deskách. Odtud také pocházejí záznamy použité na kompletu.

„Když jsem byl v liberecké Ypsilonce, přijel dělat Karel Hvížďala rozhovor s naším šéfem Janem Schmidem. Jenže ho nemohl najít, a když potkal na chodbě mě, navrhl, že ho udělá se mnou. Šli jsme tedy do Radničního sklípku a on se mě mezi řečí zeptal, jestli znám Šimka a Grossmanna. Zahlédl jsem je v televizi, ale nadšený jsem z nich zrovna nebyl, řekl jsem upřímně. Když jsem ho později navštívil u něj doma, pustil mi na desce jejich povídky a třeba *Moje jízda tramvají se mi líbila*,“ vzpomíná Sobota na prapočátky svého uměleckého spojení se Šimkem. „Pak ho napadlo, jestli bych se nechtěl jít na Šimka podívat do Semaforu. Tehdy už vystupoval sám. Tak jsme šli a v šatně jsme poprosili Šimka, aby nám sehnal lístky. Slávek říkal, že mě zná z Ypsilonky a ať se za ním po představení zastavím. Když jsem pak přišel, položil mi dvě otázky: jestli také píšu a jestli hraju tenis. Na obě jsem odpověděl kladně a on mi nabídl angažmá,“ pokračoval ve vyprávění.

Lukáš Sýkora, jeden z kompilátorů vydaného kompletu, řekl: „Divadelní éru Šimka a Soboty z tohoto období jsem měl poměrně zmapovanou již předtím, ale dost mě překvapil rozsah jejich prací pro televizi, kde se podařilo najít opravdové unikáty. Trošku složitější byla práce na divadelním představení *Celaskon a Cyankáli*. Jde o poslední hru trojice Šimek – Sobota – Nárožný, která završuje jejich snahu vymanit se z původního konceptu pásma písniček a scének a posunout se k celistvějšímu divadelnímu útvaru.“

K tomu, zda se podařilo při sestavení kolekce nalézt i nějakou raritu, uvedl Jan Richter, vůdčí osobnost v týmu tvůrců výběru: „Na kompletu by se jich našlo víc. Asi nejvíc mě zaujal dochovaný záznam vystoupení Luděka Soboty na Děčínské kotvě z roku 1980 včetně písničky *Běžec dlouhých tratí*, kterou tam vtipně zazpíval. Za zmínku také stojí setkání Šimka se Sobotou na jazzovém parníku v pořadu *Výlet pro dva*.“

O spolupráci s Šimkem Sobota řekl: „Navštěvovali jsme se skoro denně, protože jsme museli psát. Buď jsem jezdil já k němu, nebo on k nám. Často nás během psaní přepadlo spaní, takže jsme zatáhli záclony a na chvíli jsme si zdřímlí. Pak nám Slávkova žena udělala oběd, šli jsme si zahrát tenis a jeli jsme do divadla. Kromě psaní jsme hráli třicetkrát do měsíce a já jsem ještě točil filmy. Bylo to dost vyčerpávající.“

Výsledkem tohoto jejich společného úsilí a smyslu pro humor jsou ale scénky a představení, které skutečně pobaví.

(mk)

Pod Žižkovskou věží vznikne letní scéna Divadla Kalich

Nabídku divadelních prostor pro prázdninové produkce v Praze rozšíří letní scéna Divadla Kalich. Vybuduje ji producentská společnost Hamlet Production ve spolupráci se společností Tower Park Praha pod Žižkovskou televizní věží v Praze 3. V provozu bude od 23. června 2019.

Prostor vzniká v parku v Mahlerových sadech. Díky systému rychlého zastřešení chrání diváky i umělce před nepřízní počasí bude možné operativně skrýt pod střechem celé hlediště o kapacitě bezmála šesti set míst. Usazení hlediště v zapuštěném prostoru pod věží divákům zaručí výbornou akustiku, umístění jednotlivých řad spolu s osovým posunem sedadel zase dobrý výhled na jeviště.

Přílehlý park nabízí řadu dalšího vyžití a Žižkovská věž coby nejvyšší dominanta Prahy je vyhledávanou turistickou atrakcí. Se vstupenkami na představení bude možné si koupit i vstupenky do observatoře věže za poloviční cenu.

„V prostorách pod věží jsem viděl v duchu divadlo hned na první pohled, a jakmile jsme tomuto projektu začali dávat konkrétní obrysy, nabalovala se jedna výhoda za druhou. Každopádně kvalita péče, kterou budeme moci divákům garantovat, je pro mě opravdu důležitá,“ říká producent Divadla Kalich Michal Kocourek.

Zároveň s letní scénou vznikne i nový festival Hvězdné léto pod Žižkovskou věží. Obojí zahájí 23. června unplugged koncert písničkáře Tomáše Kluse. O den později uvede Kalich premiéru komedie kanadského autora Norma Fostera *Láska v přímém přenosu* s Petrem Čtvrtníčkem, Kristýnou Frejovou a Davidem Suchařípou v hlavních rolích. Poslední představení prvního ročníku je naplánováno na 2. září.

Program Hvězdného léta pod Žižkovskou věží 2019 se bude opírat o repertoár pořadajícího Divadla Kalich a jeho spřátelených scén, Divadla v Rytířské, Divadla Palace, Divadla Verze, Činoherního studia Bouře, chybět nebude ani populární Caveman. Tím se na jevišti nové letní scény vystřídá množství hereckých hvězd.

Předprodej na první sezónu byl zahájen 1. prosince. Z každé zakoupené vstupenky půjde deset korun ve prospěch spolku Dobrý skutek. Ten cíleně podporuje spoluobčany, kteří se ocitli ve složité životní situaci a bez pomoci druhých se v dané chvíli neobejdou.

(mk)

JUBILEA

Jana Nagyová (* 9. 1. 1959)

Jana Nagyová je bývalá slovenská herečka a nynější německá podnikatelka, která se proslavila zejména díky hlavní roli princezny Arabely ve stejnojmenném televizním seriálu z roku 1979 režiséra Václava Vorlíčka. Od dětství hrála amatérsky divadlo, na bratislavské konzervatoři studovala hru na klavír a zpěv.

Jana Krausová (* 25. 1. 1954)

Jana Krausová vystudovala pražskou AVU a věnuje se zejména výtvarné práci. Ještě během studií natočila několik filmů, později se začaly v jejím životě obě profese prolínat. Nejinak je tomu také v současnosti. Jana Krausová pracuje pro vlastní keramický ateliér (nejraději vytváří reliéfy z keramické šamotové hlíny), maluje obrazy, účinkuje na několika divadelních scénách a celkem pravidelně i natáčí, ať již filmy, televizní inscenace nebo seriály. Je matkou zpěváka a herce Davida Krause a herce a divadelního režiséra Adama Krause, bývalá manželka herce a moderátora Jana Krause a bývalá partnerka herce Karla Rodena.

Ladislav Mrkvička (* 2. 2. 1939)

V sedmdesátých a osmdesátých letech patřil k nejvyhledávanějším hercům, diváci ho mohli spatřit v dramatických, komediálních i pohádkových rolích. První angažmá získal v Divadle Petra Bezruče v Ostravě, později se stal se členem libeňského Divadla S. K. Neumanna, Divadla Na Zábradlí a počátkem devadesátých let nastoupil do angažmá v Národním divadle, kde si zahrál řadu charakterních a komických postav. Vedle úvazku v Národním divadle opakovaně hostoval i na jiných scénách, např. v Divadle Bez zábradlí a v Divadle Na Fidlovačce. Je také významným dabérem, jeho hlas znají posluchači i z rozhlasu. Od roku 1998 je pedagogem herectví na katedře činoherního divadla DAMU. Před časem onemocněl Parkinsonovou chorobou.

Vzpomínka na Janu Štěpánkovou

Po těžké nemoci zemřela 18. prosince 2018 v Praze herečka Jana Štěpánková. Bylo jí čtyřiaosmdesát let.

Jana Štěpánková

Jana Štěpánková ztvárnila slavné role například v televizních seriálech *Taková normální rodinka* nebo *Nemocnice na kraji města* a v posledních letech také například v seriálu *Doktor Martin*.

„Bylo to pro nás velké překvapení, protože paní Štěpánková měla jít z nemocnice domů. Jsem moc rád, že jsem se s ní potkal na jevišti a že se mi podařilo ji v roce 2012 po letech přemluvit, aby se ještě vrátila na vinohradské jeviště. Spolu s dalšími dříve narozenými dámami tady sehrála krásnou roli v představení *To byla moje písnička*, které bylo o stárnoucích herečkách. Sešly se tam s Janou Hlaváčovou, Danielou Kolářovou a Martou Vančurovou a dalšími,“ řekl ředitel Divadla na Vinohradech Tomáš Töpfer.

Jana Štěpánková se narodila v roce 1934 v Žilíně slavnému herci Zdeňkovi Štěpánkovi a herečce Eleně Hálkové. Měla dva bratry – Petra a Martina Štěpánkovi, její sestra Kristina Taberyová je divadelní režisérkou. Jana Štěpánková vystudovala pražskou DAMU a jako profesionální divadelní herečka začínala v pardubickém divadle, později v Divadle na Vinohradech v řadě výrazných inscenací jako *Král Oidipus*, *Komik*, *Hamlet* či *Richard III.*, nebo v Divadle Na Jezerce a v Ungeltu.

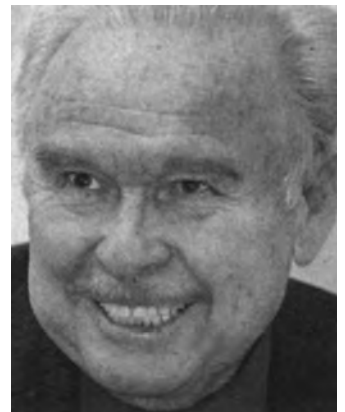
U filmu Štěpánková debutovala v padesátých letech v komunistické agitce *Nástup* Otakara Vávry podle předlohy Václava Řezáče. V šedesátých letech přišly filmy jako *Lucerna* a *Bibec z Xeenemünde* a během sedmé dekády *Rozvod*, *Dítě* či *Velké trápení*. V posledních letech se herečka objevila v komerčně úspěšné pohádce *Anděl Páně* a v komedii podle předlohy Michala Viewegha *Účastníci zájezdu*. Krátkou, ale velmi výraznou roli měla v tragikomedii Miroslava Krobota *Kvarteto* a jejím úplně posledním filmem byl *Doktor Martin: Záhada v Beskydech*.

V televizi dostávala Jana Štěpánková velké množství seriálových rolí, za všechny lze jmenovat série *Taková normální rodinka*, *Bakaláři*, *Nemocnice na kraji města*, *Ranč u Zelené sedmy*, *Náves*, *Rodinka*, *První republika* a *Doktor Martin*.

(mk)

Zemřel divadelní a filmový herec Luděk Munzar

Po dlouhé a těžké nemoci zemřel herec Luděk Munzar, dlouholetý člen činohry Národního divadla. Bylo mu pětáosmdesát let. Munzar často hrál v televizi i ve filmu, mnohdy po boku své manželky Jany Hlaváčové, jako tomu bylo třeba v životopisném filmu o Leoši Janáčkovi *Lev s bílou hřívou*. Kromě toho se výrazně uplatnil v rozhlasu a dabingu. Munzar hrál například ve filmu pod-

Luděk Munzar

le Kunderova *Žertu*, k dalším jeho filmům patří *Dědeček automobil* či *Srpnová neděle*. Televizním divákům utkvěl především v titulní roli posledního Dietlova seriálu *Synové a dcery Jakuba Skláře*. V Národním divadle se Munzar podílel na zásadních inscenacích své doby. František Hrubín pro něj dokonce znovu přeložil *Cyranu z Bergeracu*, po zásahu komunistických normalizátorů ale tuto roli hrát nesměl. V roce 2012 získal Luděk Munzar cenu Thálie za celoživotní činoherní mistrovství. V letech 1995 a 2000 byl odměněn cenou Františka Filipovského za mistrovství v dabingu. Munzar byl vášnivým letcem a čestným členem Aeroklubu Letňany.

Mimi & Líza: Záhada vánočního světla

Pro nejmenší diváky (4-8 let) přišel v prosinci do kin animovaný slovensko-český snímek *Mimi & Líza: Záhada vánočního světla*, pásmo krátkých animovaných filmů pro malé děti a jejich rodiče o neobyčejném přátelství dvou malých holčiček.

Mimi a Líza jsou nevšední kamarádky. Jedna má oči stále zavřené (je slepá) a druhá je má otevřené dokořán. Ale obě se však umí dívat a společně vidět. Protože svět se dá vidět i rukama i ušima, jen to zkusit...

Režie: Ivana Šebestová, Katarína Kerekesová, scénář: Katarína Moláková, Katarína Kerekesová, Ivana Šebestová, hudba: Lucia Chutková, mluví: Linda Rybová, David Prachař, Arnošt Goldflam, Viktor Preiss, Zbyšek Pantůček, Dagmar Pecková, Roman Řičan

21. ledna zemřela princezna se zlatou hvězdou

Ve věku třiasedmdesáti let zemřela brněnská rodačka Marie Kyselková, manekýnka a herečka, původním povoláním zdravotní sestra, druhá manželka herce Petra Haničince. V české kinematografii se stala známou díky své jediné hlavní roli princezny Lady ve filmu režiséra Martina Friče *Princezna se zlatou hvězdou*. Už v době natáčení čekala syna s Petrem Haničincem, takže se pak věnovala mateřství a k herectví se již nevrátila.

Marie Kyselková

VZPOMÍNKA

Leopolda Dostalová (23. 1. 1879 – 17. 6. 1972)

Leopolda Dostalová byla přední česká herečka, dlouholetá členka hereckého souboru činohry Národního divadla v Praze. Po zkušebním odpoledním pohostinském vystoupení v pražském Národním divadle v září 1901 v titulní úloze Maryši byla 1. října 1901 přijata jako řádná členka činohry. V Národním divadle setrvala až do odchodu na odpočinek v roce 1959. Do roku 1969 však stále v ND pohostinsky hrála a ve vysokém věku přijala angažmá do Krejčovy scény Divadla za branou (1969-1971). Hostovala také v zahraničí (Varšava 1912, Záhřeb 1914, Lublaň 1929 a 1930). Své osobní vzpomínky shrnula do memoárové knížky *Herečka vzpomíná* (1960, 1964).

Václav Trégl (10. 12. 1902 – 11. 2. 1979)

Václav Trégl byl český velmi výrazný herec, který za svůj život vytvořil velké množství menších či drobných filmových rolí, které uměl ztvárňovat velmi mistrovsky a značně osobitě.

Darek Vostřel (9. 1. 1929 – 4. 11. 1992)

Darek Vostřel byl herec, režisér a divadelní ředitel, který dnes již patří k legendám české kulturní scény a jeho jméno je spojeno především s nadmíru úspěšnou érou šedesátých let v pražském divadle Rokoko. V mezidobě Darek

Vostřel pokračoval ve spolupráci s filmem a televizí. Především politické důvody vedly k výraznému utlumení umělecké činnosti Darka Vostřela po roce 1968, v rámci postupující normalizace byl v roce 1970 zbaven funkce ředitele v Rokoku, o čtyři roky později byl zdejší herecký soubor rozpuštěn. Pod pseudonymy psal scénáře, podílel se na jevištních prezentacích zpěváků (především Václava Neckáře), později vystupoval v zájezdových představeních Jiřího Sováka, spolupracoval také se zpěvačkou Yvettou Simonovou. Přelomový rok 1989 jej zastihl již jako vážně nemocného.

Jiří Zahajský (19. 1. 1939 – 19. 7. 2007)

Jiří Zahajský byl český herec a dabér. Byl členem Divadla na Vinohradech, Divadla za branou a dlouholetým členem Činoherního klubu v Praze. Hrál v řadě českých filmů vážných i komediálních. Ve filmu a v televizi vytvářel především drobné postavy. Nezapomenutelná je jeho postava komisaře Trachty z komedie *Rozpuštěný a vypuštěný*. Vytvořil několik rolí kriminalistů, jeho plnovous mu dal příležitost k ztvárnění rolí hajných, hrál i v rolích otců (TV seriál *Létající Čestmír*). Tatínky hrál i v celé řadě televizních pohádek především v osmdesátých letech. Po jednaticet let byl životním partnerem televizní hlasatelky Kamily Moučkové, od roku 1992 byl čtvrtým manželem herečky Jany Brejchové.

FILM, TELEVIZE

Zemřel režisér Václav Vorlíček, natočil *Popelku* či *Arabelu*

Ve věku osmaosmdesáti let zemřel 5. února režisér Václav Vorlíček. Tvůrce oblíbené pohádky *Tři oříšky pro Popelku*, seriálu *Arabela* či komedie *Dívka na koštěti* zemřel v nemocnici Pod Petřínem. V roce 2017 získal na filmovém festivalu v Karlových Varech cenu za umělecký přínos české kinematografii. Jeho kamarád režisér Zdeněk Zelenka o Vorlíčkovi natočil dokumentární film *Václav Vorlíček, král komedií a pohádek*.

Vorlíček se narodil 3. června 1930. Již v sedmnácti letech měl jasnou představu o tom, že chce být režisérem. Když ho poprvé nevzali na FAMU, šel rovnou na Barrandov a dostal se do štábu režiséra Martina Friče. Po roce už Vorlíčka na FAMU přijali, školu absolvoval v roce 1956. Na Barrandov se pak vrátil a zaměstnán tam byl až do roku 1992. Do širokého povědomí Vorlíček vstoupil parodií na komiksovou seriálu *Kdo chce zabít Jessii?*, kde s filmem propojil typické kresby Káji Saudka. Na tomto filmu začala také spolupráce dvojice Václav Vorlíček – Miloš Macourek. K jejich nejslavnějším filmům patří *Pane, vy jste vdova!*, *Dívka na koštěti*, *Což takhle dát si špenát* či *Mach, Šebestová a kouzelné sluchátko*. Vrcholem jejich televizní tvorby se staly i ve světě úspěšné pohádkové seriály *Arabela* a *Arabela se vrací*. Populární byly také sci-fi seriály *Létající Čestmír* a *Křeček v noční košili*. K Vorlíčkovi neodmyslitelně patří pohádky. Tou ve světě neslavnější a autorovi nejmilejší jsou *Tři oříšky pro Popelku*. Diváci si oblíbili i *Prince a Večerníci*, *Kouzelný měsíc*, *Jezerní královnu*, *Jak se budí princezny* či *Krále sokolů*. Vorlíčkovy filmy jsou charakteristické nezaměnitelným a často hodně černým humorem. Na druhou stranu ale Vorlíček dokázal být ve svých slavných pohádkových příbězích velmi poetický.

Febiofest nabídne přes 150 filmů

Mezinárodní filmový festival Praha – Febiofest začíná 21. března v Obecním domě v Praze a nabídne více než 150 filmů i soutěž pro talenty z řad diváků. „Letošní ročník nabídne šestnáct festivalových sekcí včetně soutěžní Nové Evropy, sekce Panorama (nejzajímavější a nejúspěšnější festivalové filmy), Central Park (sekce pro široké publikum) či Masters (nové filmy slavných režisérů). K vidění budou též u diváků velmi populární sekce teritoriální jako Made in USA (nezávislá tvorba z USA), Světla severu (filmy ze Skandinávie) či Ozvěny Balkánu. Od samého vzniku festivalu je jeho nedílnou součástí také Queer Now (sekce gay a lesbických filmů) a nově jsou do programu zařazeny sekce Classics (klenoty světového filmového fondu) a TV now (televizní a seriálová tvorba),“ informovala mluvčí festivalu Gabriela Vágner.

Festival nabídne také netradiční zážitek propojující kinematografii s gastronomií – Culinary Cinema. Od pátku 22. března do neděle 24. března budou milovníci kvalitního kuchařského umění sledovat jeden ze tří tematických filmů (*Tazzeka*, *Albert Adrià, génius v kuchyni*, *Velká žranice*), jež po projekci doplní speciální večeře s menu vytvo-

řeným k daným filmům. „Menu vymysleli a uvaří uznávaní kuchaři z Gourmet Academy Filip Sajler (*Kluci v akci*, *Perfect Catering & Perfect Canteen*) a Lukáš Čížek (*Fusion*, *Farma Vrchlabí*). Velkou výzvou bude kontroverzní snímek *Velká žranice* s Marcellem Mastroiannim a Philippem Noiretem, ke kterému kuchaři přívzou i kolegu Martina Staňka (*Perfect Canteen*),“ uvedla mluvčí.

Diváci se mohou hlásit do poroty sekce Nová Evropa, která propaguje začínající filmaře. Podmínkou je věk nejméně 15 let. Třiatřicet členů poroty vybere prezident festivalu Fero Fenič.

Febiofest také vyhláší soutěž krátkých amatérských filmů, tentokrát ve dvou kategoriích – jednotlivci a školní týmy. „Tématem sedmého ročníku soutěže je šíření falešných a poplašných zpráv na internetu – fake news, hoax. Tvůrci by měli natočit krátký film nebo video o délce 1 až 3 minuty a poslat je do soutěže. Vítěz kategorie jednotlivců získá 20 000 Kč, mobilní telefon a voucher do videotéky O2, vítězové kategorie školní tým pak finanční dar v hodnotě 30 000 Kč a vstupenky na festival,“ dodala mluvčí festivalu.

Festival bude probíhat do 29. března a slavnostní zakončení včetně vyhlášení vítěze sekce Nová Evropa, Amnesty International Febiofest Award či soutěže I ty jsi filmařem, se bude konat ve čtvrtek 28. března v CineStar Anděl. Do regionů se Febiofest vydá od 1. do 18. dubna 2019.

(mk)

Český film *Hurvínek a kouzelné muzeum* byl uveden ve stovce zemí

Český animovaný film *Hurvínek a kouzelné muzeum* byl v loňském roce uveden téměř ve stovce zemí světa. Snímek byl představen na šestadvaceti festivalech a s úspěchem vstoupil do distribuce devadesáti zemí, například do USA, Číny, Německa nebo Jižní Koreje. V březnu snímek vstupuje do distribuce ve Velké Británii a v Rusku, kde bude uveden ve více než tisícovce kin. Na festivalu v americkém San Diegu získal Hlavní cenu pro celovečerní animovaný film. V tiskové zprávě o tom informovala mediální zástupkyně filmu Uljana Donátová. „V novodobé historii se stal Hurvínek naším nejúspěšnějším animovaným filmem v zahraničí. Jako rodinný film je také ze všech našich filmů nejčastěji dabován do nejrůznějších světových jazyků,“ uvedl režisér a producent filmu Martin Kotík. V českých kinech měl *Hurvínek a kouzelné muzeum* premiéru v roce 2017. Na 3D snímku pracovali tvůrci pod vedením Kotíka a výtvarníka Martina Zahradníka sedm let.

Poslední aristokratka

Pod režijním vedením Jiřího Vejdělka vzniká v současnosti celovečerní film *Poslední aristokratka* na motivy knižních bestsellerů *Poslední aristokratka* a *Aristokratka ve varu*, kterých se prodalo neskutečných 200 000 výtisků.

Celovečerní komedie vypráví příběh rodiny potomka českého šlechtického rodu Franka Kostky, který se po boku své ženy Vivien a dcery Marie vrací z New Yorku do Čech převzít rodové sídlo zámek Kostka.

„Po dlouhé době se v Česku objevil vtipný humoristický román. Jeho autor Evžen Boček do své *Poslední aristokratky* s nadsázkou a lehkostí otiskl své dlouholeté průvodcovské a kastelánské zkušenosti. Mně tím dal příležitost znovu se scenáristicky a režijně pustit do nejnáročnějšího královského filmového žánru – žánru komedie,“ říká režisér Jiří Vejdělek. Bočkův román *Poslední aristokratka* vydaný v roce 2012 získal vítězství v prvním ročníku Ceny Miloslava Švandrlíka pro nejlepší humoristický román. Čtvrté pokračování úspěšné knižní série *Aristokratky* vyšlo před nedávnem.

Tvůrci do filmu z atraktivního zámeckého prostředí obsadili Hynka Čermáka, Tatianu Vilhelmovou, Martina Pechláta, Pavla Lišku nebo Tatianu Pauhofovou a v rámci rozsáhlého castingu bude vybrána představitelka dcery Franka Kostky. Její křestní jméno Marie je v rodě Kostků prokleté, protože žádná z jejích jmenovkyň se nedožila více než dvaceti let.

Děj filmu se odehrává v druhé půlce devadesátých let, kdy je Kostkům v restituci rodové sídlo vráceno. Jejich představy o zámku i České republice, kde nikdy nebyli, jsou idealizované. Už jen střet s českou realitou nabídne řadu humorných situací, stejně jako smiřování se se skutečností, že bezstarostný život na aristokratickém sídle se nekoná, protože zámek Kostka je ve skutečnosti v havarijním stavu. Zdánlivě předem prohraná bitva se stává pro rodinu Franka Kostky výzvou, stejně jako následování rodového hesla „Kdo nikdy neprohrál, nikdy opravdu nezvítězí“.

Natáčení bude probíhat do března letošního roku na státním zámku Milotice, který byl i literárním předobrazem Kostky, a na několika dalších historických objektech v Čechách a na Moravě. Autorem románové předlohy je Evžen Boček, scénář napsal Jiří Vejdělek a Tereza Dusová, autorkou kostýmů je Katarína Hollá, architektem je Martin Kurel a za kamerou bude stát Vladimír Smutný, producenty snímku jsou Ondřej Zima a Silvie Michajlova ze společnosti Evolution Films. Snímek uvede do kin 24. října 2019 distribuční společnost Falcon.

(mk)

Dokumentární film *Pasažéři*

Dokumentární film *Pasažéři* zachycuje osudy čtyř dětí poté, co odešly z dětského domova. Každý z nich se musí vypořádat s jinými životními situacemi. To společně, co jejich životy ovlivňuje, je absence lásky a rodinného zázemí v dětství. U každého protagonisty filmu *Pasažéři* se režisérka Jana Boršková zaměřila na jinou životní situaci, přesto nalezneme v jejich příbězích podobné prvky.

Režisérka Jana Boršková se poprvé s protagonisty filmu setkala na představení divadelního souboru *Pasažéři*. Děti z dětského domova v Letech u Dobřichovic připravily společně hru o jejich představách, jak chtějí žít po odchodu z dětského domova. Režisérku zaujaly především autenticitou a schopností předat divákům svůj postoj. Původně chtěla natáčet se všemi osmi členy souboru, ale nakonec zachytila osudy čtyř z nich. Také si uvědomila, jak moc je důležitá v dětství láska, pocit bezpečí a nastavení hranic. Sama o sobě říká, že je po této zkušenosti tolerantnější.

Režisérka sledovala protagonisty celkem šest let po odchodu z dětského domova. Čas ale není hlavní kvalitou filmu. Tou je autenticita.

Film *Pasažéři* měl premiéru v roce 2018 na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Ji.hlava a získal Cenu studentské poroty. Ocenění si váží i producentka filmu Jarmila Poláková.

Nejvíce nominací na Českého lva získal film *Toman*

Politický thriller *Toman* režiséra a producenta Ondřeje Trojana o muži, který významně ovlivnil vývoj v poválečném Československu, získal třináct nominací na Českého lva. O tři méně mají snímky *Hastrman* v režii Ondřeje Havelky a *Všechno bude*, jehož režisérem je Olmo Omerzu. Film *Jan Palach* režiséra Roberta Sedláčka byl nominován v osmi kategoriích. Výsledek prvního kola hlasování svých členů oznámila Česká filmová a televizní akademie (ČFTA). Laureáti převezmou ocenění 23. března v pražském Rudolfinu. Celkem 143 hlasujících akademiků vybíralo ze čtyřiceti celovečerních hraných a animovaných filmů a z devětadvaceti dokumentů uvedených do distribuce v roce 2018.

Film *Jan Palach*

Do kin vstoupil v loňském roce celovečerní hraný film *Jan Palach* režiséra Roberta Sedláčka podle scénáře spisovatelky Evy Kantůrkové. Film se více drží faktů a pozoruje několik posledních měsíců života Jana Palacha, studenta, který se upálil na protest proti letargii, do níž upadla československá společnost necelý rok po srpnových událostech.

Redakční poznámka: Film jste měli možnost vidět na pondělním Klubovém promítání na ZÚ.

Z filmu *Jan Palach*

Nová televizní sezóna odstartovala

Po každoroční vánoční pauze otevřely televize novou, jarní sezónu. Začínají dvě seriálové novinky České televize, komediální *Most!* a druhá řada *Rapla*, na Nově se objeví premiérové díly *Ulice* a krimiseriálu *Specialisté*. Další nové tituly budou následovat v příštích dnech a týdnech.

Stará jáchymovská parta se v druhé řadě seriálu *Rapl* přesunula za svým šéfem do Ústí nad Labem. Seriál s Hynkem Čermákem v hlavní roli vrací na scénu nejen svérázného detektiva majora Kuneše a partu jáchymovských kriminalistů, ale také melancholickou severskou náladu a humor. „Po jedničce *Rapla* se vyrojily seriály, které se braly dost vážně, ale my jsme touto cestou jít nechtěli. Proto jsme posílili právě humornou stránku, odstup a nadhled.“

Pracovali jsme také s charaktery postav, snažili jsme se je prohloubit," uvedl režisér Jan Pachel, který je zároveň scenáristou a společně s kreativním producentem Josefem Vieweghem i spoluautorem námětu. Na otázku, jestli přijdou ještě se třetí řadou, však prý nedovedou odpovědět. „Nezáleží jen na tom, jestli máme dost dalších nápadů, ale také na ohlasu diváků," podotkl Pachel.

Hned po *Raplovi* odstartuje na ČT 1 nový komediální seriál *Most!* z dílny tvůrčí dvojice Jan Prušinovský a Petr Kolečko. Představuje jejich šestý společný projekt. Hlavní roli Ludka, který si nerozumí s bývalou manželkou, synem ani vlastním bratrem, ztvárnil Martin Hofmann, jeho bratra Pavla Erika Stárková. Pavel totiž podstoupí chirurgickou přeměnu v Dášu, což Luděk nedokáže přijmout. Jenže osud a Dáša zařídí, že ti dva spolu začnou bydlet v domě po otci. Další hrdiny seriálu pak představuje parta Ludkových kamarádů z hospody Severka, kde se silnými názory na kdeco i kdekoho nijak nešetří. „Původně jsem si myslel, že seriál se z velké části bude odehrávat přímo v hospodě a bude mnohem víc konverzační. Nakonec jsme ho z ní ale vytáhli víc ven a udělali z něj takovou docela epickou věc," řekl scenárista Petr Kolečko a zároveň dodal, že ačkoli režisér Jan Prušinovský s ním tentokrát scénář nepsal, má na výsledku opět velký podíl: „Zejména ve druhé půli udělal značné režijní úpravy textu. Na place pak pracuje s textem velmi volně, vždy mu jde o to, aby herci zachovali obsah, ale mluvili po svém. Výsledný tvar díky tomu působí přirozeně. A právě to mě na spolupráci s ním tak baví."

Svoji „českou" novinku odstartuje také pražská produkce HBO. Přichází s další řadou adaptace izraelského seriálu *Terapie*. Třetí a zároveň závěrečná série bude mít 36 dílů. Hlavní postavy klientů psychoterapeuta v podání Karla Rodena tentokrát ztvární Zdena Studenková, Vojtěch Dyk a Marek Taclík.

Nova přichází s novými díly původního seriálu *Ulice*. Premiéru bude mít další epizoda *Specialistů*, což je adaptace německého krimiseriálu. Na její obrazovce se objeví i nové díly *Ordinace v růžové zahradě 2*. Očekávat by se letos mohlo i další pokračování detektivního seriálu *Dáma a Král*, nicméně informace k novým hraným titulům Novy zatím nejsou známy.

Veřejnoprávní televize přijde s dalším komediálním seriálem, a to *Strážmistrem Topinkou*. Tým českých scenáristů v něm navazuje na původně britský seriál o nerudném doktoru Martinovi, který pro ČT přenesli z anglického pobřeží do fiktivního beskydského městečka Protějov. Hlavním hrdinou novinky bude poněkud potrhý policista v podání Roberta Mikluše, nicméně Miroslav Donutil coby doktor Martin z obrazovky nezmizí. Nedovtipný, ale ctižádostivý policista v něm totiž získá při svých pátráních důležitého pomocníka.

Prima bude po vánoční pauze pokračovat se svou podzimní novinkou, crazy komedií *Krejzovi*. Vážně nemocného Václava Postráneckého vystřídá v jeho roli otce Krejzy Oldřich Navrátil.

Konkrétní termíny k dalším novým seriálům a filmům televize zatím neprozradily. Nicméně ČT už oznámila, že v této jarní sezóně bude uzavřen cyklus *Detektivové od Nejsvětější trojice*, v němž pod režii Jana Hřebejka a Viktora Tauše hrají herci z Dejvického divadla. Natočila také tři nové televizní filmy podle knih Hany Proškové s Viktorem Preissem a Davidem Matáskem v hlavních rolích. V břez-

nu by pak měl mít premiéru i nový komediální seriál *Zkáza Dejvického divadla*, který napsali Miroslav Krobot a Ondřej Hübl. V šestidílném seriálu hrají herci a všichni zaměstnanci známé pražské scény sami sebe, přičemž v ději se mísí fikce s prvky reality. „Velmi rádi si ze sebe děláme leg-raci, protože to je jedna z možností, jak čelit skutečné krizi divadla a oddálit jeho zkolaps," uvedl režisér Miroslav Krobot. Ten se bude muset spolu s kolegy v seriálu postavit mimo jiné situaci, kdy se z divadla vytratí nejen peníze, ale i jeho „duch".

(mk)

Minisérie Rédl

Nová čtyřdílná minisérie *Rédl* režiséra Jana Hřebejka podle scénáře Mira Šifry, odvysílaná Českou televizí koncem minulého roku, vrací diváka do bouřlivé atmosféry pouhých několika dní před rozdělením Československa.

Roku 1992, těsně před rozpadem Československa, je Roman Rédl (Ondřej Sokol) na vrcholu své kariéry a právě se zabývá případem komunistického šéfa kontrarozvědky generála Ference (Roman Polák). Pátrání přivede poručíka na záhadu, která dalece překračuje jeho kompetence i schopnosti. Ve snaze domoci se spravedlnosti se tak uchýlí k hledání pomoci na špatné straně zákona, čímž na sebe strhne pozornost policie i dvojice mužů (David Novotný, Martin Hofmann), která má osobní zájem na tom, aby po sobě zamekli stopy obzvláště důkladně.

Scénář Mira Šifry odkrývá fungování organizovaného zločinu v atmosféře divokých devadesátých let porevolučního Československa. Spoluautor *Rudého kapitána* v něm splétá dohromady skutečnou soudní kauzu generála Alojeze Lorence s odsunem sovětských vojsk z republiky.

Režisér Jan Hřebejk: „Jde o zajímavý příběh, který je kromě napětí a humoru, který se do toho snažíme dostat, zajímavý svým tématem. Já sám jsem se do dobové problematiky musel ponořit a doufám, že to převyprávíme tak, aby tomu divák, který vůbec nic netuší, porozuměl. Téma toho, jak se v nové společnosti po převratu propojují zločinci a policisté, mě osobně zvláštním způsobem fascinuje."

Letošní domácí novinka kin *Cena za štěstí*

Obyčejné lidské štěstí může mít mnoho podob. Někdy jasných, někdy nečekaných. Kde ho hledat a co mu obětovat? Režisérka Olga Dabrowská je spoluautorkou kultovních *Samotářů*. Na filmu *Cena za štěstí* je to znát. Nabízí příběh lesbického páru, do kterého vstupuje muž, týrané rodiny a teenageri, kteří utíkají z domova. Osudy všech se na konci protínají.

Milenecký a životní pár (Vanda Hybnerová a Ivana Chýlková) vychovává dvě děti, když do jejich harmonického soužití vstoupí muž z minulosti (Tomáš Hanák). Násilnický psychopat (Jaroslav Plesl) se domáhá dcery z rozvedeného manželství, zatímco jeho bývalá žena (Klára Pollertová-Trojanová) s dětmi trpí jeho terorem. Dva teenageri od svých rodin prostě a jednoduše utečou. Oddaný muž (Pavel Řezníček) nemá sílu, aby ochránil svou lásku.

Problém ale je, že rozehraná hra končí bez srozumitelné krystalizace tak trochu neuvěřitelným happy endem. I vztah lesbického páru v podání Ivany Chýlkové a Vandy Hybnerové prochází krizí. Kde se ale vzala, je otázkou,

Dabrowská některé zajímavé psychologické momenty a reakce postav inscenuje poutavě, aby vzápětí svým postavám velmi překotně životy úplně převrátila. Pak jsou tu momenty, které jsou spíš úsměvné: vydírání soudkyně, rozhovor s potenciálním otcem (David Černý) v lesním squatu. Asi nejdřívější je linka s tyranem (Jaroslav Plesl), ze kterého má strach nejen jeho žena (Klára Pollertová-Trojanová), ale zejména jeho děti.

Redakční poznámka: Recenze na snímek byly vesměs negativní, pod 50 procent.

Cena za štěstí

Věra Bílá a její pokus o návrat na scénu

Zaplnila pařížskou Olympii, zpívala pro Billa Clintona v Bílém domě, psaly o ní prestižní deníky. Věra Bílá byla na přelomu tisíciletí fenoménem romské hudby. Pak ovšem přišel pád. Zpěvačka nicméně pořád věří v hudební návrat. Poslední naději Věry Bílé hledá stejnojmenný dokument Davida Vondráčka a Romana Šantůra. David Vondráček s Věrou Bílou natáčel několikrát, mimo jiné před patnácti lety do pořadu *GEN – Galerie elity národa*. Díky vzájemné důvěře prý zpěvačka pustila kamery i do svého největšího soukromí.

„Před dvěma lety mi Věra volala, ať přijedu do jedné vesnice u Chebu k frontmanovi kapely Roma Rock »Džinovi« (Dušanu Čonkovi), že mi něco předvede,“ popisuje Vondráček vznik nejnovějšího projektu. „Přijel jsem tedy – a byl jsem překvapený. Jednak dosud neznámým rocko-

vým zpěvem Věry a také její spoluprací s kapelou. Věra vypálila rockovou baladu s romskými folklórními prvky. Byl jsem úplně uhranutý tou sugestivitou. Intuitivně jsem tušil, že zde vzniká něco absolutně nového, co by stálo za dokument.“ Cítil prý, že zpěvačka získala nový impulz k životu, který ztratila, když jí zemřel syn a manžel. Navíc se zadlužila a opustila kapelu Kale. Vycouvala z domluvených koncertů, včetně vyprodané Carnegie Hall, a vydělané peníze mizely v hracích automatech. Vše nasvědčovalo tomu, že se na pódiu už nevrátí.

Spolu s Džinem připravovala album a plánovala velkolepou koncertní šňůru. Nový snímek o její nové životní a hudební etapě přesto nicméně happy endem pro zpěvačku nekončí. Krátce před vydáním společného alba jejího nového kapelníka odvedla policie.

26. ročník Českého lva

26. ročník Českého lva, výročních cen České filmové a televizní akademie (ČFTA), proběhne v sobotu 23. března 2019 ve Dvořákově síni pražského Rudolfiny a v přímém přenosu jej odvysílá Česká televize na programu ČT1 od 20:00 hodin. Slavnostní ceremoniál bude nově moderovat herec Václav Kopta a kreativní supervizi nad večerem převezme režisér Marek Najbrt. 143 hlasujících členů Akademie vybíralo mezi čtyřiceti celovečerními hranými a animovanými filmy a devětadvaceti dokumenty. Nejvíce nominací si odnesl *Toman*, celkem třináct. Po deseti nominacích mají *Hastrman* a *Všechno bude*. Zlatý podraz jich má devět, *Jan Palach* osm, *Hmyz* pět, *Tlumočník* čtyři, *Čertí brko* tři, *Domestik* dva a další snímky vždy po jedné nominaci.

Nejlepším loňským filmem bylo podle kritiků drama *Jan Palach*

Nejlepším českým filmem roku 2018 bylo podle filmových novinářů drama režiséra Roberta Sedláčka *Jan Palach*. Jeho producenti na slavnostním večeru v pražském Divadle Archa převzali Cenu české filmové kritiky. Ocenění za nejlepší režii dostal Olmo Omerzu díky road-movie *Všechno bude*. Nejlepší scénář napsali podle kritiků Tomáš Pavlíček a Lucie Bokšťeflová ke komedii *Chata na prodej*. Celkem získalo cenu osm titulů ze čtrnácti nominovaných.

VZPOMÍNKA

František Vlášil (9. 2. 1924 – 27. 1. 1999)

František Vlášil byl český filmový režisér a scenárista. Jeho filmy *Marketa Lazarová* a *Údolí včel* jsou dnes filmovými odborníky považovány za vrcholná díla české kinematografie. Na MFF Karlovy Vary byl František Vlášil oceněn za přínos světové kinematografii. Zařadil se mezi nejpozoruhodnější filmové tvůrce tzv. československé nové vlny šedesátých let 20. století.

Věra Chytilová (2. 2. 1929 – 12. 3. 2014)

Věra Chytilová byla významná česká filmová režisérka, pedagožka FAMU. Studovala původně architekturu, pracova-

Věra Chytilová

la jako kreslička, laborantka, manekýnka. Před kamerou se objevila v malé roličky ve filmu *Císařův pekař a Pekařův císař*; za kamerou začínala na Barrandově jako klapka. Kritika ji řadí mezi osobnosti tzv. české nové vlny, která se prosadila v rámci silných mužských osobností v šedesátých letech 20. století a je řazena k osobnostem evropského formátu.

FOTOGRAFIE

Markéta Luskačová jde s fotoaparátem proti proudu času

V prestižní londýnské Tate Gallery je možné do 15. května 2019 vidět černobílé snímky fotografky Markéty Luskačové.

Markéta Luskačová odešla z normalizačního Československa do Velké Británie, kde se dokázala se svými snímky prosadit. Výstava je podpořena Českým centrem a je součástí festivalu Czech 100, který probíhal do 9. prosince 2018. V jeho rámci uspořádalo centrum společně s řadou partnerů dvacet projekcí, výstav a představení v celém Londýně.

Expozice je složena z několika obrazových kapitol. Někteří snímky pocházejí ze Slovenska, další jsou ze severovýchodní Anglie a také z ulic Londýna. Díky tomu je patrný autorčin tvůrčí vývoj. Na slovenském venkově šedesátých a začátku sedmdesátých let minulého století zajímaly Luskačovou především náboženské rituály. Zemití lidé s tvářemi jako vytesanými ze skály, trpělivě nesoucí kříže s figurou Krista v přízračné a zamžené krajině, to jsou hlavní témata, která se v jejich pracích především objevují. Žena sedící před kostelem během mše s dítětem v náručí vypadá jako madona z gotického obrazu. Stařeny v černých plachetkách s bledými vrásčitými tvářemi připomínají scénérie z barokních olejů, kráčející černý kůň po louce zase díla symbolistů.

Britské fotografie už mají realističtější kompozice. Momentky z pláží u moře v severovýchodní Anglii, lidé v primitivních bungalovech, děti v kapucích a utíkající mládež před zpěněným příbojem. Pouliční muzikanti na Spitalfields, jejichž život Luskačová mapovala od sedmdesátých do devadesátých let, měli vždy, aspoň podle momentek, těžký život. Aby si vydělali na živobytí, museli každodenně

stát nebo sedět na rušných ulicích v zimě a ve vedru mezi spěchajícími lidmi. Muž jménem Edward s vizáží dekadentního šlechtice drží na bleším trhu v ruce velké hodiny. Jako by chtěl naznačit, že čas neúprosně plyne a co bylo včera, dnes už neplatí. V dnešní době by totiž bylo velmi obtížné takovým způsobem zaznamenávat skutečnost. I když má v současnosti téměř každý fotoaparát v mobilním telefonu, jsou lidé obecně na spontánní pouliční fotografování velmi citliví.

(mk)

Zemřel Miloš Fikejz

Miloš Fikejz byl filmový publicista, encyklopedista a fotograf, který portrétoval mimo jiné Leonarda DiCapria. Je autorem slovníku *Filmoví herci současnosti: 640 profilů zahraničních herců*. Napsal také několik stovek filmových hesel do rozsáhlých slovníků *Všeobecná encyklopedie Diderot*. Miloš Fikejz zemřel 15. ledna ve věku devětapadesáti let.

Miloš Fikejz

HUDBA

Brněnská kapela Dunaj se po letech rozhodla obnovit činnost

A to v té nejsilnější sestavě – Vladimír Václavek, hráč na kytaru a baskytaru, kytarista Josef Ostřanský a bubeník Pavel Koudelka. O pěvecké party se dělí všichni tři.

Hudební projev kapely vykristalizoval od klasického bigbeatu osmdesátých let 20. století s patrným vlivem minimalismu, punku a v začátcích i pražské nové vlny. V loňském roce vznikl o kapele celovečerní dokumentární film. Podle režiséra Davida Butuly bylo jeho cílem představit „situační portrét“ kapely, která „hrála mytickou hudbu, aby se časem sama stala mýtem“. Díky setkání při natáčení našli hudebníci znovu společnou chemii. „Přeskočila jiskra a skupina se rozhodla obnovit činnost,“ stojí na facebookové stránce Dunaje.

Kapelou Dunaj prošla v minulosti například zpěvačka Iva Bittová, Pavel Richter nebo přední český bubeník Pa-

vel Fajt. Fanoušci alternativního rocku řadí nahrávky Dunaje k tomu nejzajímavějšímu, co na české hudební scéně na přelomu osmdesátých a devadesátých let vzniklo. Činnost kapely ukončila v roce 1998 smrt frontmana Kolšovského. Kapela letos postupně vystoupí v Ostravě, Brně a Praze.

<http://www.dunajskavlna.cz/>

Skupina Divokej Bill připomněla 20 let od svého vzniku

Ve zcela vyprodané O2 aréně v Praze si spolu s osmnácti tisíci nadšených fanoušků skupina Divokej Bill připomněla dvacet let od svého vzniku. Folk rocková formace z Úval u Prahy, kterou založil Václav Bláha, vydala třináct studiových alb, několik singlů a natočila nespočet videoklipů. Kapela, která mixuje hudební žánry folku, country, rocku a punku, během dvacetileté existence ušla velký kus cesty. Jak už to bývá, zpočátku byla kapela divočejší, dravější, až

postupem času dozrála v umírněnější, ale o nic méně srdečnejší formaci. Sám zakladatel a autor většiny písní Václav Bláha říká směrem k hudebnímu žánru, který Divokej Bill hraje, „je to něco mezi country a big beatem...“. V roce 2018 skupina Divokej Bill vydala zatím poslední desku *Tsunami*.

Tomáš Hanus odkryl v Janáčkově nové kvality

Operní program mezinárodního festivalu Janáček Brno, který proběhl koncem minulého roku, představil inscenaci *Její pastorkyně* v provedení Velkého divadla z polské Poznaň a *Z mrtvého domu* v koprodukcí Velšské národní opery a Skotské opery. Očekávána byla zvláště inscenace poslední Janáčkovy opery na námět Dostojevského románu, a to pro hudební nastudování, jež představilo novou kritickou edici usilující o rekonstrukci původní Janáčkovy partitury. Edice je dílem nedávno zesnulého britského muzikologa Johna Tyrrella, stejně jako první část Janáčkovy monografie, jejíž český překlad nyní vydalo nakladatelství Host.

Inscenaci nastudoval brněnský rodák, dirigent a od roku 2016 hudební ředitel Velšské národní opery Tomáš Hanus (* 16. 1. 1970) a jeho nastudování znamenalo spolu s Netopilovou interpretací *Věci Makropulos* nesporný vrchol letošního festivalu. Výborně hrající orchestr pod Hanusovým vedením odkryl v Janáčkově díle zcela nové zvukové kvality, a to nejen co do syrovosti a drsnosti, odvozené z bohatší instrumentace, ale i dokonale promyšlené a procítěné struktury díla, zahraného s velkým dramatickým tahem, pochopením a smyslem pro kontrast. Festival byl zakončen 5. prosince inscenací *Výletů páně Broučkových* pražského Národního divadla, která dovršila záměr uvést během festivalu Janáčkově kompletní operní dílo.

Prodaná nevěsta v Mnichově a v Drážďanech

V hracím plánu 2018/19 mnichovské Bavorské státní opery se kromě Verdiho *Otella* (s Jonase Kaufmannem), Strausovy *Salome*, Pucciniho *Dívky ze Západu* nebo *Karla V.* od Ernsta Krenka (Křenka – rakouský a americký hudební skladatel, vědec a pedagog českého původu) najde i Smetanova *Prodaná nevěsta* s dirigentem Tomá-

šem Hanusem. Režii převzal David Bösch, premiéra byla 22. prosince minulého roku. Zpívalo se v německém překladu, slovenský tenorista Pavol Bršlík (Breslík) byl obsazen v roli Jeníka. Představení bylo zdarma odvysíláno na internetu začátkem ledna.

V různých menších rolích se na jevišti této přední evropské scény bude dále objevovat český basbarytonista Boris Prýgl, který je od sezóny 2017/18 členem jejího operního studia. Prýgl patří k nejtalentovanějším mladým pěvcům. Student Vysoké školy múzických umění v Bratislavě má na svém kontě již několik vítězství v pěveckých soutěžích včetně titulu absolutního vítěze Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech v roce 2015, Cenu Národního divadla v Praze, Divadla J. K. Tyla v Plzni, Cenu Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro, Cenu Českého rozhlasu ad. K jeho zahraničním úspěchům patří 2. místo v Mezinárodní soutěži Ferruccio Tagliaviniho v Rakousku, spolu s cenou za nejlepší interpretaci díla W. A. Mozarta. Byl finalistou prestižní mezinárodní pěvecké soutěže Belvedere v moskevské Opeře Helikon a finalistou nejslavnější světové soutěže Operalia Plácida Dominga, která se konala v hlavním městě Kazachstánu.

Smetanovu *Prodanou nevěstu* provedla i drážďanská Semperova opera, která ji světila Tomáši Netopilovi. V premiéře minulého roku opět zazpíval Pavol Bršlík, Mařenkou byla arménská sopranistka Hrachuhí Bassénzová.

Česká filharmonie poprvé vystoupila v hamburské Labské filharmonii

Česká filharmonie pod vedením svého šéfdirigenta a hudebního ředitele Semjona Byčkova 4. února poprvé vystoupila v hamburské Labské filharmonii. Koncert se konal v rámci turné do Belgie a Německa. Sólistou byl třicetiletý kanadský pianista Jan Lisiecki.

Koncertní dům u Labe je návštěvnickým magnetem a koncerty bývají zcela vyprodané. Velký sál filharmonie se chlubí vytižeností 99 procent. Koncertní sál pojme 2 100 posluchačů, z nichž žádný nesedí dále než 30 metrů od hudebníků. Česká filharmonie vystoupila od 1. do 8. února postupně v Essenu, Bruggách, Hamburku, Frankfurtu nad Mohanem, Düsseldorfu, Norimberku a Hannoveru.

VZPOMÍNKA

Ladislav Vycpálek (23. 2. 1882 – 9. 1. 1969)

Ladislav Vycpálek byl hudební skladatel, odborný pracovník Univerzitní knihovny a vedle svého zaměstnání studoval soukromě skladbu u Vítězslava Nováka. V době svého působení v knihovně vybudoval její hudební oddělení. Byl členem České akademie věd a umění a také vedoucím hudebního odboru Umělecké besedy.

Svatopluk Havelka (2. 5. 1925 – 24. 2. 2009)

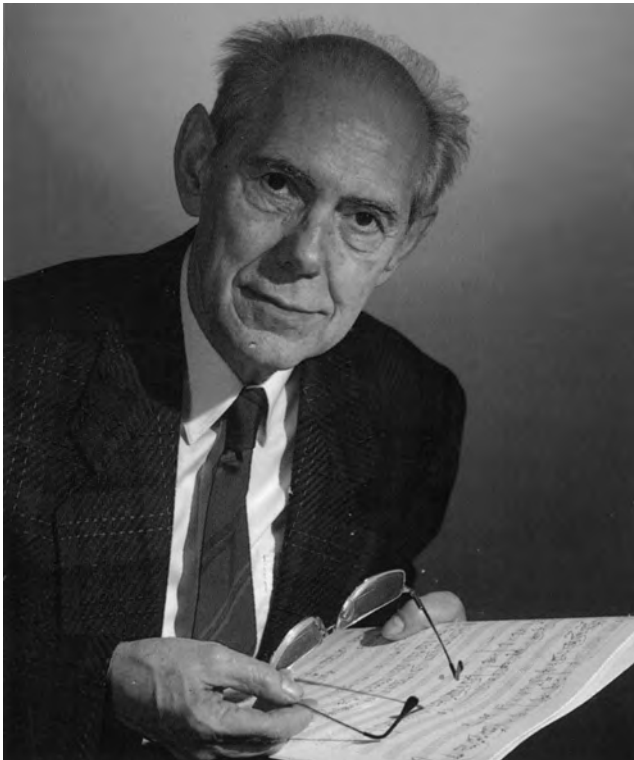
Svatopluk Havelka byl hudební skladatel a pedagog, mimo jiné je autorem hudby k sedmdesáti známým filmům jako

Všichni dobří rodáci, *Marečku, podejte mi pero!*, *Kdo chce zabít Jessii?*, *Božská Ema* a k pohádce *Princ a Večernice*. Patřil mezi nejznámější české skladatele druhé poloviny 20. století a významná je i jeho pedagogická činnost. V sedmdesátých a osmdesátých letech musel z politických důvodů vyučovat pouze soukromě, v roce 1990 byl konečně jmenován profesorem skladby na pražské AMU.

Petr Eben (22. 1. 1929 – 24. 10. 2007)

Petr Eben byl český skladatel duchovní, moderní a soudobé vážné hudby a pedagog. Jeho rozsáhlá skladatelská

tvorba zasahuje do všech žánrů a pronikla do repertoáru mnoha interpretů, souborů, orchestrů. Působil také coby klavírní korepetitor a varhaník. Petr Eben také předsedal třem ročníkům festivalu Pražské jaro a v roce 1994 mu na Velehradě Česká biskupská konference předala Řád svatého Cyrila a Metoděje. Od počátku devadesátých let stál v popředí českého hudebního života a byl vysoce ceněn také v zahraničí. Se svojí manželkou Šárkou, sestrou hudebního skladatele Ilji Hurníka, je otcem synů Kryštofa, Marka a Davida, kteří jsou dnes také čini v umělecké sféře.

Petr Eben

Jaroslav Křička (27. 8. 1882 – 23. 1. 1969)

Jaroslav Křička byl skladatel a dirigent, který patřil k významným osobnostem české hudby první poloviny 20. století, několikrát vstoupil i do světa filmu, jeho aktivity měly ale mnohem širší záběr. Po studiích strávil tři roky v Rusku, kde se podílel na propagaci české hudby. Poté byl Jaroslav Křička sbormistrem pěveckého sdružení Hlahol a tehdy se také začal prosazovat jako skladatel. Od roku 1918 byl Křička profesorem skladby na pražské konzervatoři, načež začal psát také skladby pro studenty.

František Xaver Dušek (Franz Xaver Dussek i Franz Xaver Duschek, 8. 12. 1731 – 12. 2. 1799)

František Xaver Dušek byl český hudební skladatel a jeden z nejvýznamnějších cembalistů a klavíristů ve své době. Je známý též jako hostitel W. A. Mozarta v Praze. Stal se zakladatelem první české klavírní školy. Mezi jeho žáky patřili nejen přední šlechtici žijící v Praze, ale i budoucí vynikající profesionální hudebníci, např. Leopold Koželuh a také jeho budoucí manželka zpěvačka Josefina Hambacherová (sopránová operní pěvkyně klasického období). Wolfgang Amadeus Mozart pro ni složil několik pěveckých skladeb.

Manželé Duškovi získali pro svou pohostinnost a osobní kouzlo pražskou společnost a ve svém domě a zejména pak v letním sídle Bertramce vedli hudební salon na vysoké úrovni. Přijímali nadějně začínající umělce i slavné hudebníky, kteří zavítali do Prahy.

12. 2. 1889 měla v Národním divadle v Praze premiéru opera *Jakobín* Antonína Dvořáka.

Ferdinand Vach (25. 2. 1860 – 16. 2. 1939)

Ferdinand Vach byl sbormistr, skladatel a dirigent, hudební pedagog, zakladatel Pěveckého sdružení moravských učitelů a Sboru moravských učitelek a organizátor hudebního dění. Byl významným propagátorem české sborové tvorby (Pavel Křížkovský, Bedřich Smetana, Josef Bohuslav Foerster, Leoš Janáček), tvůrcem řady teoretických prací o sborovém zpěvu a vychoval řadu významných sbormistrů. Svou sbormistrovskou aktivitou zvýšil zájem soudobých skladatelů o sborovou tvorbu. Díky jeho vlivu vzniklo později několik významných pěveckých sborů sestavených z učitelů (například Pěvecké sdružení pražských učitelů, 1909). S Vachem a Pěveckým sdružením moravských učitelů začal později spolupracovat Leoš Janáček, který pro ně vytvořil své vrcholné skladby pro mužský sbor (*Maryčka Magdónova*, *70 000*, *Kantor Halfar*, *Potulný šílenec*). Ferdinand Vach řídil s Pěveckým sborem moravských učitelů 788 koncertů (125 v zahraničí) a nastudoval 276 skladeb (249 od českých autorů), koncertoval v Praze, Vídni, Německu, Paříži, Švýcarsku a Rusku. Věnoval se také kompoziční činnosti, která však zůstala ve stínu sbormistrovské. Největšího úspěchu dosáhl ve sborové tvorbě a kantátách, jejichž premiéry většinou sám řídil.

Otakar Ostrčil (25. 2. 1879 – 20. 8. 1935)

Skladatel, šéf opery a dirigent – v této trojkombinaci působil Otakar Ostrčil patnáct let svého života. Mezi českými skladateli posmetanovské doby zaujímá jedno z předních míst, byl čelným představitelem Fibichovy školy a vynikajícím představitelem české moderní posmetanovské hudby. V jeho díle i uměleckém působení je příkladně vyrovnaná věrnost domácí hudební tradici se smělym průkopnictvím nových směrů. Jako šéf opery a dirigent byl přísný, maximálně zodpovědný. Za patnáct let svého vedení opery nastudoval a řídil 110 různých děl, z toho 75 od domácích autorů. Uvážíme-li, že pracoval v těžkých letech hospodářské krize a za stálého nedostatku zkušebních místností, je nutno tím více obdivovat, co za těchto nepříznivých podmínek vykonal.

V napjaté politické atmosféře vznikala Ostrčilova poslední opera *Honzovo království*. Premiéra se konala roku 1934 v Brně, neboť skromný Ostrčil na scéně, jejíž operní soubor vedl, svá díla do premiér neprosazoval. V Praze se opera poprvé hrála v dubnu 1935.

Ostrčil, dlouhodobě pracovním přetíženo a vystavený nové novinářské štvanci, v srpnu 1935 podlehl vyčerpání, tři týdny před zahájením 13. festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu, který se toho roku konal v Praze. Festival byl 1. září symbolicky zahájen Ostrčilovým dílem – operou *Honzovo království*.

Univerzita Karlova odhalila pamětní dlaždici Jana Palacha

V pražském Karolinu zástupci Univerzity Karlovy odhalili pamětní dlaždici Jana Palacha. Připomíná významný čin, který student Filozofické fakulty UK provedl před padesáti lety na protest proti lhostejnosti k okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Na dlaždici je uvedeno jeho jméno, datum narození, sebeupálení a smrti. Dlaždice je na místě, kde stála v roce 1969 rakev s Palachovými ostatky. Dlaždice má symbolický rozměr 69 × 69 centimetrů jako připomínku roku 1969. Váží 89 kilogramů, což je odkaz na rok 1989. Autorem je sochař Jakub Vlček, žák Akademie výtvarných umění. „Na Palachův čin jsou různé názory. Jedno je jisté, byl to výraz obětování za svobodu a demokracii. Ty budou takové, jak my k nim budeme přispívat,“ řekl v projevu rektor Univerzity Karlovy Tomáš Zima.

V horní části Václavského náměstí, nedaleko od místa, kde se student zapálil, proběhla do 30. ledna výstava *Jan Palach '69*. Při zahájení o Palachově odkazu promluvili spoluautor expozice, historik Petr Blažek, socioložka Jiřina Šiklová a katolický kněz Tomáš Halík. Vystoupili také zástupci polské a maďarské diplomatické mise, kteří připomněli Ryszarda Siwiece a Sándora Bauera, další živé pochodně a oběti komunistického režimu.

Třetí lednový týden roku 1989 nečekaně otrásl československým komunistickým režimem. Plánovaný pietní akt k 20. výročí úmrtí Jana Palacha se totiž změnil v nejsilnější výbuch protestu proti normalizační moci. Tisíce lidí se mezi 15. a 20. lednem nebály opakovaně projevit nespokojenost a riskovaly tvrdý zásah pořádkových sil. Intenzita protestů překvapila nejen politiky, ale také opozici a byla předzvěstí revolučních událostí v listopadu 1989. Hned 16. ledna 1989 policie u pomníku svatého Václava zatkla několik zástupců opozičních aktivit, včetně Václava Havla a Alexandra Vondry. Havel byl odsouzen na osm měsíců, propuštěn byl v květnu po uplynutí poloviny trestu. Týden protestů zakončila v sobotu 21. ledna takzvaná národní pouť k Palachovu hrobu, kterou vyhlásila Charta 77. Podle účastníků bylo ve Všetatech vyhlášeno takřka staně právo. Přesto se disidentovi Stanislavu Devátému podařilo vhodit přes plot na Palachův hrob trnovou korunu.

U Werichů v kuchyni

Ve vzpomínkách pamětníků jsou setkání u Werichů spojena rovněž s jeho láskou k jídlu a gurmectvím. Lidé z hudební, herecké, filmové i jiných branží se u něho scházeli i v době, kdy byl během normalizace v nemilosti. Atmosféru připomněla Eva Tůmová, kamarádka Jany Werichové-Kvapilové, která v sedmdesátých letech pomáhala v Praze na Kampě u Werichů vařit. Představila dvacet hercových oblíbených jídel v publikaci *Jan*

Werich – Moje oblíbené recepty.

Jan Werich měl podle ní na polici asi padesát kuchařek. Byly od jeho maminky, babičky, mámy manželky Zdeňky, kamarádů a také si nějaké koupil. Četl je prý jako beletrii.

Legendární byl Zdenčin sváteční šoulet ze dvou vykrměných sádelných hus, které byly po upečení vykostěny a rozsekány na kousky. V předvečer se namočil hrách, který se potom uvařil s propláchnutou rýží a kroupami. Po smíchání ve veliké míse se přidal utřený česnek. Po omaštění husím sádlem se vše na třicet až pětáctýřet minut zapéklo v troubě a pak se nechalo vystydnout. Na desátou ráno se šoulet ohřál a podával.

Díky Museu Kampa a Nadaci Jana a Medy Mládkových mohla Eva Tůmová připomenout historii, která má své kouzlo.

(mk)

Slovanská epopej je ve výtečném stavu, smotat ji je umění

Slovanská epopej, tedy kolekce dvaceti velkoplošných obrazů zachycujících dějiny Slovanů od malíře Alfonse Muchy (1860-1939), je ve výtečném stavu. Ani dlouhé cestování nepoškodilo tato plátna, která si před časem v Japonsku prohlédlo 660 000 milovníků umění. Řekl to hlavní restaurátor pečující o dílo Tomáš Berger. Detailně si prohlédl půlku obrazů při jejich nedávném balení na brněnském výstavišti.

„Na obrazech jsou jen drobná poškození, kterých si divák ani nevšimne,“ uvedl. Zhruba polovina pláten z epopeje byla od května vystavena společně s Muchovými plakáty v jedné z hal výstaviště. Zájem o výstavu byl mimořádný. Na akci dorazilo přes 75 000 lidí. Na prohlídku obrazů a plakátů slavného secesního umělce a rodáka z Ivančic u Brna se lidé museli předem objednávat.

Výstava se konala ke stému výročí vyhlášení Československa. O epopej dlouhodobě usiluje radnice v Moravském Krumlově na Znojemsku, kde byla plátna desítky let vystavena. Město dokonce nechalo kvůli tomu, aby pro dílo vytvořilo kvalitní zázemí, zrekonstruovat část krumlovského zámku. Epopej ale patří Praze, kde je část obrazů z ní vystavena v Obecním domě. Hlavní město chce, podle přání Muchy, vytvořit pro dílo moderní výstavní pavilon. O obrazy je ale schopna postarat se také moravská metro-pole.

„Máme tady dvacet let starý projekt, podle něhož měla být epopej vystavena trvale v jedné z hal na brněnském výstavišti. Současná prezentace části epopeje ukázala, že bychom se i o takovéto dílo dokázali důstojně postarat,“ prohlásil mluvčí výstaviště Jiří Smetana.

Obrazy z epopeje restaurátoři při stěhování vždy nejprve za pomoci tyčí jeden po druhém sklopí. Pak každý obraz položí na speciální tkaninu a odstraní z jeho okrajů provazy, jimiž je plátno přivázáno ke kovovému rámu. Následuje namotání každého obrazu na speciální cívku. Celá takováto operace trvá u každého z obrazů přibližně dvě hodiny. Nejnáročnější je sklopení obrazu, tedy jeho položení na zem. Při každém z nich asistuje přibližně deset lidí.

(mk)

Češi sledují pohádky více než cizinci

Češi jsou největšími televizními konzumenty pohádek v Evropě. Nikde jinde v Evropě se nesledují tolik jako právě v Čechách. Tento trend podporují zejména volné dny

v závěru roku, kdy sledovanost televize bývá v tomto období až dvojnásobná. Vyplývá to z výzkumu televizních stereotypů napříč Evropou.

„Pohádky a rodinné filmy se dostávají do programu mnoha televizí. Nicméně právě v Česku mají výsadní postavení, co se sledovanosti týče. Nejenže televizní premiéry pohádek se pravidelně dostávají mezi ty nejsledovanější za celý rok, ale překvapující je zejména rozložení publika. Zatímco v jiných zemích jsou pohádky spíše doménou dětských diváků, u nás tvoří více než polovinu lidí u obrazovky právě dospělí lidé,“ komentovala výsledky výzkumu Erika Luzsicza, ředitelka mediální společnosti AXOCOM. Distribuce, kterou řídí, má v portfoliu více než padesát specializovaných televizních kanálů v celém evropském regionu.

Velký vliv na tuto situaci mají kulturní odlišnosti. Zatímco v západní Evropě se pod pojmem pohádka myslí spíše kreslený seriál či film, často na specializovaném dětském kanálu, ve střední a východní Evropě jsou zažité hrané filmy, až už televizní nebo filmové. Ve vyspělých zemích pohádky sledují především děti, dospělí se dívají spíše na komedie či rodinné filmy.

V porovnání zemí to pak vypadá, že nejvíce se sledují pohádky ve střední a východní Evropě, kde právě vede Česká republika, následují je diváci v severských zemích, teprve poté jsou země západní Evropy a na konci je pak jižní Evropa.

Sledovanost televize za posledních deset let v Česku vzrostla v průměru na tři hodiny a 45 minut denně. „Právě volné dny v závěru roku tento průměr dlouhodobě navyšují. Drtivá část populace, tedy více než padesát procent diváků, stráví před televizí až dvojnásobek svého obvyklého času. Je to dáno i zažitými návyky, kdy se u televize, zejména v oblasti střední a východní Evropy, scházejí celé rodiny, případně se televize pouští i na návštěvách,“ dodala Erika Luzsicza.

(mk)

Přeloučské muzeum neznalo stáří starověkých figurek v depozitáři

Desítky let mělo muzeum v Přelouči na Pardubicku v depozitáři sedm starověkých figurek z Egypta a Kypru, aniž by jeho zaměstnanci znali jejich stáří. Datovali je až díky diplomové práci studenta pardubické univerzity, který zpracovával archeologickou sbírku. Dovézt je mohl některý z cestovatelů, který pocházel z regionu, Alois Topič, Jan Vozáb, nebo třeba Josef Topič. Figurky pocházejí ze Středomoří ze 7. století před naším letopočtem až ze 4. století našeho letopočtu. Muzeum je podle záznamů ve sbírkových knihách získalo v dvacátých až padesátých letech minulého století.

Počet domácích zabijaček loni mírně klesl na 104 000

Domácích zabijaček prasat, ze kterých si lidé odnáší jitrnice, jelítka nebo škvarky, loni o zhruba 3 000 ubylo na přibližně 104 000, odhadlo ministerstvo zemědělství. Před zhruba desetiletím šlo o téměř dvojnásobek ročně. Lidé porážejí prasata vážící zhruba 90 kilogramů, předloni to bylo 112 kilogramů. Ačkoliv se před časem mluvilo o zázkazu tradičních zabijaček, veřejné zabíjení prasete před ce-

lou vesnicí je zakázané již zhruba padesát let. Domácí porážky v hospodářství chovatele možné jsou. Od předloňského listopadu díky novele veterinárního zákona platí, že výslužky ze zabijačky se můžou rozdávat prakticky libovolně, nejen příbuzným.

Skazzenem na Veselém Kopci u Hlinska prošel masopustní průvod

Skazzenem na Veselém Kopci u Hlinska prošel masopustní průvod. Obchůzku letos předvedli obyvatelé Vortové u Hlinska, kteří se v muzeu v přírodě střídají s maskami ze Studnice. Ve svých domovských vesnicích pořádají masopustní průvody později. Masopustní průvody masek z Hlinska jsou na seznamu světového nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Tradici v regionu dodržují zvláště lidé z Hamrů, Vortové, Studnice a místní části Hlinska Blatno. Každá z masek v průvodu má svou roli a místo.

Zemřela nejstarší Češka

Zemřela nejstarší Češka Květoslava Hranošová, která by v sobotu 26. ledna oslavila 109. narozeniny. Podle České správy sociálního zabezpečení žilo v Česku na konci loňského září 385 žen a 52 mužů, kterým bylo přes sto let. K poslednímu září loňského roku nejvíc stoletých lidí bydlelo v Praze, a to 74. V Jihomoravském kraji žilo 65 a ve Středočeském 45 stoletých a starších osob.

Květoslava Hranošová byla na Ostravsku zhruba třicet let učitelkou. Celý život cvičila v Sokole a od svých šedesáti let, kdy nastoupila do penze, se věnovala józe. V době socialismu zhruba čtyři roky předcvičovala v Československé televizi s profesorem Rajko Dolečkem v pořadu *Dejte léta životu*. Do Prahy se přestěhovala za dcerou v roce 1997. S dcerou napsala knížku *Maminčiny paměti*, ve které se prolíná historie republiky s jejími osobními prožitky.

Vesnice Neratov v Orlických horách prožila úspěšný rok

V Neratově začal fungovat nový minipivovar, věže poutního kostela dostaly v rámci česko-polského projektu původní barokní cibule a zvony.

Neratov byl významným poutním místem už od druhé poloviny 17. století. Na pouť sem přicházely údajně až čtyři tisíce poutníků. Zázračná moc se přičítala milostné sošce Panny Marie a prameni, který vyvěrá u kostela. Právě kvůli rostoucí popularitě Neratova byl vystavěn barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Ten na konci druhé světové války vyhořel, kdy ho zasáhl sovětský dělostřelec-

ký granát. Pak zpusťnul. Bylo rozhodnuto o jeho demolici, ale zbourán nebyl. Od roku 1992 je kulturní památkou a usilovně se pracuje na jeho obnově. Půdorys kostela má tvar kříže a je dlouhý 48 metrů. Zajímavá je i jeho orientace – hlavní vchod směřuje na jih, kněžiště na sever. Na Boží hod vánoční tak sluneční paprsky v pravé poledne dopadají přímo na svatostánek. Obnovena byla i přerušovaná poutní tradice.

Kdo kostel v Neratově postavil, se neví. Architektem ale mohl být i první stavitel kostela Carl Antoni Reina. Ten se zabil v roce 1728 při pádu z lešení a podle pověsti pak v kostele strašil, dokud nebyly zazděny dveře za oltářem.

Vesnici u hranic s Polskem, která je známá právě svým kostelem se skleněným stropem, postavilo na nohy občanské Sdružení Neratov, parta nadšenců kolem kněze Suchary, tajně vysvěceného za komunismu. Sdružení pomáhá zdravotně postiženým lidem včetně lidí s lehkým a středně těžkým mentálním postižením, má přibližně 250 zaměstnanců, z toho asi 200 tvoří lidé s různým handicapem. Cílem je, aby sociální podnikání sdružení Neratov bylo ekonomicky soběstačné. Keramiku, košíky i tkalcovské výrobky z chráněných dílen si mohou lidé objednat na internetu.

Neratov připravuje další projekty. V plánu je infocentrum nebo otevření hraničního přechodu pro pěší a cyklisty do Polska.

Češi si nejvíc pochvalují vztahy se Slovenskem

Češi si nejvíc pochvalují vzájemné vztahy se Slovenskem. Pozitivně je hodnotí 95 procent obyvatel. Naopak nejkritičtěji lidé vnímají vztahy s Íránem a Sýrií. Vyplývá to z výsledků prosincového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Vysoké podíly příznivého hodnocení naměřili sociologové u vztahů Česka s Polskem, Maďarskem a Rakouskem. Kladně je vnímá devět z deseti Čechů. Vztahy s Německem ohodnotilo kladně 84 procent respondentů.

Babiš a pražský primátor probírali dopravu či úřednickou čtvrt'

Zástupci vlády a Prahy se na společném jednání shodli na prioritě dostavby Pražského okruhu či železnici na Letišti Václava Havla. Premiér Andrej Babiš (ANO) po schůzce novinářům řekl, že neshody naopak panovaly v otázce úřednické čtvrti v Letňanech, kde by podle Babišových představ měla vzniknout tzv. vládní čtvrt' pro státní úředníky, která by na jednom místě soustředila úředníky z několika ministerstev rozmístěných po metropoli.

Kiska ocenil Abraháma i Burešovou vysokým státním vyznamenáním

Vysokými státními vyznamenáními slovenský prezident Andrej Kiska ocenil mimo jiné herce Josefa Abraháma a in memoriam někdejší političku a advokátku Dagmar Burešovou. Slavnostní ceremoniál předávání vyznamenání se konal u příležitosti oslav státního svátku 26. výročí vzniku Slovenska, který připadá na 1. ledna. Celkem Kiska vyzname-

nal třicet osob, spolu s Abrahámem a Burešovou také in memoriam zavražděného novináře Jána Kuciaka či zpěvák Miroslava Žbirku.

Ve věku 70 let zemřel bývalý poslanec Ivan Mašek

Ve věku sedmdesáti let zemřel bývalý poslanec za ODA Ivan Mašek. Byl signatářem Charty 77. V říjnu 1989 byl zatčen a uvězněn pro pobuřování, propustili ho 17. listopadu. Mašek se účastnil založení Občanského fóra a v prosinci 1989 Občanské demokratické aliance (ODA). Od června 1990 do léta 1998 byl členem českého parlamentu. V letech 1991 a 1992 působil ve funkci předsedy vyšetřovací komise České národní rady (ČNR) pro otázky lustrací. Mandát ve Sněmovně obhájil i v roce 1996.

Od 14. do 27. ledna se uskutečnily Světové dny mládeže v Panamě

Světové dny mládeže inicioval v roce 1984 papež Jan Pavel II. a oba jeho nástupci v nich pokračují. Konají se jednou za tři roky.

První část setkání mladí věřící prožívali v diecézích hostující země. Česká výprava je strávila v provincii Colón, ve farnosti Pražského Jezulátka. Místní farnost připravila poznání tradic, kultury, sportu, výlety a dny misí, kdy poutníci vyjdou do rodin s požehnáním. V neděli se všichni poutníci setkali ve městě Colón, kde byla mše s místním biskupem a festival mládeže. Na hlavní program od 22. do 29. ledna se všichni sešli v hlavním městě Ciudad de Panamá (Panama City). Ve středu 23. ledna přiletěl i papež František.

Panamský arcibiskup José Domingo Ulloa Mendiet během tiskové konference vysvětlil důvod výběru z evropského pohledu poněkud nezvyklého termínu konání akce: je jím počasí ovlivněné místním klimatem. Arcibiskup Ulloa také mj. znovu připomněl vděčnost panamské církve za to, že papež František vybral právě Panamu pro další Světový den mládeže.

Lichtenštejnský princ: „Raději bychom s ČR jednali, než se soudili“

Lichtenštejnové by spor s Českou republikou, který se týká majetku zabaveného knížecí rodině po druhé světové válce na základě takzvaných Benešových dekretů, řešili raději u jednacího stolu, situace je ale donutila podat žaloby k soudu. V rozhovoru poskytnutém ČTK u příležitosti oslav třicetého výročí vzniku Lichtenštejnského knížectví to řekl dědičný princ Alois z Lichtenštejna, který vykonává funkci hlavy státu. Vyřešení otevřených otázek minulosti je podle něj v zájmu obou zemí a oběma by přineslo i prospěch.

Nadace knížete z Lichtenštejna podala loni v prosinci k šestadvaceti českým okresním soudům žaloby, ve kterých žádá vydání majetku, jenž podle ní neoprávněně užívá český stát. Týká se to tisíců hektarů pozemků polí a lesů, ale také pěti moravských zámků včetně Lednice, Valtic či Velkých Losin, které Lichtenštejnům po druhé světové válce zkonfiskovalo Československo na základě dekretů prezidenta Edvarda Beneše. Podle československých úřadů se lichtenštejnský kníže František Josef II. přihlásil ve třicátých

letech minulého století k německé národnosti, a proto jeho majetek propadl státu. Nadace ale tvrdí, že byl občanem Lichtenštejnska, které bylo ve druhé světové válce neutrální, a jeho označení za Němce tak bylo účelové. Žaloby podané na konci loňského roku se týkají pouze nemovitostí, u kterých je v katastru uveden coby vlastník stát.

Český stát a Lichtenštejnsko jsou země po staletí historicky spjaté. Zámožný rod Lichtenštejnů patřil k nejbohatší tuzemské šlechtě, zejména na Moravě. Vlastnili tam rozsáhlé majetky včetně Lednicko-valtického areálu, zapsaného na seznam kulturního dědictví UNESCO. O značnou část majetků na území někdejšího Československa ale přišli v důsledku pozemkových reforem po první světové válce, zbylý majetek jim byl zkonfiskován po druhé světové válce na základě takzvaných Benešových dekretů.

Alejí roku 2018 se stala Alej přátelství u Sokolova

Vítěznou alejí osmého ročníku ankety Alej roku se stala dubová Alej přátelství u jezera Medard u Sokolova. Získala přízeň 1 592 hlasujících a stala se nejoblíbenější alejí roku 2018 v Karlovarském kraji i v celé republice. V osmém ročníku soutěže, kterou pořádá spolek Arnika, soutěžilo 92 alejí a stromořadí ze všech krajů České republiky, kterým svůj hlas poslalo více než 9 000 lidí. Jedná se o dosud nejvyšší počet nominovaných alejí v historii ankety.

Alej přátelství u jezera Medard blízko Sokolova byla vysázena teprve loni. Hlasující tak ocenili snahu místních lidí, kteří vysadili ke stému výročí republiky sto dubů. Na druhém místě hlasování veřejnosti se umístila Klokotská alej u Tábora. Třetí místo obsadila Alej Johanky z Rožmitálu pod Třemšínem, která spojuje zámek Lvů z Rožmitálu a Starý Rožmitál. Alejí kdysi chodíval téměř denně kantor a autor slavné *České mše vánoční* Jakub Jan Ryba.

Senát se připojil k připomínce Dne památky obětí holokaustu

Senát se přidal k připomínce Dne památky obětí holokaustu a předcházení zločinům proti lidskosti, který připadá na 27. ledna. Připojil se po vzoru jiných parlamentů k usnesení s definicí antisemitismu. „Senát považuje za zásadní, aby český stát systematicky a trvale jakýmkoli projevům antisemitismu důrazně bránil,“ uvedl předseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS). Antisemitismus je podle usnesení definován jako určitý způsob vnímání Židů, který lze popsat jako nenávisť vůči Židům. Podle Kubery antisemitismus narůstá po celé Evropě, přestože se od konce druhé světové války pravidelně konají vzpomínkové akce na oběti holokaustu často za přítomnosti čelných představitelů evropských států.

Problémem není podle něj pouze nenávisť k Židům, ale také k Romům. „I oni jsou stále vystaveni společenské šikaně,“ doplnil. To připomněla i psycholožka a zástupkyně romské menšiny Monika Mihalíčková. Na setkání promluvil i bývalý vězeň Jiří Fišer, který byl s rodinou transportován do osvětimského tábora v květnu 1944. Se svým bratrem Josefem se podle něj jako jediní z rodiny zachránili jen proto, že byli dvojčata. Nacistický lékař Josef Mengele jim mimo jiné naočkoval látky, které způsobovaly nemoci, a sledoval, zda je průběh nemocí u dvojčat stejný.

Eurokomisařka Věra Jourová uvedla, že z průzkumů Agentury EU pro základní práva vyplývá, že pro 85 procent židovských občanů je největší životní starostí strach o bezpečnost. Zmínila také, že 40 procent respondentů uvedlo, že dětem doporučilo, aby se odstěhovali z Evropy. Podle Jourové je něco takového ostudou Evropy.

Zemřel rozhlasový novinář Karel Lánský

Ve věku čtyřiaředesát let zemřel novinář Karel Lánský. Jako tehdejší pracovník Československého rozhlasu pomáhal po okupaci v srpnu 1968 udržet svobodné vysílání. Loni 28. října obdržel od prezidenta Miloše Zemana Řád bílého lva za zásluhy o republiku.

V srpnových dnech okupace patřil k lidem, kteří zabránili tomu, aby rozhlas převzali kolaboranti. Několik dní ho řídil. Vysílání se snažil udržet za každou cenu, vyjednáváním i výhrůžkami. Na možnost odstříhnutí telefonů například reagoval slovy: „No podívejte se, rozhlas prostě je základní informátor a nejrychlejší informátor pro pražské obyvatele. Proto když zastavíte rozhlas, za dvě hodiny tady máte tisíce lidí, protože ti lidé mají k rozhlasu vždy v krizových situacích kladný vztah. Půjdou sem i s rizikem, že po nich budou střílet.“

V Tříkrálové sbírce se vybralo do pokladniček 119 mil. Kč

Koledníci Tříkrálové sbírky opět vybrali do svých pokladniček rekordní částku. Podle údajů na webu sbírky jsou sečtené peníze z 99,8 procent rozpečetěných pokladniček, v nichž bylo přes 119 milionů korun. Loni se v pokladničkách vybralo 112 milionů korun. Konečný výsledek sbírky, tedy kromě koledy také DMS a přímé převody na účet zná Charita zpravidla až v březnu. Tříkrálová sbírka je největší dobrovolnickou akcí v zemi. Její výtěžek je určen na pomoc nemocným, handicapovaným, seniorům, matkám s dětmi v tísní a dalším jinak sociálně potřebným skupinám lidí, a to zejména v regionech v místě sbírky. Nejméně desetina výnosu sbírky je každoročně určena také na humanitární pomoc do zahraničí.

Letos výtěžek sbírky podpoří například materiální a potravinovou pomoc nejchudším lidem v Česku, Poradnu Magdala a její pomoc obětem násilí, vybudování centra sociálních služeb Farní charity Vlašim, ozdravný pobyt běloruských dětí v Praze nebo provoz nemocnice v Ugandě.

Továrna Oskara Schindlera

Příběh Oskara Schindlera a 1 200 Židů zachráněných během druhé světové války se díky režisérovi Stevenu Spielbergovi dostal do obecného povědomí. Málokdo ale ví, že továrna, ve které Schindler Židy zaměstnával, pořád stojí. Nachází se ve městečku Brněnec a už po dlouhou dobu chátrá. Léta se diskutuje o tom, že se továrna zrestauroje a přebuduje na muzeum s památníkem. Poslední iniciativa na obnovu budovy pochází od příslušníků rodiny Low-Beer, která továrnu vlastnila až do roku 1938, kdy museli utéct, aby si zachránili život, a kdy na místo přišli nacisté. Potomci rodiny později založili vlastní nadaci a dnes spolupracují s místní komunitou, aby do budovy vrátili život. Cílem je vybudovat na jejím místě muzeum a ukázat svě-

tu, co se tu opravdu stalo. Nadace by chtěla ztvárnit dějiny i posledních 150 let prostřednictvím historie rodiny Low-Beer. Budova je mimo jiné důležitým místem i pro místní komunitu, kde by se mohly pořádat různé akce ve prospěch regionu.

Právě místní lidé přišli s plány, jak zachránit budovu. V současné době pracují na přestavbě schodiště, na podpoře střech, věnují se také i jiným záležitostem, které je potřeba vyřešit, aby tento projekt byl úspěšný. Nadace a místní si přejí, aby se Schindlerova archa stala domovem různých sbírek, které budou vyprávět různé příběhy: příběh Oskara a Emilie Schindlerových, příběh filmu *Schindlerův seznam*, příběh německé, české a židovské komunity v tomto regionu. Daniel Low-Beer: „Historie vždy sahá až do současnosti a tady se jedná o výjimečný příběh z dob druhé světové války. Je zásadní pro židovskou historii tohoto regionu, pro historii Československa i celé Evropy.“

Beskydské Pustevny i letos obsadili umělci

„Původně se začínalo sněhovými sochami, potom se přidaly ty ledové, ty vystavujeme od roku 2000. Letos festival probíhal od 12. až do 27. ledna, takže po dobu celých těchto tří týdnů si mohli návštěvníci prohlédnout krásně osvětlené sochy v jejich plné kráse“, říká Dita Korčák Hrtusová, zástupkyně organizátorů. „Letos jsme se rozhodli pro pohádkové téma. Takže v jednom stanu jsme trošičku škádlili děti a možná i vyděšili, protože tam bylo ledové peklo, krásně červeně nasvícené, opravdu to vypadalo jako v pekle. A v tom druhém jsme je potěšili princeznou, také takovým menším dráčkem. Ten druhý stan je tedy dračí doupě.“ Ledový festival ovšem nebyl zdaleka jedinou atrakcí, kterou Pustevny lákají své návštěvníky. Čtvrt kilometru od horní stanice lanovky směrem k hoře Tanečnice se nachází nová vyhlídková stezka. Jejím vrcholem je 22 metrů vysoká věž se skleněnou vyhlídkou, která se nachází v nadmořské výšce 1099 metrů. Dalším unikátem je přibližně 150 metrů dlouhý „himalájský“ lanový chodník. Díky němu si lidé mohou představit, jak se asi cítí při takových výstupech šerpové a horolezci v Himálaji.

Výdej další sady výročních dvacetikorun doprovázely opět fronty

První den výdeje dvacetikorunových mincí s portréty prvního ministra financí Aloise Rašína, jeho pozdějšího nástupce Karla Engliše a prvního guvernéra Národní banky Československé Viléma Pospíšila u příležitosti 100. výročí měnové odluky od Rakousko-Uherska doprovázely fronty. Před pražskou centrálou České národní banky v ulici Na Příkopě se před devátou hodinou ráno vinula fronta několika stovek lidí až do poloviny ulice Nekázanka. Nově také ČNB začala vydávat klasickou oběžní stokorunovou bankovku s přetiskem k 100. výročí odluky.

Loni 24. října vydala centrální banka ke 100. výročí vzniku Československa dvacetikorunové mince s portréty Tomáše Garrigua Masaryka, Milana Rastislava Štefánika a Edvarda Beneše. Jejich prodej na pobočkách centrální banky rovněž doprovázely několikahodinové fronty. ČNB plánuje u bankovky i každé z mincí vydat opět omezený počet, 200 000 kusů od každé. Mince a bankovky není možné objednat ani zaslat. Možná je pouze výmě-

na za jakékoli jiné české mince a bankovky, a to výhradně na pracovištích České národní banky v Praze, Brně, Ostravě, Hradci Králové, Plzni, Českých Budějovicích a Ústí nad Labem. ČNB stanovila maximální možné množství pro výměnu na tři dvacetikoruny od každého motivu a tři stokoruny s přetiskem na osobu.

ČNB také vydá k 100. výročí československé měny zlatou minci v hodnotě 100 milionů korun. Její hmotnost bude 130 kilogramů, průměr má mít víc než půl metru a silná bude 45 milimetrů. Půjde pouze o výstavní exponát. Tato mince bude k vidění na výstavě České národní banky nazvané *100 let česko-slovenské koruny*, která se koná do neděle 28. dubna v Císařské konírně Pražského hradu.

Něco z historie: Inwald, příběh zlíchovské sklárny

Portheimka museum skla představuje do 17. února letošního roku výstavu *Inwald – Příběh zlíchovské sklárny*. Vznikla jako připomínka slavné industriální minulosti Prahy 5 a je prvním zhodnocením téměř zapomenuté sklářské firmy ze Zlíchova.

Na území dnešní městské části Praha 5 sídlila před stoletím sklárna Inwald, jejíž výrobky byly a často dodnes jsou součástí mnoha českých domácností, ale zároveň se vyvážely do celého světa. Právě tento podnik, který založil v sedmdesátých letech 19. století inženýr a podnikatel Josef Inwald, významně přispěl k věhlasu českého skla. Nejruznější výrobky jako dekorativní a upomínkové sklo, běžné sklenice včetně půllitrů, nádoby na potraviny, lampy veřejného osvětlení, interiérová svítidla nebo technické sklo se zde zhotovovaly až do poloviny třicátých let 20. století,

kdy se provoz přesunul do dalších závodů mimo Prahu a zlíčovský areál byl nakonec odprodán.

Výstava přibližuje návštěvníkům historii sklárny Inwald nejen ukázkami její produkce, unikátními dobovými fotografiemi ilustrujícími každodenní fungování proslulé značky nebo pracovní podmínky zaměstnanců, tak také dobovými filmovými reklamami a mapou lokality.

V dnešní době z budov bývalé sklárny stojí již jen umělecké centrum MeetFactory.

(mk)

Jan Palach - vzpomínkové akce v Praze

16. ledna uplynulo přesně padesát let od doby, kdy si široká veřejnost připomněla hrdinský čin Jana Palacha, k uctění jeho památky byla v Praze připravená celá řada akcí.

Národní muzeum uvedlo, že Palachův památník, který vzniká v jeho rodném domě ve Všetatech, se otevře letos 21. srpna. Součástí památníku, který muzeum spravuje, bude expozice, která představí autentické předměty připomínající Jana Palacha. Jeho osobnost a čin budou zakotveny v dobových souvislostech přelomu let 1968 a 1969 zdůrazněných i audiovizuálními materiály.

Připomínkové akce v Praze začaly 16. ledna, tedy ve výroční den Palachova burcujícího činu. Na nádvoří Univerzity Karlovy byla odhalena pamětní dlaždice v místech, kde stála rakev s ostatky Palacha v den jeho pohřbu. Na pietní akci navázala vernisáž venkovní výstavy *Jan Palach '69* v horní části Václavského náměstí. Akce byla doplněna mimo jiné o příspěvky pamětníků, umělců, osobností kulturního, společenského a politického života. Poslední událostí připomínkového dne byl hudebně liturgický pořad *Ticho za Jana Palacha* pod vedením Bohdana Mikoláška.

Za účasti zahraničních odborníků a zástupců slovenského Ústavu paměti národa se konala 17. ledna mezinárodní konference Jan Palach a další živé pochodně v sovětském bloku. Konference se zabývala zejména historickým a morálním dopadem činu sebeobětování jednotlivých

Snímek z pohřbu Jana Palacha: matka Jana Palacha a jeho bratr Jiří (čtvrtý zprava)

„živých pochodní“ nejen na občany svých zemí, ale v širších souvislostech ve spojení s činem Jana Palacha.

Student Jan Palach se upálil na protest proti tomu, jak rychle lidé rezignovali na jakýkoli odpor proti okupaci země vojsky Varšavské smlouvy. V Praze Palachův čin připomíná pamětní deska v dlažbě Václavského náměstí, další je na zdi Filozofické fakulty UK na Palachově náměstí a také hrob na Olšanech. Jan Palach podlehl následkům rozsáhlých popálenin 19. ledna 1969. Jeho pohřeb v Praze o šest dní později se stal velkou manifestací za svobodu a demokracii. Smutečního průvodu Starým Městem se tehdy zúčastnilo na 200 000 lidí. Už za několik měsíců ale začala moc Palachovu památku likvidovat. Hrob na Olšanských hřbitovech strážila Státní bezpečnost, jež bránila lidem, aby k němu při výročí kladli květiny. Nakonec v roce 1974 komunisté Palachovy ostatky exhumovali a přemístili do Všetat. Právě tam Palach, který ve třinácti letech přišel o otce, vyrůstal, v nedalekém Mělníku v roce 1966 maturoval. Ke studiu historie a politické ekonomie ho ovšem přijali až napodruhé, nejdříve totiž vadil jeho živnostenský původ, takže dva roky strávil na Vysoké škole ekonomické. O politický a veřejný život se vysokoškolák Palach intenzivně zajímal a celý rok 1968 silně prožíval. Účastnil se i v médiích zamčené listopadové studentské stávky, která protestovala proti legalizaci srpnové okupace.

Podobně se dvě dekády po Palachově smrti normalizační média vyhýbala i zmínce o jeho činu, lidé však na něj nezapomněli. A pietní akt k 20. výročí jeho smrti v lednu 1989 otrásl československým komunistickým režimem. Nečekaně se totiž změnil v nejsilnější výbuch protestu proti režimu. Tisíce lidí se nebály opakovaně projevit nespokojenost a riskovaly tvrdý zásah pořádkových sil. Intenzita protestů překvapila nejen vládnoucí politiky, ale také opozici.

Až po listopadu 1989 se památka Jana Palacha začala konečně připomínat. Náměstí před Filozofickou fakultou UK dostalo jeho jméno a v lednu 1991 byla na budově školy odhalena posmrtná maska od Olbrama Zoubka. Palachův čin připomněla i další díla, třeba filmová série *Hořící keř* režisérky Agnieszky Hollandové nebo pomník věnovaný Palachovi a jeho matce od česko-amerického sochaře Johna Hejduka.

Do připomínkových akcí k 50. výročí sebeupálení Jana Palacha se zapojila i britská ambasáda v Praze. Velvyslanec Nick Archer nechal z Británie do své rezidence dovést výtvarné dílo Joea Tilsona, které bylo vytvořeno v roce 1969 a věnuje se právě Palachovu činu. „Objevil jsem ho v uměleckých sbírkách britské vlády více než před rokem. Ale trápilo se v úřadu ministerstva dopravy ve městě Derby. Měl jsem pocit, že má patřit sem a po několika měsících ho dostal do Prahy právě včas k (Palachovu) výročí. Vytvořil jsem ho ve své rezidenci těsně před Vánoci,“ sdělil Archer ČTK. Podle Archera je třeba připomínat Palachovu oběť nejen kvůli české historii, ale i jako připomínku toho, že v mnoha zemích lidé stále musí bojovat o svou svobodu. Obraz je vytvořen technikou koláže charakteristickou pro pop art, ve kterém Tilson svá díla tvořil. Dílo bylo vytvořeno v nákladu sto kusů, jedním z vlastníků je například galerie umění Tate Modern. V Česku dosud obraz nebyl veřejně vystavován. Britský výtvarník Joe Tilson je od devadesátých let členem britské Královské akademie.

(mk)

V Torontu zemřel pamětník holokaustu Jiří Brady, bylo mu 90 let

V Torontu zemřel pamětník holokaustu a podnikatel českého původu Jiří Brady. Ve věku devadesáti let podlehl srdečnímu selhání. Za války prošel několika koncentračními tábory. V Kanadě žil od roku 1951. V roce 2016 vzbudila v Česku pozornost kontroverze kolem státního vyznamenání pro Bradyho. Brady ale po incidentu s Hradem získal v Česku řadu jiných ocenění, mimo jiné medaili Karla Kramáře, kterou mu udělil tehdejší předseda vlády Bohuslav Sobotka (ČSSD).

Premiér Bohuslav Sobotka předal 27. října 2016 Jiřímu Bradymu medaili Karla Kramáře jako ocenění za odvahu i osvětovou činnost v oblasti lidských práv a demokracie

Brady se narodil 9. února 1928 v Novém Městě na Moravě do židovské rodiny. Za druhé světové války zahynuli oba jeho rodiče a sestra v koncentračních táborech. Sám Brady prošel koncentračními tábory Terezín a Osvětim. V lednu 1945 se mu podařilo během pochodu smrti uprchnout. V roce 1949 Brady emigroval z Československa. V Kanadě založil úspěšnou instalatérskou firmu. O svých zkušenostech z holokaustu přednášel po celém světě. Významně se angažoval v pomoci českým imigrantům v Kanadě.

Vláda prohlásila vilu Bertramka za národní kulturní památku

Vláda prohlásila pražskou Bertramku za národní kulturní památku (NKP), oznámil na twitteru ministr kultury Antonín Staněk (ČSSD). Nový status podle Staňka pomůže s financováním oprav objektu. Klasicistní vila z 18. století spojená s pobytem skladatele Wolfganga Amadea Mozarta patří Mozartově obci. Dva roky už je zavřená kvůli rekonstrukci. Loni na podzim se opravovalo venkovní schodiště, fasáda už je ale opět opadaná. Ve vymrzlém objektu jsou sice instalovány expozice, ale také zařízení po nájemníkovi, který v ní neúspěšně provozoval restauraci a učinil v ní některé neadekvátní stavební zásahy. Mozartova obec si také stěžuje na malou návštěvnost objektu a malý zájem turistů. Prohlášení za NKP má podle ministra kultury výhodu „v případě jakýchkoli problémů“, status národní kulturní památky totiž umožňuje předkupní právo státu.

KRÁTCE Z HISTORIE

Svatý Konstantin (Cyril; 827, Soluň – 14. 2. 869, Řím) Svatý Konstantin, zvaný Filosof, řeholním jménem Kyrillos, byl významný byzantský teolog, filozof, filolog a diplomat, jeden z nejvýznamnějších učenců 9. století, byl mladším bratrem sv. Metoděje, spolu s nímž je označován jako apoštol Slovanů. Konstantin působil jako profesor filozofie v Konstantinopoli a úspěšně vedl několik zahraničních nábožensko-politických misí a mnoho teologických disputací. Několik let žil v klášteře společně se svým bratrem. V tomto období začala jejich společná činnost. Mnichem se stal až krátce před svou smrtí v Římě, kde vstoupil do kláštera a přijal řeholní jméno Cyril. V rámci své misie na Velké Moravě prosadili bratři staroslověnštinu jako bohoslužebný jazyk, pro který Konstantin vytvořil také písmo nazývané hlaholice. Papež Lev XIII. je v roce 1880 svatořečil a v roce 1981 je Jan Pavel II. prohlásil spolupatrony Evropy. Jsou také hlavními patrony Moravy. V Česku se slaví svátek Cyrila a Metoděje 5. července.

Dnešní archeologové jsou přesvědčeni, že našli původní místo posledního odpočinku sv. Cyrila, a to pod freskou *Kristus v předpekli* či *Sestup Krista do předpekli* (*La discesa al Limbo*) v římském kostele sv. Klementa (San Clemente). Kostel patří k nejúchvatnějším svatostánkům v italské metropoli. Skládá se ze tří částí, které představují tři etapy náboženských dějin Říma. Tento středověký kostel z 12. století byl vystavěn na místě staršího kostela ze 4. století, pod nímž leží ještě pozůstatky chrámu pocházejícího někdy z období kolem 1. století našeho letopočtu. Na původní baziliku se zcela zapomnělo a byla náhodně objevena až v roce 1857. Do dnešních dnů se jako zázrakem podařilo zachovat sice již trochu vybledlé, ale částečně neporušené fresky z 5. až 11. století. Jako jeden z mnoha důkazů se uvádí, že podle písemných zpráv měl být sv. Cyril pochován pod svým obrazem. A skutečně je na této fresce vlevo znázorněna postava, o které jsou archeologové i historici dnes přesvědčeni, že jde o vyobrazení sv. Cyrila.

Na fresce byzantského typu z 9. století je vlevo vyobrazen sv. Konstantin-Cyryl

Boleslav II. Pobožný (? – 7. 2. 999) – kníže z rodu Přemyslovců, syn knížete Boleslava I. Ukrutného a Biagoty.

Vládu na knížecím stolci nastoupil nejspíše v roce 972, snažil se udržovat přátelské styky s Polskem i Kyjevskou

Rusí, rozšířil vliv Přemyslovců na východ, zřejmě až k řekám Bugu a Styru. V roce 973 bylo zřízeno pražské biskupství, díky tomu získal přízvisko Pobožný. Roku 993 byly ustaveny Boleslavovy výsady – jedná se pravděpodobně o první zákonodárný pokus v českých zemích. Dal vyvraždit Slavníkovce na jejich hradě Libice nad Cidlinou.

Anna Falcká (26. 9. 1329 – 2. 2. 1353) – římská a česká královna, dcera rýnského falckraběte Rudolfa II. a Anny Korutanské. Byla druhou manželkou českého a římského krále Karla IV. (sňatek se konal v březnu 1349).

18. 1. 1409 Václav IV. vydal Dekret kutnohorský, upravující hlasovací právo takzvaných univerzitních národů na pražské univerzitě ve prospěch Čechů, kteří získali tři hlasy, zatímco cizinci pouze jeden hlas.

25. 2. 1634 byl v Chebu zavražděn Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna, šlechtic a vojevůdce (* 24. 9. 1583).

12. 2. 1784 čtyři pražská města (Staré Město pražské, Nové Město pražské, Malá Strana, Hradčany) byla spojena v jeden správní celek se společným magistrátem; vzniklo Královské hlavní město Praha.

27.-29. 2. 1784 byl při povodni pobořen Karlův most v Praze.

Novodobá historie

1. 1. 1969 vstoupil v platnost zákon o Československé federaci.

16. 1. 1969 se upálil student Jan Palach (* 11. 8. 1948), zemřel 19. 1., pohřeb se konal 25. 1. 1969.

25. 2. 1969 zemřel Jan Zajíc, student; upálil se na protest proti nastupující normalizaci po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 (* 3. 7. 1950).

Jan Palach

Jan Zajíc

ÚNOR – BŘEZEN

Únor

Únor je podle gregoriánského kalendáře druhý měsíc v roce. Má 28 dní, v přestupném roce má 29 dní. Třikrát v historii měl únor i 30 dní. Český název měsíce vysvětlují jazykovědci tím, že se v tuto dobu při tání ledu ponořují ledové kry na řekách (únor = nořiti se). V římském kalendáři byl únor posledním měsícem v roce. Právě proto tento měsíc má proměnlivý počet dnů a právě k němu se přidával v přestupném roce jeden den. Při přechodu z juliánského na gregoriánský kalendář se tento zavedený postup neměnil. Varianty původně římského (respektive latinského) názvu Februarius obsahuje většina evropských jazyků.

Pranostiky na únor

Co si únor zazelená, březen si hájí, co si duben zazelená, květen mu to spálí. Jestli únor honí mraky, staví březen sněhuláky.

Když skřivánek v únoru zpívá, velká zima potom bývá.

Když tě v únoru zašimrá komár za ušima, poběhneš jistě v březnu ke kamnům s ušima.

Když únor vodu spustí, ledem ji březen zahustí.

Když větrové na konec února uhodí, moc obilí se na poli neurodí.

Když v únoru mráz ostro drží, to dlouho již nepodří.

Lež-li kočka v únoru na slunci, jistě v březnu poleze za kamna.

Mnoho mlh v únoru přivodí mokré léto.

Můžeš-li se v lednu vysvléci do košile, připravuj si na únor kožich.

Netrkne-li únor rohem, šlehne ocasem.

Teplý únor – studené jaro, teplé léto.

Únorová voda – pro pole škoda

Únor = úmor: kdyby mohl, umořil by v kráve tele a v kobyle hříbě.

V únoru-li vítr neburácí, jistě v dubnu krovy kácí.

V únoru sníh a led – v létě nanesou včely med.

Březen

Březen, za kamna vlezem – lidová pranostika sice říká, že měsíc březen je ještě chladným měsícem s možností výrazných, většinou krátkodobých ochlazení, ale průměrné březnové teploty jasně signalizují příchod jara. Přesto se v průměru jednou za 8 až 9 let stává březen, díky výrazným poklesům teplot, chladnějším měsícem než únor.

V pražském Klementinu byl nejchladnější březen zaznamenán v roce 1785, kdy průměrná březnová teplota činila pouhých $-5,5$ °C. Další výrazně chladný březen nastal v roce 1888, kdy se průměrná teplota nepřehoupla přes hranici $-0,7$ °C. Přesto se mohou v březnu denní teploty vyšplhat až k 20 °C.

Pranostiky na březen

Březen suchý, duben mokrý a květen větrný pytle obilím a sudy vínem naplní.

Mnoho dešťů březnových – hubené léto.

Jak prší v březnu, tak také v červnu.

Kolik mlh v březnu k nebi stoupá, tolik bude ještě mrazů po Velikonocích.

V březnu prach – jistý hrách.

V březnu prach a v dubnu bláto – sedlákovi roste zlato.

Panská láska, ženská chuť a březnové počasí není stálé.

V březnu vítr, v dubnu déšť – pak jistě úrodný rok jest.

Březnové slunce má krátké ruce.

Lépe od hada býti uštknut než v březnu od slunce ohřát.

Jestli březen kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl.

Adventní sníh dočká-li marcového, nebudeš jíst, sedláčku, chleba rezného.

Březnového prachu za dukát lot.

(mk)

Konkurenceschopnost ČR neroste, HDP to zatím neovlivňuje

Česko v posledních letech ustrnulo ve zvyšování konkurenceschopnosti. Ačkoli patří mezi nejkonkurenceschopnější ekonomiky v regionu střední a východní Evropy, za světovou elitou zaostává. Slabší konkurenceschopnost zatím výrazněji ekonomický růst neovlivnila. Vyplývá to z analýzy ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), jejíž výsledky má ČTK k dispozici. Česko si podle posledního šetření Světového ekonomického fóra (WEF) ohledně globální konkurenceschopnosti stojí v hodnocení makroekonomického prostředí výborně, v efektivitě trhu se zbožím a v inovacích ale výrazně zaostává. „Z důvodu klesající výhody v podobě nižších mezd by hlavní úsilí mělo směřovat k podpoře inovací a odbourávání vysoké zátěže vládních regulací a složitého systému daní a dotací,“ napsalo ministerstvo. Vliv obchodních válek mezi Čínou a USA na domácí ekonomiku je podle analýzy poměrně nevýznamný.

Kanada a ČR mají velmi dobré obchodní vztahy

Kanada a Česká republika mají velmi dobré obchodní vztahy a v řadě mezinárodních otázek zaujímají podobná stanoviska. Po setkání s předsedou Poslanecké sněmovny Radkem Vondráčkem to řekl předseda dolní komory kanadského parlamentu Geoff Regan. V roce 2017 činil vzájemný obchod mezi Kanadou a Českou republikou 820 milionů kanadských dolarů, z toho český export do Kanady tvořil 626 milionů kanadských dolarů, uvedl Regan a doplnil, že o nárůst v exportu se zasloužila dohoda o vzájemném obchodu mezi EU a Kanadou.

Dokud bude ČR bezpečná země, bude počet turistů růst

Dokud bude trvat současná bezpečnostní situace ve světě a Česká republika bude mít status jedné z nejbezpečnějších současných zemí, měl by počet turistů v Česku růst, předpokládá ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová (ANO). Loni za první tři čtvrtletí se zde ubytovalo 17 milionů turistů a roste jak počet tuzemských, tak zahraničních hostů. Roste počet turistů z východní Asie a Číňané.

Česko patří k nejmírumilovnějším zemím světa podle Světového mírového indexu (GPI), který loni v létě zveřejnil britský Institut pro hospodářství a mír (IEP). Mezi 163 hodnocenými státy je sedmá nejlepší. Index odráží míru kriminality, snadnost přístupu ke zbraním, velikost armády a její výzbroj, příspěvky na mírové mise OSN, vztahy se sousedními zeměmi, mírumilovnost demonstrací, míru nátlaku politického systému na občany či účast na zahraničních konfliktech.

Průměrná sazba hypoték v prosinci stoupla nejrychleji za 10 let

Průměrná úroková sazba hypoték v prosinci stoupla na 2,91 procenta z listopadových 2,78 procenta. Vyplývá to z údajů Fincentra Hypoindexu. Hypotéky tak zdražily nejrychleji za posledních deset let. Na minimum byla sazba v prosinci 2016, a to na 1,77 procenta. Loni v lednu byla na 2,28 procenta. Zájem o hypotéky v prosinci opadl.

V posledním měsíci roku 2018 bylo sjednáno 6 565 hypotečních úvěrů, o 2 052 smluv méně než v listopadu.

Nedostatek sester je problém, shodli se prezident a ministr

Nedostatek zdravotních sester je největším současným problémem českého zdravotnictví. Shodli se na tom ministr zdravotnictví Adam Vojtěch (ANO) s prezidentem Milošem Zemanem a jeho expertním týmem na zdravotnictví. Vojtěch nastínil prezidentovi, jak chce vláda letos situaci zlepšovat. Na jednání probírali i postavení praktických lékařů, elektronizaci zdravotnictví nebo dostupnost léků. Letos je podle ministra připraveno navýšení poplatku za tzv. směnnost o 5 000 korun a pro sanitáře o 2 000 korun.

Podle analytiků za loňský rok růst průmyslu lehce přesáhne tři procenta a letos dále mírně zpomalí

Průmyslová výroba v Česku loni v listopadu zpomalila meziroční růst na 4,8 procenta. Po očištění o pracovní dny rostla o 1,5 procenta. Nečekaně silný pokles produkce a nových objednávek v Německu je varovným signálem pro průmyslové firmy v Česku, míní analytik UniCredit Bank. Průmyslovým firmám nové zakázky v listopadu meziročně vzrostly o 5,3 procenta, když domácí zakázky vzrostly o 9,7 procenta a zahraniční o 3,2 procenta. Výhled českého průmyslu nicméně není úplně růžový. Rizika v podobě tvrdého brexitu či další eskalace obchodních válek jsou citelná, připomněl analytik společnosti Deloitte Václav Franče.

Poptávka po nových automobilech s pokročilou fází hospodářského cyklu přirozeně slábne, míní analytik Raiffeisenbank. Celkový průmysl tak naráží na riziko příliš vysoké koncentrace automobilového sektoru. Na druhou stranu pozoruje nové vycházející hvězdy ve výrobě počítačů a elektroniky.

Stavebnictví vykázalo v listopadu nejhorší výkon za poslední rok. Nejspíš však šlo pouze o přechodný výkyv a za celý rok by mohlo vzrůst nejvíce od roku 2004. Inženýrskému stavebnictví budou pomáhat evropské dotace, naopak brzdou bude nedostatek pracovníků a špatné fungování stavebních úřadů. Stavebnictví v listopadu meziročně stagnovalo, od začátku roku v souhrnu vzrostlo o 8,9 procenta. Analytik Czech Fund míní, že se jedná jen o přechodný výkyv, když tempo růstu stavebnictví by mělo výrazněji zpomalit až letos. Podle analytičky Komerční banky bude růst stavebnictví zpomalovat hlavně kvůli nedostatku kapacit.

Maloobchodní tržby v loňském listopadu překonaly očekávání trhu a ukázaly, že spotřeba domácností je stále tahounem tuzemské ekonomiky číslo jedna, shodují se analytici. V dalších měsících již bude tempo růstu útrat Čechů v obchodech zpomalovat. Tržby obchodů stouply v listopadu o 6,1 procenta meziročně. Růst poptávky domácností táhnou podle společnosti Deloitte zejména rychle rostoucí mzdy. Problematický je podle analytiků vývoj v prodeji automobilů. Tomuto segmentu totiž za rok 2018 hrozí poprvé od krizového roku 2012 pokles tržeb. Zatímco maloobchod jako takový těží z pokračujícího růstu mezd, automobilový segment naráží na limity dané nasycením trhu a také zápolí s novými homologačními kritérii.

Vláda podpořila návrh zákona pro případ tvrdého brexitu

Vláda schválila návrh zákona upravujícího vztahy mezi ČR a Spojeným královstvím pro případ, že Británie vystoupí z EU bez dohody, řekl ČTK vicepremiér a ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD). Zákon počítá s přechodným obdobím do 31. prosince 2020, během něhož bude ve vybraných oblastech britským občanům zaručeno stejné zacházení, jako by nadále byli v postavení občanů EU. Absence úpravy by se podle vnitra dotkla zhruba 5 000 Britů působících na českém pracovním trhu. Celkem v ČR legálně pobývá okolo 8 000 občanů Spojeného království.

Předpis má zajistit Britům reciproční zacházení s ohledem na britské garance směrem k evropským občanům, kteří budou v době brexitu pobývat v Británii. „Pokud bychom daný zákon nepřijali, ohrozili bychom tím i přibližně 40 000 českých občanů, kteří žijí v Británii. To rozhodně nechceme,“ uvedl Hamáček. Kdyby totiž podle něj Česká republika negarantovala práva britských občanů, hrozilo by zpřísnění podmínek pro české občany ve Spojeném království.

Návrh Maláčové na zvýšení životního minima vláda zamítla

Sociální demokraté ve vládě zvýšení životního minima o 380 korun neprosadili. Návrh ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové (ČSSD) kabinet zamítl. Podle návrhu měla nejnižší uznaná částka pro život, která se využívá pro stanovení dávek, alimentů či nezabavitelného minima při exekuci, vzrůst po sedmi letech o 11 procent. Pro samotného dospělého se měla zvednout o 380 korun na 3 790 korun. Proti je ministerstvo financí, plánuje však revizi sociálních dávek a spotřebního koše, podle které by se mělo minimum výhledově změnit. Po jednání to uvedla ministryně financí Alena Schillerová (za ANO).

Částka se upravovala naposledy v lednu 2012. Pro samotného dospělého od té doby činí 3 410 korun, pro dospělé a děti v rodině je nižší a pohybuje se od 1 740 do 3 140 korun. Existenční minimum je 2 200 korun. Podle Maláčové by zvýšení sumy pomohlo hlavně lidem, kteří si nemohou vydělávat, tedy dětem, seniorům či postiženým. Ulevilo by také dlužníkům v exekucích.

V daňových rájích má vlastníka 12 805 firem

Počet českých firem s vlastníkem v daňovém ráji v roce 2018 klesl o dvě procenta. V zemích s daňovým zvýhodněním aktuálně sídlí 12 805 českých firem, o 226 méně než na konci roku 2017. V místech považovaných za daňový ráj je aktuálně nejméně českých firem za posledních pět let, vyplývá ze statistik společnosti Bisnode. V loňském roce se podnikatelé zaměřili zejména na nové netradiční destinace, které jsou schopny nabídnout výhodné podmínky. Nejvíce nových firem loni přilákal Hongkong (31 nových) a Spojené arabské emiráty (19). Naopak odliv firem z daňových rájů dlouhodobě táhne Nizozemsko, ze kterého se v uplynulém roce stáhlo dalších 118 společností. Výrazný pokles zaznamenaly také Kypr (-49), Lucembursko (-42) a Seychely (-38).

Jako daňové ráje se označují země s nízkým nebo žádným zdaněním zahraničních firem. Cílem vlád těchto zemí

je přilákat zahraniční kapitál. Český stát podle analytiků přichází kvůli daňovým rájům až o desítky miliard korun ročně.

Schillerová: Výnosy státu z EET loni vzrostly na 12,3 mld. Kč

Elektronická evidence tržeb (EET) v roce 2018 do veřejných rozpočtů podle údajů ministerstva financí přinesla výnosy celkem 12,3 miliardy korun, což je zhruba o 600 milionů korun více, než ministerstvo loni v září odhadovalo. Na kongresu pro tradiční trh Samoška v Olomouci to ČTK řekla ministryně financí Alena Schillerová (za ANO). EET začala v Česku platit 1. prosince 2016 pro restaurace a ubytovací zařízení a od března 2017 je povinná pro podnikatele ve velkoobchodu a maloobchodu. Plánovaný jsou další dvě vlny. Stát loni na daních podle Schillerové díky EET vybral navíc 9,5 miliardy korun, zatímco v roce 2017 to bylo 5,7 miliardy korun. Podle Schillerové má EET pozitivní vliv i na výběr daní z mezd, protože se narovnaly podmínky a ubylo vyplácení nezdaněných odměn za práci.

Mladí v ČR jsou ze zemí EU nejméně ohroženi chudobou

Česko si z hlediska ohrožení mladých pracujících chudobou vede ze všech zemí Evropské unie nejlépe. Vyplývá to z údajů statistického úřadu Eurostat za rok 2017. Podíl mladých pracujících ve věku 18-24 let, kteří jsou ohroženi chudobou, v Česku představuje pouze 1,5 procenta. Průměr EU činí 11 procent. Dobře si vede v tomto ohledu i Slovensko, naopak nejhorší čísla vykazuje Rumunsko. Česká republika patřila v uplynulých letech vedle Slovenska (3,8 procenta), Finska (4,2 procenta) a Slovinska (5,4 procenta) vždy k nejlépe hodnoceným zemím. Na opačném konci žebříčku se po Rumunsku tradičně umísťují země jako je Španělsko (19 procent), Řecko a poněkud překvapivě i Lucembursko (20 procent) a Dánsko (19,1 procenta). Řecko přitom v roce 2017 vykázalo výrazné zlepšení, a to z 19 procent na 14,1 procenta.

Podle metodiky Eurostatu je chudobou ohrožen ten mladý člověk, jehož čistý příjem po všech odvodech dosahuje méně než 60 procent národního průměru. Svou roli ve výpočtech tak hraje i průměrná velikost rodin v dané zemi a průměrný plat. Ten je přitom v ČR na evropské poměry spíše nízký.

V Česku přibývá zahraničních pracovníků

Na konci roku 2017 jich ČR bylo zaměstnáno asi 472 tisíc. Před deseti lety to bylo o 200 tisíc méně. Podle Statického úřadu na území ČR pobývají, pokud jde o cizince zaměstnance, Slováci, následují Ukrajinci, Poláci, Bulhaři, Rumuni, Rusové a Vietnamci.

Cizinců je málo mezi techniky i řemeslníky. Nadprůměrně se naopak uplatňují při obsluze strojů a také v nekvalifikovaných profesích. Mezi řídicími pracovníky a specialisty je nejvíce Slováků, třetina slovenských pracovních sil má vysokoškolský titul. Poláci pracují v těžbě a dobývání a jsou soustředěni kolem své hranice, což se potvrdilo při nedávném důlním neštěstí ve Stonavě, kdy ze třinácti obětí byl

pouze jeden Čech, ostatní byli Poláci. V odměňování cizinců hraje roli vzdělání. Nejvíc si v Česku vydělají Slováci a Rumuni. Mnozí lidé z Rumunska pracují v informačních a komunikačních činnostech. Nejméně si v ČR vydělají Ukrajinci, je to patrně tím, že nejsou členským státem EU a nedokážou ani uplatnit svoje vzdělání.

Typickému Ukrajinci, který pracuje v Česku, je kolem 45 let, muži většinou pracují v průmyslu a ve stavebnictví, ženy v obchodě, ale i zdravotnictví a sociální péči. Bulharští pracovníci zase odpracují nejvíc hodin, měsíčně téměř 177. Typický bulharský pracovník je pětáctýřetiletý muž se středoškolským či základním vzděláním. Každý druhý pracuje v Praze.

Jak dodal Dalibor Holý z Českého statistického úřadu, určitým paradoxem je, že ačkoliv je cizinců v ČR kolem pěti procent, jejich podíl na pracovním trhu je více než dvojnásobný. Na celkové zaměstnanosti se podílejí 10,7 procenta. „V důchodovém věku v ČR tu cizinci takřka nejsou, a je tady málo dětí,“ říká Holý.

Školské odbory chtějí pro rok 2020 navýšení platů pedagogických pracovníků o dalších 15 procent

Je to podle nich jedna z cest, jak zastavit odliv kvalitních učitelů ze školství a zároveň motivovat ty, kteří zvažují studium na pedagogických fakultách.

Od ledna letošního roku už pedagogové dostali přidáno o patnáct procent – z toho deset přímo do mzdy a pět na příplatcích a odměnách. Průměrná mzda by tak měla vzrůst na 38 tisíc korun hrubého. Ministr školství Robert Plaga (ANO) s dalším patnáctiprocentním navýšením souhlasí. Podle něj s tím počítá vláda a ministerstvo financí. Zároveň chce přidat deset procent i nepedagogickým pracovníkům, tedy například kuchařkám nebo školníkům. Také ti dostali od letošního ledna přidáno.

V roce 2021 by tak učitelé měli mít plat asi 46 tisíc korun. Loni byl průměrný hrubý plat učitele na druhém stupni základní školy přes 34 tisíc korun. Podle místopředsedkyně školských odborů Markéty Seidlové je hlavním cílem zvyšování tarifních platů motivace učitelů. Nadtarifní složka by pak měla sloužit k odměňování pedagogů za práci navíc, nikoliv, jak se prý děje, k dorovnávání tarifních platů mladých učitelů s cílem udržet je na školách.

Inflace letos bude vyšší než loni, odhadují analytici

V letošním roce bude průměrná míra inflace zřejmě vyšší než loni, odhadují analytici. Hned zpočátku letošního roku inflace stoupne kvůli růstu cen energií, zároveň budou dražší potraviny kvůli loňské slabší sklizni. Naopak levnější by měly letos být pohonné hmoty díky vývoji cen ropy, odhadli ekonomové. Inflace by tak podle nich měla růst především v první polovině roku, kdy by se mohla přiblížit třem procentům. Spotřebitelské ceny v Česku za loňský rok v průměru vzrostly o 2,1 procenta. Byla to třetí nejvyšší průměrná roční míra inflace za posledních deset let. „Začátkem roku by měly spotřebitelské ceny strmě vzrůst opět ke 2,5 procenta. Zdražování bude pohánět rekordní růst mezd a hlavně dramatický nárůst cen energií. V průměru by tak v tomto roce měly vzrůst spotřebitelské ceny

o 2,6 procenta,“ uvedl analytik Raiffeisenbank František Táborský. Dražší energie se zvláště zřetelně projeví v inflaci podle hlavního ekonoma Czech Fund Lukáše Kovandy během prvního čtvrtletí.

Rusnok: ČNB jediná na trhu s byty něco dělá, vláda jen planě mluví

Česká národní banka je podle guvernéra Jiřího Rusnoka jediná, kdo na trhu s bydlením v Česku něco dělá. V rozhovoru pro týdeník *Ekonom* uvedl, že vláda jen planě mluví a pro lepší dostupnost bydlení nedělá nic. Hlavní problém Rusnok spatřuje v tom, že se byty nestaví. Potřebná by podle něj byla i regulace krátkodobých pronájmů a úprava daně z nemovitosti, které jsou v Česku „šíleně nízké“. Rusnok se ohradil proti kritice, která se na ČNB snesla kvůli zpřísnění podmínek čerpání hypoték v posledních dvou letech. „ČNB tu není od toho, aby řešila nabídku bytů,“ uvedl. „Je jedno, zda by stavěli developeři, bytová družstva, stát nebo obce. Prostě se nestaví,“ dodal. „Máme šíleně nízké daně z nemovitostí. Takže proč by ti, kteří mají dost peněz, nenakupovali další a další byty a ty nepronajímali? V některých zemích je ale běžné, že z každé další nemovitosti – kromě té, v níž bydlí – platí majitel vyšší a vyšší sazbu daně. To u nás nikdo neřeší. Chápu, je to politicky nepopulární a citlivé,“ uvedl guvernér. Centrální banka v posledních dvou letech zpřísnila podmínky čerpání hypoték. Banky musí při udělování hypoték zohlednit cenu nemovitosti. Loni v říjnu ČNB zavedla pravidla, podle kterých objem všech úvěrů žadatele nesmí převýšit devítinásobek jeho čistého ročního příjmu a zároveň měsíční splátka nesmí přesáhnout 45 procent jeho měsíčního příjmu. ČNB podle Rusnoka vyhodnotila boom hypoték jako možné nebezpečí pro stabilitu bank.

Nezaměstnanost v ČR v prosinci stoupla na 3,1 procenta

Nezaměstnanost v Česku loni v prosinci po čtyřech měsících stagnací stoupla z listopadových 2,8 procenta na 3,1 procenta. Oznámil to Úřad práce ČR. Meziročně ale podíl nezaměstnaných klesl. Ke konci loňského roku bylo bez práce přes 231 500 lidí, což byla nejnižší prosincová hodnota od roku 1996. Nárůst nezaměstnanosti je ke konci roku podle úřadu běžný. „S příchodem zimy postupně končí sezónní práce, zejména v zemědělství či stavebnictví, a do evidence se už hlásí ve větším počtu i lidé, jimž skončily termínované pracovní smlouvy a dohody nebo například živnostníci, kteří dočasně přerušili svou činnost,“ uvedla generální ředitelka Úřadu práce ČR Kateřina Sadílková.

Přibývalo celoročně i pracovních příležitostí pro lidi ve věku nad 50 let, se zdravotním postižením či dlouhodobě nezaměstnané. Ve srovnání regionů Česka měla nejnižší nezaměstnanost Praha, kde podíl lidí bez práce činil 1,9 procenta. Nejvyšší byla naopak v Moravskoslezském kraji s 4,7 procenta.

Podle vyjádření analytiků oslovených ČTK je růst podílu nezaměstnaných v Česku na konci roku jen dočasným jevem. Údaje podle nich nemění nic na faktu, že trh práce je kvůli nedostatku pracovních sil brzdou dalšího růstu firem i ekonomiky. Letos by nezaměstnanost měla podle ekonomů zůstat kolem tří procent.

Nejúspěšnějšími ženami v anketě jsou Pešková, Kijonková a Šimáčková

Nejúspěšnější manažerkou je podle ankety TOP ženy Česka 2018 členka představenstva České spořitelny Daniela Pešková. V kategorii Podnikatelka zvítězila zakladatelka společnosti Zásilkovna Simona Kijonková. V kategorii Veřejná sféra vyhrála soudkyně Ústavního soudu České republiky Kateřina Šimáčková. Výsledky 14. ročníku ankety vyhlásilo pořádající vydavatelství Economia. Vítězky vybírala odborná dvacetičlenná porota složená z osobností českého byznysu a veřejné sféry. Hodnotila nominované ženy v hlavních kategoriích zejména podle jejich vlivu, výkonu, podnikatelského příběhu a společenského přínosu.

Studie: Ceny řemeslných prací v ČR stouply za dva roky o čtvrtinu

Za řemeslné práce dnes Češi zaplatí v průměru o 27 procent více než v roce 2016. Ceny rostou hlavně kvůli zdražování řemeslné práce, která je způsobena zejména nedostatkem pracovní síly na trhu. Největší zájem je o zedníky, elektrikáře, truhláře a instalatéry. Vyplývá to z dat internetového portálu Nejřemeslníci.cz. Jak uvedl výkonný ředitel portálu Martin Ekrť, lidé dnes podle něj plánují zakázky ve větším rozsahu, nešetří na použitím materiálu ani práci řemeslníků. V posledních dvou letech nejvíce vzrostla poptávka po zednických pracích o 52 procent. Poptávka po stavebních firmách stoupla o třetinu, zájem o malířské práce se zvýšil o čtvrtinu, o instalatéry o pětinu. Přestože podle údajů portálu Nejřemeslníci.cz poptávka po řemeslné práci roste, s jejími výsledky zákazníci nejsou vždy zcela spokojeni. „Vadí jim především to, že výsledná cena

zakázky je mnohdy vyšší, než původně očekávali, nebo neodpovídá kvalitě odvedené práce. Zadavatelé práce často naráží také na omezené časové možnosti řemeslníků a nedodržování smluvených termínů,“ dodal Ekrť.

Google versus Seznam

Na světě je pouze šest států, ve kterých Google nedrží monopol na internetové vyhledávání. Jde o Rusko, Bělorusko, Japonsko, Jižní Koreu, Čínu a Česko. Americká firma spustila českou verzi svého vyhledávače už v roce 2006. Za tu dobu se jí ale na rozdíl od většiny jiných trhů nepodařilo porazit domácího konkurenta Seznam.cz.

Podle českého podnikatele a IT publicisty Zandla Seznam.cz nikdy neudělal větší chybu, která by jeho byznys poškodila. Jeho úspěch prý navíc nezávisí ani na tom, že by mu Češi jako konzervativní patrioti dávali před americkým protivníkem přednost, nýbrž Seznam nabízí plno jiných služeb, které jsou velmi kvalitní. Tuzemskému vyhledávači se daří naporu silnějšího zahraničního konkurenta bránit a přitom stále růst na tržbách i zisku. Podle Zandla Google v Česku odvede na daních třicetkrát méně než Seznam, má přitom stejný podíl na trhu.

Poldi Kladno má nového majitele, stala se jím Opimo Trade

Společnost Opimo Trade se stala novým vlastníkem kladenské Poldi. Zkrachovalou firmu vydražila v lednu za 140 milionů korun, 1. 2. požádala o prodloužení lhůty k doplacení 50 milionů korun a 4. 2. 2019 tuto částku doplatila. ČTK to potvrdil insolvenční správce Michal Žižlavský. Jednatel firmy Pavel Filipčík po dražbě ČTK řekl, že jeho záměrem je obnovit v Poldi výrobu.

VĚDA A TECHNIKA

Český lékař Pomahač vybere kandidáty na Nobelovu cenu za medicínu

Nobelův výbor stockholmského Karolinského institutu požádal českého plastického chirurga Bohdana Pomahače, aby nominoval kandidáty na Nobelovu cenu za fyziologii a lékařství v roce 2019. V twitterovém příspěvku s názvem „Jaká čest!“ to uvedl sám lékař, který působí ve Spojených státech. Pomahač se proslavil tím, že v USA provedl první úspěšnou celkovou transplantaci obličeje. V zámoří, kde profesně působí od devadesátých let, se věnuje výzkumným projektům, klinické praxi plastické chirurgie a v roce 2007 se stal vedoucím popáleninového centra v Bostonu.

Nominovat kandidáty na Nobelovu cenu za fyziologii a lékařství lze pouze na vyzvání Nobelova výboru. Ten každoročně rozesílá v důvěrném režimu formuláře až 3 000 všeobecně uznávaným osobám ve svých oborech.

Prestižní cena Neuron 2018

Nadační fond Neuron na podporu vědy rozdělil prestižní vědecké ceny. Tu hlavní – Cenu Neuron za celoživotní přínos vědě – obdržel biolog Jan Klein, zakladatel moderní

světové imunogenetiky. Celkem bylo předáno deset ocenění ve třech kategoriích.

Kromě celoživotního přínosu vědě byly oceněny tři významné vědecké objevy a šest mladých vědeckých talentů. Na výběru laureátů se letos podílela mezinárodní vědecká rada Fondu, která zajistila světovou odbornost oceněných. Celkem si laureáti rozdělili rekordních 9 milionů korun výhradně ze soukromých zdrojů mecenášů Nadačního fondu Neuron.

Vědec Petr Pyšek

Ocenění se vybírala v sedmi vědeckých disciplínách – matematika, fyzika, chemie, biologie, medicína, společenské vědy a computer science. Cenu nejvyšší získal biolog Jan Klein, který je považován za jednoho ze zakladatelů moderní světové imunogenetiky a pokračovatele J. G. Mendela. Díky jeho celoživotnímu výzkumu jsme schopni lépe chápat imunitní reakce organismu, které jsou zodpovědné za komplikace při transplantaci orgánů. Světovým objevem je pak jeho genetická charakterizace těchto mechanismů.

Cenu Neuron za významný vědecký objev obdržel fyzik Tomáš Jungwirth, jeden ze zakladatelů antiferomagnetické spintroniky, který zjistil, že tzv. antiferomagnetny umožňují až tisíckrát rychlejší zápis dat než běžná paměťová média. Navíc se podílel na tvorbě prototypu čipu, který se dá propojit s konvenční mikroelektronikou. Na Vědavyzkum.cz najdete rozhovory s Tomášem Jungwirthem o tomto přelomovém objevu i o vědní politice a grantech ERC. Dalším laureátem ceny se stal biolog Petr Pyšek, jeden z nejcitovanějších vědců u nás a jedna z nejvýznamnějších světových osobností invazní ekologie. Studuje dopad migrace rostlin a živočichů na životní prostředí, ekonomiku a zdraví. Třetí oceněný, Tomáš Mikolov, se zase zabývá umělou inteligencí. Způsobil převrat v oboru zpracování přirozeného jazyka počítačem, jehož důsledkem je dramatické zlepšení rozpoznávání řeči nebo automatických překladů. Je jedním z vědců, kteří stojí za skokovým zdokonalením Google překladače.

Celkem šest osobností si odneslo Cenu Neuron pro mladé nadějně vědce – matematik Benjamin Vejnar, biolog Filip Kolář, fyzik Lukáš Slodička, chemička Hana Macíčková Cahová a také dva mladí držitelé ERC grantů – David Kosar za společenské vědy a Marek Mráz v medicíně.

Deset špičkových vědců se dostalo na seznam společnosti Clarivate Analytics

Seznam obsahuje zhruba 4 000 jmen, která představují ty nejcitovanější vědce celého světa v jednadvaceti oborech. Je potěšitelné, že se v nové edici každoročního indexu Highly Cited Researchers (HCR) objevuje takřka dvojnásobný počet Čechů, než tomu bylo v minulých letech. V letošní edici bodovalo devět mužů a také první žena z ČR (klinická medicína – kardioložka Renata Cífková z Univerzity Karlovy a Thomayerovy nemocnice v Praze), Petr Baldrían (expert na fyziologii půdních hub – mikrobiologie a ekologie, Mikrobiologický ústav AV ČR), Pavel Hobza (chemie, ÚOCHB AV ČR a Univerzita Palackého), Ondřej Novák (biologie a fytochemie, Univerzita Palackého), Jan Pergl (ekologie, Botanický ústav AV ČR), Martin Pumera (chemik, VŠCHT – zkoumá nanoroboty), Petr Pyšek (ekologie, Botanický ústav AV ČR), Petr Widimský (klinická medicína – kardiolog, Univerzita Karlova), Radek Zbořil (chemie, Univerzita Palackého) a stále citovaný již zemřelý vědec Vojtěch Jánošík (ekologie, Botanický ústav AV ČR).

„Jsem rád, že se v seznamu již objevuje více Čechů,“ řekl profesor Petr Pyšek, vynikající ekolog, jehož práci ocenil též nadační fond Neuron, viz předešlý článek.

Aktuálnímu žebříčku vévodí vědci z USA (2 639), za nimiž následují vědci z Velké Británie (546), Čína (482) a například Polsko má v seznamu šest vědců, Maďarsko tři.

Czech Institute of Science and Technology

Olomoucká Univerzita Palackého plánuje zřídit novou vědeckou instituci v České republice. Nový vysokoškolský ústav se má jmenovat Czech Institute of Science and Technology (CIST). Propojil by tak tři existující výzkumná centra (Ústav molekulární a translační medicíny – ÚMTM, Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů – RCPTH a Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum – CRH), která byla zbudována z fondů EU – v součtu za zhruba 2,5 miliardy korun. Všechny tři ústavy vykazují výtečné publikační výkony. Prohloubení spolupráce s nimi chystá elitní Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd a Fakultní nemocnice Olomouc.

Spojit síly excelentních vědců a být pro svět viditelnější institucí. Takový je plán, o němž se nyní debatuje na olomoucké Univerzitě Palackého. Vědci už nakoupili do Olomouce špičkové přístroje. Ve vyjádření pro akademickou obec upřesnil rektor Jaroslav Miller, že by integrace tří center zvýšila šance univerzity v evropské i globální grantové soutěži po roce 2020.

Vědci vyvinuli zdroj UV záření, který dokáže zničit škodliviny během vteřin

Vědci z Centra polymerních materiálů zlínské Univerzity Tomáše Bati (UTB) ve spolupráci se slovenskými kolegy vyvinuli vysoce efektivní zdroj UV záření, který dokáže například ve zdravotnickém zařízení zlikvidovat nežádoucí mikroorganismy a další škodliviny během několika vteřin. Na vynález získala UTB společně s Institutem Jožefa Stefana (IJS) v Lublani na konci roku 2018 evropský patent. „Jedná se o průlomovou záležitost v oblasti sterilizace,“ uvedl jeden z tvůrců vynálezu Marián Lehocký. Zařízení může najít využití i v jiných oblastech, například při vytvrzování polymerů. „Náš přístroj zvládne takový proces za desetinu času, který potřebují běžné zdroje záření,“ uvedl Lehocký.

Lékaři loni transplantovali 885 orgánů, nejvíc bylo ledvin

Lékaři loni pacientům transplantovali 885 orgánů. Nejčastější byla výměna ledviny, nová se dostala 508 lidem. Z nich pětadvacet pocházelo do žijících dárců. Vyplývá to z údajů Koordinačního střediska transplantací za loňský rok. Transplantovaných srdcí bylo čtyřasedmdesát. Odborníci upozorňují, že orgánů pro transplantace není dostatek. Například v případě jater se lékaři snaží jeden orgán rozdělit i několika pacientům.

Meziročně ubylo lidí, kteří na nové orgány čekají. Na čekací listině bylo v letošním 6. lednu 775 pacientů. Nejčastěji potřebovali ledvinu (520), srdce (83), játra (74) či plíce (56). Na konci předloňského roku to bylo 1 171 osob. Česko patří v transplantacích ke světové špičce, počet dárců byl v roce 2017 v přepočtu na milion obyvatel šestý nejvyšší na světě.

Masarykova univerzita slaví 100 let

„Vysoké školy v některých zemích světa i Evropy přišly o část svých svobod, podobné pokusy nelze vyloučit ani v Česku.“ V projevu při slavnostním shromáždění ke 100. výročí Masarykovy univerzity (MUNI) to řekl její

rektor Mikuláš Bek a vyjádřil naději, že škola je díky soutěživosti a svobodnomyslnosti univerzitního ducha připravena bránit se podobným tendencím. Univerzita vznikla přesně před 100 lety na základě rozhodnutí československého Národního shromáždění. „Když pozoruji kolegy, kteří se věnují boji s fake news, posilují kyberbezpečnost státu nebo nezištně pomáhají jako budoucí lékaři uprchlíkům na Balkáně, považuji to za potvrzení toho, že jsme ducha Masarykovy univerzity neztratili,“ řekl rektor, jehož nástupce akademická obec vybere 1. dubna.

ČVUT ocení architektku Jiříčnou a strojaře Olgace

Světověznámá architektka Eva Jiříčná a americký profesor strojního inženýrství Nejat Olgac převezmou v Praze čestný titul Doctor honoris causa. Na slavnostním zasedání v Betlémské kapli jim ocenění udělí České vysoké učení technické (ČVUT). Jiříčná je absolventkou této vysoké školy, Olgac s ČVUT spolupracoval, přednášel na něm a často zval pracovníky i studenty do USA. Architektce a profesorce Jiříčné se ČVUT rozhodla udělit čestný titul jako výraz úcty k její celoživotní tvorbě a mnohaleté pedagogické činnosti v oblasti architektury.

Eva Jiříčná od roku 1968 působí v zahraničí, především v Británii. Mezi její významné realizace patří autobusový terminál Canada Water v Londýně či vstup a recepce rovněž londýnského Victoria & Albert Museum. V Česku byla podle jejího návrhu postavena například oranžerie na Pražském hradě. Nejat Olgac na Connecticutské univerzitě vybudoval laboratoř robotiky a výrobních strojů ALARM. Zabýval se výzkumem optimálního řízení robotů, spojeným s praktickou aplikací energetické úspornosti podmorských robotů při záchranných operacích.

Vědců se na stanici univerzity v Antarktidě vystřídalo už asi 120

Už asi 120 vědců z pětadvaceti oborů se vystřídalo na Mendelově polární stanici, kterou na ostrově Jamese Rose nedaleko Antarktického poloostrova provozuje brněnská Masarykova univerzita. Stanice začala fungovat v roce 2007. Právě uplynulo 90 let od doby, kdy polárník Václav Vojtěch 27. ledna stanul jako první Čech na území Antarktidy, za což obdržel (rovněž jako první Čech) nejvyšší americké vyznamenání – Zlatou medaili Kongresu. Stavba stanice začala v roce 2005 a slavnostně byla uvedena do provozu v roce 2007. Vědci ji využívají dva až tři měsíce v roce, obvykle od ledna do března, kdy jsou v Antarktidě nejpříznivější klimatické podmínky, protože tam panuje léto. Výzkum je založený na dlouhodobých měřeních a podle vědců má přispět k celosvětovému pochopení významu Antarktidy a její role v globální změně klimatu. Letošní výprava na ostrov má třináct členů, výzkumníci vyrazili na cestu 4. ledna.

Miroslav Zikmund oslavil 100 let

Výstava uměleckých děl – plastik, obrazů a soch – inspirovaných životem a dílem legendárního cestovatele Ing. Miroslava Zikmunda (* 14. 2. 1919, Plzeň) připomíná 100. výročí jeho narození.

Miroslav Zikmund, který žije ve Zlíně, je i ve svých sto letech stále aktivní a účastní se společenského života. Už v dětství toužil po cestování, projel železnicí celou republiku až k Podkarpatské Rusi, psal si deník a poznámky těsnopisem. Maturitu složil na reálném gymnáziu v Plzni roku 1938 a nastoupil na Vysokou školu obchodní v Praze, kde se jeho osud na dlouho propojil s osudem Jiřího Hanzelky. Na cesty spolu poprvé vyrazili v roce 1947 a projeli téměř celý svět.

Výstava je k vidění do 5. 5. 2019.

Muzeum jihovýchodní Moravy

14. budova

Vavrečkova 7040, Zlín

E-mail: info@muzeum-zlin.cz

Telefon: +420 573 032 326

Web: <http://www.muzeum-zlin.cz>

Na veletrhu vzdělávání bylo 289 institucí z 15 zemí

Na 289 vzdělávacích institucí z patnácti zemí se představilo na veletrhu pomaturitního a celoživotního vzdělávání Gaudeamus, který proběhl v pražských Letňanech. Ze zahraničních škol byly nejvíce zastoupeny britské, nejvzdálenější vystavující instituce je singapurská. Cílovou skupinu veletrhu tvoří zejména studenti posledních ročníků středních škol, kteří uvažují o dalším vzdělání. U vstupu do veletržní haly byl nainstalován koutek s laptopy, kde si studenti, kteří si nejsou jisti, co chtějí studovat, mohli vyplnit kvíz. Po zodpovězení všech otázek se student dozvěděl, do jaké typové kategorie spadá, zda je například spíše technický typ, nebo se hodí na humanitní studium. Po rozkliknutí se studentovi zobrazil podrobnější seznam oborů, které by ho mohly zajímat, a příslušný seznam vysokých škol.

Veletrh nabídl rovněž doprovodný program, včetně interaktivních koutků. České vysoké učení technické například připravilo roboty, letecký simulátor či vědeckotechnický koutek pro dívky. Univerzita Karlova nabídla různé zajímavosti, od simulovaného soudního jednání, přes možnost vyzkoušet si první pomoc a chirurgické šití, modernování zpráv s pomocí čtecího zařízení či vědecké experimenty.

Zemřel profesor religionistiky a signatář Charty 77 Milan Balabán

V devětaosmdesáti letech zemřel 4. ledna 2019 profesor religionistiky Milan Balabán. Balabán, který patřil mezi propagátory hebrejského myšlení a písemnictví, působil od roku 1990 coby religionista na Evangelické teologické fakultě UK v Praze.

Milan Balabán se narodil 3. září 1929 v tehdejší polské, dnes ukrajinské obci Boratín. V padesátých letech byl členem teologického sdružení Nová orientace, které se snažilo o zformování poměrů nejen v církvi, ale i ve společnosti tehdejšího Československa. V roce 1975 byl Milan Balabán zbaven státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti. Následně podepsal Chartu 77. Po sametové revoluci začal od roku 1990 působit jako religionista na Evangelické teologické fakultě UK v Praze. Profesorem byl jmenován o pět let později. V říjnu 2002 pak obdržel z rukou prezidenta Václava Havla státní vyznamenání za zásluhy. Byl

jedním z propagátorů hebrejského myšlení a písemnictví a byl autorem řady odborných publikací.

(mk)

Zemřel etnograf Karel Pavlišťík

Zlín ztratil výjimečnou osobnost. V prosinci loňského roku zemřel v sedmaosmdesáti letech etnograf a folklorista Karel Pavlišťík, jedna z nejvýraznějších postav kulturního života jihovýchodní Moravy. „Svým působením a celoživotním dílem se nesmazatelně zasloužil o kulturní rozvoj regionu a muzea, ve kterém dlouhé roky pracoval. Za muzeum doslova dýchal. Je to pro nás všechny nenahraditelná ztráta, která moc bolí,“ sdělil ředitel Muzea jihovýchodní Moravy v Zlíně Pavel Hrubec.

Karla Pavlišťíka roky pojilo osobní přátelství s legendární cestovatelskou dvojicí Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund. „Právě díky němu věnovali cestovatelé v roce 1995 rozsáhlý fond písemností, fotografií, negativů, filmů a suvenýrů ze svých cest zlínskému muzeu,“ přiblížila Magdalena Preiningerová z muzea. S Jiřím Hanzelkou a Miroslavem Zikmundem vytvořil Karel Pavlišťík ve zlínském muzeu stálou expozici *S inženýry Hanzelkou a Zikmundem pěti světadílů* a podílel se i na nové cestovatelské expozici v nových prostorách muzea v továrním areálu. V roce 1998 založil Klub H+Z a do roku 2017 byl jeho předsedou.

„Etnolog diplomem, zpěvák a tanečník naturelem, vychovatel a filozof povoláním. Absolutně spolehlivý mužský, na němž se dá stavět jako na žule. Člověk čistého charakteru a morálky, který umí říci pravdu do očí i za cenu, že si lidi znepřátelí. Sblížil nás rok 1968, stmelila léta následná. Přestože musel po roce 1968 opustit na dvacet let práci etnografa ve zlínském muzeu a pracovat jako dělník v kanálech a JZD, ovlivnil folklorní dění na Moravě jako málokdo jiný,“ řekl o Karlu Pavlišťíkovi Miroslav Zikmund.

„Kdybychom poskládali všechny lidi, pro které byl a stále je pan Pavlišťík vzorem a učitelem, byla by to řada minimálně ze Zlína do Prahy nebo spíš až do Karlových Varů,“ podotkl cestovatel Petr Horký.

Uznávaný etnograf, národopisec, folklorista, tanečník, choreograf a muzejník Karel Pavlišťík se narodil 12. března 1931 v Uherském Brodě. Začátkem šedesátých let byl tanečníkem Armádního uměleckého souboru. Současně studoval etnografii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Po nástupu do muzea v Gottwaldově se věnoval výzkumu obřadů a zvykosloví. Při srpnové okupaci 1968 organizoval vysílání místního svobodného rozhlasu. Po nuceném odchodu z muzea v sedmdesátých letech vystřídal několik dělnických zaměstnání a do muzea se mohl opět vrátit až po listopadu 1989.

(mk)

Rudolf Kučera

Rudolf Kučera byl politolog, vysokoškolský pedagog a disident, který v sedmdesátých letech působil v Československé akademii věd. Ze zaměstnání byl propuštěn za účast na pohřbu Jana Patočky. Až po roce 1989 se mohl vrátit na akademickou půdu. Stanul tak v čele katedry politologie na Fakultě sociálních věd UK v Praze. Zemřel letos 15. ledna ve věku jednadesáti let.

Rudolf Kučera

Před 100 lety byl založen Československý červený kříž

Český červený kříž je české občanské sdružení, národní společnost mezinárodního hnutí Červený kříž ve smyslu Ženevských úmluv. Zvláštní práva mu přiznává zákon č. 126/1992 Sb. V současné době má asi 20 000 členů a dobrovolníků sdružených v 692 místních skupinách. Prezidentem ČČK je doc. RNDr. Marek Jukl, Ph.D.

Zmírňovat lidské utrpení v dobách válek bylo hlavním cílem organizací Červeného kříže, jež začaly vznikat ve druhé polovině 19. století. Dnes se členové těchto organizací věnují i celé řadě dalších humanitárních činností, jejichž adresáty jsou nejen lidé stížení ozbrojeným konfliktem či přírodní katastrofou, ale i senioři, bezdomovci, osamělé matky, zdravotně oslabené děti či invalidé. Součástí jejich aktivit je také organizace dárcovství krve a výuka poskytování první pomoci.

Československý červený kříž byl založen 6. února 1919, kdy prezident Tomáš Garrigue Masaryk vyhověl žádosti skupiny sociálních pracovníků o vznik nové organizace, jejíž první předsedkyní pak byla až do roku 1938 prezidentova dcera Alice Masaryková. V prosinci 1919 byl ČSČK uznán Mezinárodním výborem Červeného kříže v Ženevě a v lednu 1920 byl přijat do Ligy společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce (IFRC). V lednu 1993 se ČSČK spolu s republikou rozdělil a k 5. červnu 1993 vznikl Český červený kříž.

Statistci se budou nově ptát lidí i na flexibilitu pracovní doby

Na flexibilitu pracovní doby, práci pod tlakem nebo dojíždění do práce se bude letos lidí nově ptát Český statistický úřad (ČSÚ). Podobné otázky se zatím v každoročním průzkumu ČSÚ, týkajícím se pracovních sil, za poslední čtvrt století neobjevily. ČTK to řekl mluvčí úřadu Jan Cieslar. Zmíněný průzkum provádí ČSÚ od roku 1993. Zjišťuje při něm dotazováním v domácnostech třeba strukturu zaměstnanosti podle pohlaví, věku či kvalifikace, délku pracovní doby nebo způsoby hledání práce. K otázkám, které se v takzvaném Výběrovém šetření pracovních sil opakují každý rok, se vždy přidává dodatečný soubor otázek vycházející z požadavků Eurostatu (Evropského statistického úřadu). Letos to budou například zmíněné dotazy na pracovní dobu či dojíždění. Průzkum statistici provádějí v náhodně vybraných domácnostech, a to většinou osobně a v menším počtu případů telefonicky.

VZPOMÍNKA

Josef Dobrovský (17. 8. 1753 – 6. 1. 1829)

Josef Dobrovský byl český kněz, filolog, historik a zakladatel vědecké bohemistiky a slavistiky. Svým mnohostranným dílem předznamenal i podnítil české národní obrození, třebaže sám k romantickým obrozencům nejen chronologicky, ale ani svým založením nepatřil.

Josef Dobrovský se narodil 17. srpna 1753 v maďarských Ďarmotech a vyrůstal v německém prostředí v Horšovském Týně. V letech 1769-1771 studoval v Praze filozofii s vynikajícím prospěchem. Rok také studoval teologii a stal se ředitelem kněžského semináře a vychovatelem v rodinách šlechticů. Učil filozofii a matematiku syny hraběte F. A. Nostice. Psal latinsky a německy, až na konci života napsal pár statí česky. Byl obhájcem svobody myšlení a vědeckého úsudku a také nesmlouvavým kritikem. Kritiku pokládal za veřejnou záležitost potřebnou pro vědecký výzkum a pro zlepšení společenských poměrů. Neuznával předsudky a legendy tehdejšího náboženského života, ale přesto byl hluboce věřícím člověkem. Na slavnostním zasedání České společnosti nauk 25. září 1791 přednesl referát, ve kterém připomněl císaři Leopoldovi II., že Slovane tvoří větší část jeho říše a mohou být jednou prospěšní v obraně „rakouského panování“. Zasloužil se o rozvoj českého jazyka, i když nevěřil v jeho uplatnění v náročné literatuře a vědě. Stanovil pevná pravidla mluvnice pro tvoření nových slov. V osmdesátých letech se podílel na činnosti České společnosti nauk, mezi jeho žáky patřili F. Palacký, V. Hanka aj. Byl světově proslulý a uznávaný vědec, stýkal se s vědci mnoha evropských zemí, měl velkou autoritu i u nové generace českých vlastenců.

Josef Dobrovský zemřel 6. ledna 1829 v Brně. Byl největší postavou českého osvícenství a počátků národního obrození.

Rudolf Jedlička (20. 2. 1869 – 26. 10. 1926)

Rudolf Jedlička byl český lékař, profesor Univerzity Karlovy, zakladatel české rentgenologie, radiologie a léčebné rehabilitace, zakladatel Jedličkova ústavu a také zakladatel a jeden z investorů nemocnice v Praze-Podolí. Během relativně krátkého života trvajícího necelých sedmapadesát let dokázal to, co málokdo jiný, a to nejen v Čechách, ale v celosvětovém měřítku.

Jedlička vystudoval v Praze medicínu a po absolutoriu se vrhl do práce a zavádění nejnovějších metod léčby. Fascinoval jej tehdy právě vynalezený Roentgenův přístroj a ten také doktor Jedlička dostal do české praxe. Již před první světovou válkou se stal předsedou Spolku pro léčbu a výchovu mrzáků, který si dal za cíl vybudovat a provozovat ústav pro tělesně postižené děti.

Na „Staré budově“ Jedličkova ústavu v ulici V Pevnosti na Vyšehradě hlásá pamětní deska, že v tomto domě 1. dubna 1913 založil prof. MUDr. Rudolf Jedlička první český ústav pro tělesně postižené děti. Péče o tělesně postižené děti se v tomto ústavu prováděla podle nejmodernějších metod, kde cílem bylo i tyto lidi dostat do normálního života. Tohoto cíle se podařilo dosahovat a podobné instituce po celém světě začaly Jedličkovy metody používat rovněž. Otevření „Nové budovy“, kterou připravil společně profesor Jedlička a ústavní ředitel Augustin Bartoš, se v roce 1926 již nedočkal.

Kromě toho se ale Jedlička zasloužil ještě o další velkou pražskou instituci, a to o vznik a fungování sanatoria v Podolí. Tato stavba je dnes známá jako Ústav pro matku a dítě a slouží dodnes jako jedna z pražských porodnic. Porodnice určená pro širokou veřejnost zde vznikla až v roce 1925.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Neočkované děti nejspíš nebudou moci ani do dětských skupin

Neočkované děti starší tří let nejspíš nebudou moci navštěvovat vedle státních školek ani dětské skupiny a podobná soukromá zařízení. Návrh je součástí připravované novely zákona o ochraně veřejného zdraví, který chce ministerstvo zdravotnictví předložit vládě ve třetím čtvrtletí letošního roku. Někteří rodiče návrh kritizují. V Česku jsou děti povinně očkované proti devíti nemocem. Povinnost očkování a vysokou míru očkování dětí vysvětluje ministerstvo ochranou zdraví celé společnosti. Proti infekci jsou v případě proočkovanosti na hranici 95 procent chráněni i ti, kteří ze zdravotních důvodů očkování být nemohou. U některých nemocí už se Česko ale podle lékařů pohybuje pod touto hranicí.

Rodičům, kteří děti očkovat odmítnou, hrozí pokuta až 10 000 korun. Neočkované děti také nepřijímají školky a školy v přírodě. Podle vyjádření Světové zdravotnické or-

ganizace (WHO) patří neochota k očkování mezi největší hrozby pro zdraví lidí. Podle ní je nebezpečí, že přijde vniveč pokrok v potírání nemocí, kterým se dá vakcinací předejít.

Botanická zahrada v Troji slaví padesátiny

Botanická zahrada v pražské Troji letos slaví padesáté výročí svého založení. Čeká ji modernizace i řada akcí. Dělníci postaví nový vstupní pavilon s návštěvnickým centrem, vznikne přednáškový sál a také nová restaurace s letní terasou, toalety i pokladny. Připravuje se výstavba nové expozice popínavých rostlin, kapradin a orchidejí. Její součástí bude i menší skleník, který představí dosud neprezentované choulostivé druhy rostlin. Novou tvář bude mít i expozice mediteránních rostlin či Severoamerická polo-poušť. V plánu je i budování vodovodu, který by měl šetřit přírodu i peníze.

Celý narozeninový rok bude botanická zahrada 50. výročí připomínat řadou akcí a oblíbených výstav. První le-

tošní velká výstava se koná v březnu, kdy skleník Fata Morgana zaplní orchideje. Loni zahradu navštívilo rekordních 371 tisíc lidí.

Vlci žijící v okolí Třeboně se rozmnožili

V oblasti na jih od Třeboně na Jindřichohradecku se rozmnožil pár vlků. Podle snímků z fotopastí má čtyři až pět mláďat. ČTK to řekl Jiří Neudert z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR Správy CHKO Třeboňsko. Podle něj ne-

lze úplně vyloučit, že se v oblasti pohybuje ještě jedna skupina vlků nebo takzvaný vlk samotář. „Pravděpodobně k nám přišli z Německa nebo Polska,“ uvedl Neudert. Vlci se v těchto zemích vyskytují v oblasti Lužice v těsné blízkosti hranic s Českou republikou. „Přesný původ teprve zkoumají vědci z Univerzity Karlovy a České zemědělské univerzity, kteří geneticky analyzují vzorky trusu,“ uvedl Neudert. Vlci by podle něj měli pomoci k přirozené regulaci zvěře ve volné přírodě. Týká se to především stavu přemnožené srnčí populace.

ARCHEOLOGIE

Krypta pod Jezulátkem ukrývá zalděné rakve

Dav turistů i místních proudí denně do kostela Panny Marie Vítězné na Malé Straně hlavně kvůli proslulé sošce Pražského Jezulátka. Málokdo už ale ví, že pod budovou kostela se nachází karmelitánské pohřebiště a krypta z poloviny 17. století. Patnáct sklepení propojených klenutou chodbou, rakve, mumifikované ostatky a hroby karmelitánů uchované ve zdech – tak vypadá prostor, který přesně mapuje půdorys kostela Pražského Jezulátka. Katakomby nechal vybudovat v roce 1630 Řád bosých karmelitánů pod chrámem Panny Marie Vítězné na Malé Straně. Kostel původně od jeho dostavby v roce 1611 až do roku 1620 patřil luteránům, ale po bitvě na Bílé hoře byl přidělen karmelitánům. Ti nejdříve vykopali menší kryptu pro pochování řádových bratřů, později přidali další pro farníky. Obě části po několika letech propojili, a tak vznikla krypta o délce 67 metrů, která se rozkládá pod celým kostelem.

Vstup do nejstarší části katakomb se nachází za oltářem v severní nedostavěné věži za starodávnými dveřmi. Po zdolání asi dvou desítek schodů se návštěvníkovi naskytne pohled do větší kaple, ve které jsou od podlahy až po strop zalděny rakve zemřelých příslušníků řádu. Jejich památku připomínají z velké části nečitelné náhrobky na stěnách.

Na okraji místnosti je oltář, kde se v minulosti konaly zádušní mše. Od něj vede dlouhá úzká chodba s klenutým stropem. Po ní lze dojít až ke schodům, kde byl původní

vchod do krypty. Ten je dnes přikryt velkým kamenem a lze ho vidět v kostele pár metrů od vchodu. Od schodů vede obloukem chodba k novější kryptě určené pro pohřbívání farníků.

Do chodby ze stran ústí menší místnosti. Jsou to bývalé soukromé hrobky šlechty, které byly později začleněny do celého systému. Dohromady jich je patnáct, ale v žádné už dnes rakev nenajdeme. Ještě v devadesátých letech jich zde ale bylo přes tři sta. Kromě zděných „sklípků“ se těla zemřelých obvykle ukládala v rakvích na polštářích naplněných pilinami. Důmyslný systém průduchů zajišťoval dobrou cirkulaci suchého vzduchu a těla tak byla přirozeně mumifikována.

Výjimečný stav mumifikovaných těl popsal Leopold Řeřábek ve své knize *Stručný popis památek chrámu Panny Marie Vítězné* z roku 1890. „V páté rakvi opět odpočívá jakýs rytíř. Z vysokého obuvi zbyla jen hořejší část, holeně pokrývající, na šlapadlech prokmitávají pouze hedvábné punčochy. Chrup jest úplně zachovalý. Nějaká lotrovská ruka ukradla mrtvole růženec z rukou,“ poznamenal si během své návštěvy Řeřábek a dále ve své knize dodává, že rysy na tvářích mrtvol se zachovaly v tak dobrém stavu, že často prozrazovaly věrnou podobu zesnulého.

V jedné z kobek byla také pochovaná Febronie Eusebie z Pernštejna, příbuzná Polyxeny z Lobkovic, která kostelu darovala v roce 1628 voskovou sošku Jezulátka. K velké části ostatků však jméno přiřadit nelze, protože se nápisy i štítky na rakvích nedochovaly.

Pod kostelem se pohřbívalo až do roku 1784, kdy byl v důsledku josefínských reforem vydán zákaz pohřbů uvnitř městských hradeb. Krátce na to kostel připadl maltézským rytířům a vstup do podzemí byl zalděn.

Katakomby byly násilím otevřeny a vyrabovány až během pražského červnového povstání v roce 1848. Karmelitáni se do kostela vrátili v roce 1993 na přání tehdejšího kardinála Miloslava Vlká. Byla zahájena sanace katakomb, protože některé průduchy byly neopatrně zaspány a citlivé mikroklima se změnilo. Většina ostatků byla ve špatném stavu, a byla proto převezena do sbírek Muzea hlavního města Prahy. V katakombách dnes zůstalo jen několik nejzachovalejších mumifikovaných těl v nových zinkových rakvích, z nichž tři mají prosklená víka. Bohužel současné podmínky nepřejí hromadným návštěvám, ale karmelitáni rozmyslí vybudovat nový vstup, aby turisté nemuseli procházet celým kostelem, který je už dnes často přeplněn.

Pohřebiště pod kostelem – před sanací bylo přeplněno lidskými ostatky

Sázavský klášter pokračuje v odkrývání fresek v křížové chodbě

V Sázavském klášteře pokračuje odkrývání a restaurování zabílených fresek v křížové chodbě bývalého konventu, které byly objeveny v roce 2007. Fresek je v chodbě čtyřia dvacet, dosud jich restaurátoři odkryli sedm. Letos obnovili výjev, na němž svatý Prokop křísí utopeného z řeky Sázy významným křížem. Rozsáhlý obrazový cyklus v chodbě konventu, zachycující dějiny kláštera v konkrétních událostech, vznikl jako součást barokní obnovy svatoprokopského dědictví v letech 1746-1750. Po zrušení kláštera Josefem II. v roce 1785 svěští majitelé, kteří z kláštera udělali zámek, malby zabítili, aby tak zastřeli mystiku místa.

Existenci fresek potvrdil před lety restaurátorský průzkum. Ukázalo se, že obrazová výzdoba je ve všech dvaa dvaceti klenbách i na zdech křížové chodby. Podle dřívějších odhadů by mohly být všechny fresky odhaleny do roku 2032, kdy se slaví tisícileté výročí založení kláštera.

V Českých Budějovicích se našly ostatky zpovědníka Přemysla Otakara II.

Archeologové objevili při záchranném výzkumu a geofyzikálním průzkumu kláštera na českobudějovickém Piaristickém náměstí dřevěnou schránku, v níž jsou podle dochovaných zpráv uloženy ostatky Jindřicha Libraria OP (Ordo Praedicatorum, Řád bratří kazatelů). Byl prvním převorem českobudějovického kláštera dominikánů po jeho založení a zemřel v roce 1281. Podle dochovaných legend byl zpovědníkem a důvěrníkem krále Přemysla Otakara II. Ten město České Budějovice založil. Po prvním průzkumném vrtu archeologové vyvrtají do nově objevené prostory vrt další a spustí průzkumnou minisondu, která objevený prostor detailně zmapuje.

Archeologové objevili u Ostrova nejstarší dřevěnou studnu Evropy

Velké množství nálezů včetně unikátních získali archeologové během záchranného výzkumu pod budoucí dálnicí D35 mezi Opatovicemi nad Labem a Ostrovem. Zřejmě nejvýznamnější je objev dřevěné studny u Ostrova. Podle datování pomocí letokruhů byly dubové kmeny použité na její konstrukci pokácené mezi lety 5256 až 5255 před Kristem, na rohové sloupy dokonce ještě o několik let dřív. To z ní činí nestarší dendrochronologicky datovanou dřevěnou architekturu v Evropě, řekl novinářům ředitel Archeologického centra Olomouc Jaroslav Peška.

Na Vyšehradě se v těchto dnech uzavírá čtyři roky trvající terénní část archeologického výzkumu nejstaršího známého kostela v Česku

Na základě výzkumu se potvrdily předchozí náznaky, že objevený půdorys svou velikostí a složitým tvarem nemá v daném období srovnání na celém území západních Slovanů. ČTK o tom informoval vedoucí výzkumu Ladislav Varadzin z pražského Archeologického ústavu AV ČR. Pozůstatky kostela byly nalezeny v srpnu 2014 zhruba 150 metrů od hlavní baziliky na Vyšehradě. Písemné zprávy o stavbě nejsou, podle archeologů pochází z let 950-1050.

Nově odkryté části základů severní části chrámové lodi a severní oltářní niky nyní umožňují rekonstrukci celého půdorysu stavby. „Z kostela se zachovaly pouze základy. Díky nim však víme, že byl až 25 metrů dlouhý a stejně tak široký a že jeho vnitřní plocha činila zhruba 290 čtverečních metrů,“ uvedl Varadzin. Půdorys byl podle něj tak rozlehlý, že se na jeho místo později vešla bazilika sv. Vavřince, společně se sousední rezidencí děkanů Vyšehradské kapituly.

Tisíc let staré základy severní apsidy na Vyšehradě, které byly později porušeny stavbou Starého děkanství

Po skončení terénní části bude následovat několikaleté odborné zpracování nálezů a poznatků v laboratořích a na dalších odborných pracovištích. Již nyní je ale podle Varadzina zřejmé, že stavebníkem kostela byl některý z českých panovníků, jehož záměrem patrně bylo vybudovat na Vyšehradě významné církevní a snad i politické centrum. Kdo z českých panovníků plánoval tento kostel postavit, se přesně neví. „K této stavbě se nezachovaly vůbec žádné písemné zprávy. V úvahu samozřejmě připadají jen knížata vládnoucí v době, do které kostel klademe. Osobně se domnívám, že to byl některý z mocných a zároveň ambiciózních Přemyslovců, konkrétně Boleslav I., Boleslav II., nebo Břetislav I.,“ dodal Varadzin.

Vědci Egyptologického ústavu Univerzity Karlovy ve spolupráci s ČVUT s využitím umělé inteligence a IT zkoumají vnitřní dynamiku staroegyptské civilizace

Objevené hroby princezny Šeretnebej (2012) či kněze Neferínua (2007) jsou viditelnými úspěchy dlouhodobé práce českých archeologů v egyptském Abúsíru.

Vědci Egyptologického ústavu Univerzity Karlovy se ovšem nezabývají jen těly, hrobkami či artefakty, ale přispívají i k pochopení chodu starověké říše na Nilu. Od roku 2006 vzniká databáze zhruba 5 000 úředníků pohřbených v Abúsíru a na pohřebištích v Sakkáře, Gíze i dalších lokalit. Zde se do spolupráce zapojila Fakulta elektronická ČVUT. Postupně se egyptologicko-kybernetickému týmu podařilo aplikovat pár metod z umělé inteligence a získat i podporu od Grantové agentury ČR.

Aplikace teorie skrytých modelů odkryla detaily transformace správy země v období 5. dynastie. Teorie informace pomohla při detekování strategických titulů a mocných hodnostářů, vysvětlují vědci. Archeologové se museli učit s kybernetiky komunikovat, neboť obory užívají jinou „řeč“. Společně poznávají starověký Egypt a jeho odkaz pro bu-

doucnost naší společnosti, neboť již tehdy fungovaly mechanismy, jež jsou platné i pro naši dobu.

Češi teď připravují memorandum o spolupráci se San Diegem, kde sídlí i kybernetický ústav Calit2.

Čeští egyptologové zkoumají vzácnou hrobku, pozvali je Američané

Jednu z největších a nejkrásnějších hrobek Egypta 3. tisíciletí před Kristem se chystají zkoumat čeští egyptologové. Na expedici je pozvali Američané, a přestože jí platí, přenechali Čechům roli vedoucího. Vědci z Prahy totiž v Egyptě patří k nejvýznamnějším týmům. Informoval o tom server idnes.cz s tím, že expedice potrvá měsíc. Hrobka velmože Tije je jedna z největších a rovněž nejkrásnějších hrobek Egypta 3. tisíciletí před Kristem.

Monitoring pozůstatků Juditina mostu a vltavského dna v jeho okolí

Ve dnech 14.-16. ledna 2019 proběhl s využitím moderní potápěčské techniky a archeologických dokumentačních postupů monitoring dna řeky Vltavy v bezprostředním okolí gotického Karlova mostu (druhá polovina 14. století) a jeho předchůdce, románského Juditina mostu (třetí

čtvrtina 12. století). Akce proběhla pod vedením pracovníků pražského Archeologického ústavu ve spolupráci s kolegy z Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Praze a Muzea hlavního města Prahy.

Vltava byla v minulosti překlenuta několika mosty, z nichž ty nejstarší se nacházejí právě v okolí Karlova mostu. Ne zcela vyjasněna je poloha nejstarší dřevěné spojnice vltavských břehů z 10. století. Naproti tomu poloha a přibližná trasa Juditina mostu (zanikl během povodně v roce 1342), severně od Karlova mostu, je částečně zmapována prostřednictvím několika konstrukčních reliktů této stavby na malostranské a staroměstské straně řeky. Podstatně méně informací je o skupině mostních pilířů, které zůstaly zachovány v jejím korytě. Kromě těchto konstrukcí se však ve Vltavě nacházejí zbytky dalších mostních a jiných staveb z mladší doby. Jedná se především o zbytky provizorního spojení obou částí Karlova mostu, zříceného po povodni v roce 1890, které bylo vedeno v jeho severním sousedství v místech někdejšího Juditina mostu. Cílem celé akce je přesná polohopisná a obrazová dokumentace dotčených míst s vysokým potenciálem archeologických památek a příprava podmínek pro jejich ochranu.

V letošním roce uplyne přesně sto let od vzniku Archeologického ústavu, jehož posláním je výzkum dokumentace a ochrana archeologického dědictví.

DOPRAVA

1. 1. 1949 vznikl Dopravní podnik hlavního města Prahy.

Fantova budova

Už letos by měla začít oprava Fantovy budovy. Historická budova nad kolejištěm Hlavního nádraží v Praze je největší secesní památkou v Česku. Rekonstrukce historické budovy pojmenované po architektovi stavby Josefu Fantovi měla být původně hotová do roku 2013. Firma Grandi Stazioni, která měla nádraží v pronájmu od roku 2003, však opravy nestihla a SŽDC jí v roce 2016 neprodloužila smlouvu. Italská firma stihla opravit jen vnitřek centrální části s takzvanou Fantovou kavárnou. Boční trakty včetně fasády památkově chráněného objektu dosud na opravu čekají.

Modernizace nádraží průběžně pokračuje i v nové odbavovací hale. Ta byla nedávno vybavena novými komerčními prostory. Otevřena byla například nová kavárna nebo úschovna zavazadel a kol. Upraveny byly také prostory dopravců a zázemí pro cestující. Revitalizace nové budovy bude pokračovat i dále.

Hlavní nádraží v Praze je vůbec největší osobní nádraží v České republice. Ročně tam odbaví 27 miliónů cestujících.

Na Pražský Semmering se po rekonstrukci vracejí vlaky

Na Pražský Semmering, tedy železniční trať mezi pražským Smíchovem a Hostivicemi, se po tříměsíční výluce opět vrátili vlaky. Lidé se tak zase mohou projet zřejmě nejméně vytiženou, ale asi nejkrásnější železniční tratí. Provoz byl přerušen kvůli opravě dvou památkově chráněných

viaduktů přes Prokopské údolí a Dalejský potok a kvůli modernizaci trati. Při opravách byly dvě zastávky zrekonstruovány a jedna posunuta. Na trati pokračují další práce, ty by měly být hotovy v příštím roce.

Vlaky nebudou zastavovat na původním nádraží v Jihonicích, ale na nové zastávce, která je blíže stanici metra. Vznikla u areálu nových budov, které vznikají na místě bývalé továrny Waltrovka. Zastávky Žvahov a Stodůlky se dočkaly kompletní rekonstrukce a po letech se tu mohou potkávat protijedoucí vlaky. Na zastávkách jsou nová nástupiště, osvětlení i informační systém.

Dva historické mosty, které byly v minulých měsících zrekonstruovány, pocházejí z roku 1872 a měří 115 a 92 metrů. Při rekonstrukci byly opraveny a upraveny mostní klenby, poškozené římsové kameny byly nahrazeny a bylo osazeno nové ocelové zábradlí. Na kratším mostě, který spojuje trať mezi Smíchovem a Rudnou u Prahy, byla vyměněna ocelová konstrukce. V dalších měsících budou

Pražský Semmering

opravy mostů pokračovat opravami zdiva nebo trhlín. Vše by mělo být hotovo do poloviny příštího roku.

„Hlavním cílem rekonstrukce bylo prodloužit jejich životnost a zajistit bezpečnost železniční dopravy. Pokud by se totiž oprava nerealizovala, musela by se pravděpodobně velmi brzy snížit na obou mostech rychlost,“ uvedl ředitel Stavební správy západ Petr Hofhanzl. Na rekonstrukci dohlíželi památkáři.

Z důvodu pokračující opravy Negrelliho viaduktu jsou vlaky na trati Semmeringu jediným vlakovým spojením od Kladna, které doveze cestující do centra hlavního města.

(mk)

Česko-německý unikát – zajímavost z historie i současnosti

Výjimečnost nádraží v Železné Rudě-Alžbětíně spočívá v tom, že státní hranice mezi Českou republikou a Němcem tady prochází přímo středem staniční budovy, která je rozdělena na českou a německou část, jež každá nese název v jazyce své země. Společně s budovou je takhle rozděleno i kolejiště. Dnes je cílovou stanicí rychlíků vyšší třídy, které sem zajíždějí několikrát denně.

Začátky zdejšího nádraží spadají do roku 1877. Jedná se o světový unikát: bylo postaveno úmyslně přímo na hranici jako symbol tehdejší dobré spolupráce mezi oběma sousedními zeměmi. Společně to takto fungovalo i po vzniku Československa. Problémy nastaly až o dvacet let později s Mnichovskou dohodou, na jejímž základě ho Němci zabrali.

Začátkem padesátých let budovu i celé nádraží pro změnu zavřela „železná opona“. V září 1953 byl zrušen železniční přechod Železná Ruda-Alžbětín, česká osobní polkladna byla zazděna a budovu i nádraží přetaly betonové zatarasy.

Až po revoluci, po podepsání oficiální dohody v roce 1990, vstoupilo toto nádraží zase do normálního života. Během roku se ho povedlo opravit a otevřít za přítomnosti předsedy české vlády Petra Pitharta a německého kancléře Helmuta Kohla.

(mk)

Pravidelné letecké spojení Prahy s Ostravou po 83 letech skončilo

Pravidelné letecké spojení mezi Prahou a Ostravou po třiaosmdesáti letech skončilo. Letounem s kapacitou 46 míst přiletělo do Mošnova šestnáct cestujících, zpátky byl zaplněn z poloviny. Letecká linka mezi Prahou a Ostravou byla provozována od roku 1935. Ukončení jejího provozu oznámily ČSA v prosinci. Podle náměstka moravskoslezského hejtmána Jakuba Unucky (ODS) to pro krajské letiště v Ostravě představuje problém. Kraj už ale jedná s několika společnostmi, které by od září měly spustit linku z Mošnova do jednoho nebo dvou evropských leteckých uzlů.

Dálková osobní doprava v Rakousku

Rakouské ministerstvo dopravy oznámilo, že od 15. 12. 2019 svěruje dálkovou železniční dopravu na deset let národním dopravci, rakouským spolkovým dráhám ÖBB.

Požadované výkony jsou rozděleny do tří fází: před zprovozněním nové trati Graz – Klagenfurt (Koralmbahn),

po jejím zprovozněním bez tunelu pod Semmeringem a po uvedení tohoto tunelu do provozu. V první fázi zůstává jízdní řád beze změny, pouze noční vlaky a spoje Wien – Břeclav budou vedeny v závazku veřejné služby. Nově přejdou do kategorie dálková osobní doprava vlaky Interregio „Donau – Moldau“ v relaci Linz – Praha ve čtyřhodinovém taktu.

Po uvedení trati Koralmbahn do provozu (2. fáze) se plánuje dvouhodinový takt v relaci Praha – Wien – Graz – Klagenfurt s prodloužením čtyř párů do Slovinska a pěti párů do Itálie.

Nově přejdou do kategorie dálková osobní doprava vlaky Interregio (IR). K nim bude patřit již zmíněný IR „Donau – Moldau“ (Dunaj – Vltava) Linz – Praha, dále IR „Aichfeld“ Bruck an der Mur/Graz – Klagenfurt, IR „Ennstal/Pinzgau“ Graz/Salzburg – Bischofshofen – Saalfelden (Innsbruck), IR „Pyhrn“ Graz – Linz, IR „Alpe – Adria“ Salzburg – Villach (Italien) a IR „Mur/Drau“ Graz – Maribor.

Po uvedení tunelu pod Semmeringem do provozu budou vlaky relace Wien – Graz vedeny v hodinovém taktu.

Jiří Zajíček

Výstavba železniční dopravní infrastruktury v Rakousku

V rámci plánu budování dopravní infrastruktury v Rakousku s názvem Cílová síť 2025+ je stanovena strategie výstavby také na železnici. Výsledkem bude výkonná síť jako předpoklad pro více vlaků, cestujících i nákladu a kratší intervaly mezi spoji.

Drážní investiční záměry vycházejí z dopravní prognózy 2025+ ministerstva dopravy, která byla zpracována podle reálných demografických a hospodářských ukazatelů. Rakousko tak vytváří předpoklady pro realizaci evropské dopravní politiky s cílem přenést na koleje přepravu zboží na střední vzdálenosti. Konkurenceschopnost železnice se odvíjí od rostoucího počtu vlaků, kratších jízdních dob a moderních stanic a terminálů. Její úspěch na přepravním trhu povede ke snížení emisí oxidu uhličitého. Rakousko proto vynakládá každý rok do modernizace dopravní cesty a nádraží více než dvě miliardy eur. Tato suma dvojnásobně převyšuje investice do silnic. Prioritou jsou tratě tvořící transevropskou dopravní síť TEN-T.

Z Vídně do Grazu se pojedje dvě hodiny

Společnost ÖBB-Infrastruktur v současnosti pracuje na více než 100 projektech revitalizace takzvané Jižní dráhy, která je součástí Baltsko-jaderského koridoru. Ta nyní vede po legendární trati přes Semmering, jež je nejstarší horskou železnicí světa, slouží dopravě již přes 160 let. S počtem 180 vlaků za den patří k nevyužívanějším v Rakousku. Pro spojení mezi Vídní a Grazem (Štýrským Hradcem) bude důležitá modernizace dvou set kilometrů tratě mezi oběma centry, 170 z nich bude nově postaveno. Stěžejními stavbami budou úpatní tunel Semmering a 150 nových mostů. Na projektech pracuje více než 5 000 lidí. Od konce roku 2026 díky tomu zvládnou vlaky trasu z rakouské metropole do Grazu za méně než dvě hodiny. Výstavba souběžně budovaného tunelu Koralmbahn pak umožní zkrácení jízdních dob mezi Vídní a Klagenfurtem na dvě hodiny a 40 minut, z Grazu do Klagenfurtu se pak pojedje 45 minut.

Nákladním vlakům postačí jedna lokomotiva

Úpatní tunel Semmering patří k nejvýznamnějším infrastrukturním projektům ve střední Evropě, po svém dokončení propojí dolnorakouský Gloggnitz se štýrským Mürzschlagem. Vedle mezinárodní tranzitní dopravy zrychlí i spojení mezi vybranými regiony.

Zdroj: SŽDC
Zaslal: Jiří Zajíček

Rychlíky z Brna do Bohumína převezme RegioJet

Státní zakázka na provoz rychlíkové linky R8 mezi Brnem, Ostravou a Bohumínem získá RegioJet podnikatele Radima Jančury. Nový dopravce převezme linku v prosinci 2019. Smlouva bude platit do roku 2027, stát na trase navýší provoz zhruba o 19 procent. Velkou změnou je plán ministerstva dopravy nasadit na zmíněnou rychlíkovou linku více vlaků než dosud. Podle navrženého jízdního řádu mají vlaky jezdit z Brna od pěti hodin ráno do jednadvaceti hodin každou hodinu. Namísto patnácti párů spojů má jezdit sedmáct párů. Ročně mají najezdit rychlíky dva milióny kilometrů, dosud je to 1,7 miliónu kilometrů. Oproti stávajícímu jízdnímu řádu se má nepatrně zkrátit doba jízdy mezi Přerovem a Brnem, naopak zpomalí spoj z Přerova do Bohumína. Vlaky se rovněž stanou součástí krajových integrovaných systémů.

Jan Šůra, Jan Šindelář

Jízdní řád 2019: novinky z Rakouska

Jízdní řády evropských železnic se změnila druhou prosincovou nedělí, a ačkoliv s sebou změna mnoho výrazných proměn nepřináší, kosmetických změn a úprav s sebou přinese poměrně dost. Dojde k obnovení několika před lety zrušených přímých mezinárodních spojení. V oblasti dálkové dopravy k již zmíněným novým mezinárodním spojení pak za zmínku stojí určitě fakt, že Berlín a Vídeň dnes přímé železniční spojení nemají, ale od druhé prosincové neděle letošního roku bude obě města každý den spojoval denní i noční vlak.

První výstrahu o tom, že díky výstavbě nové vysokorychlostní tratě z Norimberka přes Erfurt do Berlína bude cesta z Vídně do Berlína přes Německo rychlejší i přesto, že vlak ujede o 200 kilometrů delší trasu než přes Břeclav, Prahu a Děčín, jsme mohli číst již před několika lety. Tato mírně absurdní výstraha, která se stane asi nejjasnějším důkazem o tom, že rozvoj české železnice poněkud zaspal, vzešla v platnost už od 9. prosince 2018. Doposud pravidelný takt vlaků Vídeň – Pasov – Norimberk – Frankfurt nad Mohanem – Porýní doplňoval doposud jeden pár vlaků, který z Norimberka směřoval přes Kassel do Hamburku. Od změny jej doplní další pár vlaků, který bude z Norimberka pokračovat po nové trati přes Erfurt a Halle do Berlína, kam z Vídně dorazí po sedmi hodinách a 43 minutách jízdy. Pokud by byl vlak trasován skrze Česko, jeho jízdní doba by mezi oběma stanicemi byla osm hodin a 31 minut.

Nový denní vlak doplní také obnovený noční vlak a ani ten nebude veden přes Prahu, byť Českem projíždět bude. V jeho staronové trase byl noční vlak provozován

naposledy před více než sto lety. Důvod obnovení nočního vlaku mezi Vídní a Berlínem v takovéto trase je ale prostý – noční vlak, provozovaný na komerční riziko rakouských, maďarských a polských drah, trasovaný skrze Prahu, by nákladově vyšel draž než přes Ostravu, Opole a Vratislav, především kvůli dlouhému úseku od německé hranice do Berlína. Jízdní doba je přes 11 hodin, časová poloha podobná jako v dobách, kdy byl tento spoj veden přes Prahu (odjezd z Berlína po 18. hodině, příjezd do Vídně okolo sedmé hodiny ranní, resp. odjezd z Vídně po 22. hodině, příjezd do Berlína po deváté hodině ranní), vlak navíc nabídne také nové přímé noční spojení Dolního Slezska s Vídní a standard kvality bude odpovídat ostatním spojům, provozovaným pod značkou Nightjet.

Pozitivní je, že i v příštím roce se počet nových či obnovených přímých mezinárodních spojení zvýší. Od 13. dubna 2019 dojde k obnovení dávno zrušeného spoje IC 204/205 Sobieski, což byly prakticky přímé vozy od stejnojmenného vlaku z Vídně, které se v Petrovicích u Karviné odpojily a pokračovaly dále do Krakova. Tento vlak byl naposledy provozován v roce 2006 a v nastávajícím jízdním řádu bude veden z a do Bohumína, kam místo polských vozů přiveze vlak EC 104/105 Sobieski vozy rakouské. Ke zrychlení oproti dřívějšíku ale nedojde – vlak bude i přes četné modernizace tratě mezi českou hranicí a Krakovem potřebovat k překonání 136 kilometrů dvě a tři čtvrtě hodiny.

Díky novému spoji Vídeň – Budapešť – Kluž a zpět dojde nejen k zahuštění taktu vlaků mezi Vídní a Budapeští, který tak bude kromě dvou „děr“ provozován v hodinovém intervalu, ale také k novému přímému dennímu spojení Rakouska a Rumunska. To sice existovalo již dříve, ale vlak byl veden do Temešváru přes hraniční přechod Lókösháza-Curtici, zatímco nový vlak bude veden přes vzdálenější přechod Biharkeresztes-Episcopia Bihor do Kluže, v časové poloze dnešního spoje IC Ady Endre.

Novinka, které se nedává příliš prostoru, ačkoliv je také velmi významná, se týká spojení Rakouska a Slovenska – zatímco dnes je jeden pár vlaků Vídeň – Curych výchozí už z Budapešti, předchozí spoj, který dnes začíná ve Vídni, je od prosince nově veden už z Bratislavy. Tam se moderní souprava ÖBB railjet dostane na analogicky vedeném spoji Curych – Vídeň – Bratislava pozdě večer. Příjezd před 22. hodinou večerní, resp. odjezd krátce po 6. hodině ranní by mohl tento spoj předurčovat primárně pro obyvatele Bratislavy, směřující na západ Rakouska, nicméně díky obousměrnému připojení od, resp. na noční vlak do Košic může být toto spojení atraktivní i pro obyvatele východního Slovenska. Pravděpodobně ale pouze časově či počtem přestupů, neboť přestup z moderní rakouské soupravy do slovenského lůžkového vozu řady WLAB, provozovaného v téměř nezměněné podobě již čtyřicet let, může způsobit některým cestujícím kulturní šok. O nejrychlejší spojení pak nepůjde kvůli další novince – obnovení přímého vlaku IC Košice – Vídeň a zpět přes stanici Bratislava-Petržalka. Nový spoj IC bude ale oproti tehdejšímu vlaku rychlejší o cca 30 minut a pravděpodobně v celé trase bude veden jednou lokomotivou, konkrétně Vectronem společnosti ZSSK.

Přímé noční spojení Vídeň – Budapešť – Lvov – Kyjev bude ve vybrané období okolo svátků a po celé letní prázdnině posíleno o druhý lůžkový vůz.

Asi nejviditelnější novinkou v jízdních řádech rakouských železnic je změna označení některých vlaků, dnes provozovaných v kategorii railjet. Zatímco „zastávkové“ spoje Vídeň – Linz – Salzburg – Villach/Innsbruck budou vedeny ve stávající kategorii, rychlé spoje mezi Vídní a Salzburkem zastavující pouze ve stanici St. Pölten a Linz budou nově označeny kategorií railjet xpress, zkratkou rjx. Půjde tedy převážně o spoje linek Mnichov – Vídeň – Budapešť a Curych – Innsbruck – Vídeň – Budapešť/Bratislava. Mezi Vídní a východotyrolským městem Lienz bude veden v pracovní dny druhý pár vlaků railjet a v pátku, resp. v neděli, zvýšenou poptávku po přepravě pokryje posilový rychlík. Dvojice pozdně večerních vlaků pak umožní pozdější příjezdy cestujícím na trase Klagenfurt – Villach – Salzburg a Graz – Wien.

Plánuje se výrazně posílit regionální doprava na východě Rakouska a na západě země vstoupí v druhé polovině příštího roku do provozu nové jednotky Bombardier Talent 3.

Novinkou bude jízdenka SparSchiene Komfort. Za mírně vyšší cenu jízdenky bude v ceně rezervace místa k sezení a především také možnost jízdenku zrušit, což u současné nabídky Sparschiene nebylo možné vůbec. Zcela zdarma bude zrušení jízdenky do 15 dnů před začátkem platnosti, za poplatek 50 % z ceny jízdenky, minimálně za částku 15 EUR, pak bude možné jízdenku zrušit jeden den před začátkem platnosti. E-shop ÖBB bude nově umožňovat vyhledávání jízdenek dle nejnižší dostupné ceny pro daný den. I tento rok se ale cestující musí připravit na zdražování, byť o dvě desetiny procenta nižší, než je očekávaná inflace. Vnitrostátní jízdné zdraží o přibližně 1,9 procenta.

Zdroj: *ÖBB a Zelpage*
Zaslal: *Jiří Zajíček*

Severojižní magistrála – megalomanská dálnice uprostřed města. Jak komunisté vystavěli nezhojitelnou jizvu Prahy

Kolony aut, nedostupné Národní muzeum, Hlavní nádraží, ve vzduchu smog a kolem místa, kam byste na procházku rozhodně nešli. Nejvytíženější dopravní komunikace v centru Prahy denně pojme až 100 tisíc aut. Přibývá však plánů na její úpravu. Jak jsou reálné a za jakých okolností vznikla stavba, která nadobro zničila velký kus Prahy?

Jsou to smutné obrázky při pohledu do minulosti. Život Prahy bez severojižní magistrály je jako výjev z pohádky. Historické kresby a fotografie náměstí I. P. Pavlova byste nepoznali. Dálnice v centru města se každý den stará o to, že pro občany v podstatě neexistuje Státní opera a původně hlavní vchod Hlavního nádraží. Město se několikrát zabývalo, jak kultivovat tento dopravní uzel, ale řešení je spíše utopie, protože takto hlubokou jizvu Prahy lze jen těžko zahojit. Komunisté se nikdy nebránili radikálním řešením. Ať už šlo o architekturu, nebo politiku. Několik českých měst zažilo absurdní stavby Priorů uprostřed historického náměstí, tak proč nepostavit rovnou dálnici uprostřed Prahy?

Nutno podotknout, že již v minulosti existovalo několik dopravních záměrů, které jsou dnes běžnou součástí pražské magistrály. Konkrétně šlo přemostění Masarykova nádraží nebo stavba Nuselského mostu. Způsob, jakým se v průběhu sedmdesátých let doslova zařizovalo centrum Prahy, však rozhodně v plánu nebyl. Dálnice po vzoru Mosk-

vy tak natrvalo poškodila velkou část Nového Města, okolí Václavského náměstí a čtvrt kolem Florence. Megalomanské stavbě musely ustoupit i historické budovy. Symbolem radikálního řezu byla demolice jednoho z nejkrásnějších nádraží v Evropě. Těšnov se těšil velké popularitě hlavně díky své unikátní architektuře. Komunistickému budovatelskému plánu však nebylo nic svaté a historická budova musela jít k zemi. Stejně tak musela být zbourána dětská nemocnice na Karlově a „Moderna“ na Pankráci. Nejviditelnější jizvou na kráse původní Prahy je likvidace velkých bulvárů kolem Státní opery, Národního muzea a Hlavního nádraží. Radikální dopravní uzel přispěl k proměně z kulturního místa na nehostinné místo, kde se již dlouho shromažďují vyčleněné sociální vrstvy obyvatel.

Procházka v bezprostřední blízkosti severojižní magistrály zdá se být v mnoha ohledech beznadějná. V průběhu času bylo vytvořeno mnoho nápadů, jak místo proměnit tak, aby zde mohla vzniknout symbióza chodec a řidič. V místě, kde denně projede 100 tisíc automobilů, se jedná o nadlidský úkol. Nejčastěji se hovořilo o tunelu, který by dopravu schoval pod zem, ale víte, jak v Praze výstavba tunelů dopadá.

Prostředí pražské magistrály chybí i základní elementy, které by alespoň na nějakých místech prostor dostatečně zlidštily.

IPR se do podobné koncepce již pustil a Praha má k dispozici výsledek práce renomované dánské architektonické kanceláře Gehl architects. Ta pracuje s kultivací parků a prostor před veřejnými budovami, kde by se měli a chtěli lidé zdržovat.

Základním faktorem potenciální změny však zůstává fakt, že není dostavěn Pražský okruh. Až se tak stane, tak by mohla i severojižní magistrála uvolnit svůj provoz, který by vedl k jejímu zúžení a celkovému zlidštění. Některé části Prahy by se tak mohly změnit v místa, kam člověk velmi rád zajde, a nikoli je se sebezapřením mívá a skoro až před nimi utíká.

Autor: *Jakub Kučera*, zaslal *Jiří Zajíček*

České dráhy změnilly jízdenky: nové typy jízdenek od 1. února 2019

Flexi jízdenka (FJ) – platí v kterémkoliv vlaku v daný den, je maximálně flexibilní, cena je stálá, nemění se v závislosti na čase. Tyto jízdenky se budou jako doposud vydávat ve všech prodejních kanálech.

Flexi zvýhodněná jízdenka (FZJ) – platí v kterémkoliv vlaku na dané relaci v daný den, je cenově výhodnější a cena se dynamicky mění podle reálné poptávky do vyčerpání stanoveného počtu jízdenek. Nejdražší je proto ve dnech a časech přepravní špičky. FZJ budou ČD nabízet na většině dálkových relací. Tyto jízdenky se budou vydávat ve všech prodejních kanálech, kromě přenosných pokladen průvodčích ve vlacích. Zahájení prodeje u průvodčích se předpokládá v průběhu roku.

Vázaná jízdenka (VJ) se bude vydávat na konkrétní datum a vlak, který je nutný v rámci přepravní trasy (vyhledaného spojení) využít. VJ se budou nabízet na většině relací dálkové dopravy. Výdej bude zatím možný jen na e-shopu (vč. aplikace Můj vlak). Zhruba v polovině roku budou Vázané jízdenky v prodeji už i v pokladnách.

Jiří Zajíček

PODUJATIA

Česko-Slovenská / Slovensko-Česká výstava 2018 Praha do 30. 6. 2019

V Slovenskom inštitúte v Prahe prebieha Festival českej a slovenskej tvorby pre deti so zaujímavými sprievodnými podujatiami, súčasťou ktorého bola i vernisáž ilustrácií. Súčasťou podujatia je i tretí slam poetry večer a napínavý súboj slovenských slamerov či prezentácia životopisnej knihy o M. R. Štefánikovi.

Tatranský ľadový dóm 2018 Vysoké Tatry – 6. ročník

do 30. 4. 2019

Prežite krásny zimný čas v Tatrách a odnesť si nezabudnuteľný zážitok z Tatranského ľadového dómu na Hrebienku, ktorý sa tento rok ponese v téme Baziliky sv. Petra v Ríme spolu s Berniniho kolonádou. Od 23. novembra 2018 si môžete pozrieť túto dominantu prenesenú do ľadového unikátu. O precízne detaily pri tvorbe ľadového chrámu sa postaral Adam Bakoš s tímom slovenských, českých a španielskych sochárov. Na stavbu sa použilo neuveriteľných 1 880 ľadových blokov, ktoré dokopy tvoria viac ako 225 ton ľadu. Aj tento rok bude Tatranský dóm na Hrebienku umiestnený vo väčšej kupole o priemere 25 m. Ľadový chrám bude teda aj tento rok väčší a ešte veľkolepejší. O tvorbu sklenených vitráží sa postaral sklár a dizajnér so slovensko-gréckym pôvodom Achilleas Sdoukos. Svoj umelecký život orientuje na tvorivé hľadanie v magickom materiáli, ktorým je sklo. Už po tretíkrát vytvára do Tatranského ľadového dómu unikátne umelecké diela.

Táto majestátna stavba, ktorá nemá na Slovensku obdobu, rozhodne stojí za návštevu. Očarí vás precíznou prácou a detailmi, ktoré podčiarkuje príjemné osvetlenie. Prídte si preto vychutnať tento slovenský unikát a preneste sa na chvíľu do tatranskej ľadovej rozprávky. Ešte silnejšiu emóciu ponúka dóm, keď sa rozozvučí vďaka živým hudobným koncertom, ktorých bude počas zimnej sezóny hneď niekoľko. Pred rokom navštívilo túto atrakciu rekordných 250 000 ľudí, tento rok je možné počet návštevníkov ešte o čosi navýšiť.

Tatranský ľadový dóm je otvorený denne od 9:00 do 16:30, počas hlavnej zimnej sezóny sa otváracie hodiny predĺžia. Ako zaujímavosť uvádzame, že sa tam uskutočňujú koncerty i svadby. Vstup do Tatranského ľadového dómu je pre návštevníkov bezplatný.

Pezinské vínné pivnice 2019

16. 2. 2019

Po roku sa opäť uskutočni tento krát už jedenásty ročník podujatia Pezinské vínné pivnice 2019. Program sa začne v sobotu 16. februára 2019 v čase od 13:00 do 21:00. Členovia združenia pezinských vinohradníkov a vinárov ako aj hostia z najbližšieho okolia ponúknu to najlepšie, čo ukrývajú ich pivnice. Veríme, že bohatá ponuka, ktorú usporiadatelia pripravili, Vás zaujme a spoločne si vychutnáte kvalitné domáce vína, tradične, okolo sviatku sv. Valentína. Elektronický predpredaj vstupeniek sa začal od pondelka 17. 12. 2018 prostredníctvom elektronickej rezervácie na adrese: predaj@pvp.sk, resp. cez portál www.wisomm.com. Cena vstupenky: 33,- €. V cene vstupenky je degustačný pohár s ryskou, sprievodca degustátora s mapou, pero, bonusový kupón na nákup vína v hodnote 6,- € a štartovací balíček, pozostávajúci z 55 žetónov, každý v hodnote 0,25,- € (spolu v sume 13,75 €). Za jednu degustačnú vzorku s objemom 0,03l sa vinárovi odovzdá jeden degustačný žetón. Výnimkou budú prírodne sladké vína a vzácné biele, červené či šumivé vína, kde sa za ich degustáciu môže žiadať väčší počet žetónov (max. však štyri). Počet vstupeniek je limitovaný.

Výstava Svet japonských rozprávok

do 27. 1. 2019

Hoci na prvý pohľad sa nám zdajú japonské rozprávky exotické, v mnohom sa podobajú rozprávkam ostatných národov, napr. známa japonská rozprávka *Broskyňový chlapec* je podobná našej o Jankovi Hraškovi. Jej filmová podoba bola v tejto výstave ukážkou v rámci témy o nadprirodzených hrdinoch. Ďalšie témy výstavy boli: Podivuhodné miesta (reprezentované rozprávkou *Tajuplný hostinec*), Dobré a zlé vlastnosti (rozprávkou *O zázračnom bambusovom kvete*) a Rozprávky a legendy o zvieratách (rozprávkou *Vďačná líška*). V jednotlivých miestnostiach venovaných týmto témam si deti mohli pozrieť aj ďalšie japonské animované filmové rozprávky z dielne významných európskych umelcov.

Malí aj veľkí návštevníci sa oboznámili s nádhrou japonskou krajinou, jej umením, jazykom a písmom prostredníctvom vystavených kníh a dozvedeli sa niečo aj o tradičnom jedle, čajovom obrade či o origami – umení z papiera. Jedinečné výtvarné riešenie výstavy, inšpirované japonským umením, vytváralo neopakovateľnú atmosféru. Deťom poskytlo poučenie, ale aj zábavu pri vytváraní origami, skúšaní japonskej výslovnosti a mnohých iných aktivít, ktoré našli v tejto interaktívnej výstave.

Výstava *Svet japonských rozprávok* bola interaktívna výstava s množstvom informácií o Japonsku, ale aj plná

animovaných rozprávok. Jednotlivé miestnosti boli venované rôznym témam rozprávok doplnené animovanými filmami. Deti tak mohli vidieť napr. filmy *Broskyňový chlapec*, *O starčekovi, ktorý nechal kvitnúť stromy*, *Tajuplný hostinec*, *Lekár Morosuke* a mnohé iné. Mohli si vyskúšať nielen to, ako sa je s paličkami a ako sa robí origami, ale aj to, ako v japončine znejú a vyslovujú sa slová ako slnko, bábička, ďakujem a iné. Nádherné výtvarné spracovanie výstavy vytváralo neopakovateľnú atmosféru k jednotlivým témam zo sveta japonských rozprávok. Výstava bola v centre Bibiana – Medzinárodný dom umenia pre deti v Bratislave.

(MK)

Vnútorne krajiny

15. 11. 2018 – 20. 1. 2019

Výstava *Vnútorne krajiny* predstavila tvorbu sedemnástich slovenských autorov a autoriek tzv. art brut – umenia v surovom stave. Pod termínom art brut rozumieme tvorbu talentovaných umelcov a umelkyň bez výtvarného vzdelania, ktorí tvoria mimo oficiálnych umeleckých štruktúr a tradície, len z vlastnej vnútornej potreby. Často sú to ľudia žijúci s mentálnym postihnutím, psychickou poruchou alebo iným spôsobom znevýhodnení.

Pomenovanie art brut zaviedol v 40. rokoch 20. storočia francúzsky maliar Jean Dubuffet, ktorý bol jeho nadšeným zberateľom a propagátorom; považoval dokonca „surové“ umenie za vitálnejšie a inšpiratívnejšie než „kultúrne“ umenie. Argumentoval tým, že zatiaľ čo profesionálni umelci a umelkyne túžia po úspechu a uznaní, autori a autorky art brut tvoria výlučne z vlastných pohnútok.

Názov *Vnútorne krajiny* napovedal, že prezentované diela sú naliehavými výpoveďami o sebe – svojho druhu „autoportréty“ alebo obrazmi „vnútorných krajín“. Často znázorňujú myšlienky, predstavy a emócie, ktoré sa v reálnom svete nemôžu zhmotniť, či už ide o nenaplnené túžby, alebo naopak obavy. Sú dôkazom, že aj človek bez umeleckého vzdelania môže byť zrelým autorom či autorkou s vlastným programom, preferovanými témami a technikami.

Výstava bola súčasťou projektu Hľadá sa talent, ktorý realizuje Galéria Nezábudka pôsobiaca pri Lige za duševné zdravie SR, a je zameraný na podporu fenoménu art brut na Slovensku. Výstave predchádzala výzva, do ktorej sa prihlásilo takmer 50 autoriek a autorov zo všetkých kútov Slovenska, z ktorých odborná porota ocenila 15 talentov. Vybrané autorky a autori sa zúčastnili tvorivého sympózia v SNG – Schaubmarovom mlyne v Pezinku, kde pod vedením lektorov Heleny Kusej a Martina Kochana skúšali nové výtvarné postupy, konzultovali svoju prácu a naberali inšpiráciu mimo zabehnutých kolají bežného života. Výstava uskutočnila v Pálffyho paláci v Bratislave.

František Bílek, Alfons Mucha: Otčenáš

14. 2. 2019 – 26. 5. 2019

Komorná výstava kresieb a grafík predstaví dve rozdielne stvárnenia základnej kresťanskej modlitby Otčenáš, ktorá patrí k dôležitým dielam v kontexte tvorby sochára Františka Bílka a maliara Alfonsa Muchu. Na svojej prvej autorskej knihe *Otčenáš* pracoval František Bílek už v roku

1900 a s predslovom Otokara Březiny ju vydal o rok neskôr *Nový život v Novom Jičíne*. *Otčenáš* Alfonsa Muchu vyšiel knižne v Paríži v roku 1899 a v rovnakej dobe v limitovanom počte aj v Prahe u vydavateľa Bedřicha Kočího. Výber vystavených prác dokladá originálnu invenciu oboch autorov, ktorá im umožnila vytvoriť pôsobivé mystické podobienstvá, smerujúce k morálnej obrode človeka. Výstavu môžete pozrieť v Pálffyho paláci v Bratislave.

Výstavy v Danubiana Meulensteen Art Museum: Marek Ormandik – Múr Marekov

do 10. 3. 2019

Marek nasadá do auta alebo na bicykel a transportuje sa do ateliéru. Z širšieho centra Bratislavy na koniec neďalekého priľahlého mestečka, kde na hranici s lesom, na konci cesty, sídli jeho ateliér. Táto cesta je iniciačným momentom, psychologickou metódou, očistou, ktorá Marek zbavuje svetských starostí, čistí myseľ a spúšťa premenu z bežného smrteľníka na Autora (Marek Maker). Čím ďalej je od domu, tým viac v ňom bubľajú superschopnosti. Vstupom do ateliéru (apparatus) je premena zavŕšená. Jeho ateliér je čiernou skrinkou – tak, ako tento pojem chápe kybernetika. Poznáme vstup a výstup, nevieme však, čo sa deje vnútri. Nikdy sa to ani nedozvieme, pretože vstupom do tohto priestoru by sme narušili jeho procesy. Presne tak ako v kvantovej fyzike, kde pozorovanie ovplyvňuje pozorované. Preto sú síce návštevy v ateliéri vítané, no nikdy nie počas tvorby. Ak aj Marek maľuje počas hudobno-výtvarnej performance (napríklad projekt *Hrana*), jedná sa o verný, ale predsa len herecký výkon. V tom prípade nie je obraz umeleckým dielom, ale je ním celá situácia. Aj preto maľba zvykne na záver končiť zatretá na čierne. Skutočné obrazy maľuje Marek vždy sám. Ten proces je nezrozumiteľný. V rýchlom tempe v ňom preblikáva vedomé, nevedomé, podvedomé, fakty, fikcia, kompozícia, mytológia, farby, plochy, linky, ťahy, fyzika a mágia. Všetko do seba rýchlo naráža a vzájomne sa koriguje a neguje. Celé to trvá zväčša veľmi krátko a končí znenazdajky. Výsledkom sú praobrazy a apokryfy.

Martina Matlovičová a Vladimír Král – Ilustrácie

do 14. 4. 2019

Martina Matlovičová sa narodila v roku 1975 v Bratislave a na Vianoce. Vyštudovala Vysokú školu múzických umení, za svoju tvorbu získala cenu Najkrajšie knihy Slovenska (2001), Zlaté jablko BIB 2009 (Bratislava, *Tracyho tiger a Drevený tato*), Zlatú stuhu 2010 (Praha, *A pak se to stalo, Chrochtík a Kvikalka na cestě za blýskavým prasátkem*). Jej ilustrácie sú vystavované doma i v zahraničí. Zúčastnila sa opakovane festivalu Zázračný oriešok v Piešťanoch, v roku 2010 bola súčasťou veľkej putovnej expozície slovenských ilustrátorov, ktorá bola prezentovaná na knižnom veľtrhu v talianskej Bologni, kde bolo Slovensko v tom roku čestným hosťom. V roku 2011 vystavovala na reprezentatívnej prehliadke ilustrácií v Slovenskom národnom divadle (popri troch ďalších ilustrátoroch, ktorými boli Dušan Kállay, Dana Moravčíková a Miloš Kopták). V jej tvorbe ju reprezentujú tri zásadné výtvarné bloky – ilustračná tvorba, kde má na konte slušný počet publikácií, veľkoploš-

né maľby na plátne a mimoriadne kuriózne drevené objekty. Každý z týchto súborov má prirodzene svoje špecifiká, svoju príznačnú poetiku a atmosféru.

Martina Matlovičová žije v malebnom domčeku na konci dediny v Doľanoch so svojim manželom – ilustrátorom a animátorom Vladom Králom, alebo vo svojom bratislavskom ateliéri. Na výstave prezentuje ilustrácie zo štyroch publikácií: *Chlapec s očami ako hviezdy* (Pero le Kvet, Artforum, 2016), *Tracyho tiger* (William Saroyan, Artforum, 2009), *Vránova neobyčejná dobrodružstvá* (Frida Nilsson, Portál, 2017), *Prečo Fidlíbum kuká a nie je kukučka* (Halka Marčeková, Ikar, 2014), ako aj drevené maľované objekty.

Vladimír Král sa narodil v roku 1974 v Bratislave. V rokoch 1994-1999 bol poslucháčom Katedry animovanej tvorby na FTF VŠMU v Bratislave. Po úspešnom absolvovaní vysokoškolského štúdia pracuje ako ilustrátor, scénický výtvarník, grafický dizajnér, režisér animovaných TV spotov a v súčasnosti sa venuje aj maľbe. Ako autor bábkovej scénografie a priestorového riešenia sa predstavil na pôde Bibiany, medzinárodného domu umenia pre deti v Bratislave v bábkových predstaveniach *Betlehémske rozprávky* (1998), *Veľký primáš Baro* (2002) a na príprave výstav *Naše Vianoce na skle maľované* (1999) *Najkrajšie knihy Slovenska 2000-2007* alebo *Putovanie s ovečkou* 2013. Spomedzi kníh, ktoré ilustroval, sú najznámejšie *Analfabeta Negramotná* (Ján Uličiansky, Trio Publishing, 2011) a *Vianočné mystérium* (Jostein Gaarder, Artforum, 2012), knihy *Kozliatka* (Mária Rázusová-Martáková, Jaroslava Blažková, 2013), *Ako šlo vajce na vandrovku / O troch prasiatkach* (Mária Rázusová-Martáková, Margita Príbúsová, 2015) a *Janko Hraško / O Janičkovi* (Mária Ďuričková, 2018) z vydavateľstva Buvik. Za pôsobivé ilustrácie knihy *Vianočné mystérium* Josteina Gaardera si autor v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2012 prevzal Cenu ministerstva kultúry SR. Kniha *Kozliatka* bola zaradená na Čestnú listinu IBBY za rok 2016 v kategórii Ilustrácia. Na výstave prezentuje ilustrácie zo siedmich publikácií: *Analfabeta Negramotná* (Ján Uličiansky, Trio Publishing, 2011), *Vianočné mystérium* (Jostein Gaarder, Artforum, 2012), *Kozliatka* (Mária Rázusová-Martáková, Jaroslava Blažková, Buvik 2013), *Ako šlo vajce na vandrovku / O troch prasiatkach* (Mária Rázusová-Martáková, Margita Príbúsová, Buvik, 2015), *Janko Hraško / O Janičkovi* (Mária Ďuričková, Buvik, 2018), *Jako by tu tisíc detí bylo* (Adolf Heyduk, Albatros, 2018), *Vtáčia legenda* (Daniel Hevier, Trio Publishing, 2018).

Knižné tipy

Kolektív autoriek: 49 hrdiniek slovenského biznisu (Podnikajte.sk, 2018)

Kniha opisuje 49 unikátnych príbehov žien, ktoré podnikajú na Slovensku a dokazujú, že aj v našich podmienkach je možné vybudovať úspešnú firmu. Uverili svojmu snu a nebáli sa kráčať za ním, aj keď na tejto ceste neraz stáli osamotené alebo bez peňazí. Predstavíme vám podnikateľky, ktoré rozbiehali firmy v 90. rokoch, ale aj mladé profesionálky, ktoré začali len nedávno.

Príbehy sú pestré nielen v rámci oblasti podnikania či veku, ale aj vo vzťahu k situácii, kedy jednotlivé ženy začali podnikáť. Niektoré už počas vysokej školy, iné ako mamy na materskej, mnohé vybudovali svoj biznis na ze-

lenej lúke, s partnerom alebo bez podpory rodiny, prípadne pokračujú ako nástupníčky v rodinnej firme.

Ak sa ešte len s myšlienkou podnikáť pohrávate, nájdete v nej inšpiráciu prečo podnikáť a kde začať. Dámy, ktoré už podnikajú, ocenia skvelé rady a návody, akým spôsobom svoje podnikanie zlepšiť a akým chybám sa pri budovaní firmy vyhnúť.

Táňa Keleová-Vasilková: Tá druhá (Ikar, 2019)

Manželka Alena je presvedčená, že ich manželstvu nič nečhýba. Jediným tieňom spoločného života je, že Róbert býva v práci príliš dlho a na rodinu mu zostávajú len omrvinky času. Daniela verí, že Róbert sa čoskoro rozvedie, a v snoch si s ním spríada spoločnú budúcnosť. Každá z nich je tá druhá. Ktorá bude prvou?

Petra Hederová: Háďaj, s kým spíš (Ikar, 2019)

Po ťažkej havárii sa Marcel konečne prebral z umelého spánku. Jeho vzťah s Lenou, ktorý na dva mesiace nečakane prerušila nehoda na motorke, dostáva novú šancu. Lenu však trápia mnohé nevyriešené problémy. Nad Marcelovým zdravotným stavom visia otázniky, ešte stále je ženatý a v jeho blízkosti sa pohybuje doktorka Rút – Marcelova bývalá milienka, ktorá vedela naplniť jeho zvláštne túžby. Dvojicu prenasledujú tieň minulosti. Lena cestuje za Marcelom, aby mu bola nablízku, a odhaľuje nové prekvapivé skutočnosti z jeho života. Odradí ju to alebo privrie oči a prijme Marcela takého, aký je?

Zuzka Šulajová: Tajomstvá jedného domu (Slovenský spisovateľ, 2019)

Zuzana Šulajová, na ktorej denníkových románoch vyrástla celá generácia čitateľov, začala písať novú kapitolu svojej tvorby. Predstavujeme vám jej prvý román pre dospelých – napínavý príbeh s kriminálnou zápletkou, ktorý nepustíte z ruky, kým ho neprečítate. Jediné osudné rozhodnutie spustí lavínu udalostí a odhalí tajomstvá jedného domu. Ženu, ktorú by najradšej videlo mŕtvu azda až priveľa ľudí, zavraždila. Je páchatelom jej ponížovaný partner, alebo bývalý manžel, ktorého dohnala ku korupcii? Synovia, ktorí si jej smrťou finančne priliepšia? Niektorý zo susedov, čo dlhé roky museli znášať jej arogantné správanie? Alebo nebudaj niekto celkom iný? Zdanlivo jednoduchý prípad, z ktorého sa vykluje tvrdý oriešok i pre partiu skúsených kriminalistov. Prípad, ktorý zmení život takmer všetkým. Navyše poručíka Tibora Dregoniča čosi neodolateľne priťahuje k jednej z podozrivých. Pre vášň riskuje viac, než tuší...

Katarína Mikolášová: Príbehy z prameňa (Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2018)

Deväť príbehov, v ktorých sa priam magicky spája rozprávačský talent Kataríny Mikolášovej s nádhernými ilustráciami Petra Uchnára. Široký záber z hľadiska času od prehistorickej doby po dnešok určuje aj výber postáv, ktorým – skutočným aj vymysleným – sa autorka dostáva pod kožu, hlboko do duše i do srdca. Od pravekej mladej ženy Gahy, ktorá musí čeliť kľúčiacim výhonkom dovtedy nepoznaných ľudských pocitov – žiarlivosti a nenávisťi, až po talianskeho kamenára Maria, pre ktorého sa najväčšou hodnotou stalo odpustenie. A nad tým všetkým sa vznáša duch jazera Almus, optimistický, občas sarkastický, ale spravodlivý, ktorý vždy presne vie, čo treba urobiť.

UDALOSTI

Voľba prezidenta Slovenskej republiky 2019

O niekoľko mesiacov čaká Slovensko voľba prezidenta republiky. Po Andrejovi Kiskovi sa o funkciu doposiaľ hlási šesťnásť kandidátov. Zastúpené sú popredné politické strany, no medzi registrovanými nachádzame i niekoľko nezávislých kandidátov. Slovenská národná strana (SNS) na čele s Andrejom Dankom doposiaľ nezverejnila svojho kandidáta, no predpokladá sa, že by ním mohol byť práve predseda strany. Andrej Danko sa okrem iného zviditeľnil najmä odmietavým postojom k obvineniam z plagiátorstva, týkajúceho sa jeho rigorózneho práce. V medzičase univerzitná komisia potvrdila, že sa v prípade Dankovej práce jedná o plagiát. Ani najsilnejšia koalíčná strana Smer – SD neuviedla, kto ju bude v prezidentských voľbách zastupovať. Pôvodne sa uvažovalo nad podpredsedom vlády Richardom Rašim, ten však špekulácie dementoval. Po pôvodnej demisii a následnom stiahnutí demisie sa predpokladá, že by sa favoritom strany mohol stať šéf rezortu slovenskej diplomacie, Miroslav Lajčák. Dôvodom Lajčákovej v medzičase stiahnutej demisie bol jeho nesúhlas s neúčasťou Slovenska na summite v Marrákeši, v ktorom účastnícke štáty rokovali o migračnom pakte. Slovensko, ako mnoho iných európskych štátov, účasť zvažovalo, no na základe negatívnej verejnej mienky bola účasť slovenskej diplomacie zrušená. Podľa najnovších informácií Fico ponúkol prezidentskú kandidatúru podpredsedovi Európskej komisie Marošovi Šefčovičovi, ktorý ju doposiaľ verejne neodmietol.

Spomedzi registrovaných i potenciálnych adeptov na budúceho prezidenta Slovenskej republiky v prieskume agentúry Focus vedie práve Lajčák (26 %). Na druhom mieste sa umiestnil Andrej Danko (12,3 %) a následne kandidát opozície Róbert Mistrík (9,5 %), vedec a podnikateľ. Na štvrtom mieste sa umiestnil sudca najvyššieho súdu SR a bývalý minister spravodlivosti SR Štefan Harabin (9,1 %), nezávislý, a na piatom mieste nachádzame predsedu Ľudovej strany – Naše Slovensko (LSNS) a súčasného poslancu Národnej rady Mariána Kotlebu (8,7 %). Predpokladané výdaje na prezidentské voľby s najväčšou pravdepodobnosťou presiahnu sumu dvanásť miliónov eur. Prvé kolo prezidentských volieb sa bude konať 16. marca 2019.

Menovanie sudcov ústavného súdu

23. januára 2019 sa uskutočnilo vypočutie všetkých navrhnutých kandidátov ústavnoprávnym parlamentným výborom. Voľba 18 kandidátov na sudcov sa uskutočnila na schôdzi NR SR so začiatkom 29. januára. Zo štyridsiatich kandidátov bolo vybraných osemnásť sudcov, ktorých vymenuje prezident republiky Andrej Kiska. Deviatim vymenovaným ústavným sudcom začne plynúť 12-ročné funkčné obdobie dňom zloženia sľuby ústavného sudcu. Medzi kandidátmi sa nachádzajú i mená popredných politikov, ako bývalý premiér a aktuálny predseda strany Smer – SD Róbert Fico či bývalý predseda strany Sieť Radoslav Procházka. Pokým koalícia, ku ktorej obe strany patria, s menovaním bývalých politikov na posty ústavných sudcov

v plnom rozsahu súhlasí, namietala opozícia voči politickým nominantom výhradou voči ich nestrannosti. Mená vybraných kandidátov budú zverejnené v budúcom čísle *Klubu*.

Zákaz hazardu v Bratislave

Primátor Bratislavy Matúš Vallo plánuje opätovne spustiť petíciu za zákaz hazardu v Bratislave. Všeobecné záväzné nariadenie (VZN) o zákaze umiestnenia herní v Bratislave stratilo koncom decembra 2018 účinnosť nakoľko krajský súd konštatoval jeho nezákonnosť. Primátor zároveň uviedol, že i keď by sa pod petíciu podpísal dostatočný počet Bratislavčanov, nemusí byť úspešná. Minuloročnú prvú petíciu s názvom Nech sa hazard do Bratislavy nevráti iniciovala poslankyňa Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) Zuzana Rattajová. Na to, aby bola aktuálna petícia za zákaz hazardu úspešná, je potrebné najprv získať podpisy od 15 percent dospelých obyvateľov Bratislavy. Negatívne dôsledky hazardu primátor Vallo vidí v závislostiach, v dosahoch na rodiny hráčov, kriminalite spôsobenej dlhmi, ale aj v tom, že herne vytvárajú v meste neproduktívne zóny. Spolu s ďalšími primátormi krajských miest od ministerstva financií Vallo žiada, aby pripravilo novelu, ktorá umožní samosprávam rozhodnúť sa, či chcú, alebo nechcú na svojom území herne či kasína. Tieto rozhodnutia by mali byť v budúcnosti možné i bez nutných petícií. Absolútny zákaz herní v Bratislave platil od mája 2017 do 28. decembra 2018. Herne mali po vypršaní licencií vymiznúť z priestorov hotelov, penziónov, bytových domov, pohostinstiev a z budov pre obchod, kultúru či verejnú zábavu.

Vzniklo Investigatívne centrum Jána Kuciaka

Skupina novinárov z viacerých médií založila Investigatívne centrum Jána Kuciaka. Centrum pôsobí ako občianske združenie, ktorého cieľom je kooperácia slovenských investigatívnych novinárov s ich kolegami v zahraničí. Spoločné zistenia budú verejnosti a členom tímov poskytované bezodplatne. Centrum už v novembri 2018 podpísalo zmluvu o spolupráci s medzinárodnou novinárskou organizáciou Organized Crime And Corruption Reporting Project (OCCRP). Táto koordinuje internacionálne projekty žurnalistov týkajúce sa odhaľovania korupcie a organizovaného zločinu vo viac ako tridsiatich krajinách. Slovensko v tejto organizácii doposiaľ svojho zástupcu nemalo, Česko zastupovalo České centrum pro investigatívni žurnalistiku.

Zakladateľkou a riaditeľkou českého centra je Pavla Holcová, ktorá bude dohliadať na rozbiehanie Investigatívneho centra Jána Kuciaka (ICJK). Holcová spolupracovala s Jánom Kuciakom aj na jeho poslednej nedokončenej reportáži o talianskej mafii na východnom Slovensku a o jej kontaktoch až na osoby na úrade vlády. Bezprostredne po incidente sama čelila ohrozeniu zo strany organizovaného zločinu a na čas bola nútená odísť z verejného života a utiahnuť sa do súkromia pod ochranou polície. Holcová bude členkou správnej rady ICJK. Členkou rady bude ďalej investigatívna reportérka Zuzana Petková, ktorá je dnes

na čele Nadácie Zastavme korupciu. Predsedom správnej rady a editorom ICJK bude Arpád Soltész, bývalý investičný novinár, ktorý v minulosti sám čelil ohrozeniu.

Prezident odovzdával štátne ocenenia

Pri príležitosti 26. výročia Slovenskej republiky odovzdal prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska štátne vyznamenania Rad Ludovíta Štúra I. triedy a Pribinov kríž I. triedy celkovo tridsiatim osobnostiam slovenského verejného a kultúrneho života. Medzi ocenenými nechýbali ani zvučne mena ako Miroslav Žbirka, Richard Stanke, Daniela Hantuchová či Magdaléna Vášáryová. Ocenené boli osobnosti z oblasti, vedy a kultúry, ďalej občiansky aktivisti, výtvarní umelci, hudobníci, športoví reprezentanti a zástancovia demokratických hodnôt. Pre divákov i zúčastnených bolo veľmi emotívne udelenie ceny in memoriam nedávno zosnulému Jánovi Kuciakovi, ktorý sa spolu so svojou snú-

benicou Martinou Kušnírovou stal obeťou úkladnej vraždy, ktorá na Slovensku rozvírila nepokoje a pohoršenie verejnosti nad stavom slovenskej spoločnosti.

7. ročník medzinárodných majstrovstiev v stavaní ľadových sôch – Tatry Ice Master 2019 Hrebienok

Ľadová krása už má svoje miesto. Bol ním vysokotatranský Hrebienok, a to vďaka 7. ročníku už tradičného podujatia Tatry Ice Master. Počas dvoch dní ľadoví sochári z desiatich krajín sveta vdýchli život päťdesiatim tonám ľadu a premenili ich na štyridsať unikátnych ľadových sôch. Počas podujatia bol pre návštevníkov pripravený bohatý sprievodný program. Na pódiu sa o náladu postarala skupina Peter Bič Project, Billy Barman a tanečný súbor SLUK.

(DMN)

Tomášková „Korunovační“ zazní v katedrále sv. Štěpána

Když v Čechách padne řeč na liturgickou hudbu v Rakousku, obvykle se poukáže na její dosud živou tradici. Tu, bohužel, v Čechách nemáme, ale někdy se podaří do určité míry nahradit chybějící možnosti zvýšeným úsilím. Nechybí-li společný zájem a dobrá vůle, může být výsledkem pozoruhodná akce.

Tak tomu bylo v roce 2016 v rámci projektu „Osłavy korunovace“, který připomínal poslední českou korunovaci (Ferdinanda V. Dobrotivého) v roce 1836. Při něm Rychnovský chrámový sbor provedl ve spolupráci s rychnovskou základní uměleckou školou, sborem Carmina alta a mnoha dalšími partnery *Missu solemnis „Korunovační“* od V. J. Tomáška, která byla pro tuto významnou událost složena. Po 180 letech opět zazněla při děkonné bohoslužbě za vlast v katedrále sv. Víta v Praze. Provedení zaujalo J. E. Dominika kardinála Duku natolik, že je doporučil J. E. kardinálu Christophu Schönbornovi. Výsledkem je pozvánka k provedení „Korunovační mše“ v katedrále sv. Štěpána při mši svaté v pátek 15. 3. 2019 v 18 hodin na slavnost sv. Klementa Marii Hofbauera, patrona Vídně a rodáka z moravských Tasovic.

Toto pozvání představuje velikou čest nejen pro rychnovské hudebníky, ale i pro jejich farnost a město. Čtení návštěvníci bohoslužby se mohou těšit na vrcholné dílo české duchovní hudby, které plně odpovídá klasickému pojmu umění ve významu krásy. Propracované v detailech, suverénní v použitých hudebních prostředcích, velkolepé ve svém celku. Pozorný posluchač v něm nalezne inspiraci velkými hudebními předchůdci, aniž by mu hrozilo, že se zde s nimi přímo setká, a jistě postřehne i místa, jež ovlivnila B. Smetanu, A. Dvořáka a další naše klasiky. I po téměř dvou staletích nás dokáže tato hudba oslovit, přinést pocit krásy a potěšit nás. Její autor tím znovu ožívá v našich myslích a dále hlásá slávu Božího stvoření.

JUDr. Jiří Fuks, Ph.D.,
varhaník v Rychnově nad Kněžnou

Red. poznámka: Vystoupení udělili záštitu paní velvyslančyně dr. Červenkové i Mons. Dominik kardinál Duka OP, pražský arcibiskup.

Hašleření

Tak jste mě zase dostali, milá Vomladino! Copak se vám dá něco vytýkat? Jak má chudák člověk něco napsat, aby to nevypadalo jako zaplacená reklama? Ale dělej co dělej, vy jste se vydali na úspěšnou cestu a *Hašleřením* jste na ní prostě udělali jen jeden další krok. Samozřejmě, že poctivého Čecha utáhneš za muzikou na vařené nudli, a když jde navíc o Hašlerovy písničky, je úspěch zaručen. Ale vaše představení je víc – a nejen tohle, ale většina z těch posledních let.

Jste amatérský soubor s kvalitou profesionálů a mnohý z profesionálů by od vás měl co odkoukat. V době, kdy většina obyvatel Vídně usedá k večeři, aby potom na kanapi sledovala dění v televizi nebo četla, případně seděla u počítače, vy se scházíte a dřete, předěláváte, učíte se, dohadujete a tvoříte něco, o čem vlastně do poslední chvíle nevíte, jestli to bude mít úspěch. Studujete to měsíce a při troše štěstí budete mít několik repríz a tím to končí.

Ale úspěch máte, ačkoliv si v protikladu k současnému trendu divadel i filmů vystačíte bez sprostých slov, násilí a sexu na jevišti. Velká část vašeho úspěchu spočívá v tom, že sami pracujete s radostí a tu radost vyzařujete z jeviště do hlediště. A necháte nás na chvíli zapomenout na to, že nejen venku, ale i v duši může být občas nevlidno.

Nebudu zde vyjmenovávat jednotlivé herce a jejich výkony. Je opravdu jedno, byla-li role malá, či velká, šlo-li o zkušeného divadelníka, nebo začátečníka. Všichni do toho dali vše, co mohli. I ty nejmladší hvězdičky, které slavily na jevišti první úspěchy a sklidily své první květinové a sladké vavříny.

Nabídlí jste nám zase večer plný pohody a za to vám všem, včetně těch „neviditelných“ v pozadí, patří upřímné „děkuju“.

V době, kdy různé spolky skomírají na úbytě členů, vy naopak rostete, množíte se a jste rok od roku lepší!

Tak ať vám to ještě hodně dlouho vydrží!

AK

Česko-Slovenské Vianoce

Neubehol celý rok a akoby to bolo včera, vznikla veľmi pekná myšlienka dirigenta Daniela Simandla a stala sa skutočnosťou priamo vo Viedni, kde založil začiatkom roka česko-slovenský študentský spevácky zbor. Zbor študentov, pracujúcich, ale tiež hostí, ktorý je plný mladých úžasných talentov a nádejných ľudí, ktorí sa spojili pri zborovom speve a dokázali za pár mesiacov nacvičiť rôzne piesne.

Od zboru Janáček sme dostali milú pozvánku na ich prvý adventný koncert speváckeho zboru a hostí, uskutočnil sa 1. decembra o 17:00 hod. v kostole Maria am Gestade, Salvadorgasse 12, kde sa konajú české omše, vždy v nedeľu o 8:30 alebo v stredu o 18:00 hod. s pátrom Jiřím Šindelářom. Tento koncert bol pod záštitou Slovenského Inštitútu. Na koncerte vystúpili dirigent Daniel Simandl, basista Jaroslav Pehal, ktorý je člen Viedenskej

štátnej opery, za sprievodu huslí pána Ying Chen Lin a organu s pani Chi-Chen Madeline Tsai, na programu bola i vianočná poézia od M. B. Sládkoviča, P. O. Hviezdoslava, J. Silana, J. Vrchlického, M. Rúfusa, ktorá zaznela v podaní prvej dámy slovenského divadla Božidary Turzonovovej.

Mladý a príjemný zbor Janáček nám zaspieval skladby a koledy *Kyrie, Gloria, Benedictus, Agnus Dei, Syn Boží se nám narodil, Bůvav, dieťa krásne, Podme, bratia, do Betléma, Ave Mária* so sólistkou Lenkou Wuscherovou, ktorá obohatila túto pieseň svojím hlasom, a na záver zaznela pieseň v nemčine a slovenčine *Tichá noc*, ktorá oslavuje 200 rokov od svojho vzniku. Po koncerte poslucháči vyjadrili svoj obdiv veľkým potleskom postojáčky, takáto odmena všetkých a zbor potešila.

Ďakujeme za krásny kultúrny zážitok a tešíme sa na ďalšie vystúpenia zboru Janáček.

Zu-Ja

Jeden den v Kalaupapě...

Téměř celý dnešní den jsem vyplnil procházkami po Kalaupapě a jejím okolí a nepotkal při tom jediného člověka. Jaký nepředstavitelný kontrast oproti jiným havajským ostrovům, které nejenom že navštěvují davy cizinců, ale všeobecně tam pulzuje pestrý a rušný život. Za tu dobu, co do Kalaupapy jezdím (poprvé v roce 1997) zde zemřelo již mnoho lidí. Počet malomocných, kteří dosud žijí, se drasticky zredukoval na devět osob, ale jenom tři z nich se dokážou samostatně pohybovat. Největší část obyvatelstva, asi čtyřicet lidí, tvoří pracovníci amerického národního parku (Kalaupapa National Parkservice), dalších čtyřicet jsou pomocní dělníci, kteří zde kosí trávu, provádějí údržbu a opravy, a také tu žije šest zdravotních sester (stálého lékaře zde nemají, ten přilétá jednou týdně z Honolulu). Dohromady tu tedy bydlí kolem stovky lidí.

Dnes je sobota, pracovníci národního parku i dělníci mají volno, celý den prší a je zde téměř liduprázdno. Navlékl jsem si přšiplášť a vydal se na procházku. Kamkoliv se na tomto místě pohnete, slyšíte neustálý hluk, někdy menší, jindy větší, ale zato bez přestávky. Vyvolává jej neustálé vlnobití a také docela silné šumění především jehličnatých stromů („iron wood“) typických pro oblast vlhkého subtropického pásma ostrovů v Tichém oceánu. Pro mě, Středoevropana, je to zvláštní konstatování. V našich městech slyšíme neustálý ruch aut a tramvají, zatímco ve vesnicích panuje relativní klid až ticho. Na šumot valících se vln jsme zvyklí, když se vydáme na dovolenou někam k moři. Když se ale od pobřeží přesuneme do vnitrozemí, zvuky vln mizí. V Kalaupapě slyšíte vody mocného Pacifiku, kamkoliv se pohnete, ve dne i v noci. A také vítr nepřetržitě hrající na strunách stromu, jako když usilovný kytarista proplétá prsty strunami své kytary. Je to prazvláštní koncert, na který si musíte zvyknout. Každý malomocný, který sem byl poslán odněkud z jiného ostrova, se musel naučit s tímto neustávajícím zvukem žít.

Jdu asi dva kilometry podél moře směrem ke špicí tohoto poloostrova a mímám tisíce hrobů. Tráva, která je v tuto dobu hodně vysoká, se vlní větrem jako lány obilí u nás doma. Mnohé hroby se pod vysokou trávou úplně ztrácejí. Za hroby je řada stromů, většinou palem a jehličnanů, za nimi už jen oceán. Znovu se zastavuji a hledím na tu úžasnou, nepředstavitelnou kulisu. Nechávám se proni-

kat hlukem vln a větru i neuvěřitelně zajímavým a krásným spektáklem. Jako bych ani nebyl na hřbitově, ale na nějakém zvláštním, mimořádném místě. Na mysl mi mimoděk vytanou Ježíšova slova, že semeno musí nejprve padnout do země a odumřít, aby pak mohlo přinést úrodu.

Také malomocní lidé na Molokai padli do země. Země laskavě přikryla jejich ubolená těla, odstranila rány, ukončila jejich utrpení. Stejná země, která je nejprve přijala za vlastní, když se ocitli v krutém vyhnanství násilně odtržení od svých nejmilejších, jim na sklonku života poskytla úlevu a učinila jejich bolestem definitivní konec. Žár slunce, voda, jakož i na minerály a lávu bohatá havajská země pak učinily ze zbytků jejich těl nádhernou havajskou krajinu, plnou vegetace a života. A nejenom to: očima vidíme, ušima slyšíme, nosem cítíme krásu zdejší přírody, ale naše srdce a náš duch za tím vším vnímá ještě cosi víc. Je to něco, co zná každý, když přijde na nějaké místo, které dosud neznal, a okamžitě se tam cítí dobře. Je zcela lhotejné, věříme-li

v posmrtný život, v reinkarnaci, anebo jsme ateisté. Všichni, pokud nemáme otupené srdce a mysl, víme, že kolem nás je dobrá energie, která se neztrácí, která je věčná. Můžeme ji nazývat Bůh nebo energie... Jak často třeba slyšíme, že duch našich rodičů, předků, přátel a jiných lidí stále žije, i když již zemřeli. Duch, ta energie všech těch, kteří zde v Kalaupapě žili ve vyhnanství, protože byli malomocní, ale i duch všech evropských misionářů, kteří sem přicházeli těmto vyhnančům s láskou sloužit, to těsto bolesti, utrpení a izolace promísené s těstem obětavosti, služby a lásky přetvořilo tento kousek země v cosi nového, téměř zázračného. Z každého malého drobečku této země vyzařuje zvláštní, životodárná síla. Od nepaměti putovali lidé na posvátná místa, poutní místa, místa zjevení. Od nepaměti si na těchto místech lidé vyprošovali hlavně zdraví, mír v duši a shodu mezi nejbližšími. Kalaupapa je místem, ze kterého čerpám energii já.

Peter Žaloudek, 2. února 2019, psáno v Kalaupapě

Sokolská jednota III/XI hledá

volejbalisty střední úrovně.

Informace poskytnete
br. Zbyšek Brabenec:
zbb@seznam.cz

Masopustní zábava neděle 24. 2. 2019 v 15:00 hodin

1100, Angeligasse 21
K tanci i poslechu hrají / Tanzmusik
Peter Janoch a Bohemia
bohatý bufet
Sokol X
vstup/Eintritt EUR 5,-

SPORT

Brankář Čech po sezóně ukončí fotbalovou kariéru

Brankář Arsenalu Petr Čech oznámil, že po této sezóně ukončí fotbalovou kariéru, během které chytal také za Chelsea, Rennes nebo Spartu. Šestatřicetiletému bývalému reprezentantovi v létě vyprší v londýnském klubu smlouva a novou už nepodepíše. Čech se v Anglii vypracoval v jednoho z nejlepších brankářů své generace, odchytal 443 zápasů a překonal rekord Premier League v po-

čtu čistých kont. Aktuálně má na kontě 202 utkání bez inkasované branky. „Přemýšlel jsem dlouho, to rozhodnutí ve mně zrálo. A jsem přesvědčen o tom, že přichází ve správný čas. V létě to bude přesně dvacet let od chvíle, kdy jsem podepsal svoji první profesionální smlouvu. A patnáct let od mého příchodu do Anglie,“ řekl Čech.

Vyprávění Petra Čecha do knižní podoby pod názvem *Můj život, od kolébky ke slávě* upravil přední český fotbalový novinář Jan Palička.

Josef Váňa mladší ukončil žokejskou kariéru

Josef Váňa mladší ukončil po minulém sezóně žokejskou kariéru. Čtyřnásobný šampion českých překážkových jezdců a syn Josefa Váni staršího, osminásobného vítěze Velké pardubické, je od prosince trenérem. Váňa mladší jezdil dostihy čtrnáct let a podle statistik Jockey Clubu oslavil 322 překážkových triumfů. Konec jezdecké kariéry plánoval od léta. Toužil se stát trenérem a nechtěl obě role spojovat. „Chci dělat jednu věc na sto procent a ne přemýšlet vedle trénování ještě nad váhou, možným zraněním,“ řekl pro web.fitmin.cz. Váňa mladší už má v tréninku sedmatřicet koní. Jeho místo v sedle zaujal Josef Bartoš, který s koněm Il Superstite vyhrál dostih Premio Nardini v Pise.

Jan Palička a Petr Čech

Český horolezec zdolal nejvyšší horu Jižní Ameriky

Horolezec Radek Jaroš zdolal nejvyšší horu Jižní Ameriky, 6962 metrů vysokou Aconcaguu. Ke zkompletování projektu Koruna světa, jehož cílem je postupně stanout na nejvyšších vrcholech všech sedmi kontinentů světa, mu chybí zdolat už jen dva vrcholy. S lezcem Jiřím Tůmou odcestovali pod nejvyšší horu jižní polokoule v polovině prosince a závěrečný výstup absolvovali 3. a 4. ledna, po pár dnech čekání na příznivější počasí.

Čtyřiapadesátiletý Jaroš už byl v roce 1998 na Mount Everestu, v roce 2016 vylezl na severoamerickou horu Denali, dříve známou jako Mount McKinley, a v říjnu na kavkazský Elbrus, s 5642 metry nejvyšší bod Evropy. Vloni přidal Mount Kosciuszko v Austrálii a Mount Vinson na Antarktidě. V Jižní Americe má teď ještě v plánu výstup na chilskou sopku Ojos del Salado, nejvyšší aktivní vulkán na Zemi.

Sáblíková získala na mistrovství Evropy ve víceboji stříbro a zlato na Světovém poháru v Hamaru

Rychlobruslařka Martina Sáblíková získala na mistrovství Evropy ve víceboji v Collalbu stříbrnou medaili. Ze čtvrtého místa, které jí patřilo po dvou disciplínách, se po patnáctistovce posunula na třetí pozici a suverénně nejlepší čas v závěrečném závodu na 5000 metrů jí vynesl celkovou druhou příčku. Zvítězila Nizozemka Antoinette de Jongová, která vyhrála tři ze čtyř disciplín. Trojnásobná olympijská vítězka Sáblíková získala na vícebojařském ME už jedenáctou medaili.

Martina Sáblíková také vyhrála na Světovém poháru v Hamaru závod na 3 000 metrů. Světový pohár v Norsku je pro jednatřicetiletou Sáblíkovou poslední prověřkou před vrcholem sezóny, kterým bude v Inzellu mistrovství světa na jednotlivých tratích.

Red. poznámka: Na MS v Inzellu Sáblíková získala dvě zlaté medaile – na 3 000 a 5 000 metrů.

Lezec Ondra se těší na olympijskou přípravu v novém centru v Brně

Exhibiční závod otevřel lezecké centrum Hangar, které vzniklo ve spolupráci s Adamem Ondrou, jedním z nejlepších lezců světa. Je zaměřené na bouldering a bude dalším oficiálním tréninkovým centrem reprezentace. Svoji rozlohou jde o největší centrum v ČR. Letos jej čeká sezóna plná závodů a příští rok už bude vše směřovat k olympiádě v Tokiu, kde bude mít toto sportovní odvětví premiéru pod pěti kruhy.

S rozlohou 1200 metrů čtverečních nemá centrum v zemi konkurenci. K dispozici zde bude 250 boulderych cest všech obtížností pro závodní i rekreační lezce, ale i pro rodiny s dětmi.

Úspěch rakouského hokejisty v NHL

Úspěšný hokejista s českými kořeny Thomas Vanek absolvoval 4. ledna svoji 1000. hru v NHL. Thomas Vanek (* 19. 1. 1984, Baden) je rakouský hokejista s československými předky a hráč týmu Detroit Red Wings. Jeho otec je Čech a jeho matka je Slovenka. Má příbuzné také v České republice: babičky Magdalénu Štibicovou a Hanu Janou-

chovou a bratrance Jirku Štibice, všichni pochází z Hradce Králové. Jeho rodiče opustili bývalé Československo dva roky před jeho narozením. Vyrůstal v Zell am See a Štýrském Hradci, kde jeho otec působil jako hokejista. Ve čtrnácti letech odešel do USA, studoval tam střední školu a hrál juniorský hokej za Sioux Falls Stampede. V NHL debutoval v sezóně 2005/2006 a stal se tak nejvýše draftovaným rakouským hokejistou historie. Pětatřicetiletý hokejista je otcem tří dětí.

Zlatá tretra

Na Zlatou tretu do Ostravy dorazí dvojnásobná mistryně světa ve skoku do výšky a královna uplynulých sezón v této disciplíně Ruska Maria Lasickeneová. Hvězdou stovky bude Američan Ronnie Baker, jenž byl loni časem 9,87 sekundy druhým nejrychlejším sprinterem sezóny. „V Ostravě jsem ještě nikdy nestartoval, ale vím, že Usain Bolt tento mítink proslavil a to je signál, že tam nesmím chybět. Věřím, že se diváci budou mít na co těšit, chci zaběhnout co nejrychlejší čas,“ vzkázal Baker. Společně s ním se v hlavním programu na start postaví i český rekordman Zdeněk Stomšík. Účast na Zlaté tretě už přislíbily oštěpařka Nikola Ogrodníková a mílařka Simona Vrzalová. Velkou zahraniční hvězdou bude také olympijská vítězka na čtvrtce Shaunae Millerová-Uibová z Baham.

Snowboardcrossařka Samková se stala mistryní světa

Olympijská vítězka ve snowboardcrossu Eva Samková je i mistryní světa. Prvního cenného kovu ze světového šampionátu se dočkala v americkém Solitude, kde všem jízdám suverénně kralovala. Pěťadvacetiletá rodačka z Vrchlabí zkompletovala svoji zlatou sbírku. Na mistrovství světa startovala popáté.

Česká skeletonistka Anna Fernstädtová obhájila titul juniorské mistryně světa

Na šampionátu v Königssee byla nejrychlejší v obou soutěžních jízdách a zopakovala prvenství z loňského roku, kdy zlatou medaili vybojovala ještě v barvách Německa. Nyní se postarala o historický výsledek pro český skeletonový sport. Po změně občanství získala dvaadvacetiletá pražská rodačka pro Českou republiku už druhou trofej po nedávném triumfu v seriálu Interkontinentálního poháru.

Vllová je světovou šampionkou ve sjezdovém lyžování

Petra Vllová vyhrála obří slalom na mistrovství světa ve švédském Aare a stala se první slovenskou světovou šampionkou ve sjezdovém lyžování. Druhá skončila po prvním kole vedoucí Němka Viktoria Rebensburgová, která na Vllovou ztratila 14 setin sekundy. Bronz získala největší favoritka Mikaela Shiffrinová z USA. Češka Gabriela Capová obsadila 37. místo.

Kvitová titul na Australian Open nezískala, prohrála s Japonkou Ósakaovou

Tenistka Petra Kvitová prohrála v Melbourne boj o titul na Australian Open i o světovou jedničku. Dvojnásobná ví-

těžka Wimbledonu ve finále úvodního grandslamu sezóny podlehla 6:7, 7:5 a 4:6 jednadvacetileté Japonce Naomi Ósakaové, které se poprvé stane nejlepší hráčkou žebříčku WTA. Kvitová hrála o grandslamový vavřík potřetí a poprvé na Australian Open. V žebříčku se posune na druhé místo a vyrovná své maximum z přelomu let 2011 a 2012. Za finále vydělala 2,05 australských dolarů (přes 33 miliónů korun), vítězka brala dvojnásobek. Australian Open z českých rodaček dvakrát ovládla Hana Mandlíková. Martina Navrátilová uspěla dokonce třikrát, ale už jako Američanka.

Tenistka Petra Kvitová zůstala po turnaji v Petrohradu, kde při obhajobě loňského titulu vypadla ve čtvrtfinále, na druhém místě světového žebříčku. Další Češka Karolína Plíšková je v pořadí WTA Tour stále pátá. Na prvním místě světového deblového žebříčku je stále Kateřina Siniaková před spoluhráčkou Barborou Krejčíkovou. V mužském žebříčku patří Tomáši Berdychovi 79. pozice, ve stovce je ještě daviscupový reprezentant Jiří Veselý (97.).

V Orlických horách se uskutečnil již 23. ročník závodů psích spřežení Šediváčkův long

Sjeli se na něj musherši z celého Česka i ze zahraničí. Účastníci strávili mimo jiné dvě noci venku. Na start závodu o délce 215 kilometrů se postavilo celkem 80 závodníků

s asi 600 psy, kvůli mrazivému zimnímu počasí jej nakonec dokončila ale jen polovina. Vítězem nejdelšího klání na 348 kilometrů se stal Čech Roman Habásko.

Šediváčkův long patří k nejtěžším závodům svého druhu ve střední Evropě, což je dané délkou trati a převýšením. Také proto každoročně láká i mushery ze zahraničí. Kromě české musherské špičky se na start postavili i závodníci z Německa, Rakouska, Švýcarska, Itálie, Nizozemska, Chorvatska, Maďarska, Polska a letos poprvé také ze Srbska. Závod, který vede z větší části po hřebenech Orlických hor, je pojmenován po severském psu, kterého zastřelil myslivec před startem prvního ročníku závodu.

Ledecká s rekordním náskokem vyhrála anketu Sportovec roku

Dvojnásobná olympijská vítězka Ester Ledecká s rekordním náskokem vyhrála anketu Sportovec roku. Druhá skončila rychlobruslařka Martina Sáblíková. Třetí příčku mezi jednotlivci obsadil stříbrný biatlonista z olympijského sprintu Michal Krčmář. Nejlepším kolektivem se staly vítězky tenisového Fed Cupu. Jde o osmé vítězství některého z tenisových týmů za posledních deset let. V juniorské kategorii, kterou vyhlašuje Nadace České sportovní reprezentace, vyhrála plavkyně Barbora Seemanová, trojnásobná medailistka z mládežnické olympiády. Cenu Emila Zátopka pro sportovní legendu získala in memoriam tenistka Jana Novotná.

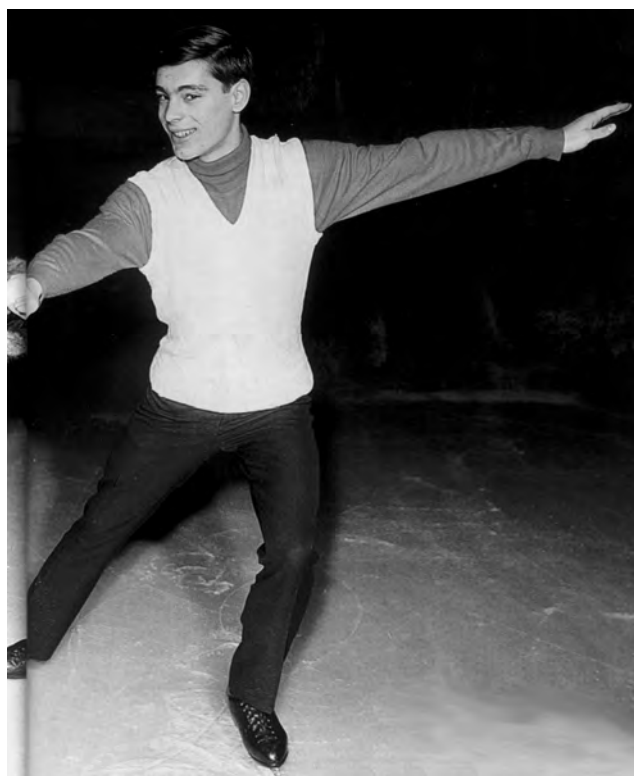
VZPOMÍNKA

Před 120 lety 8. 1. 1899 se hrál v Praze **první mezinárodní fotbalový zápas** SK Slavie (proti mužstvu Berlína, 0:0).

Víc dřič než kouzelník. Ale borec, který se rval, co to šlo

Tak vzpomíná na krasobruslaře Ondreje Nepelu, olympijského vítěze ze Sappora 1972, jeho trenérka Hilda Múdra. Narodil se 22. ledna 1951 v Bratislavě, do tajů krasobruslení začal nahlížet v sedmi letech v tamním Slovanu a už ve třinácti debutoval na olympijských hrách 1964 v Innsbrucku. O čtyři roky později v Grenoblu obsadil osmé místo, ale pozdější výsledky z něj učinily nejúspěšnějšího československého krasobruslaře. Kromě olympijského triumfu ze Sappora v roce 1972 získal tři tituly mistra světa, pět zlatých medailí z mistrovství Evropy a devět titulů mistra Československa. Od poloviny šedesátých let už byl Nepela Divínovým důstojným nástupcem. V roce 1966 získal evropský bronz a úspěšná šňůra se začala odvíjet. Po vítězství v Sapporu chtěl začít vydělávat v americké lední revui Holiday on Ice jako každý úspěšný krasobruslař, ale stranické špičky v čele s Gustávem Husákem a slovenským premiérem Colotkou mu to ještě nedovolily. „V roce 1973 totiž bylo mistrovství světa v Bratislavě. Tam to měl strašně těžké, protože byla nová pravidla. Omezili povinné cviky, v nichž byl Ondrej silný, a to byl pro něho velký handicap. Ale vyhrál a dveře na Západ se otevřely,“ vysvětluje Múdra. Následující tři roky jezdil Nepela ve zmíněné lední revui a od roku 1976 působil jako trenér v německém Mannheimu. Toto angažmá trvalo třináct let, vychoval mimo jiné

mistryni Evropy z roku 1989 Claudii Leistnerovou. Ondrej Nepela nečekaně zemřel 2. února 1989.

Ondrej Nepela

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 3/5
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:
dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Náčelnice: dr. Daniela FREY-MATEROVÁ
Náčelník: Mag. Stanislav ŠTĚRBA

e-mail: jar.hovorka@gmx.at
jednatelka

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Blíže informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steingasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 21:00	stolní tenis
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	18:00 – 21:00	stolní tenis
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steingasse 7 – sokolovna, tel. 01/480 14 55

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	18:00 – 19:30	aerobik (s Kvetkou)
Středa	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Vánoční odpoledne členů a přátel Sokola a Českého srdce Vídeň III/XI

Před vánoce bývá zvykem, že se lidé na svých pracovištích scházejí na tzv. vánoční oslavu. Někde je pozve a vše zaplatí jejich šéf, jinde si platí jídlo zaměstnanci sami. Je to hezký zvyk, který krásně zapadá do atmosféry adventních trhů, pití punče či svařeného vína. Lidé jsou v tuto dobu k sobě jaksí milejší než jindy, přestože je venku zima, rádi se spolu scházejí. Člověk je tvor společenský, dělá mu dobře, když s jinými může něco oslavit, zabavit se, povykládat si. Nebývalo to jiné ani pro menšiny Čechů a Slováků v Rakousku, kteří, ať již byli členy Sokola, či jiných sdružení, se v předvánoční době odjakživa scházeli, aby si vespolek připomněli a společně oslavili Vánoce.

16. prosince si Vánoce připomněli členové Sokola a Českého srdce z třetího a jedenáctého vídeňského okresu, v hezkém, reprezentačním sále Slovanské besedy v Drachengasse. Jak už to o takových vánočních oslav zde bývá, každý, kdo mohl, nějak přispěl ke společné oslavě. Někdo doma napekl a přinesl buchtu, jiný koláčky, perníčky či jiné vánoční cukrovinky. Objednalo se pivo i víno a jiné nápoje, koupil se a společnými silami ozdobil vánoční stromek, kdo chtěl a mohl, přinesl z domu či odjinud věci, které se pak zabalily do svátečního vánočního papíru. Každý dáreček dostal číslo, pak se za symbolickou cenu 1 EUR prodávaly losy a majitel náhodně vytaženého čísla se pak mohl radovat, někdy i z velice vzácného dárku, který někdo daroval, protože ta věc již pro něho samého či samou neměla tu cenu, jako kdysi před lety, když si ji koupil/-la.

Ale jaká by to byla vánoční oslava, kdyby se nezpívaly koledy či nezaznělo ducha povznášející slovo, zpěv či

instrumentální hudba? A tak každý, kdo mohl, cítil se na to či chtěl, také pak přispěl svým vystoupením. Na úvod Věra s Oldou měli lyricko-hudební vánoční pásmo, následovalo pak Petrovo vánoční slovo k zamyšlení nad křesťanským smyslem Vánoc v kontextu dnešní doby plné katastrof a rychlých změn a první část programu zakončila naše nejstarší cvičící členka Anita nejdříve sólovým zpěvem jedné známé české vánoční koledy a pak sborovým zpěvem všech zúčastněných dalších známých českých koled. Po přestávce slavnostní atmosféru večírku vyšperkovaly svým uměleckým zpěvem naše vzácné operní zpěvačky Regina a Alexandra. Byl zážitek je poslouchat a nejedno oko přítom zvlhlo slzou dojetí. I jejich představení pak překlouzlo do dalšího společného zpěvu jiných koled. Pásmo hudby, zpěvu a slova pak zakončila Nela svým sametovým hlasem a nádherným přednesem četby vánočního příběhu, odehrávajícího se ke konci rakousko-uherské monarchie v jižních Čechách, nedaleko Třeboně. Po tomto téměř dvouhodinovém pásmu následovalo občerstvení a hlavně přátelské posezení a diskuze zúčastněných.

Na závěr jen musím dodat, že i když celá oslava byla dílem všech zúčastněných, přece jen zvláštní poděkování si zaslouží všichni členové výboru Sokola a Českého srdce jako hlavní organizátoři besídky. Hluboce smekám klobouk před Helenou, která byla i letos hlavní moderátorkou a scenáristkou hudebně-literárního pásma. V průběhu besídky ji téměř nebylo vidět, protože byla decentně schovaná, skoro až nepřítomná, ale všichni víme, že kdyby nebylo jí, tak by oslava neměla tak slavnostní a ani po umělecké stránce tak vysoce kulturní ráz.

Peter Žaloudek, Vídeň

Česko-slovenské Vánoce

otevřely dobu adventu v kostele Maria am Gestade 1. 12. 2018, a to koncertem studentského pěveckého sboru Janáček Chor Wien. V úvodu koncertu promluvil P. Ing. dr. Jiří Šindelář, CSsR, duchovní správce krajanů, iniciátor založení pěveckého sboru při Česko-slovenském společenství věřících při chrámu Maria am Gestade. Ačkoliv těleso existuje od jara 2018, nabídlo hudebně bohatý program, zahrnující díla českých a slovenských skladatelů s vánoční tematikou – části vánočních mší, koledy, vánoční písně od doby gotické až do 20. století. Sborová čísla byla střídána se sólovými (Jaroslav Pehal – bas, Lenka Wuscherová – soprán), hudební linii obohatilo mluvené slovo – recitace vánočních básní, textů v podání slovenské herečky Božidary Turzonovové. Sólistu i sbor podpořil instrumentální doprovod – varhany (Chi-Chen Madeline Tsai) a housle (Ying Chen Lin). Výkon pěveckého sboru byl na velmi dobré úrovni (intonace, dynamika, styl), vzhledem ke krátké době trvání překvapil i kompaktním zvukem. Zdá-li jeho sbormistr Daniel Simandl bude repertoár sboru zaměřovat jen na oblast duchovní hudby, či se sbor rozezpívá i v dílech světských, nám prozradí jeho příští koncert.

mb
Fotograf: Zu-Ja

Valná hromada Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku

14. prosince 2018 zahájila v 11:15 předsedkyně Helena Basler v předepsané lhůtě řádnou Valnou hromadu Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, jež byla oznámena podle předpisu v odpovídající lhůtě v klubovém časopise. Písemné připomínky nepřišly.

Předsedkyně přivítala přítomné a seznámila s programem, který byl schválen. Poté poreferovala o činnostech výboru a redakce Klubu, které nebyly na stránkách časopisu uvedeny. Následovala pokladní zpráva, která byla sledována v pořádku, poté následovalo zproštění výboru Klubu v minulém období, což bylo jednohlasně odhlasováno. Po přečtení návrhu nového výboru byla staronová předsedkyně a výbor jednomyslně zvoleni. Následovala živá debata o plánech Klubu na příští rok. Předsedkyně poděkovala všem, kteří Klubu pomáhají a Klub podporují, věrným členům a čtenářům a Valnou hromadu v 13:15 ukončila.

Členové výboru: Ing. Helena Basler, Mag. Richard Basler BSc, Mag. dr. Marie Brandeis, Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, Mag. Daniela Makovy Nedas, Mag. Eva Zemanová
Výbor sekce: Mag. dr. Kweta Ozábalová, Michaela Kovačiková, DI Gabriela Jakelic

Revize: Mag. Andrea Ozábalová, Magda Stuchlíková

Výstava Přišli jsme v roce 1968

Výstava fotografií k pražskému jaru s názvem *Přišli jsme v roce 1968* dovršila sérii připomínkových akcí v „osmičkovém“ roce 2018. Na české velvyslanectví ve Vídni se na pozvání Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku dostavilo i několik těch, kteří opravdu do Vídně přišli v roce 1968 jako na ostrov nové naděje. Byla to historička Jana Starek, která, sama poznamenaná emigrací v roce 68, znovu shrnula a připomněla osudové okamžiky, které vedly k 21. srpnu 1968, a i následné dny a měsíce, kdy se zejména rakouská strana ukázala jako vstřícný soused. Hostitelka, česká velvyslankyně ve Vídni Ivana Červenková, poté taky připomněla výraznou roli rakouské ORF v prvotním propojení se světem a také nejrychlejším informováním o skutečné podobě bratrské pomoci.

Foto: orf | tereza chaloupková

Dr. Jana Starek a Jan Kratochvíl

Foto: Leo Ge

Onu pravou podobu pak zachycovaly černobílé fotografie z výstavy, které na českém velvyslanectví prezentovalo brněnské Muzeum exilu. Tanky, vojáci v přilbách a se zbraněmi v rukou stojící proti zástupu nechápajících lidí. Lítající trosky libereckého podloubí, do kterého narazil sovětský tank. Detaily, ale i spektakulární snímky trosek a požárů zachycené v černobílé perspektivě ještě umocňovaly už tak emocionální náboj snímků.

Kromě prezentace ušlechtilé myšlenky brněnského Muzea exilu, které představil jeho ředitel Jan Kratochvíl, zbyl i čas na krátkou zábavní vsuvku, které se zhostil právě pořádající Kulturní klub Čechů a Slováků ve Vídni. Čtyři členky a jeden člen Klubu se ujali v pravdě cimrmanovského podání divadelní minihry od Pavla Kohouta *O průjezdu konvoje armády USA*.

Zemřel Arnošt Waldstein, hlava jednoho z nejstarších českých šlechtických rodů

V pondělí 21. ledna 2019 zemřel ve Vídni v nedožitých čtyřiaředesáti letech Arnošt (Ernst) hrabě Waldstein-Wartenberg (narozen 30. 3. 1925, Doksy), hlava jednoho z nejstarších českých šlechtických rodů. Rozloučení se zesnulým se konalo ve Vídni v katedrále sv. Štěpána ve čtvrtek 31. ledna 2019. V neděli 17. února 2019 se uskutečnila zádušní mše v Praze. Podle vlastního přání po ní bude Arnošt hrabě Waldstein-Wartenberg v úzkém rodinném kruhu uložen k poslednímu odpočinku v místě svého rodiště v Doksech.

Režisér v *Králi Otakarovi* odmítl patos a vsadil na vtíp

Režisér Dušan David Pařízek se v nové inscenaci hry *König Ottokars Glück und Ende* uvedené v divadle Volkstheater vzdal jakéhokoli nacionálního patosu, vsadil na vtíp a na dialekt. V převážně pochvalné recenzi na „neobyklého“ *Krále Otakara* to napsala agentura APA. Pro kritičku deníku *Standart* to byla v této sezóně nejstatečnější a nepřesvědčivější inscenace na scéně Volkstheateru. Nové nastudování klasické hry *Sláva a pád krále Otakara* z roku 1825 od rakouského dramatika Franze Grillparzera mělo premiéru na začátku ledna tohoto roku. Inscenace byla doprovázena anglickými a českými titulky. V hlavní roli se představil český herec Karel Dobrý a kostýmy navrhla Kamila Polívková. Podle agentury APA dodržel Pařízek v inscenaci radikální očištění od dosavadního vnímání příběhu. K vrcholům večera patří například doučování švýcarské němčiny novým císařem.

Grillparzerova tragédie o českém králi Přemyslu Otakarovi II., který padl v bitvě na Moravském poli, nebyla dosud přeložena do češtiny.

Minulý rok v listopadu také obdržel režisér Dušan David Pařízek Nestroyovu cenu za nejlepší režii (*Vor Sonnenaufgang*, Akademietheater).

Herec Karel Dobrý

Pavol Bršlík vo Viedni – Dvořák, Schubert, Liszt a Mikuláš Schneider-Trnavský

Jeden z najzaujímavejších tenoristov na svetových operných scénach Pavol Bršlík (v zahraničí používa verziu priezviska Breslik) sa okrem opery už roky systematicky venuje aj piesňovému repertoáru. Tentoraz vystúpil so sólovým recitálom na významnom pódiu koncom decembra 2018 vo viedenského Konzerthausu – Mozartsaal.

Úvod koncertu patrilo Antonínovi Dvořákovi – cyklu *Cigánské melodie* (1880), ktorý patrí k vrcholom skladateľovej piesňovej tvorby a v súčasnosti sa uvádza väčšinou v českej verzii. Pavol Bršlík spieval po česky a pridaním delikátne podanej štylizovanej melanchólie priblížil svet Dvořákovej piesne k nálade, ktorá evokovala český symbolizmus.

Bršlík patrí v súčasnosti medzi najvýznamnejších interpretov Schubertových piesní v celosvetovom kontexte a toto postavenie na viedenskom koncerte jednoznačne potvrdil. Lisztovský blok spieval Bršlík s odľahčeným šarmom, eleganciou, lyrickým kúzlom a s pôsobivým vyjadrením dynamických odtieňov a emócií.

Na záver koncertu zazneli piesne Mikuláša Schneidera-Trnavského. Pre blok slovenských piesní sa Bršlík rozhodol zameniť smoking za nádhernú košeľu s ľudovými motívami, čo v sále vyvolalo spontánny potlesk. Za východisko svojej interpretácie zvolil romantizujúci charakter piesní Schneidera-Trnavského, zdôraznil emóciu, prostú melodickú i textovú krásu a pridal štylizovaný ušľachtilý salónny rozmer. Bršlíkov spôsob narábania so slovenskou piesňou evokuje princípy, podľa ktorých Dušan Jurkovič štylizoval slovenské folklórne motívy do secesnej architektúry.

Izraelský klavirista Amir Katz v citlivom, mimoriadne empatickom a sugestívnom sprievode doslova básnil poetickým výrazom i farbami a bol tenoristovi výraznou opo-

rou. Špičkový piesňový koncert sa stretol s mimoriadne srdečnou odozvou viedenského publika, ktoré Pavol Bršlík odmenil postupne tromi prídavkami: koncertnou ariettou *Vaga luna, che inargenti* od Vincenza Belliniho (anon. text), krátkou piesňou Franza Liszta *Was Liebe sei* (Charlotte von Hagn) a reprízou Dvořákovej *Když mne stará matka*. Celý koncert zaznamenala rakúska televízna a rozhlasová spoločnosť ORF a odvysielala ho 18. decembra 2018 o 14:05.

Redakčne skrátené
Jozef Červenka

Pavol Bršlík (* 9. 3. 1979)

Tenorista Pavol Bršlík patrí dnes k najvýraznejším predstaviteľom mladej speváckej generácie na medzinárodnej opernej scéne. V roku 2005 bol prestížnym časopisom *Opernwelt* ocenený ako „Spevácky talent roka“. Je víťazom Medzinárodných súťaží M. Schneidera-Trnavského i Antonína Dvořáka. Študoval na bratislavskej VŠMU, v opernom štúdiu CNIPAL v Marseille a absolvoval viaceré kurzy popredných speváckych osobností (Ivonne Minton, Mady Mesplé, Peter Dvorský, William Matteuzzi). Od sezóny 2003/2004 bol angažovaný ako sólista v jednej z popredných európskych operných scén – v Štátnej opere v Berlíne. Okrem Berlína videlo a počulo mladého tenoristu i publikum slávneho Glyndebournského festivalu, v Kráľovskej opere v Bruseli, v Théâtre du Chatelet v Paríži, na festivale Aix-en-Provence, v Kráľovskej opere v Londýne, v Opere v Monte Carlo, v newyorskej Metropolitnej opere a ďalších prestížnych svetových operných scénach. Pavol Bršlík je však i vyhľadávaným koncertným umelcom. So špičkovými orchestrami a pod taktovkou veľkých dirigentských osobností sa predstavil v Londýne, Paríži, Edinburghu, Drážďanoch. Niekoľkokrát vystúpil Pavol Bršlík i na scéne Opery SND.

KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ

24. ríjna 2018 dopoludne u príležitosti 100. výročia samostatného československého štátu byl Kulturním klubem k pamětní desce T. G. Masaryka na rohu náměstí Petersplatz – Jungferngasse umístěn vzpomínkový věnec.

V úterý **13. listopadu** proběhl v budově velvyslanectví vzpomínkový večer, který připomněl nedožitě 80. narozeniny významného českého literáta a diplomata Jiřího Gruši. Dílo Jiřího Gruši se zároveň v těchto dnech zásluhou Wieser Verlag dočkalo německojazyčného vydání.

V rámci komponovaného večera v režii Českého centra Vídeň vystoupil se slavnostním projevem bohemista Hans Dieter Zimmermann, mj. vydavatel projektu Tschechische Bibliothek, u jehož zrodu Jiří Gruša stál. Večera se zúčastnila i vdova po Jiřím Grušovi, paní Sabine Gruša, a vydavatel Lojze Wieser, jehož Wieser Verlag má zásadní zásluhu o zpřístupnění jeho díla a o šíření české literatury v Rakousku. Svou zdravici na počest jubilanta pronesla rovněž bývalá místopředsdkyně Německého spolkového sněmu Antje Vollmer, s níž se Jiří Gruša podílel na vzniku Česko-německé deklarace, a bývalý rakouský vicekancléř Erhard Busek.

Následující pátek se v Českém centru sešli přátelé Jiřího Gruši, kteří měli možnost poznat osobnost Jiřího Gruši za jeho působení velvyslance v Německu. Následující sobotu na Buchmesse prezentoval vydavatel Lojze Wieser, Wieser Verlag, dílo Jiřího Gruši (deset svazků) za přítomnosti manželky Sabine Gruša. www.wieser-verlag.com

O českém souhrnném kritickém vydání díla Jiřího Gruši budeme referovat v příštích číslech Kulturního klubu.

JUDr. Jiří Pehe ve Slovanské besedě

17. listopad je oficiálním státním svátkem České republiky, který nese pojmenování Den boje za svobodu a demokracii. Co státní svátky znamenají, jak vznikají a kdo rozhoduje o jejich pojmenování a ustanovení dne, jakou úlohu plní tyto svátky pro společnost a jak je vnímá a s nimi se identifikuje veřejnost: Které státní svátky jsou vnímány jako důležité a jak dalece jsou dnes ještě smysluplné?, bylo tématem a náplní erudované přednášky JUDr. Jiřího Peheho, který přijal pozvání Akademického spolku.

Mimo jiné například poukázal na problematiku 28. září, kde po zásahu parlamentní komise z pojmenování dne

zmizel sv. Václav a tento den nese pojmenování Den české státnosti. Nebo 28. říjen – den vzniku samostatného československého státu, Československo se udržet nepodařilo, a tím je slaven státní celek, který dnes již neexistuje, a oslavována jen jakási pozitivní představa o první československé republice. 17. listopad jako Den boje za svobodu a demokracii je v současné České republice využíván podle Jiřího Peheho spíše jako den politických manifestací.

Druhá část zajímavého večera byla vyhrazena otázkám posluchačů.

JUDr. Jiří Pehe je znám jako politický analytik a publicista, který pravidelně publikuje v českých a anglojazyčných médiích. Je autorem šesti knih o politice a čtyř románů. Jeho poslední román *Průsečník* vyšel na podzim minulého roku.

26. listopadu se konala v prostorách Slovanské besedy 74. valná hromada Českého srdce. Zvolený výbor do dalšího volebního období: dr. Věra Gregorová – předsedkyně, dr. Emil Češka, Ing. Pavel Koutník – místopředseda, Mag. Petra Kalousková – jednatelka, dr. Alfred Klein-Watrycz – místojednatel, Marie Schmausová – pokladní, Anton Florián – místopokladní, revize: Milan Klouzal, Tomáš Kostohryz, Janna Pešková, přísedící: Ing. Jiří Uher, Ilse Gregoryová, Milan Frühbauer, Ing. František Kalousek, František Kalousek sen., Věra Mottlová, Hana Kostohryzová a Mgr. Hana Herdová. Webmaster: René Seliga, BA.

Jako i v předešlých letech České srdce pokračuje v podpoře značnými finančními příspěvky *Vídeňské svobodné listy*. Dává k dispozici najaté místnosti pod jménem „Slovanská beseda“ a vlastní zasedací sál, a to již značnému počtu spolků sdružených pod menšinou radu. Tím České srdce podporuje a obohacuje kulturní a společenský život české a slovenské národnostní menšiny ve Vídni.

Zdroj: VSL

Red. poznámka: Za podpory Českého srdce mohla proběhnout v místnostech Slovanské besedy v Drachengasse přednáška historičky dr. Secké z Náprstkova muzea v Praze *Jubilanti v roce 2018* a prezentace nejnovější knihy dr. M. Šámala s názvem *Vojta Náprstek – Jsem svobodný* (akce organizovaná Kulturním klubem).

29. listopadu proběhla na ZÚ vernisáž výstavy *Přišli jsme v roce 1968*. Programem provázela historička dr. Jana Starek, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien. Exponáty výstavy k roku 1968 zapůjčil Jan Kratochvíl, ředitel brněnského Muzea exilu, který se také se svou rodinou pořadu zúčastnil a v závěru komentoval vystavené panely fotografií k roku 1968. Pořad byl zpestřen minihrou Pavla Kohouta v podání členů výboru Klubu. Vernisáž se konala za přítomnosti velvyslankyně ČR JUDr. Ivany Červenkové, jež převzala nad akcí záštitu a rovněž přispěla svým referátem.

Kulturní klub, původně založený exulanty roku 1968, uspořádal toto setkání pro příchozí do Rakouska z ČR roku 68. Setkání proběhlo na ZÚ ve velmi srdečné atmosféře.

Ve čtvrtek **13. prosince** se v rámci Adventního koncertu v Peterskirche představily dva přední komorní tělesa, a to kvarteto Janáčkovo (ČR) a Moyzesovo (SR). Po samostatných vystoupeních následovalo společné provedení oktetu

Felixe Mendelssohna-Bartholdyho. Přítomen byl mj. i syn zakladatele Janáčkova kvarteta dr. Karel Kraška ml. Koncert organizovalo české a slovenské velvyslanectví.

Janáčkovo kvarteto vzniklo na brněnské konzervatoři v roce 1947 z řad studentů. Rychlým zráním a zejména vynikající interpretací děl Leoše Janáčka získal soubor právo nazývat se jménem svého milovaného autora. Janáčkovo kvarteto úspěšně reprezentovalo česko-moravskou interpretační tradici ve všech světadílech. Z bohaté diskografie souboru byly dva tituly oceněny Grand Prix du Disque de l'Académie de Charles Cross a jeden byl poctěn cenou Preis der Deutschen Schallplattenkritik.

Moyzesovo kvarteto je od svého založení v roce 1975 jedním z nejvýznamnějších komorních zastoupení na Slovensku. Smyčcové kvarteto vystupovalo téměř po celé Evropě, Maroku, Indii, Kubě, Japonsku a USA. V letech 1986-2005 patřilo Moyzesovo kvarteto k uměleckým souborům Slovenské filharmonie. Během svého působení vystupovalo v mnoha významných koncertních domech světa: Walter Hall – Toronto, Merkin Hall – New York, Cathédrale Saint-Louis des Invalides – Paříž, Musikverein – Vídeň a další. Disponuje širokým repertoárem, který zahrnuje všechna stylová období. Různá mezinárodní ocenění dokládají vysokou úroveň tohoto smyčcového kvarteta.

11. prosince představil v Českém centru česko-rakouský spisovatel Milan Ráček svou novou knihu *Die Wiedergänger und Lenins zweite Revolution. Roman aus dem Jenseits* vydané nakladatelstvím Edition Roesner, ze které také přečetl několik úryvků. Na akci vystoupila rovněž dr. Michaela Kuklová, Vídeňská univerzita, a Lukas Kavín z divadla Brett. Po prezentaci knihy následovala beseda s autorem.

Další informace:

<https://www.editionroesner.at/milan-racek>

Das Herz so schwer wie Blei

Ve Vídni pořádalo Volkskundemuseum Wien do **16. prosince** ve spolupráci s Památníkem Terezín výstavu o umění a odboji v terezínském ghettu. Název výstavy *Das Herz so schwer wie Blei* je verš z díla spisovatelky Ilse Weber, narozené v roce 1903 ve Vítkovicích, deportované v roce 1942 do Terezína, kde pracovala jako sestra na dětské ošetrovně. V roce 1944 byla zavražděna s manželem a synem v Osvětimi. Po válce byly v Terezíně nalezeny ukryté texty básní a písní v německém jazyce, které psala před svou deportací do Osvětimi.

Výstava byla slavnostně zahájena 6. listopadu 2018 proslovy ředitele Volkskundemuseum Matthiase Beitla, kurátorky výstavy Rosemarie Burgstaller a zástupce ředitele Památníku Terezín Vojtěcha Blodíga. Památník Terezín poskytl více než čtyřicet obrazů a dokumentů, další pocházejí ze soukromých sbírek z Rakouska a Izraele. Návštěvníci tak měli možnost seznámit se s životopisy a díly sedmadvaceti Rakušanů deportovaných do Terezína, kteří v mnoha případech uprchli před nacisty do Československa, ale i Čechů. V době deportace bylo nejmladším z nich deset, nejstarším čtyřiaosmdesát let, jen osm z nich se dožilo konce druhé světové války. Vedle grafik a obrazů, které vznikly v letech 1941-1945, byly vystaveny digitalizované dokumenty z archivů a sbírek v Německu, Izraeli, Rakousku a České republice. Na přípravě výstavy se na

rakouské straně podílely např. Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien a Institut für Zeitgeschichte der Universität Wien.

Volkskundemuseum Wien také připravilo řadu doprovodných programů jako přednášky, rozhovory s přeživšími, čtení textů, speciální akce pro učitelky a učitele, přednášky s promítáním filmů aj.

Bližší informace: www.volkskundemuseum.at

Tel.: (01) 406 89 05

E-mail: office@volkskundemuseum.at

Jana Stárková

Adam Plachetka ve Slovanské besedě

8. ledna 2019 uspořádalo v sále Slovanské besedy České srdce za podpory ZÚ, VSL a pěveckého sboru Lumír křest a prezentaci nové CD barytonisty Adama Plachetky a sopraničky a jeho manželky Kateřiny Knížkové (stálá členka ansámblu Národního divadla v Praze) nazvanou *Každý jen tu svou*. Akce se konala nejen pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. dr. Ivany Červenkové, která se křtu

zúčastnila a stala se nejen kmotrou CD, ale přispěla krátkým proslovem. Velvyslanectví se také postaralo o občerstvení. Dalším z hostů byl Thomas Dänemark, generální sekretář spolku Freunde der Wiener Staatsoper, a muzikolog Viktor Velek. Klavírní doprovod a tlumočení do češtiny/němčiny obstaral předseda spolku Lumír Pavel Koutník – během večera bylo provedeno přítomným umělcem několik árií – také z nového CD. Bohužel sopranička Kateřina Knížková se pro nemoc nemohla křtu zúčastnit. Záměrci měli také možnost si zakoupit nové CD a nechyběla chybět ani autogramiáda.

Každý jen tu svou... – V září 2018 bylo v Národním divadle pokřtěno nové CD Kateřiny Knížkové a Adama Plachetky s názvem *Každý jen tu svou*. Kmotrem alba se stal Ondřej Havelka. Desku vydalo vydavatelství Radioservis a posluchači na ní najdou árie a dueta z oper Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka. Nahrávka vznikla ve studiu Českého rozhlasu za doprovodu Symfonického orchestru Českého rozhlasu pod taktovkou Ondřeje Lenárda.

Další informace: <https://www.adamplachetka.com>

<https://www.katerinaknezikova.com>

České Ozvěny | Slovenské Ozvěny | 10. 2. 2019 | 13:05 hod. | ORF 2 Wien

XVI. Ples viedenských Slovákov

Po šiestich rokoch sa opäť konal ples, patriaci k tradícii slovenských plesov vo Viedni, ktoré sa tu konali už na prelome 19. a 20. storočia. Rakúsko-slovenský kultúrny spolok pozval koncom januára národnostnú skupinu a jej priateľov na tanečný parket v krásnom ambiente hoteli Park Hyatt v centre Viedne a oslávil s nimi nezabudnuteľný večer, ktorého vrcholy zachytil pre divákov aj magazín *Ozveny*.

Český recept – Restaurace Böhmerwald

Dále se také společně vydáme do české restaurace Böhmerwald, která ve Vídni funguje již více než dvacet let. Najdeme ji nedaleko Belvederu ve čtvrtém okrese. S majitelkou restaurace Magdou Stuchlíkovou se pustíme do přípravy jednoho z tradičních českých pokrmů. Nechte se překvapit.

Výstava „Jan Palach '69“:

50 let od sebeobětování Jana Palacha

Dvacetiletý Jan Palach, student historie a politické ekonomie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, se ve čtvrtek 16. ledna 1969 okolo 14:30 rozhodl k velice odvážnému činu: v horní části Václavského náměstí se polil hořlavinou a zapálil. Tímto činem chtěl lidem otevřít oči, vyvést je z pasivity a přimět k odporu proti nastupující normalizaci. Magazín *Ozvěny* navštívil výstavu věnovanou osobnosti Jana Palacha v Galerie auf der Pawlatsche, kterou uspořádal Institut slavistiky vídeňské Univerzity s Českým centrem ve Vídni.

Rádia Dráták a Dia:tón

Dráták

(každé pondělí, 21:10-21:40, Radio Burgenland)

21. 1. 2019: Vídeň vzpomíná na Jana Palacha

„Člověk musí bojovat proti tomu zlu, na který právě stačí,“ tak zněla jedna z posledních slov mladého studenta Jana Palacha během rozhovoru s psychiatrickou Zdenkou Kmuňákovou, nahraný na kazetový magnetofon v pražské nemocnici v Legerově ulici 17. ledna 1969.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2959285/>

14. 1. 2019: S Petrem Janečkem o prvním a posledním českém superhrdinovi

Slyšeli jste někdy o fenoménu nejslavnější české mýtické bytosti 20. století – Pérákoví? Asi nejustálenější obraz tohoto tajemného fantoma je zahalená postava s pružinami na nohách, přeskakující i ulice. Prý dokázal přeskočit celé vltavské údolí.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2958136/>

14. 1. 2019: Jiří Holý – Mezi filo- a antisemitismem – Židé v české literatuře

Druhé téma Drátáku Vás zavede na Institut slavistiky Vídeňské univerzity. „Mezi filo- a antisemitismem? Židé v české literatuře“ – tak zněla přednáška Jiřího Holého z Ústavu české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, který ještě koncem listopadu minulého roku zavítal do Vídně.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/stories/2958173/>

7. 1. 2019: Uzavření roku 2018 výstavou „Přišli jsme v roce 1968“ a přání do nového roku 2019

Přechod do nového roku bývá spojen s bilancováním s rokem minulým a výhledem do lepších zítřků. My v dnešním vysílání propojíme obojí. Ohlédneme se ještě jednou za padesátiletým výročím pražského jara výstavou fotografií *Přišli jsme v roce 1968*. Poslechneme si také novoroční přání adresovaná České republice a české národnostní skupině ve Vídni.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2957340/>

Diatón

(každý pondelok, 21:40 – 22:00, Radio Burgenland)

21. 1. 2019: Posledná jazda „T.R.A.M. – Zeitreise Wien-Pressburg“

Yvonne Erdost mikrofónom zachytila dôležité momenty finisáže projektu „T.R.A.M. – Zeitreise Wien-Pressburg“ na hlavnej stanici vo Viedni. Stretla sa prítom s viedenskou mestskou poslankyňou v oblasti umenia Veronicou Kapp-Hausler, kurátorom Jurajom Čarným či rakúskym veľvyslancom v Bratislave Helfriedom Carlom.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/stories/2959881/>

14. 1. 2019: Slovensko na dovolenkovom veľtrhu – Ferienmesse Wien

Medzinárodný dovolenkový veľtrh láka už tradične do Messe Wien atraktívnymi ponukami pre cestovateľov, ktoré zahŕňajú všetko od dovolení v kempingoch až po letecké diaľkové zájazdy. Tohto roku sa podujatie pre milovníkov cestovania konalo v dňoch od 10. do 13. januára.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/stories/2958644/>

7. 1. 2019: Rozlúčka s Alenou Heribanovou

Každému novému začiatku predchádza rozlúčka. Slovenský inštitút vo Viedni sa s ťažkým srdcom rozlúčil so svojou riaditeľkou Alenou Heribanovou. Vypočujte si v aktuálnom magazíne Diatón rozhovor s touto výnimočnou osobnosťou.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/stories/2957345/>

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/topstory/>

150 let Vídeňské státní opery

Repertoár Státní opery sahá od baroka až po 21. stololetí s hlavním důrazem na hudbu 19. stololetí. Sezóna 2018/19 vyniká velkým výročím: Vídeňská státní opera slaví 150 let Operního domu na Ringu. 25. května 2019 proběhne oslava a premiéra díla Richarda Strausse *Žena beze stínu*. V premiéře této opery v nové produkci pod vedením Christiana Thielemanna zazáří Camilla Nylund, Nina Stemme, Evelyn Herltizius, Stephen Gould a Wolfgang Koch.

Novorenesanční budova tehdejšího c. k. Dvorního divadla, dnes Vídeňské státní opery, jedna z prvních honosných staveb na nově zřízené Okružní třídě (Ringstrasse), je projekt dvojice architektů Augusta Sicarda ze Sicardsburgu

a Eduarda van der Nüll, stavitelem byl jejich žák Josef Hlávka. Za tuto práci byl Hlávka vyznamenán titulem císařská stavební rada a obdržel stříbrné zednické náčiní použité při zahájení stavby, které je uchováváno v Lužanech.

25. května 1869 bylo Dvorní divadlo otevřeno operou W. A. Mozarta *Don Giovanni* a v roce 1955 byla Vídeňská státní opera slavnostně znovuotevřena představením *Fidelio* Ludwiga van Beethovena.

Vrcholem sezóny 2018/2019 bylo a bude dalších pět operních premiér: Hector Berlioz: *Trójané*, / Johannes Maria Staud (hudba) – Durs Grünbein (text): *Die Weiden* (světová premiéra), Gaetano Donizetti: *Lucie z Lammermooru*, Manfred Trojan: *Orest* a Giuseppe Verdi: *Otello*. Například opera *Trójané* je monumentální dílo inspirované Vergiliovou *Aeneidou* a trvá přibližně pět hodin. O nezkrácené původní znění se ve 20. století zasloužil dirigent Rafael Kubelík, který ho uvedl v londýnské Královské opeře Covent Garden nebo v newyorské Metropolitní opeře. Do role snoubence Chorèba byl obsazen Adam Plachetka, který se objeví ještě v Rossiniho operách *Lazebník sevillský* a *Popelka*, v Donizettiho *Nápoji lásky* a v Mozartově *Donu Giovannim*, tentokrát jako Leporello. Do Vídeňské státní opery se také vrátí dirigent Tomáš Netopil, čeká ho Mozartův *Idomeneo*.

26. května jsou všichni zváni, aby se připojili k oslavám – na party na náměstí před budovou Opery. Budou se také konat dvě výstavy (v Opeře a Divadelním muzeu), streamování a několik dalších překvapení. Například na náměstí Herberta von Karajana před budovou opery bude v průběhu dubna, května, června a září promítáno živě na padesátimetrovém plátnu na osmdesát operních a baletních představení.

Výstava Nur die Geigen sind geblieben. Alma a Arnold Rosé

Alma Rosé se narodila roku 1906 ve Vídni. U kolébky jí stál její strýc, hudební skladatel Gustav Mahler. Po jeho ženě Almě Mahlerové také dostala jméno. Vyrostla v koncertní houslistku a dirigentku s hlubokým hudebním cítěním. Hudba postupovala celý její život – až do její smrti v koncentračním táboře.

Vztah rodiny Roséových a Mahlerových byl odjakživa úzký. Spojovaly je příbuzenské vztahy a umělecké zaměření, ve Vídni navíc bydleli blízko sebe. Obě pojila i vazba k českým zemím. Alma začala koncertovat už v patnácti letech. Její otec, Mahlerův spolupracovník a vynikající houslista Arnold Rosé se v dceři viděl a podporoval ji v hudební kariéře. Díky otci se taky seznámila se svým budoucím manželem Václavem „Vášou“ Příhodou. Vzali se v roce

1930, za svědka Almě šel spisovatel a básník Franz Werfel. Do Čech Alma jezdila od dětství – často pobývala v Jihlavě, odkud pocházela její matka Justina, rozená Mahlerová. Jejím dalším českým domovem se staly středočeské Záruby nedaleko Brandýsa nad Labem, kde měli Příhodovi rodinnou vilu. Manželé spolu často jezdili na koncertní turné, ohlas na oba umělce byl mimořádný. Často cestovali mezi Vídní a Zárubami a vedli rušný společenský život. Jejich manželství však zůstalo bezdětné a kvůli Příhodovým častým cestám se nakonec oba manželé postupně odcizili, což Alma nesla velice těžce. Východisko našla opět v hudbě, když ve Vídni založila vlastní dámský komorní orchestr.

Došlo k anšlusu Rakouska a jeho obsazení nacistickým Německem. Začaly vznikat seznamy židovských hudebníků. Almin otec Arnold, původním jménem Rosenbaum, byl propuštěn ze všech orchestrů, ona nesměla vystupovat. V létě 1935 navíc umírá její matka Justina. Alma se rozhodla emigrovat do Velké Británie, kam se za ní brzy dostal i její otec. Rodině byl ovšem v Rakousku zabaven veškerý majetek, a tak Alma vydělávala na živobytí koncerty v Holandsku. Hrála v kavárnách a restauracích, bydlela

v nevytápěném bytě. Několikrát se neúspěšně pokoušela vycestovat. V prosinci 1942 se Alma pokusila pomocí padělaných dokladů dostat přes Francii do Švýcarska. Byla ale zatčena a poslána do koncentračního tábora v Osvětimi. I v krutých podmínkách vyhlazovacího tábora se pro ni útočištěm stala hudba. Taky tam tajně organizovala koncerty a později se stala z vůle dozorců i dirigentkou ženského orchestru v Osvětimi. „Orchestr hrával při rozednění při odchodu vězeňkyň na nucené práce, mezitím deset hodin denně cvičil. A pak hrál opět při návratu zbědovaných žen zpátky do tábora. Znamé jsou také nedělní odpolední koncerty pro dozorkyně i vězeňkyně. Alma Rosé umírá v dubnu roku 1944, ve svých osmatřiceti letech za nejasných okolností v koncentračním táboře v Osvětimi.

Výstava *Nur die Geigen sind geblieben. Alma a Arnold Rosé* potrvá do 12. května.

Di – So, 10:00-18:00

Do 10:00-21:00

Haus der Geschichte Österreich

Hofburg, Heldenplatz, 1010 Wien

<https://www.hdgoe.at>

Termíny Vlastenecké omladiny na rok 2019

ČAJE o páté – neděle 17:00-21:00, velká klubovna školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3

ČAJ o páté 17. března Jarní s Marjánkou a Demižonem

ČAJ o páté 13. října Podzimní „Oktoberfest“

ČAJ o páté 10. listopadu Strašidelný „Halloween“

ČAJ o páté 8. prosince Vánoční

DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ:

divadelní sál školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Vídeň 3

HASĚŘENÍ aneb V Praze bejvalo blaze

4. dubna benefiční představení a 6. dubna 17:00

Zdravý nemocný

23. listopadu 17:00 a 24. listopadu 15:00

Cena Susanny Roth 2019

Česká centra a České literární centrum, sekce Moravské zemské knihovny v Brně, vyhlásují 5. ročník Mezinárodní překladatelské soutěže Cena Susanny Roth určené začínajícím zahraničním překladatelům z českého jazyka do 40 let za nejlepší překladový text prozaického díla současného českého autora. Letošní porota vybrala pro překlad čtyři kapitoly z knihy od autorky Anny Cimy *Probudím se na Šibuji*. Cenou je několikadenní návštěva ČR spojená s aktivní účastí na odborném semináři s doprovodným programem. Více informací naleznete na webu Českého centra Vídeň.

Rakouská WESTbahn navázala spolupráci s českými přepravci RegioJet a Leo Expres

Rakouský soukromý přepravce WESTbahn, který od roku 2011 provozuje vlakové spojení mezi Vídní a Salzburgem, nyní nabízí kombinované jízdenky do dalších destinací pro

střednictvím kooperace s českými partnery, společností RegioJet a Leo Expres. Díky této spolupráci budou moci na vídeňském hlavním nádraží cestující přesehnout z vlaku WESTbahn ze Salzburgu či Linze do vlaků nebo autobusů českých přepravců RegioJet a Leo Expres. V opačném směru při příjezdu do Vídně pak mohou z hlavního nádraží pokračovat vlaky společnosti WESTbahn. S RegioJetem spolupracuje WESTbahn na linkách přes Vídeň do Prahy, Bratislavy, Budapešti, Krakova, Benátek, Říma a dalších více než devadesáti evropských měst. Společnost Leo Expres zajišťuje navazující autobusové linky z Vídně do Ostravy, Lodže a Varšavy. Lístky pro celou trasu si lze opatřit prostřednictvím elektronických rezervačních systémů příslušného českého dopravce.

Obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví
28. 1. 2019

4. ročník vědomostní soutěže TschechischQuiz 2018/2019 právě startuje!

Učíš se ve škole češtinu a baví tě řešit záladné úkoly, ve kterých se můžeš poměřit se svými kamarády? Pak je to ta pravá příležitost pro tebe! I letos se koná vědomostní soutěž TschechischQuiz, ve které můžeš vyhrát skvělé ceny. Hlavní cena pro vítězný tým je čtyřdenní pobyt v České republice!

Soutěž organizuje Velvyslanectví České republiky ve Vídni ve spolupráci s Jihomoravským krajem pod záštitou hejtmána Bohumila Šimka (věková kategorie 1) a Jihočeským krajem pod záštitou hejtmanky Ivany Stráské (věková kategorie 2), zároveň s podporou dolnorakouské zemské školské rady, hornorakouské zemské školské rady a vídeňské školské rady.

Věková kategorie 1: 1.-4. třída HS/NMS a AHS – Téma: „100 let republiky“

Další informace, testové otázky, přihlášku, informační leták a plakát pro jednotlivé kategorie naleznete na stránce Velvyslanectví ČR ve Vídni.

Südböhmen & Oberösterreich mit F. Heisler und seinem Buch *Bis zur Mitte des Flusses*

Fr. 31. 5. – So. 2. 6. 2019

entlang der Maltsch, der natürlichen Grenze zwischen Südböhmen und Oberösterreich

Natur, Kultur, Kulinarisches, Lesung, Multimediapräsentation, Besichtigungen von Kirchen, Museen, Betrieben u. v. m.

1. Tag

6:45 Uhr Forum Neuhofen

7:00 Uhr A1-Ansfelden

7:15 Uhr Linz Hbf. – Abwarten der Züge aus anderen Orten (Wien)

7:30 Uhr Friedenskirche

weitere Zustiegsmöglichkeiten entlang der Strecke bis Freistadt (selbst berechnen)

Fahrt nach Freistadt – Franz Heisler steigt zu Fahrt nach Stadlberg – Wanderung (ca. 30 Min.) nach Pohoří na Šumavě (Buchers) – ČR, Fahrt mit Bus möglich Fahrt zu den Rosenhofer Teichen bei Sandl – Spaziergang, ME Sandl – Hinterglasmuseum, Lesung mit dem „Mandl aus Sandl“, Kaffee und Kuchen FREISTADT – Hotel Zum Goldenen Hirschen (Deim) Multimediapräsentation, AE, Nächtigung

2. Tag

Pieberschlag – Biberhof (Fam. Friesenecker) – Besichtigung Spaziergang über den Granitweg (Skulpturen), Wettershuttle ME in Windhaag b. Freistadt Green Belt Center – Museum der Zeitgeschichte – Besichtigung Altes Schulhaus – Anton Bruckner's Stelle als Schulgehilfe Lexmühle/Hammern – neue(alte ehemalige Fußgänger-Zollbrücke) Brücke über die Maltš, kleines Zollmuseum AE im Hotel, anschließend Führung durch die Altstadt mit dem Nachtwächter

3. Tag

Steinerne Brücke-Wanderung entlang der Maltš nach Cetviny (ehemals Zettwing) is zur Mitte des Flusses, ehemalige Schmieden und Mühlen, Natura 2000 Gebiet, ME Fahrt nach Edelbruck – Ziegenbetrieb der Fam. Koller – Besichtigung mit Führung Heimreise – Ankunft in Linz ca. 18 Uhr Reisekosten EUR 335,- beinhalten:

2 N/AE, 3 ME + Getränk

alle Eintritte Führungen, Lesung, Reiseleitung

EZ-Zuschlag EUR 30,-

Anmeldung an Hana Rigo per Mail: rigotranslations@aon.at telefonisch: 0676 318 48 91 IBAN: AT51 2032 6000 0401 3389

Semesterkurse in der KVHS mit Mag.a art. Iva Schach

Kursort: Die Kunst VHS, Lazarettgasse 27, 1090 Wien

Veranstalter: Die Kunst VHS

Die Kunst der Federzeichnung

Niveau: AnfängerIn Kurs-Nr. Z09 20 Unterrichtseinheiten

Veranstalter: Die Kunst VHS 27. 02. 2019 – 15. 05. 2019, 19:00-21:00 Uhr

Der Mensch – Zeichnen lernen leicht gemacht mit Modell

Niveau: AnfängerIn & Fortgeschrittene Kurs-Nr. A09 20 Unterrichtseinheiten

28. 02. 2019 – 09. 05. 2019, 15:45-17:45 Uhr

Kinder und Eltern zeichnen Tiere im Naturhistorischen Museum (Kind mit Begleitung)

Kursort: Naturhistorisches Museum

Niveau: AnfängerIn Kurs-Nr. U01 20 Unterrichtseinheiten

Anmeldungen sind bis jeweils eine Woche vor Kursbeginn möglich.

<https://www.vhs.at/de>, Tel.: +43 1 893 00 83

info@vhs.at

Knihu Nika Brettschneider und ihr Theater Brett

je možno zakoupit:

Rotensterngasse 2, 1020 Wien (Literaturbuffet)

Fischerstiege 1-7, 1010 Wien (Buchhandlung Brigitte Sallanda)

Margaretenstraße 76, 1050 Wien (Buchinsel)

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien (Theater Brett)

Tschechischen Zentrum

Upozornění:

V *Divadelních novinách* vychází od 1. čísla letošního roku seriál *Příliš krátké životy*

Ukázka: *Příliš krátké životy* (III):

Nika bydlela v prvním roce svých studií brněnské herecké konzervatoře v internátě v Kamenické ulici. Dívky tam žily „jak sardinky“, šest v jedné místnosti, soukromí de facto žádné. Do desáté večer musely být na pokoji, což bylo přísně kontrolováno. A tak se Nika ve druhém a třetím ročníku přestěhovala na „privát“. A začala si užívat brněnského studentského života.

Autor: Ludvík Kavín ve spolupráci s redaktory *Divadelních novin*

<https://www.divadelni-noviny.cz/prilis-kratke-zivoty-iii>

VELVYSLANECTVÍ ČR

Veletrhy Brno, a. s., nejvýznamnější organizátor odborných veletrhů a výstav

Společnost Veletrhy Brno pořádá i letos celou řadu zajímavých veletrhů a výstav určených jak pro odbornou, tak i širokou veřejnost. Dne 13. února se v prostorách Velvyslanectví uskutečnilo každoroční setkání vedení BVV se zástupci rakouských médií, kde generální ředitel společnosti Ing. Jiří Kuliš představil letošní program veletrhů a výstav v Brně. Kromě generálního ředitele Jiřího Kuliše se akce zúčastnila velvyslankyně ČR v Rakousku Ivana Červenková, vedoucí obchodně-ekonomického úseku velvyslanectví Ing. Martina Tauberová a zástupce brněnského zastoupení Rakouské hospodářské komory (WKO) Martin Žák. WKO představilo nabídku podpory pro rakouské firmy, které zamýšlejí se některého z brněnských veletrhů zúčastnit.

Redakčně zkráceno

Obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví

28. 1. 2019

Setkání ministrů dopravy ČR a Rakouska

Rakouské ředitelství silnic a dálnic (ASFiNAG) poradí se zavedením elektronického výběru dálničních poplatků. Konzultace poskytne Státnímu fondu dopravní infrastruktury, které plánuje zavést digitální dálniční známku od roku 2021. Dohodli se na tom český ministr dopravy Dan Ťok spolu se svým rakouským protějškem Norbertem Hofe-rem, který zavítal dne 24. ledna do Prahy. Na programu setkání byla témata silniční a železniční infrastruktury. Ministři se mj. shodli, že pokud se v Evropě nezrychlí schvalovací řízení, nebude možné konkurovat Číně nebo USA. K dokončení dálnice D3 na České Budějovice by mělo dojít v roce 2025, dálnice D52 mezi Brnem a Vídní pak o rok později. Měl by v tom dle ministra Ťoka napomoci nový zákon, který urychlí příslušná schvalovací řízení.

Návštěva ministra zahraničních věcí v Rakousku

Ministr zahraničních věcí ČR Tomáš Petříček uskutečnil dne 17. ledna 2019 pracovní návštěvu Rakouska. Ve Vídni jednal s rakouskou ministryní evropských záležitostí, integrace a zahraničních věcí Karinou Kneisslovou, se spolkovým ministrem pro EU, umění, kulturu a média Gernotem Blümelem a s bývalým prezidentem Rakouska Heinzem Fischerem. Hlavní témata návštěvy byla česko-rakouské vztahy, spolupráce v rámci Slavkovského formátu a aktuální evropská agenda.

Ministr zahraničních věcí ČR Tomáš Petříček

Zemřel dr. Ludwig Scharinger

Velvyslanectví ČR ve Vídni se zármutkem oznamuje, že dne 10. ledna 2019 zemřel ve věku sedmasedmdesáti let bývalý honorární konzul ČR v Linzi **dr. Ludwig Scharinger**.

Andrej Babiš na fóru ve Vídni

Předseda vlády Andrej Babiš se ve dnech 17.-18. prosince 2018 zúčastnil High-Level Fóra Afrika – Evropa ve Vídni. Fórum pořádal v rámci rakouského předsednictví v Radě EU spolkový kancléř Sebastian Kurz společně s prezidentem Rwandy Paulem Kagamem, t. č. předsedou Africké unie. Lídři evropských a afrických zemí jednali o prohlubování partnerství mezi Evropou a Afrikou, hospodářské spolupráci v oblasti digitalizace a inovací a o volném obchodě. Nedílnou součástí fóra bylo i mezinárodní business fórum, jehož se zúčastnilo bezmála 1 100 zástupců firem z šedesáti zemí světa, vč. sedmadvaceti zástupců z ČR.

Telegraficky z Velvyslanectví ČR

Dne 10. ledna 2019 **velvyslankyně Ivana Červenková** navštívila Brno, kde se setkala s novou **primátorkou města Markétou Vaňkovou**. Tématem byly kromě přeshraniční spolupráce a výstavby infrastruktury i investiční plány města v příštích letech.

Velvyslanectví ČR ve Vídni se zármutkem oznamuje, že dne 14. prosince 2018 zemřel ve věku šestasedmdesáti let honorární konzul ČR v Klagenfurtu **dr. Gert Seeber**.

V úterý 4. prosince přijala **velvyslankyně Ivana Červenková** pozvání ředitele Emila Brixie, aby na půdě Diplomatické akademie ve Vídni pronesla řeč na téma české zahraniční politiky. Přednášku pod názvem „Česká republika jako pragmatický evropský aktér“ a následnou diskusi moderoval předseda Institutu pro Podunají a střední Evropu (IDM) a bývalý rakouský vicekancléř Erhard Busek. Velvyslankyně Ivana Červenková ve svém vystoupení představila východiska a současné cíle české zahraniční politiky. V neposlední řadě podtrhla rozhodující význam bezproblémových vztahů se sousedními stáedy středoevropskými státy a ohlásila svůj závazek k dalšímu rozvoji živých přeshraničních kontaktů mezi Českem a Rakouskem.

Ve čtvrtek 29. listopadu přivítala zemská hejtmanka Dolního Rakouska **Johanna Mikl-Leitner** v budově zemské vlády v St. Pölten krajského hejtmána Jihomoravského kraje **Bohumila Šimka**. Mezi hlavní body jednání patřila výstavba dálniční infrastruktury, přeshraniční spolupráce v oblasti zdravotnictví či plánované oslavy 30. výročí pádu železné opony. Tradičním bodem jednání byl společný zájem na výstavbě dopravní infrastruktury, která by zlepšila spojení mezi oběma regiony a zajistila vzájemnou dostupnost významných hospodářských center. Oba partneři se shodli na potřebě zlepšit legislativní prostředí pro významné strategické projekty. Hejtmanka Mikl-Leitner rovněž představila myšlenku tzv. Evropské spojnice napříč Dolním Rakouskem, jejíž výstavba by měla být přínosem také pro české příhraniční kraje. Oba hejtmáni vyjádřili potěšení z dobře probíhající spolupráce v rámci evropských regionálních programů i na poli poskytování zdravotních služeb. Významným bodem jednání byly přípravy nadcházejícího jubilejního roku, kdy si oba regiony připomenou 30. výročí pádu železné opony. Dolní Rakousko připravuje hlavní připomínkovou akci na Den Evropy, v přípravě jsou i další společné akce s Jihomoravským krajem.

Předseda vlády **Andrej Babiš** v sobotu 24. 11. 2018 navštívil společně s chotí Vídeň. V odpoledních hodinách se setkal s generálním ředitelem ERSTE Bank Andreasem Treichlem. Posléze povečeřel v budově Spolkového kancléřství s rakouským kancléřem Sebastianem Kurzem. Na závěr programu předseda vlády zavítal na slavnostní koncert České filharmonie ve Zlatém sále vídeňského Hudebního spolku („Musikverein“).

Po rozhovoru s generálním ředitelem ERSTE Bank a předsedou představenstva Erste Group Andreasem Treichlem následovala v programu premiérského páru neformální večeře v sídle Spolkového kancléřství na pozvání spolkového kancléře Kurze, jíž se zúčastnili i spolkový ministr financí Hartwig Löger a předseda rakouské Národní rady Wolfgang Sobotka s partnerkami. Nad typicky rakouským císařským trhancem proběhla diskuse o bilaterálních vztazích, včetně nabídky českého výrobce letadel Aero Vodochody dodat Rakousku svůj nový podzvukový model L-39 NG.

Na závěr se předseda vlády Babiš v budově vídeňského Hudebního spolku zúčastnil slavnostního koncertu České filharmonie. Mezi dalšími hosty Velvyslanectví České republiky byly význačné osobnosti rakouského i českého politického, hospodářského i společenského života. Pod vedením Semjona Byčkova zahrála Česká filharmonie k velkému ohlasu publika mimo jiné předehru k Smetanově

opeře *Prodaná nevěsta* a Dvořákovu *Symfonii č. 9 e moll Z nového světa*. Po koncertu následovalo slavnostní přijetí na počest stého výročí založení ČSR, k němuž hosty pozvala velvyslankyně Ivana Červenková společně s honorárním konzulem v Linzi Heinrichem Schallerem.

V pátek 16. listopadu se v budově velvyslanectví uskutečnil **3. ročník Česko-rakouského diskusního fóra** s názvem „Old divides – new trends?“ Rakouští a čeští hosté diskutovali o dvou souvisejících fenoménech: vlivu sociálních médií na demokratický diskurs a zvýšené poptávce veřejnosti po prohlubování prvků přímé demokracie.

Již potřetí svedlo česko-rakouské diskusní fórum dohromady zhruba tři desítky českých a rakouských akademiků, publicistů a diplomatů k diskusi nad aktuálními tématy, která v obou zemích vyvolávají zvýšený zájem. V bloku k sociálním médiím se do popředí dostala otázka efektivity kultivace prostředí na sociálních sítích. V druhé části se řečníci zaměřili na otázku, jak z požadavku na přímou demokracii učinit nástroj, který umožní plnohodnotnou účast na politickém životě všem občanům.

Česko-rakouské diskusní fórum založili v roce 2016 ve Vídni ministři zahraničních věcí L. Zaorálek a S. Kurz. Letos se uskutečnilo již potřetí. Fórum střídavě pořádá Velvyslanectví České Republiky ve Vídni a Velvyslanectví Rakouské republiky v Praze.

Vážení a milí Češi žijící v zahraničí,

chceme Vás znovu upozornit na webové stránky, jejichž cílem bylo sjednotit na jednom místě užitečné informace jednotlivých českých ministerstev a úřadů a usnadnit tím jejich vyhledávání a využití pro české občany a krajanů žijících v zahraničí. Na webových stránkách tak naleznete informace k jednotlivým tématům a především odkazy na jednotlivá ministerstva či úřady, kde lze dohledat další, detailnější informace.

Webové stránky jsou jedním z prvních výsledků činnosti Meziřesortní komise pro Čechy žijící v zahraničí. Tato komise vznikla s cílem koordinovat spolupráci orgánů státní správy v krajské problematice. Ustavení Meziřesortní komise pro Čechy žijící v zahraničí (dále Komise) vzala na vědomí vláda ČR svým usnesením č. 304 z 19. dubna 2017 v návaznosti na usnesení Senátu Parlamentu ČR z prosince 2016 č. 43 k závěrům konference „Diaspora jako partner mateřského státu“, která se uskutečnila v září 2016. Členy Komise jsou zástupci následujících ministerstev: zahraničních věcí; školství, mládeže a tělovýchovy; vnitra; zdravotnictví; práce a sociálních věcí; kultury; spravedlnosti a průmyslu a obchodu.

Bližší informace o Komisi: https://www.mzv.cz/cesj_v_zahranici/cz/uvodni_slovo.htm

Správu webových stránek provádí pracoviště oddělení zmocněnce pro krajské záležitosti MZV.

Věříme, že webové stránky budou užitečným pomocníkem při vyhledávání potřebných informací.

*Jaroslav Kantůrek
předseda Meziřesortní komise
pro Čechy žijící v zahraničí*

Velvyslanectvo Slovenskej republiky vo Viedni Volby prezidenta Slovenskej republiky

Volby prezidenta Slovenskej republiky sa uskutočnia v sobotu 16. marca 2019 od 7:00 do 22:00. Ak v prvom kole ani jeden z kandidátov na prezidenta Slovenskej republiky nezíska nadpolovičnú väčšinu platných hlasov voličov, bude sa druhé kolo volieb konať v sobotu 30. marca 2019 od 7:00 do 22:00.

Volíť je možné len na území Slovenskej republiky.

Podrobné informácie sú uvedené na webovej stránke Ministerstva vnútra SR.

<http://www.minv.sk/?volby-prezidentsr>

OHLIADNUTIE

02. 02. 2019

Dezignovaná veľvyslankyňa Rakúska Margit Bruck-Friedrichová odovzdala kópie poverovacích listín štátnemu tajomníkovi F. Ružičkovi. Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky František Ružička prijal (1. februára 2019) dezignovanú veľvyslankyňu Rakúskej republiky Margit Bruck-Friedrichovú.

18. 01. 2019

Ukončenie projektu „T.R.A.M. cesta časom Viedeň – Bratislava“

Pri príležitosti ukončenia umeleckého projektu „T.R.A.M. cesta časom Viedeň – Bratislava“ sa 16. januára 2019 uskutočnila posledná cesta vlaku na trase z Viedne do Bratislavy.

14. 01. 2019

M. Lajčák rokoval vo Viedni s rakúskou partnerkou o širokej škále otázok

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák 14. januára 2019 rokoval vo Viedni v rámci pracovnej návštevy Rakúskej republiky s tamojšou spolkovou ministerkou pre Európu, integráciu a zahraničné veci Karin Kneisslovou. V rozhovore oboch politikov dominovali témy bilaterálnej spolupráce, aktuálne otázky európskej agendy, vrátane hodnotenia rakúskeho predsedníctva v Rade EÚ, ako aj slovenské predsedníctvo v OBSE.

20. 12. 2018

Konferencia „All about Private Equity & Venture Capital across Europe West to East“

Zastupiteľský úrad SR vo Viedni si Vás dovoľuje informovať o možnosti účasti na konferencii „All about Private Equity & Venture Capital across Europe West to East“, ktorá sa uskutoční vo Viedni 14. 3. 2019. Zúčastní sa na nej viac ako 300 správcov fondov a aktív, inštitucionálnych a súkromných investorov a medzinárodných podnikateľov. Hlavnou témou podujatia je súkromný majetok a rizikové investície. <https://www.mzv.sk/web/vieden>

Tisícovka Čechů a Slováků žaluje Rakousko kvůli indexaci dávek

Asi tisícovka Čechů a Slováků, kteří pracují v Rakousku a děti mají v zahraničí, u rakouských soudů napadla tak-

zvanou indexaci rodinných dávek. Podle nových pravidel se od začátku ledna jejich výše a míra slev na dani odvíjí od životních nákladů v zemi, kde dítě žije. Kvůli tomu vede s Rakouskem Evropská komise řízení, které může skončit až před unijním soudem. Píše to rakouský tisk. Podle české europoslankyně Martiny Dlabajové z hnutí ANO indexace na společném vnitřním trhu vytváří nové překážky místo toho, aby se členové EU snažili odstraňovat ty stávající. Indexace se týká hlavně mnoha pečovatelek ze zahraničí, které si Rakušané najímají vzhledem k tomu, že jejich služby jsou levnější než služby rakouských ošetrovatelek. Klaus Katzianka, šéf agentury, která zprostředkovává zahraniční pečovatelky do Rakouska, podle webu Presse.at tvrdí, že by jich kvůli krácení rodinných přídatků mohlo z práce odejít 20 až 30 procent.

K 1. lednu 2019 nabyla v Rakousku účinnosti novela spolkového zákona o vyrovnání rodinných výdajů (Familienlastenausgleichsgesetz č. 376/1967, tzv. FLAG), čímž byla zavedena indexace přídatků na děti, žijící v jiném členském státě EU. Výše přídatků vyplácených stran rakouského státu cizím státním příslušníkům, zaměstnaným v Rakousku, tím bude odvozena od výše přídatků obvyklé v zemi bydliště dítěte. Lze tedy dovést, že od 1. 1. 2019 budou přídatky na děti vyplácené českým občanům výdělečně činným v Rakousku, jejichž děti mají své bydliště v České republice, kráceny. Analýza Evropské komise opětovně potvrdila, že daná legislativa není v souladu s evropským právem. Dne 24. 1. Evropská komise zahájila řízení proti Rakousku pro porušení povinností. Komisařka pro sociální věci Marianne Thyssen označila indexaci přídatků ze strany Rakouska za „vysoce nespravedlivou“ a uvedla, že v EU nejsou žádní pracovníci ani děti druhé třídy. Pokud se Vás toto opatření týká a jste připraven se právní cestou bránit, zde shrnujeme vhodný postup:

Všichni cizí státní příslušníci zaměstnaní v Rakousku, kteří pobírají přídatky na děti, by měli v nejbližší době obdržet od rakouské finanční správy dopis informující o indexaci přídatků, vč. jejich nového výměru. Chcete-li upravenou výši rozporovat, můžete podat na místně příslušném finančním úřadě písemnou žádost o plné neindexované přídatky na děti nebo vyrovnávací platby (tzv. Antrag auf volle nichtindexierte Familienbeihilfe oder Ausgleichszahlung). Žádost je možné podat kdykoliv, žádný formulář k tomu neexistuje. V reakci na Vaši žádost vydá finanční úřad rozhodnutí o zamítnutí (tzv. Abweisungsbescheid). Proti rozhodnutí se můžete během jednoho měsíce odvolat prostřednictvím odůvodněné stížnosti. Stížnost se podává písemně nebo přes webovou aplikaci BMF FinanzOnline, nikoliv emailem. Finanční úřad musí následně do dvou měsíců od doručení Vaší stížnosti vydat předběžné rozhodnutí o stížnosti (tzv. Beschwerdeentscheidung). Proti němu může stěžovatel na stejném Finančním úřadě podat žádost o předložení kauzy (tzv. Vorlageantrag) Spolkovému finančnímu soudu (Bundesfinanzgericht/BFG).

Ke zmíněné stížnosti neexistuje žádný konkrétní formulář. Je nicméně zapotřebí, aby obsahovala označení napadeného rozhodnutí o zamítnutí, objasnění konkrétního obsahu rozhodnutí, který stěžovatel napadá včetně uvedení změn, o které žádá, a v neposlední řadě příslušné odůvodnění. Za řízení ve věci stížnosti na BFG nevznikají stěžovatelům žádné náklady. BFG je podle svého vyjádření připraven

pozorně sledovat počet stížností na indexaci přídatků na děti a eventuálně se obrátit na Evropský soudní dvůr se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.

Rakouská vláda má v rámci řízení u EK dva měsíce k zaslání stanoviska. Po doručení druhé upomínky a uplynutí doby k možnosti vyjádření může EK rozhodnout, že věc předloží Soudnímu dvoru EU.

*Obchodně-ekonomický úsek
Velvyslanectví ČR v Rakousku
25. 1. 2019*

Oceněný prezident Kiska varoval na brněnské univerzitě před populismem

Slovenský prezident Andrej Kiska převzal velkou zlatou medaili Masarykovy univerzity. Podle rektora Mikuláše Beka přispěl k uchování masarykovské a štefánikovské tradice v české a slovenské politice. Slovenský prezident varoval v projevu na univerzitě před populismem a šířením nedůvěry ve stát. „Stačí chvíle nepozornosti a to, co demokracii trvá vybudovat roky, si zlo nebo totalita vezme přes noc,“ varoval slovenský státník. Také Bek zdůraznil, že svobodný polistopadový režim nemusí být samozřejmostí a že dnes znovu jde o dělbou kontroly a moci ve státě, o toleranci menšinových názorů, o svobodu médií a ochotu pomáhat potřebným. Prezident Kiska v projevu také připomněl, že na Masarykově univerzitě studuje přes 5 000 Slováků.

Kriminalita v Česku klesla o 4,9 procenta na 192 405 trestných činů

V Česku loni klesla kriminalita o 4,9 procenta na 192 405 trestných činů. Na tiskové konferenci to uvedli zástupci policie. Snížení kriminality zaznamenali policisté pátý rok po sobě. Na poklesu se podle statistik podepsal zejména menší počet majetkových trestných činů, méně evidováno bylo i vražd a dalších násilných trestných činů. Nejčastěji vyšetřovali policisté právě majetkové trestné činy, kterých bylo 98 670, o 9 827 méně než v roce 2017. Násilných činů zaznamenali policisté 13 553, meziročně o 119 méně. Z toho bylo 116 vražd, což byl oproti roku 2017 pokles o třicet vražd. Kriminalita postupně klesá pátým rokem, naposledy se zvýšila v roce 2013 po lednové amnestii odcházejícího prezidenta Václava Klause. Tehdy vzrostla o sedm procent na více než 325 000 trestných činů, více než polovinu pachatelů tvořili recidivisté.

Církevní turistika se rozšiřuje do Rakouska, web bude i v němčině

Biskupství brněnské do léta spustí německou jazykovou verzi webu Církevní turistiky. Spolupracovat na ní bude se sousední rakouskou diecézí St. Pölten, která do systému, jenž pomáhá propagovat církevní památky, přidá kostely a kláštery ve vlastní správě. „Ročně hledá na webu církevní turistika.cz kolem půl milionu lidí. Důležité ale je, aby na návštěvníky byli připraveni lidé z farností a dokázali se turistům věnovat. Proto jsme se rozhodli ve spolupráci s diecézí St. Pölten uspořádat i kurz pro průvodce v církevním cestovním ruchu,“ řekl novinářům brněnský biskup Vojtěch Cikrle. Průvodci dosud působí jen v několika největších památkách.

Fond budoucnosti podpoří v Česku tisíc žijících obětí nacismu

Česko-německý fond budoucnosti podpoří oběti nacismu z Česka a Slovenska. Z pozůstalosti bývalého politika Wolfganga Reinharda Storchy obdržel fond finanční dar 334 000 eur, v přepočtu téměř 8,6 miliónu korun, ve prospěch doposud žijících obětí nacismu. V Česku peníze obdrží zhruba tisícovka lidí do konce letošního roku. Česko-německý fond budoucnosti vznikl na základě česko-německé deklarace z roku 1997, loni oslavil dvacet let fungování.

Kabinet plánuje vydat na oslavy tří letošních výročí 55 miliónů

Vláda plánuje, že na oslavy tří letošních výročí vydá téměř 55 miliónů korun. Připravované akce připomenou 15 let od vstupu ČR do Evropské unie, 20 let od vstupu ČR do NATO a 30 let od obnovení demokracie po 17. listopadu 1989. Koncept oslav a celkové pojetí navazuje na projekt Společné století, který loni připomínal 100 let české státnosti. Materiál nazvaný 30 let demokracie a svobody projedná vláda. Kabinet uvolní peníze z kapitoly Všeobecná pokladní správa, 44,6 miliónu korun půjde do rozpočtu ministerstva kultury a deset miliónů do rozpočtu ministerstva zahraničí.

Praha vybrala nočního starostu

Pražští radní vybrali tzv. nočního starostu. Stal se jím Jan Štern. Radní zároveň schválili složení komise, která bude nočnímu starostovi pomáhat. Jejím úkolem bude řešit noční život v Praze. Štern se podílel na vzniku například kulturního centra Containall. V komisi zasednou zástupci Prahy 1 i městské policie. Problémy s hlukem jsou zejména v centru a způsobují ho bary a restaurace a také opilí lidé, zejména turisté. Zřízením starosty se město inspirovalo v zahraničí.

Mediální podnikatel zakládá politické hnutí List Jaromíra Soukupa

Mediální podnikatel Jaromír Soukup zakládá politické hnutí List Jaromíra Soukupa. Oznámil to ve své televizi Barrandov v pořadu *Moje zprávy*. Soukup chce každý rok zveřejnit seznam věcí, které je potřeba změnit a je to možné v daném roce. V posledních letech je Soukup známý hlavně moderováním řady pořadů ve svojí televizi Barrandov, kde má i pravidelný rozhovor s prezidentem Milošem Zemanem. Soukupova Empresa Media televizi ovládla v únoru 2013.

Madeleine Albrightová přijede 11. března do Prahy

Bývalá americká ministryně zahraničí českého původu Madeleine Albrightová přijede 11. března do Prahy. Jednaosmdesátiletá pražská rodačka zde představí svou nejnovější knihu *Fašismus: Varování*. Uvedli to zástupci nakladatelství Argo na setkání s novináři. Knihu vydalo Argo koncem loňského prosince. Albrightová chystá také akce v Brně. V knize autorka varuje před křehkostí demokratických vlád a úpadkem liberální demokracie po celém světě. Albrightová rovněž poukazuje na krizi, kterou zažívá

jí Spojené státy pod vládou prezidenta Donalda Trumpa. Napsání knihy plánovala ještě před Trumpovým zvolením, přesto současný americký prezident v knize zabírá nezanedbatelný prostor.

Madeleine Albrightová se narodila v době nacistické okupace, kvůli které rodina v roce 1939 z Československa utekla. Rodina se sice do Prahy po válce vrátila, ale po převzetí moci komunisty v roce 1948 odešla ze země znovu.

Chovanec končí ve Sněmovně, nesouhlasí s vládou ČSSD s ANO

Bývalý ministr vnitra Milan Chovanec se vzdá poslaneckého mandátu. Ze Sněmovny chce odejít do konce března. Řekl to podle České televize v Plzni na krajském sjezdu strany. Nesouhlasí totiž s účastí ČSSD ve vládě s hnutím ANO. Chovanec účast sociální demokracie ve vládě kritizoval dlouhodobě a nyní řekl, že se rozhodl po zralé úvaze. Nedávno přitom obhájil své místo v čele plzeňské krajské ČSSD. Chovanec je dlouhodobým kritikem účasti sociálních demokratů v menšinové vládě s hnutím ANO, nepsal kabinetu důvěru ani loni v létě s odvoláním na své svědomí. Prohlásil tehdy, že sociální demokracie má ve vládě s ANO hrát nedůstojnou roli fíkového listu.

Europoslanci Telička a Ježek zakládají nové politické hnutí Hlas

Europoslanci Pavel Telička a Petr Ježek, kteří byli v roce 2014 zvoleni za ANO, zakládají politické hnutí Hlas. Chtějí s ním kandidovat v květnových volbách do Evropského parlamentu i působit na domácí politické scéně, řekl Telička na tiskové konferenci. Hnutí má být proevropské, hájit principy liberální demokracie a prosazovat moderní ekonomiku, dodal. Telička před pěti lety vedl kandidátku ANO do Evropského parlamentu, Ježek byl na druhém místě. Oba se do velké míry podíleli na programu ANO pro evropské volby. Telička později působil i jako expert ANO na zahraniční politiku, přestože nebyl členem hnutí. Oba se s ANO rozešli kvůli odlišným názorům s předsedou hnutí Andrejem Babišem na evropskou i tuzemskou politiku.

Pohádkový nový rok

Muzeum hlavního města Prahy pořádá v Zámeckém areálu Ctěnice do 17. března 2019 ve spolupráci s Kontaktní kanceláří Svobodného státu Sasko v Praze výstavu dětských kreseb, které vzešly z výtvarné soutěže pro žáky základních škol Karlovarského, Ústeckého a Libereckého kraje. Celkem se soutěže zúčastnilo dvaatřicet škol, ze kterých bylo do soutěže zasláno 611 obrázků. Autorkou vítězného obrázku je dvanáctiletá Karolína Hrušková ze Základní školy T. G. Masaryka a gymnázia Česká Kamenice. Vděčnou inspirací pro autory soutěžních kreseb byl saský zámek Moritzburg, který je v Německu i v České republice v povědomí všech generací již pětadvaceti let neodmyslitelně spjat s pohádkou režiséra Václava Vorlíčka *Tři oříšky pro Popelku*. A to je také hlavní důvod, proč jsou v zámku ve Ctěnicích nyní kresby vystavovány. Muzeum hlavního města Prahy totiž od podzimu 2013 do jara 2014 hostilo právě ve Ctěnicích společně se zámkem Moritzburg připravenou výstavu věnovanou tomuto oblíbenému filmu. A tak se po pěti letech Popelka do Ctěnic vrací.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Ing. Jaroslav KANTŮREK

Zvláštní zmocněnec pro krajské záležitosti

Pracoviště zvláštního zmocněnce pro krajské záležitosti
Rytířská 31, 110 00 Praha 1
tel.: +420 224 186 230, e-mail:
zkz@mzv.cz
www.m7.v.cz/krajane

V Praze dne 31. ledna 2019

Č.j. 103780/2019-OZZKZ

Vážený přítel, milí krajané,

dovoluji si Vás tradičně pozdravit na začátku roku a popřát pevné zdraví a mnoho pracovních i osobních úspěchů. Současně bych Vám rád upřímně poděkoval za spolupráci a Vaše bohaté aktivity v krajských spolcích nebo společnostech přátel České republiky po celém světě.

Minulý rok byl ve znamení významných výročí, k jejichž důstojným oslavám jste v mnoha případech výraznou měrou přispěli. I v letošním roce se bude konat řada významných akcí, které dále připomenou.

Mezi priority naší činnosti i nadále patří **podpora výuky českého jazyka v zahraničí**. Proto nás těší, že se letos opět uskuteční tradiční **Týden češtiny ve světě ve dnech 29.7.- 2.8. 2019**, který pořádá spolek Česká škola bez hranic ve spolupráci s Domem zahraniční spolupráce a Ministerstvem zahraničních věcí již po jedenácté v řadě. I v letošním roce se pod hlavičkou ČŠBH v termínu **27.7. - 3. 8. 2019** koná úspěšný letní tábor s výukou českého jazyka cíleně zaměřený na děti krajanů žijících v zahraničí. Bližší informace ohledně doprovodných akcí - seminářů, kurzů pro vyučující či letního jazykového tábora - budou dostupné na webové stránce www.esbh.cz.

Znovu připomínáme i užitečnou pomoc a metodickou oporu pro výuku českého jazyka v zahraničí, kterou naleznete v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy <http://ujop.cuni.cz>.

Dům zahraniční spolupráce www.dzs.cz nabízí jak informace o českém vysokém školství pro zahraniční studenty na samostatném webu www.studyin.cz, tak i komunikační platformu pro zájemce o sdílení informací či metod v podobě elektronického časopisu *Krajiny češtiny*.

Na začátku roku 2019 jsme si připomněli 50. výročí upálení studenta Jana Palacha. Celý letošní rok pak bude ve znamení oslav **30. výročí Sametové revoluce**. Věříme, že tato událost bude v centru pozornosti akcí, které budou pořádat naše zastupitelské úřady v zahraničí i jednotlivé krajské spolky. Ministerstvo zahraničních věcí připravuje také akce k 20. výročí vstupu české republiky do **NATO a 15. výročí vstupu do EU**.

Pozornost těmto událostem budou věnovat všechna veřejnoprávní média. Tradičním informačním kanálem pro naše krajany je **Radio Praha** www.radio.cz, které kromě na míru vyrobených pořadů pro Čechy žijící v zahraničí provozuje i webovou stránku www.krajane.net.

V červnu 2019 se v Praze opět uskuteční **celosvětové setkání honorárních konzulů české republiky**, v jejichž řadách je mnoho významných osobností českého původu. Řada z nich aktivně podporuje činnost krajských spolků v zahraničí.

Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí zřízená v roce 2017 zpřístupnila v červnu minulého roku novou informační databázi „Užitečné informace pro Čechy žijící v zahraničí“, kterou naleznete na www.mzv.cz/cesi_v_zahranici/cz/. Velmi nás potěšily příznivé ohlasy mezi krajany.

Závěrem bych Vám chtěl poděkovat za výbornou spolupráci v minulých letech jménem svým i celého pracoviště zvláštního zmocněnce pro krajské záležitosti. Moje funkční období končí k 31. lednu t.r. a od 1. února mě vystřídá pan Mgr. Jiří Krátký, MA, který se s řadou z Vás seznámil v minulých letech a těší se na další spolupráci.

S uctivým pozdravem

Srdečně Vás zveme na

REPREZENTAČNÍ & MATURITNÍ PLES ČESKÉ A SLOVENSKÉ VĚTVY V RAKOUSKU

v sobotu, 23. února 2019, od 21.00 h

v Parkhotelu Schönbrunn

Otevření sálu v 20.00 h
Zahájení plesu ve 21.00 h
Společenský oděv

VSTUPENKY

Předprodej: dospělí 45 €, studenti 25 €
Večerní pokladna: dospělí 50 €, studenti 30 €
Rezervace stolů, resp. místa: 5 €

Objednávky stolů a předprodej vstupenek:
Sekretariát ŠSK, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
tel.: 01/713 31 88 0; e-mail: event@komensky.at

Parkhotel Schönbrunn
Hierzinger Hauptstraße 10-14, 1130 Wien
www.austria-trend.at/Parkhotel-Schoenbrunn

EUROPA ERLESEN

<p>Stanislaw Struhar <i>Fremde Männer</i> ISBN 978-3-99029-325-6</p>	<p>Wieser EUROPA ERLESEN BÖHMER WALD Norbert Schreiber (Hg.) <i>Böhmerwald</i> ISBN 978-3-85129-683-9</p>	<p>Wieser EUROPA ERLESEN MAHREN Christa Rothmeier (Hg.) <i>Mähren</i> ISBN 978-3-85129-218-3</p>	<p>Wieser EUROPA ERLESEN PRAG Helmuth A. Niederle (Hg.) <i>Prag</i> ISBN 978-3-85129-251-0</p>	<p>Agita Dinž-Rybářová (Hg.) <i>Thadleček</i> ISBN 978-3-85129-581-8 „Der Ackermann aus Böhmen“ Nachwort Jiří Gruša</p>	<p>Wolf Oschlies <i>Stalins Denkmal</i> ISBN 978-3-99029-234-1 Geschichte des größten Denkmals Europas auf dem Prager Letná-Plateau</p>	<p>Wieser EUROPA ERLESEN ZWISCHEN FELS UND NEBEL Kevin Perryman und Lojze Wieser (Hrsg.) <i>Zwischen Fels und Nebel</i> ISBN 978-3-85129-628-0</p>
--	--	---	---	---	---	---

www.wieser-verlag.com

<p>Lojze Wieser <i>Im dreifigsten Jahr</i> ISBN 978-3-99029-242-6</p>	<p>Lojze Wieser <i>... und darin fliegt eine Schwalbe</i> ISBN 978-3-99029-243-3</p>	<p>Jan Skácel <i>Das dreizehnte schwarze Pferd</i> ISBN 978-3-85129-728-7 Kleine Rezensionen über – die am meisten skabellhafte Form Jiří Opelík</p>	<p>Jan Skácel <i>Das elfte weiße Pferd</i> ISBN 978-3-85129-458-3 Erzählungen – von Kindheits- erinnerungen bis zu Journalist- schen Texten</p>	<p>Václav Havel <i>Der samtene Revolutionär</i> ISBN 978-3-85129-865-9 Im Gespräch mit Alexandra Förderl-Schmid und Michael Kerbler</p>	<p>Lenka Reinerová <i>Närrisch an das Leben glauben</i> ISBN 978-3-85129-807-9 Im Gespräch mit Norbert Schreiber</p>	<p>Marek Toman <i>Die große Neugierde vom schrecklichen Mord an Simon Abeles</i> ISBN 978-3-99029-324-9</p>
---	--	--	---	---	--	---

<p>Eugen Briekins <i>Und das Fleisch ward Wort</i> ISBN 978-3-99029-331-7</p>	<p>Michal Viewegh <i>Die Definition von Liebe</i> ISBN 978-3-99029-338-6</p>	<p>Marijeta Pilátová <i>Der Held von Madrid</i> ISBN 978-3-99029-336-2</p>	<p>Vladimíra Valová <i>Ins Land einmüde</i> ISBN 978-3-99029-334-8</p>	<p>Jiří Hájíček <i>Dann blühen die Gräser</i> ISBN 978-3-99029-332-4</p>	<p>Jiří Kratochvíl <i>Die Causa Neufundländer</i> ISBN 978-3-99029-333-1</p>	<p>Iva Pekárková <i>Noch so einer</i> ISBN 978-3-99029-335-5</p>	<p>Dora Čechova <i>Ich wollte kein Lenin werden</i> ISBN 978-3-99029-339-3</p>	<p>Petra Soukupová <i>Montagmorgen</i> ISBN 978-3-99029-337-9</p>	<p>Michal Ajvaz <i>Die Rückkehr des alten Warrans</i> ISBN 978-3-99029-330-0</p>
---	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Z jarního katalogu vydavatelství Wieser Verlag GmbH
9020 Klagenfurt/Celovec
www.wieser-verlag.com

Zastoupení: Michael Orou
Kegelgasse 4/14, 1030 Wien
Tel./Fax 505 69 35

Oskar Seidenglanz – vom einfachen Lehrling aus dem 9. Wiener Bezirk, der sich zunächst als Wehrmachtsoffizier in Sammelwohnungen von deportierten jüdischen Familien einnistet, um sich nach dem Krieg als vermeintlich jüdischer Geschäftsmann in einer Villa im noblen Stadtteil ‚Am Himmel‘ im 19. Bezirk neu zu erfinden. AUF KNOPFDRUCK – Vienna Postwar Flair beleuchtet die Hintergründe jener jüdischen Familien, deren Schicksal sich Oskar Seidenglanz mithilfe seines Netzwerkes zunutze machte, um mit seiner Textilkette OSEI zum ‚Wirtschaftswunder Österreich‘ nach 1945 beizutragen.

Marta Marková, Journalistin, Autorin, geboren in Spiglitz (CZ), seit 1980 in Wien. Publikationen, u.a.: AUF INS WUNDERLAND! Das Leben der Alice Rühle-Gerstel, 2007, UNGLÜCK AUF FAST ALLEN SEITEN, 2011, FAMILIENALBUM, Erzählungen aus Mähren und Böhmen, 2011.

Auf Knopfdruck

Marta Marková

LIT

Marta Marková

AUF KNOPFDRUCK

Vienna Postwar Flair

LIT

978-3-643-50902-4

9 783643 509024

LIT
www.lit-verlag.at

Koncem prosince vyšla německy nová česká kuchařka

Její autorkou je Čechorakušanka, majitelka cestovní kanceláře, paní Hana (Hanka) Rigo. Obsahem jsou nejen recepty klasické české kuchyně, podle kterých vařila a pekla její maminka, ale i povídky o gastronomických zvyklostech významných osobností, jako byl Václav Havel, Karel IV., W. A. Mozart, T. G. Masaryk a další. Dozvíte se také zájima-

vosti o historických restauracích v Praze, Českém Krumlově, Mariánských Lázních a jiných městech. A bude pro Vás vařit kuchař pan Václav Košnář, který vařival na Pražském hradě pro státní návštěvy pana prezidenta Havla – mj. pro anglickou královnu a její doprovod. A víte, proč byla založena hospoda U Pinkasů nebo U Fleků a že Hašek psal svého Švejka v hospodě?

Hana Rigo, in Südböhmen aufgewachsen, Maturá 1965, 1968 Emigration nach Österreich, seit 1984 Gerichtsdolmetscherin für Tschechisch, seit 1985 Patchworklehrerin, Autorin von Gedichten, Empfindungen, Lehrbüchern Tschechisch praktisch I und II sowie einem Kinderbuch Karoline, die Reiseleiterin.

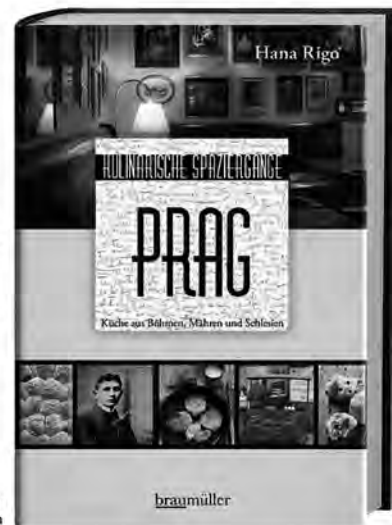
Schmackhafte Rezepte aus Böhmen, Mähren und Schlesien. Von Generation zu Generation gesammelt und nun für die Liebhaber der böhmischen Küche in Buchform präsentiert.

Probieren Sie die südböhmische Rahmsuppe mit Eierschwammerln oder die vielen Zubereitungsarten von Karpfen, Kartoffelpuffern und Co. Besuchen Sie mit Hana Rigo einige Wirtshäuser in Prag oder Český Krumlov, dort, wo bodenständig gekocht wird und berühmte Persönlichkeiten wie etwa Maestro Mozart oder der böhmische König Karl IV. speisten. Liwazen oder Mehlspeisen wie Kolatschen, Buchteln oder Karlsbader Oblatentorte gehören als Nachtisch auf den Tisch wie das gute böhmische Bier zum Schweinsbraten mit Kartoffelknödeln und Kraut. Und erfahren Sie, wie aus einem Schneider dem Bier zuliebe ein Wirt wurde oder wo Sie in Prag mittelalterlich, bei Kerzenschein und, wenn Sie wollen, mit den Fingern speisen können ...

- Eine kulinarische Rundreise durch Böhmen
- Kulinarisch-historische Spaziergänge durch Prag
- Traditionelle Gerichte unserer Vorfahren
- Auf den Spuren von Tomáš Masaryk, Václav Havel, Jaroslav Hašek, Josef Schwegk u. a.

Kulinarische Lesungen mit der Autorin möglich

Erscheint am 2. April 2018

Hana Rigo
Kulinarische Spaziergänge - Prag
Küche aus Böhmen, Mähren und Schlesien

Hardcover, zahlreiche Farbfotografien von Michael Rathmayer
ca. 280 Seiten, 19,5 x 25 cm | ca. (D) € 25
ISBN 978-3-99100-248-2

9 783991 002482

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2019 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20% slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2019 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: AT 03 1200000 683035901
SWIFT: BKAUATWW

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: www.kulturklub.at)
 e-mail: inzerce@kulturklub.at

Dinner Theater

Hausgemachte Spezialitäten

Große Brasilienrundreise
 4. -19. Juli 2019

Begleiten Sie **Tamara Trojani und Konstantin Schenk** auf der großen Reise durch **Brasilien: Rio de Janeiro, Iguazu - Amazonas**. Erleben Sie die **Premiere The Diva & The Maestro** mit der **Brasilien Philharmonie** im **Opernhaus in Manaus**. (info: www.dinnertheater.wien)

Schenke schöne Stöckl Stunden
Deinen Lieben und Deinen Kunden
 Karten & Stöckl Gutscheine im Restaurant erhältlich

Showtexte: Nici Neiss,
 Regie: Nici Neiss, Andrea Schwarz
 Szene: Norbert ART-URO, Karen Matiosian

Karten: +43 660 63 63 200, office@trojani.com
www.schoenbrunnerstoeckl.com www.dinnertheater.wien
 Schloss Schönbrunn, Meidlinger Tor, 1130 Wien
 (Navi: Schönbrunner Straße 309)

WIEN-TICKET.AT
 58885
 oeticket.com

ST. KARL

Kreuzherrengasse 1, 1040 Wien

Heilige Messe

Montag bis Freitag 18:00 Uhr
 Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
 Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
 Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
 in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn
 der Messen und nach Vereinbarung

Svatá zповeď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr
 Sa 8:30-19:00 Uhr
 So 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr
 Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13
 E-Mail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
 mit Kommunionempfang nach Vereinbarung
 mit der Pfarrkanzlei

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN
Jan a Tamara Brabenec
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien
 tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
 tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

**THEATER
BRETT**

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
 theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
 Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

**Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT**

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
 Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00
 Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00
 tel./fax: ++43-1 53 54 057
 www.mzv.sk/sivieden,
 si.wien@gmx.at

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
 o nákup českých malířů. Zprostředkování
 bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
 Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
 mobil 0664/3566676.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
 Universitätscampus,
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
 www.univie.ac.at/pawlatsche

**TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**

Herrengasse 17, 1010 Wien
 Tel.: +43-1-53 52 360
 www.czechcentres.cz/vienna
 e-mail: ccwien@czech.cz
 www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00
 Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00
 (Polední přestávka 12:00-12:30)

**Každou první sobotu v měsíci
otevřeno pro veřejnost
od 10:00 do 15:00 hodin!**

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÝ SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30,
 čt 18:00-19:30
 Otto-Bauer-Gasse 23/11,
 1060 Wien
 tel. +43-1-596 13 15
 fax +43-1-595 57 99
 rsk@slovaci.at
 www.slovaci.at

**Obchodní právo
a nemovitosti**

Adresa právníka / právničky
 v redakci
 tel., fax a záznamník:
 01 79 88 454 (od 11:00)

**VESELÁ ŠKOLA
s celodenní péčí**

MŠ / Česká škola / doučování
 7:00-17:00 hodin, 0-15 let
 Barichgasse 21/4, 1030 Wien
 Tel.: 0650 33 23 579

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

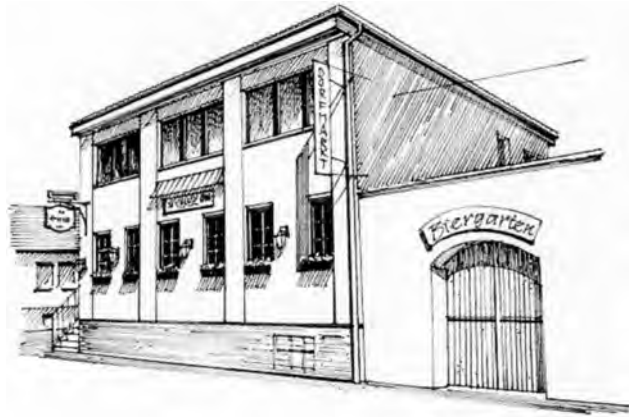
BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

**Familie Karl Kolařík
seit 1920**

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

BÖHMISCHER HOF

Restaurace
privátní pokoje

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-RÜCKERSDORF

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Tel. 06 991 991 1111
www.hroch.at

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

KLP

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7
CZ-169 00 Praha 6
tel.: +420-603 256 618
koniasch@gmail.com
www.koniasch.cz

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Restaurace BÖHMERWALD

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.

Restaurant Dinner Theater Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

10:00-23:00, otevřeno po celý rok

Die Künstlerwirtsleut' Tamara Trojani – Konstantin Schenk

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor

Tel.: +43 1 8134229, 0664 2244849, Karten: +43 660 63 63 200

www.schoenbrunnerstoeckl.com www.dinnertheater.wien

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

**Danica
Korecová**

fa. Korec

tel./fax:
038-7486 159
Info v reštaurácii
Pressburg

Zuzana Pospíšilová: Pohádky před spaním

O smutném sněhulákovi

Byla zima jako malovaná. Sněžilo už třetí den, a tak se František s Toníkem rozhodli stavět sněhuláky.

František byl starší, a proto se slušelo, aby se sněhu uplácával většího sněhuláka.

Toník byl sice o dost mladší, ale chtěl svého brášku předejnat. Jenže marně. Vůbec se mu nedařilo koule pěkně vyválet, takže nakonec vyrobil sněhuláka, který mu sahal sotva do pasu.

„Ach jo,“ povzdychl si Toník, když viděl, že má před sebou trpasličího sněhuláka, zatímco František má hotového obra. Bylo mu do pláče. Dokonce mu jedna slza ukápla přímo na sněhuláka, až z toho sněhuláček také zesmutněl.

„Copak ty máš za chudáčka?“ divil se František. „Podívej se, jak má vypadat správný sněhulák!“ chlubil se, aby Toníka pozlobil. A docela jistě se mu to i povedlo.

„Tvůj je větší, ale můj je hezčí,“ prohlásil trochu nejistě Toník.

„Chachá, dovol, abych se zasmál,“ posmíval se František. „Vždyť vypadá, že se každou chvíli rozpláče!“

Opravdu! Sněhulákovi do smíchu nebylo, a navíc mu bylo líto Toníka, který byl smutný a trápil se tím, že jeho sněhulák je maličký.

Přišel večer. Chlapci odešli domů a sněhuláci zůstali venku sami.

Velký, veselý sněhulák spokojeně spal, zatímco malý smutný sněhulák přemýšlel, jak to udělat, aby do rána povyrosl.

Jeho trápení se po větru doneslo až ke sněhové víle, která poslala k zemi velké krajkové vločky, aby usedaly jedna přes druhou jen a jen na malého smutného sněhuláčka.

A vločky její přání rády splnily. Tak se stalo, že do rána byl Toníkův sněhulák větší než Františkův, a dokonce se i usmíval. A jak!

To bylo překvapení, když ráno vyběhli oba kluci ven! František nevěřícně kroutil hlavou a Toník se radoval jako ještě nikdy. Křičel radostí, objímal sněhuláka a skákal do sněhových závějů.

Františka to rozesmálo. Přišel blíž a řekl: „Nevím sice, co jsou to za čáry, ale zdá se, že tvůj sněhulák vyrostl. Uznávám svoji porážku,“ a podal Toníkovi ruku.

Toník byl spokojený a sněhulák také. A až do jara, než se musel jako všichni sněhuláci odstěhovat do chladných krajů, se na celý svět jen a jen usmíval.

O bacilech

Klárka stála před obchodem a čekala na maminku, která šla nakoupit. Měla dlouhou chvíli, ale věděla, že sama nemůže nikam odejít, tak jen pozorovala, co se děje kolem.

Ze dveří obchodu právě vycházela nějaká paní se svou dcerkou. „Mami dej mi rohlík, prosím tě!“ škemrala ta holčička. Ale maminka řekla: „Ne, až doma. Podívej, jak máš špinavé ruce. Chceš sníst bacily a být nemocná?“ Holčička sklopila hlavu a neochotně se loudala za tou paní.

Když maminka přišla, Klárka hned spustila: „Mami, co jsou to bacily?“

Maminka se na ní nechápavě podívala: „A proč tě to zajímá?“ ptala se překvapeně.

Klárka jí tedy vyprávěla, co před obchodem zaslechla, a že je tedy zvědavá, co to vlastně ty bacily jsou, protože o nich nikdy neslyšela.

Maminka se zasmála. Pak začala vysvětlovat: „Bacily jsou malinkaté příšerky. Jsou tak malé, že ani nejsou vidět. Daří se jim tam, kde je špína a nepořádek. Když nemáš čisté ruce a potom jíš, mohou se ti s jídlem dostat do těla a pak jsi nemocná.“

Klárka jenom kulila oči. Ale stále tomu ještě pořádně nerozuměla. Maminka jí proto navrhla: „Víš co? Až přijdeme domů, najdu ti něco o bacilech v knížce.“

Když tam dorazily, maminka nejprve zavelela: „Umýt ruce!“ pak otevřela jednu knihu a začala hledat. „B, ba, bacily. Už to mám!“ A potom přečetla:

„Bacilové, ti jsou zlí,
s nikým se moc nemazlí.
Bydlí jen tam, kde je špína,
saze, prach a taky hlína.
Když přeskočí na pusinku,
v bříše jsou pak za vteřinku.
Vytáhnou své nářadí
a pěkně se vyřádí.
Škrábou, koušou, lechtají
a přitom se chechtají:
„Chachachacha, to je švanda,
onemocní třeba Standa!“
Nemoc Standu pěkně skolí,
celé tělo hned ho bolí.
Pak už zcela ochoří,
horečkou div neshoří!
Potřebuje ticho, klid,
v posteli tak měl by být,
hodně pít a léky brát.
Ty mu musí lékař dát.“

Maminka zavřela knihu a Klárka hned prohlásila: „Ti jsou teda vážně zlí. Víš co? Od teďka si budu ruce mýt vždycky bez odmlouvání, abych nebyla nemocná.“

(ilustrace Edita Plicková)

Nové knihy

Am Zusammenfluss**Monika Kompaniková**

(* 1. 9. 1979) je slovenská spisovatelka a výtvarnice z Považské Bystrice, laureátka literární ceny Anasoft Litera 2011, kterou získala za svůj první román *Piata loď* (2010), v němž využila „nadprůměrný vpravěčský talent s nápaditým citem pro opis prostředí a navozování autentické atmosféry“ (Jozef Kuric).

Meine Reise ins Ungewisse**Martin Vopěnka** (* 1963)

je český píšící spisovatel s židovskými kořeny. Opírá se o široký rozhled, který získal studiem matematiky a fyziky, filozofickými disputacemi se svým otcem profesorem Petrem Vopěnkou, cestováním a společenskou angažovaností. Píše pro děti, mládež i dospělé.

Das magische Klassenzimmer

Ivona Březinová se narodila 12. května 1964 v Ústí nad Labem. Vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně. Poté zde i několik let pracovala jako odborná asistentka na katedře bohemistiky, dnes je spisovatelka z povolání. S manželem a dvěma dcerami žije v Praze-Krči.

Vydavatelství DRAVA
9020 Klagenfurt/Celovec, www.drava.at
Mohr Morawa Buchvertrieb GmbH
1230 Wien, Sulzengasse 2
Tel.: 68968014-0, www.mohrmorawa.at
Zastoupení: Michael Orou
Kegelgasse 4/14, 1030 Wien
Tel./Fax 505 69 35

Václav Havel a film: Scénáře, analýzy a úvahy z let 1957-1989

Není žádné tajemství, že filmová tvorba přitahovala Václava Havla od raného mládí. Ostatně vyrůstal v rodině, která filmem dlouho žila – jeho strýce Miloše je bez nadsázky možné považovat za zakladatele moderní české kinematografie. Nepřízeň totalitního režimu znemožnila Václavu Havlovi studium na filmové škole, a tak se neplánovaně, ale přesto úspěšně etabloval jako divadelní dramaturg a dramatik. Díky důslednému pátrání se editorovi podařilo nashromáždit širokou škálu různorodých „filmových“ textů: analýzy filmů pro přijímací zkoušky na FAMU, první články a kritiky s filmovou tematikou, které Václav Havel jako mladý spisovatel publikoval v kulturních časopisech, rozhovory, dosud převážně nezveřejněné scénáře, eseje a filmové náměty. Zvláštní kapitolu Havlova vnímání dobové popkultury pak vyprovokoval pořad *Zpívá celá rodina*, na jehož příkladu dokazuje, jak se vyrábí „státní televizní člověk“.

Svazek také otevírá rozsáhlá studie Jana Bernarda o Havlových aktivitách v oblasti filmu do roku 1989 a přináší mj. zajímavé a málo známé informace z Havlova života, např. o jeho působení v recesistickém klubu Paleta vlasti nebo o jeho účasti na tvorbě scénáře pro světovou výstavu Expo v Montrealu. Z Havlových autorských prací nalezneme čtenář v knize nově objevený scénář k přijímacím zkouškám na FAMU *Vojna*, dosud nepublikovaný scénář *Heart Beat*, který psal Václav Havel s Janem Němcem, dále scénář podle Paměti Vasilu Biľaka *Osudná noc* a synopse ne realizovaných snímků *Budování zámku* a *Návštěva*.

Knihu doplňuje filmografie, jmenný rejstřík a zejména řada unikátních fotografií a dokumentů, z nichž mnohé jsou publikovány poprvé.

Jan Bernard (ed.): *Václav Havel a film: Scénáře, analýzy a úvahy z let 1957-1989*

Nakladatelé: Knihovna Václava Havla, o. p. s., Národní filmový archiv 2019

Václav Havel (vlevo) v písni *Všechny bolesti utiší láska*

Jan Novák a Jaromír 99: *Zatím dobrý*

Komiks *Zatím dobrý* pojednává o dodnes kontroverzním činu bratří Mašínů, kteří se v roce 1953 „prostříleli“ z Československa přes Německou demokratickou republiku do Západního Berlína. Příběh bratří Mašínů a jejich rodiny vyprávěl spisovatel Jan Novák v románu *Zatím dobrý* jako strhující, napínavý western, za který získal cenu Magnesia Litera pro nejlepší knihu roku. Teď se jeho scénáře chopil výtvarník Jaromír 99 a vytvořil dramatický a vizuálně působivý komiks v osobitém, noirovém stylu.

Argo – Paseka, 160 × 230 mm, 256 stran
ISBN: 978-80-7432-206-8

Vojtěch Macocha: *Prašina*

Tak velký zájem o filmová práva prý nakladatelství Paseka ještě nezažilo, jako když se producenti ucházeli o dobrodružný román pro děti Vojtěcha Matochy *Prašina*. Kniha, která se po svém loňském vydání dočkala přirovnání ke světu Jaroslava Foglara v moderním hávu, dostane filmovou podobu. Příběh ze záhadné pražské čtvrti, kde nefunguje elektřina ani mobily, natáčí jako svůj debut Štěpán FOK Vodrážka. Na scénáři se podílí autor *Prašiny* Vojtěch Matocha.

Prašina je tajuplné místo, temný ostrov uprostřed zářící Prahy. Nikdo neví proč, ale na Prašíně nefunguje elektřina. Lampsy tu nesvítí, tramvaje nejedí, rádio nehraje, mobil je bez signálu. A v téhle strašidelné čtvrti pátrá Jirka se svými kamarády Tondou a En po dávném tajemství, které by mohlo změnit svět.

Paseka: Praha, 2018

Jozef Karika vydal česky knihu *Tma*

Slovenský spisovatel Jozef Karika patří k nejžádanějším slovenským spisovatelům současnosti. Pracoval jako historik v muzeu, televizní redaktor, vedoucí marketingového a grantového oddělení v samosprávě a jako mluvčí města

Ružomberku. Do beletristického světa vstoupil svými hororovými povídkami. Koncem minulého roku mu v českém překladu vyšel jeho román *Tma*. Podle jeho knihy *Trhliny* natočil slovenský režisér Peter Bejbak podle scénáře Tomáše Bombíka film, který je od ledna v kinech.

Jozef Karika tvoří v různých žánrech, ale pro něj je tzv. žánr jen převládající emoce v díle a marketingová nálepka. Horor jako nástupce gotického románu mu nejlépe umožňuje pracovat s temnějšími emocionálním a tematickým spektrem. Je držitelem Ceny Literárního fondu za publicistiku a několika dalších novinářských a literárních ocenění.

O čem je kniha *Tma*? Koncept příběhu je velmi jednoduchý – mladý scenárista odjíždí na vánoční svátky na osamocenou horskou chatu do Malé Fatry. Tady si chce odpočinout od náročné práce psaní nekonečného televizního seriálu, ale také od složitého manželského vztahu. Příslib odpočinku se však rychle změní v boj o holé přežití.

Irena Marečková navrhla kostýmy ze zlaté éry českého loutkového divadla

Loutkářské, kostýmní a scénické výtvarnici Irena Marečková věnoval Institut umění – Divadelní ústav svou nejnovější monografii ze série *Osobnosti české scénografie*, 9. svazek edice. Kniha pod vedením Marie Zdeňkové mapuje výtvarnou tvorbu Marečkové od začátků v Banské Bystrici přes tvorbu pro pražské divadlo Minor až do dneška. Její nepřehlédnutelný výtvarný rukopis se prosadil i v činohře Národního divadla Brno či v opěře pražského Národního divadla. Loutkářská, kostýmní a scénická výtvarnice Irena Marečková absolvovala obor výtvarnictví a technologie na Katedře loutkářství pražské DAMU, kde později také vyučovala (1990-2003, Katedra Alternativního a loutkového divadla, 2003 jmenována docentkou).

Návrh kostýmů pro inscenaci *Nebe nad Andělem* z roku 1997

Francouz napsal knihu o Palachovi

Krátký život Jana Palacha je název knihy francouzského spisovatele Anthonyho Sitruka. Věnuje se v ní tomu, co předcházelo sebeupálení českého studenta na protest proti sovětské okupaci, i následkům jeho činu.

Palachův příběh vypadá jinak z pohledu cizince, který ani neumí česky. Autor nepíše dokument, ale beletrii, používá emoce, subjektivní pocity, domněnky. Pokouší se o úvahy nad Palachovým činem. „Srovnává Palachovu situaci s ve Francii známějším Mohamedem Bouazizem, jenž se v roce 2010 upálil v Tunisku. Připomíná další případy: Ryszard Siwiec, Vasyl Makoukh, Sándor Bauer, Josef Hlavatý, Romas Kalanta, Oleksa Hirynk. Především se ale do Palacha snaží vcítit. Přemýšlí nad tím, jak by se sám zachoval na Palachově místě, a odpovědi zdaleka nejsou jednoznačné,“ vysvětlila za vydavatele Alena Beníšková.

Anthony Sitruk se vydal po stopách Jana Palacha po půlstoletí. „Nemluví česky a nejsem si jistý, jestli vím, co tady dělám, dnes, devětačtyřicet let po smrti Jana Palacha a dvaadvacet let poté, co jsem o něm poprvé slyšel. Bylo to skoro jako nějaká náhlá potřeba, jen o tom řeknu šéfovi a vezmu si týden dovolené. Je pondělí 15. ledna 2018, skoro 17 hodin. Přesně v této chvíli o devětačtyřicet let dříve má před sebou Jan čtyřadvacet hodin, než bude přijat na středisko popálenin v Legerově ulici,“ píše autor.

Knihy francouzského spisovatele vyšla v nakladatelství Práh 17. ledna 2019, kde ji osobně pokřtil sám autor.

(mk)

Dovolujeme si připomenout dvě zajímavé knihy, a to vzpomínky německých obyvatel Brna na dětství a mládí, vydané Etnologickým ústavem AV ČR, pracoviště Brno.

Měla jsem moc krásné dětství

Proč to vyprávím?

ZIMNÍ POEZIE

Franz Werfel: *V domě dětství*

Padání sněhu

Ó pomalé padání sněhu,
nesmírné zastřené vření!
Být pravým viděním veden,
ten dar mi však dopřán není,
viděl bych v každém to běloučkém stehu
vše zváženo, sečteno předem.

Vy vločky, vy tančící vlání,
vy malé osůbky s nestálou duší,
tíha a lehkost a vítr o vás hraje,
ve vašem proplétání
osudy padat tuším,
jež začnou, končí, znovu začínají...

Jedna padá vlněně, lehce,
druhá vzdorovitá a ledná,
třetí samý rozpor, nejistý, vratký.
Však až se bledá říš rozplyne měkce,
nezmizí z nich ani jedna,
z těch nejčistších velké průhledné kapky.

Ó pomalé sněžení světa,
nesčtelných zástupů vířivé vlání!
Žádný los nemizí, žádný neumírá.
I v tání jsme zachováni,
když smrt-jížní vítr vzlétá
a hledá nás kapky a zpátky do klína sbírá.

(mk)

Stanislav Kostka Neumann: *Knihy lesů, vod a strání*

Vločky jdou

Zatáhla se nebesa těžkou šedí sněhovou,
milióny vloček jdou, rozsypou se: hou, hou, hou,
se zemí se nebesa spojí sítí ledovou,
země ztratí špinavá unavenou barvu svou.

Radosti své rozloží bílé plochy veselé,
neubráni se jí ni černé bory na horách,
a jen řeka kalná, mdlá jako z tuhy vyvěřelá,
zhltne vločku za vločkou, světélka, jež mizí v tmách.

Spadne k zemi velký mír s šumem skoro neslyšným,
„odpusťte si, co jsme si,“ šeptly vrchy, pole, les;
bílé ticho ulehne se životem bezdyšným
v širý kraj a širý klid vanoucí až do nebes.

Krtek spí v doupěti, v hroudě strnul drobný hmyz,
zrno jasně vzklíčené čeká povlak sněhový,
holé stromy svírají zastavené proudy míz,
skála o svých nadějích ničeho již nepoví...

Přes noc spadne bílý div do polí a do lesů,
bílý mír a bílý jas, pokoj všemu stvoření.
K zásypům svým půjde zvěř, v oku klid a bez hlesu,
v hluboký a tichý žleb, kde se vzpomíná a sní.

Sní a čeká... Člověk jen v děrách svých a ulicích
hladem, krví, mozkiem štván šílenství svých nezmění;
neustálý boj o život, neustálé říjení.

(mk)

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě
na tel. 587 54 27

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86
všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportharzt
všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková), choroby oční
a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod. a po
dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93,
v akutních případech mimo ord. hod.:
0660-3470374
www.gesundeaugen.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich
zertifizierte Dolmetscherin
für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch,
Slowakisch, Deutsch
Dieselgasse 5/2, A-1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien
Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809
mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
http://www.deutsch-tschechisch.at

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Schulverein Komenský
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel. +43-1-7133188-01

Mateřská škola
Ředitelka:
Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
Ředitelka:
Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.rgkomensky.at

DUCHOVNÍ SPRÁVA

Duchovní správce krajanů
P. Ing. dr. Jiří Šindelář, CSsR
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien;
<http://maria-am-gestade.redemptoristen.at/>
GSM: +43 6776 1418 232
Tel.: +43 1533 9594 202

E-Mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel **Panny Marie na rohu**
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

**Musikschule
bei der Karlskirche.
Kommt und musiziert mit.**

Offen für alle
Anmeldung jederzeit möglich
Auch Erwachsene sind willkommen
Flexible Unterrichtszeiten
Freundliche Preise

**Neugründung
der Karlsknaben**

Bist Du gut genug, um 1. Mitglied des neuen
Knabenchores der Wiener Karlskirche zu werden?

Nach einer kleinen musikalischen Überprüfung durch
einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
wirst Du es wissen!

**Unsere
Anforderungen**

- Mindestalter: 9 Jahre
- Höchstalter: bis zum Stimmbruch
- Gesangs- und Chorerfahrung sowie Musikkenntnisse werden vorausgesetzt.

**Anmeldung
jederzeit möglich**

**Unsere
Leistungen**

- Vollkommen Gratis
- 2x wöchentliche Proben nur nachmittags
- Regelmäßige Auftritte
- Professionelle musikalische Ausbildung (auch in der Theorie)
- Durch einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
- Musizieren auf hohem Niveau mit großen Werkzeugen alter Meister

Kreuzherrenmusikschule Wien
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
(hinter der Karlskirche)

Tel.: +43 1 504 61 87, +43 664 621 68 84
E-Mail: info@khms.at
Web: www.khms.at

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kážňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
<http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneselig@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit
případnou změnu adresy!

